

Poštšina plačana pri pošti 1102 Ljubljana

glas gospodarstva

september 2022

RAZISKAVE, RAZVOJ IN INOVACIJE V TEKMI S KRIZO

**Geopolitične eskalacije so
trenutno največja bojazen**
Intervju z Bojanom Ivancem

**Energetska draginja in obstoj
industrije v Sloveniji**
Priloga

**Inovacij ni,
če niso finančno podprte**
Intervju z Jadranko Švarc

Gospodarska
zbornica
Slovenije

Razmere govorijo v prid naložbam v nepremičnine

V času inflacijskih pritiskov je ljubljanski nepremičninski trg odlična naložbena priložnost. Za to obstaja vsaj šest prepričljivih argumentov.

Povpraševanje je bistveno večje od ponudbe.

V Ljubljani se letno zgradi okoli 500 stanovanj. Če bi želeli, da se transakcijske cene stabilizirajo, bi morali zgraditi vsaj 3000 stanovanj letno. Ta razkorak se kopiči že več kot 13 let in primanjkljaj na trgu je približno 30.000 stanovanjskih enot. Zaradi manka prostih zemljišč s primernimi (rezidenčnimi) prostorskimi akti, pomanjkanja gradbenih firm in zaradi dolgotrajnih postopkov pridobitve gradbenih dovoljenj se ta trend ne more bistveno spremeniti.

Ljubljana je privlačna prestolnica z velikim selitvenim prirastom.

Po podatkih SURS za leta 2012 do 2022 se v Ljubljano priseli okoli 1000 novih prebivalcev na leto. Novih stanovanjskih enot pa se, spomnimo, letno zgradi le približno 500.

Rast vrednosti nepremičnin je praviloma višja od inflacije.

Rast vrednosti nepremičnin je v času višje inflacije praviloma vedno nekaj odstotnih točk nad inflacijo samo. To pomeni, da je vaša naložba relativno varna pred padanjem vrednosti denarja v primerjavi z drugimi, bolj tveganimi naložbami, kot so bančni depozit, kriptovalute, naložbe na delniške trge idr.

Investicija se poplača prej kot v osmih letih.

Ljubljanski nepremičninski trg je v zadnjih treh letih zabeležil 12- do 15-odstotno letno rast vrednosti. Donos iz naslova oddajanja v Ljubljani znaša 2 do 3 % vrednosti nepremičnine letno (kar je običajen donos tudi v drugih zahodnoevropskih državah). Oboje skupaj pomeni, da se lahko vaša naložba povrne prej kot v osmih letih.

Ugodna obdavčitev dolgoročnega oddajanja.

Zaradi nedavnega vladnega ukrepa, vezanega na znižanje stopnje davka pri oddaji nepremičnin v dolgoročni najem (s 27,5 % na 15 %), je investicija v nakup stanovanja z namenom dolgoročnega oddajanja postala še privlačnejša.

Upočasnitev investicij bo še dodatno spodbudila rast cen nepremičnin.

Rast cen gradbenega materiala in storitev v gradbeništvu je zavrla investicije zasebnih investorjev v novogradnje. Glede na trenutno povpraševanje na trgu nepremičnin je moč sklepati, da bodo zaradi manka novih nepremičnin na trgu, cene nepremičnin še naraščale.

Naložba v nepremičnine v Ljubljani je
torej varna in donosna. Toda priložnosti so
omejene. Ne zamudite svoje!

PALAIS & VILLA
SCHELLENBURG
LJUBLJANA

T +386 (0) 40 505 081 E INFO@SCHELLENBURG-LIVING.COM
W WWW.SCHELLENBURG-LIVING.COM

Gradimo **znanje**
za prihodnost

PODKRIŽNIK
group

www.podkriznik.si

P A M E T N E
POGONSKE REŠITVE

Inovativna dejavnost mora postati del kulture podjetja

Inovativnost

16

Trg energentov in vpliv na gospodarstvo

Analiza

36

Kdaj kapica: takoj ali kmalu?

Ukrepi

38

glas gospodarstva

september 2022

Uvodnik

Presegamo meje

7

V središču

Intervju

Geopolitične eskalacije so trenutno največja bojazen

9

Inovativnost

Inovativna dejavnost mora postati del kulture podjetja

16

Vlaganje v razvoj je v kriznih časih še bolj pomembno

20

Tehnologija ni dovolj. Poznati moramo ljudi.

24

Design daje širši pogled in odkriva nove možnosti

26

Kupci še vedno prisegajo na klasiko

30

Priloga

Uvodnik

Energetska druginja in obstoj industrije v Sloveniji

34

Analiza

Trg energentov in vpliv na gospodarstvo

36

Ukrepi

Kdaj kapica: takoj ali kmalu?

38

Aktualno

Energenti

Vodik kot gorivo prihodnosti

44

Zakonodaja

Grozeča kriza in insolventnost

47

Sodelovanje

GZS je enotna vstopna točka za CERN

50

Poslovna klima

Največji tveganji v naslednjih 18 mesecih

52

Pravni nasvet

Pravni vidiki sodelovanja z medijskimi vplivneži

55

Izdajatelj:

Gospodarska zbornica Slovenije
Dimičeva 13, 1504 Ljubljana

Odgovorna urednica:

Ester Fidel

Izvršna urednica:

Barbara Perko

Oblikovanje:

Samo Grčman

Uredniški odbor:

Grit Ackermann, Antonija Božič Cerar,
Marko Djinović, Ariana Grobelnik,
Bojan Ivanc, Tomaž Kordiš,
Tajda Pelicon, Petra Prebil Bašin,
Matej Rogelj, Igor Zorko

Uredništvo:

Dimičeva 13, 1504 Ljubljana
01 5898 000
urednistvo@glasgospodarstva.si

Trženje oglasnega prostora:

Dašis, d. o. o.
gg.trzenje@gzs.si
01 5130 824

Poslovni nasveti

Hitri poslovni nasveti

Članstvo GZS

Novi člani o razlogih za pridružitve

Odmevi**Zaposlovanje tujcev**

Postopke je treba poenostaviti in pospešiti

Prehrabna industrija

Sejem AGRA že 60 let

Pekarska industrija na pragu velikih sprememb

Pivovarji na poti okrevanja

Excellent SME

Slovesno ob 10. obletnici certifikata Excellent SME Slovenia

Regija**Intervju**

Inovacij ni, če niso finančno podprte

Gorenjska regija

Pred vrati so očitno poslovno nemirni časi

Glavna spodbuda za zaposlene so nagrade

Turizem

Turizem je treba razvijati na trajnostni način

Lestvica

Največjih 50 podjetij v gorenjski regiji v letu 2021

Novice

Stališča

Dogodki

Telesna vadba

Da so zaposleni fizično aktivni, bi moralo biti v interesu delodajalcev

56

59

60

64

68

72

75

79

84

89

95

100

106

109

111

114

Postopke je treba poenostaviti in pospešiti 60

Zaposlovanje tujcev

Sejem AGRA že 60 let

Prehrabna industrija

64

Glavna spodbuda za zaposlene so nagrade 89

Gorenjska regija

Tisk:

Present, d. o. o.

Datum natisa:

16. 9. 2022

Distribucija:

Pošta Slovenije

ISSN 13183672

Revija Glas Gospodarstva prejmejo člani GZS brezplačno (1 izvod). Letna naročnina za dodatni izvod je: 80,00 evrov z vključenim DDV. Poština za tujino se zaračuna posebej.

Medij Glas gospodarstva izdajatelj Gospodarske zbornice Slovenije, s sedežem v Ljubljani, Dimičeva 13, je vpisan v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, pod zaporedno številko 516.

Foto na naslovnici: Kraftart

Revija je natisnjena na papirju:

SORA QUALITY PAPER
by GORIČANE

Papirnica GORIČANE ima vzpostavljen certificiran sistem ISO 9001, ISO 14001 in FSC® ter PEFC™ sistem zagotavljanja trajnega gospodarjenja z gozdovi.

Pri tiskanju smo uporabili okolju prijazne barve na rastlinski osnovi.

I FEEL
SLOVENIA

*Krepimo slovensko
gospodarstvo*

ZELENA.
USTVARJALNA.
PAMETNA.

red**dot** winner 2021

ZNANJE ZA USTVARJANJE VREDNOSTI

S ponosom gledamo na raznolike izume naših prednikov, številne inovacije slovenskih strokovnjakov, ki so spremenile svet, visoko sposobnost industrijskega in tehničnega znanja zaposlenih, estetsko dovršenost in mojstrovino ustvarjanja končnih izdelkov ter globoko spoštovanje narave in uporabljenih materialov.

Slovensko gospodarstvo je v svetovnem merilu prepoznano kot izjemno ustvarjalno ter prepriča s tehnološkim in inovacijskim znanjem. Da bi ostalo v enaki ali celo boljši kondiciji, bomo v naslednjih 4 letih na javni agenciji SPIRIT Slovenija namenili 180 mio EUR nepovratnih sredstev za razvojno-inovacijske in pilotno-demonstracijske projekte ter velike investicije za dvig produktivnosti.

Poleg finančnih spodbud ne spreglejte drugih podpornih storitev za krepitev inovacijske aktivnosti, ustvarjanje dodane vrednosti in mednarodne konkurenčnosti slovenskih podjetij. **Spremljajte nas!**

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA GOSPODARSKI RAZVOJ IN
TEHNOLOGIJO

UVODNIK

Presegamo meje

Mineva eno leto, odkar je Gospodarska zbornica Slovenije začela izpostavljati izjemen porast cen energentov in nujnost stabilne energetske oskrbe. Odločevalski mlini so potrebovali nekaj mesecev, da so se zagnali, ukrepi pa so izzveneli bolj kot gašenje manjših požarov. Ti so ob ruski agresiji na Ukrajino, geostrateških pretresih ter zmanjševanju (in nevarnosti zaustavitve) dobave ruskega plina prerasli v enega samega, mogočnega, ki resno ogroža ne le Slovenijo, ampak tudi Evropo. In opozarja, da mora Evropa stopiti skupaj, da so nujni enotni dogovori in rešitve najprej na evropski ravni, nato še na nacionalnih. To je pot do preprečitve razpada enotnega energetskega trga v Evropi. Zato tudi naše gospodarstvo od vlade pričakuje aktivno vlogo v okvirih EU in seveda sprejetje ustreznih ukrepov. Gospodarstveniki so v začetku septembra na srečanju s predsednikom vlade in resornimi ministri jasno izpostavili dvanajst argumentiranih predlogov ukrepov, saj gospodarstvo brez podpore (ne le finančne!) ne bo zmoglo prebroditi krize.

Številne izzive smo ujeli tudi med platnice septembrske številke naše revije, a smo izpostavili tudi mnoge svetle vidike. Vsaka kriza nas namreč na svoj način prisili, da smo odprti za nove priložnosti. Običajno jih zgrabijo tisti, ki so pogumni in smeli. Čeprav v krizah nenehno preži nevarnost, da se osredotočamo le na aktualne izzive, ki nas odvrta-jo od pogledov na prihodnost, razvojno naravnana podjetja ne zanemarijo svojega osišča. Zavedajo se, da z raziskavami, razvojem in inovacijami lahko obdržijo korak s časom (ali so celo pred njim) in so konkurenčna. Zato je letošnji Dan inovativnosti, ki predstavlja piko na i letnega izbora najboljših

inovacij, še posebej pomemben. Takšne praznike, ki nam vlivajo voljo in nas navdajajo z optimizmom, v teh časih še kako potrebujemo.

Priznanja, ki jih bo GZS na nacionalni ravni podelila že dvajsetič, so najvišja nacionalna priznanja za inovacije slovenskih podjetij in drugih organizacij ter odlični promotorji inovativnosti doma in v tujini. Vodilo in slogan letošnjega razpisa GZS za najboljše inovacije je »Z inovacijami presegamo meje«. Za suhoparnimi statističnimi podatki (na razpis sta prispela 202 inovacijska predloga, pri katerih je sodelovalo več kot 1000 inovatorjev; 45 inovacij se za najvišje priznanje poteguje na nacionalni ravni) se nizajo nove produktne, trženjske ter procesne rešitve pa tudi takšne, ki so pomembne s širšega družbenega vidika, ne le gospodarskega. Nastale so v sodelovanju timov v podjetjih, v mnogih primerih so bili vključeni še strokovnjaki iz drugih slovenskih in tujih podjetij ter raziskovalnih in izobraževalnih ustanov. Sodelujoči v programu letošnjega dneva inovativnosti bodo tudi z ustreznimi vsebinami spodbujali inovatorje, da naredijo korak dlje. Ponudili bodo svoje odgovore na vprašanja, kako vključiti design v inovacije, ki bodo spremenile prihodnost.

Ne nazadnje: lepo vabljeni k branju intervjuja z Bojanom Ivancem, glavnim ekonomistom GZS, v katerem boste ob tehtnih pojasnilih o aktualnih izzivih gospodarstva dobili tudi odgovor na vprašanje, kakšna bo vloga novoustanovljenega Inštituta za strateške in gospodarske raziskave pri GZS. Ugledni strokovnjaki, kot je Bojan Ivanc, so zakladnica znanja, zato bo inštitut nedvomno užival zaupanje ne le med gospodarstveniki, ampak tudi med drugimi javnostmi; na tej strani in onstran naših meja. ■

Foto: Barbara Reja

Vsaka kriza nas na svoj način prisili, da smo odprti za nove priložnosti. Običajno jih zgrabijo tisti, ki so pogumni in smeli.

Ester Fidel, odgovorna urednica

Bojan Ivanc
glavni ekonomist Analitike GZS

INTERVJU

Geopolitične eskalacije so trenutno največja bojazen

Potencialni razpleti treh trenutno največjih vprašanj, s katerimi se ukvarja gospodarstvo, bodo narekovali gibanje cen surovin in gospodarskih trendov.

Barbara Perko, foto: Kraftart

Svet se je znašel v vrtincu nepredvidljivih situacij, ki so se kot snežna krogla začele prelivati iz zdravstvene, politične sfere v gospodarsko. Izzivov je veliko, a niso vsi slabi. **Glavni ekonomist Analitike GZS Bojan Ivanc, CFA, CAIA**, na primer izpostavlja, da aktualni izzivi z inflacijo ne pomenijo samo nekaj slabega. Opo-minja tudi na dogajanje tako na področju ladijskih prevozov kot trgu surovin, ki nakazujejo tudi pozitivne spremembe. Kot glavne bojazni našteje razpad enotnega energetskega trga, dlje časa povišane cene električne energije in zemeljskega plina ter geopolitične eskalacije. Izzivi pa so tudi priložnost za nove korake. Enega takih je storila Gospodarska zbornica Slovenije z ustanovitvijo Inštituta za strateške in gospodarske raziskave, katerega prokurist je naš sogovornik. Glavni namen inštituta je pomagati gospodarstvu z dolgoletnimi kompetencami, ki jih zbornica lahko ponudi.

Česa se lahko upravičeno bojimo naslednje leto?

Če bi bil povsem prepričan v prihodnost in bi to nalogo konsistentno opravljal dobro, verjetno ne bi opravljal dela glavnega ekonomista, temveč bi na podlagi dobre ocene prihodnosti dosegal na podlagi kakovostnih predvidevanj visoke donose na finančnih trgih. Verjetno bi delal za kakšen hedge sklad in me ne bi nihče poznal.

Izbruha covid-19 nisem napovedal niti dolgega obdobja njenega trajanja, še manj pa v povprečju zelo učinkovitih odgovorov držav na izzive, ki jih je ta okoliščina predstavljala. Tudi invazije v Ukrajini nisem napovedal, kot tudi ne brexita. Mislim, da malo samokritike za človeka mojega kova ne škodi, ker s tem vsem jasno pokažem, da prihodnosti ni lahko napovedovati zaradi pomena enkratnih okoliščin, kljub temu, da je ex post morda vse pričakovano že na prvi pogled.

Prvo bojazen predstavlja razpad oz. fragmentacija enotnega energetskega trga v Evropi, ki bi lahko bil posledica visokih cen zemeljskega plina in električne energije. Govorim o nečem podobnem, kot je bila evrska kriza, ki se je začela z Grčijo. To bi pomenilo v praksi nespoštovanje dogovorov o prenosu teh dveh energentov z namenom zaščite lastnega trga. Verjetnost takšnega razpleta je blizu 10 %, vendar bi bila negativna intenziteta posledic izjemna in bi se lahko primerjala z učinkom pandemije v prvih mesecih izbruha. Ker

je EU-27 gospodarska skupnost in je suverenost držav članic visoka, je politično tveganje vedno višje kot denimo v ZDA. In prav iz tega razloga so podjetja (primer: delniške družbe) v Evropi konsistentno vrednotena manj kot v ZDA.

Druga bojazen so visoke cene zemeljskega plina in električne energije, ki v tem trenutku povzročajo padec proizvodnje v evropski kovinski, papirni, kemični in drugih delih industrije. S tem se zmanjšuje dosegljivost poceni inputov tudi za ostale industrije in povečuje uvoz, kar se izkazuje v slabšanju plačilne bilance. Velikost tega izziva je zaradi obsega dviga cen tako visoka, da države članice ne morejo pomembno ublažiti bremena za svoja podjetja, blažijo lahko le najbolj ekstremne učinke. Cene letnih produktov za električno energijo in zemeljski plin dosegajo nove vrhove, zato se bo vse večji del industrije moral soočiti z višjimi cenami v prihodnjem letu. To pomeni samo dve možnosti: nov izbruh rasti cen ali pa manj nakupov proizvodov in storitev, torej padec realne potrošnje in s tem verjetno tudi BDP.

Tretja bojazen so geopolitične eskalacije na obalah Tajvana, kjer poteka velik del ladijskega prometa, namenjenega v Evropo. Za Kitajsko je sicer ključnega pomena, da pot ostane varna, vendar nas je zgodovina naučila, da se prioritete držav spreminjajo. Včasih so geostrateške prioritete pomembnejše od gospodarskih. Potencialne eskalacije v tej regiji bodo narekivale gibanje cen surovin (padec) in gospodarskih trendov (zamude pri dobavah kitajskega blaga, pomanjkanje polprevodnikov ipd.).

Slovenija bi v primeru fragmentacije enotnega energetskega trga najbrž potegnila kratko.

Naš ključni izziv je, da na ozemlju države nimamo lastnih plinskih skladišč. Drugi izziv je, da imamo zelo velik del energetske intenzivne industrije (1/7 dodane vrednosti predelovalne dejavnosti), pa tudi na splošno njen visok pomen (23 % dodane vrednosti v gospodarstvu, le Češka je pred Slovenijo). To je pomembno, ker cene energentov ne vplivajo zgolj

neposredno na energetske intenzivne industrije, ampak posredno tudi na drugi del industrije, ki je vezan na naročnike iz Evrope. Predvsem se bojim negativnih učinkov, ki bi izhajali iz verig vrednosti. Naj ponazorim: če se neko francosko ali nemško podjetje odloči zaradi visokih cen omejiti svojo proizvodnjo, to posledično pomeni manj naročil za naše podjetje, ki temu podjetju dobavlja polizdelke. Te okoliščine je precej težko napovedati, še manj pa, koliko časa lahko vztrajajo.

Spodbude za raziskave in razvoj ter investicije moramo okrepiti, še posebno v digitalizacijo in zeleni prehod.

Kaj lahko po za gospodarstvo dobrem letu 2021 pričakujemo letos?

Ko bomo gledali za nazaj, bomo mogoče presenečeni, saj bo statistično gledano za Slovenijo tudi leto 2022 izjemno uspešno. Zaradi izjemno visoke rasti storitev in zmerne rasti industrije, je bila realna polletna rast BDP pri okoli 9 %. Menim, da bodo tudi podatki za tretje četrtletje precej dobri, kljub slabšanju dinamike v industriji, kar se odraža v zniževanju razpoloženja po anketnih kazalnikih. Vendar to slabšanje bolj odraža pričakovano slabše poslovanje v predelovalnih dejavnostih

v zadnjem četrtletju. Verjetnost tehnične recesije je majhna in bo ne glede na letošnja rast ostala nadpovprečna, neke med 5 in 6 %, kar je dvakrat več od nekega zgodovinskega povprečja. Ob tem je treba ločiti med tehnično in vsebinsko recesijo. S tem imam v mislih, da na trgu dela ne pričakujem velikih sprememb. Interes pri novem zaposlovanju se bo ohladil, dvomim pa v zniževanje števila delovnih mest.

Zdi se, da je pred nami obdobje več kriz – energetska, surovinska, prehrabna. Pri energetske krizi je veliko neznank, ker ni jasno, kakšne odločitve bo sprejemala Rusija. Kaj bi morebitne redukcije pomenile za gospodarstvo in ali je gospodarstvo pripravljeno na najbolj črn scenarij?

V bistvu je negotovo kakšne odločitve bo sprejemala Rusija in kakšni bodo odzivi EU-27 in drugih razvitih držav na področju sankcij. Zato je končni vpliv na naše gospodarstvo nejasen. V danem trenutku prevladuje ocena, da bodo cene zemeljskega plina in električne energije ostale visoke in da bodo države morale blažiti te učinke na potrošnike in podjetja. Rusija bo verjetno še dobavljala manjše količine plina, s katerimi bo vplivala na nihanje cen, ki bodo ostale visoke. Tudi polna skladišča zemeljskega plina tega vpliva ne morejo pomembno zmanjšati,

ker predstavljajo le petino letne porabe. Idealen scenarij bi bila topla zima z obilo padavin, ki bi dvignila hidrologijo in omogočala večjo proizvodnjo hidroelektrarn in jedrske elektrarne. Topla zima pomeni tudi manjšo porabo zemeljskega plina v gospodinjstvih.

Za potrošnike so tako naša kot druge države sprejele ukrepe, s katerimi so poskušale omejiti prelivanje visokih veleprodajnih cen teh dveh energentov v končne cene potrošnikov. Če tega ne bi počele že sedaj, bi verjetno bila inflacija samo na nivoju območja evra za 3 do 5 odstotnih točk višja kot sicer. Ključno vprašanje je, koliko časa bodo te cene vztrajale in do katere mere bodo posamezne države članice pripravljene razlike med veleprodajnimi in maloprodajnimi cenami (končnimi) kriti.

Aktualni izzivi z inflacijo niti niso tako slabi z vidika proračunov držav. Namreč, višja inflacija v osnovi pomeni tudi višjo odmero davka, najpogosteje DDV. Če potrošnja ostaja vsaj približno podobna, recimo da realna potrošnja stagnira, se zaradi višjih cen davčni prilivi povečujejo, kar pomeni na državnem nivoju še več manevrskega sredstva za porabo dodatnih proračunskih prilivov.

Medtem ko redukcije za gospodinjstva niso predvidene, pa mora biti gospodarstvo pripravljeno na ta črn scenarij. Slovenske večje družbe so pretežno pripravljene, vendar je izziv tehnična oz. logistična dobavljivost količin nadomestnega energenta. Določen delež podjetij lahko na kratek rok zemeljski plin zamenja za kurilno olje, mazut ali za druge vrste plina. Nekatera so pospešila prizadevanja za prehod na proizvodnjo električne energije iz sonca.

Nekaj podjetij tudi nima alternativ zemeljskemu plinu in se nadejajo, da bodo deležna specifične obravnave s strani Agencije za energijo. V primeru redukcij bo namreč agencija odločala, po katerem kriteriju bodo podjetja morala zmanjševati porabo zemeljskega plina. Tam, kjer je to tehnično nemogoče, kjer je povezano z visokimi stroški zaustavitve proizvodnje, je prav, da niso podvržene znižanju porabe.

Rad pa bi opozoril na en izziv pri alternativnih energentih, namreč na količino. Ko veliko subjektov v Evropi preide na drug energent, nastane težava, ker je potreben veliko večji volumen tega energenta za isto energetsko vrednost kot zemeljski plin. Posledično je izziv zagotavljati tako velike količine alternativnega energenta.

Povem naj še, da dvajset največjih industrijskih porabnikov zemeljskega plina pomeni glavino porabe zemeljskega plina v industriji pri nas.

Kaj pomeni padec cen surovin v trenutni situaciji?

To predstavlja na eni strani manjšo porabo surovin na Kitajskem, kjer se je investicijski cikel na področju stanovanjske gradnje ustavil zaradi neravnovesij. Na drugi strani so surovine tudi finančni instrument in njihova tekoča cena odraža tudi strah pred nižjim povpraševanjem, ki bi bil posledica recesije v Evropi in ohlajanja rasti v ZDA.

Pri cenah surovin je zanimivo – ko rastejo, rastejo skoraj vse, kar je neka logično, saj višje cene nafte pogosto pomenijo tudi višjo proizvodno ceno za kmetijske poljščine. Na drugi strani pa pri industrijskih surovinah vemo, da so

odvisne tako od same ponudbe rud kot od energentov.

Izpostaviti velja tudi padec cen ladijskega prevoza, kar odraža manjšo potrošnjo gospodinjstev za blago. V enem letu se je cena prevoza standardnega kontejnerja iz Šanghaja v Rotterdam pocenila za 46 %. Še vedno pa je cena 55 % višja od 5-letnega povprečja. Padec cen prevoza je posledica tudi tega, da so ljudje začeli zopet več trošiti za storitve in v manjši meri za blago, zaradi česar se ladijski tokovi umirjajo.

To so dobre novice za gibanje prihodnje inflacije, bi pa vseeno dodal, da do konca leta pričakujemo kvečjemu nekoliko višje, ne pa nižje cene nafte. Naša ocena je do konca leta pri 110-115 dolarjih na sodček, medtem ko na splošno trgi pričakujejo ceno bližje 90-95 dolarjev. Naša ocena je vezana na to, da je nafta neke vrste substitut za zemeljski plin in pričakujemo, da se bo povpraševanje povečalo, kar bo vplivalo na ceno.

Na kakšne težave lahko računamo tudi zaradi kitajskega pristopa do covida (zapiranje mest)?

Po dosedanjih izkušnjah je to pomenilo zamude v mednarodnem ladijskem prometu, kar se je odrazilo tudi v višjih cenah

izdelkov ali manjši industrijski proizvodnji v evropski industriji. Na področju masovne elektronike in kemične industrije je Kitajska velik izvoznik blaga, ki ga evropska podjetja kupujejo za uporabo v svojem proizvodnem procesu. Za izvoz Evrope je Kitajska tretji najpomembnejši trg, za ZDA in ZK. V prvem polletju je EU-27 izvozila na Kitajsko le toliko kot lani, kar je veliko razočaranje. Uvoz je bil namreč v tem obdobju višji kar za 43 %.

Kakšna je napoved glede inflacije? V katerem primeru lahko pričakujemo poslabšanje situacije?

Ocenjujemo, da smo v juliju dosegli njen vrh pri 11 % in avgustovska inflacija je res ostala na tej ravni. To ne pomeni, da cene ne bodo več naraščale, temveč da bodo naraščale počasneje. Država je sprejela obsežen sveženj ukrepov, ki bo ublažil energetska draginja v slovenskih gospodinjstvih in bo imel učinke na nižjo inflacijo do avgusta naslednje leto. S tem država prekinja vpliv prenosa višjih veleprodajnih cen elektrike in zemeljskega plina do končnih cen potrošnikov. Zaradi tega bo inflacija nekoliko nižja.

Odprto vprašanje je, kakšne bodo razmere na veleprodajnih trgih energentov po izteku ukrepov. Če bi prišlo do visoke rasti mesečne inflacije, bo država verjetno določene ukrepe morala podaljšati. Vseeno pa bi rekel, da so lahko potencialni zneski pokrivanja razlike med vele- in maloprodajno ceno energentov sčasoma precej visoki, kar lahko vpliva na slabšanje pogojev zadolževanja v okoliščinah dvigovanja obrestne mere ECB.

Naša podjetja premalo vlagajo v blagovne znamke in patente, ki sta ključni sestavini neotipljivega kapitala.

Kateri ukrep pa bi bil v tem trenutku še smiseln?

Same cene v osnovi nakazujejo potrošnikom, da morajo zmanjšati porabo. Prav je, da cenovni signal prodre do gospodinjstev, kajti z višanjem cene se – vsaj v teoriji – večja gospodarnost uporabe energentov.

Toda na kratek rok vsa gospodinjstva ne morejo preiti na alternativne vire energentov in sploh ne tista, ki imajo nižje povprečne dohodke, zato potrebujejo podporo s strani države. Ukrepi, h katerim se je zavezala država, se za zdaj zdijo pravilni, vendar pa je pri cenovni kapici na veleprodajno ceno energentov (električne energije ali zemeljskega plina) treba pozorno spremljati, kakšni so potencialni stroški in ali se ugodne cene ne odlivajo v večjo porabo teh energentov v tujino. Ne bi želel, da bi na koncu ugotovili, da so bili stroški pokrivanja zelo visoki, kar bi dejansko lahko ogrozilo našo fiskalno vzdržnost na dolgi rok.

Pričakujemo lahko v kratkem tudi ukrepe, ki bodo podjetjem blažili posledice izjemnega dviga cen energentov, še posebno zemeljskega plina in električne energije. Na veleprodajnem trgu so se namreč cene energentov za podjetja povečala precej bolj kot za gospodinjstva, ki pretežno dviga cen sploh še ne občutijo. Pri podjetjih tudi država ne more uporabljati enakih ukrepov kot za gospodinjstva, ker mora upoštevati pravila glede državnih pomoči. Vseeno je Evropska komisija oblikovala začasni okvir za ta namen, ki daje zakonsko podlago državi za izvedbo teh ukrepov. Naše gospodarstvo te ukrepe nujno potrebuje, sicer lahko nastane škoda trajnejše narave oz. se bo naša

industrija skrčila in se bo proizvodnja selila v tujino. To nikakor ni dobro ne za Slovenijo ne za planet Zemljo, saj slovenska industrija v veliki meri uporablja BAT pri svojih proizvodnih procesih.

Kako ocenjujete dosedanje odzive FED in ECB na dogajanje? Kakšne poteze pričakujete v prihodnje?

Obe centralni banki čaka težka naloga. ZDA izvažajo inflacijo zaradi močnega dolarja in generatorjev inflacije, ki so nenavadni oz. povezani s špekulativnimi dvigi cen. V ZDA na končno inflacijo narašča pomen cen, ki ni povezan neposredno z energenti in hrano, hitreje kot ta dva elementa potrošniške košarice. V Evropi velja obratno. ECB poskuša upoštevati okoliščine, ki so za Evropo specifične, ko govorimo o energentih. Cena zemeljskega plina v ZDA je sedemkrat nižja kot v Evropi. Tudi pri električni energiji so razlike velike, saj so specifične trge v Evropi take, da višje cene zemeljskega plina vplivajo tudi na višje cene električne energije. Dejansko sta oba energenta pri nas precej dražja in ta razlika bo pri proizvodni ceni vse bolj evidentna. ECB poskuša upoštevati te okoliščine in biti bolj previdna pri dvigu obrestne mere.

Aktualna bojazen centralnih bank je, da bi višja inflacija ostala prisotna dlje časa. Trenutno še ne kaže, da bi temu bilo

tako. To bi se zgodilo, če bi v pogodbenih razmerjih upoštevali cenovne uskladitve, vezane na preteklo inflacijo, če bi imeli na trgu dela avtomatske uskladitve plač z inflacijo. ECB bo nadaljevala z dvigi, vendar po začrtani poti, ki jo trg pričakuje. V letu 2023 vidimo ključno obrestno mero pri 1,5 %.

Ključno vprašanje je, kakšni bodo stroški zadolževanja za državo in podjetja. Menim, da bodo višji kot danes, vendar moramo upoštevati tudi, da višji nominalni stroški zadolževanja v času višjih cen niso tako kritična stvar, kot v času, ko so cene zelo počasi naraščale. Problem bi nastal, če bi se spet pojavile špekulacije med stroški zadolževanja – recimo Italije in Nemčije, kar bi lahko pomenilo strah vlagateljev. Ampak ECB je dala jasno zavezo, da ima poseben inštrument, ki ga lahko uporabi za te namene, da prepreči, da bi se te razlike v tveganosti držav odrazile v precej drugačnih stroških zadolževanja, ki jih imata npr. Nemčija in Italija.

Ali lahko pričakujemo naraščanje stopnje brezposelnosti? Kaj pa pritisk na plače?

Ocenjujem, da v letu 2022 do tega ne bo prišlo, ker je stopnja prostih delovnih mest visoka. Vseeno so najbolj ogrožene zaposlitve v predelovalnih dejavnostih. Na drugi strani je povpraševanje po novih zaposlenih v gradbeništvu in storitvah visoko. Pritisk na plače je zmeren in bo večji izziv v prihodnjem letu, ker se običajno vsaj osnovne plače uskladijo z inflacijo. Vendar avtomatizma pretežno ni, kar pomeni, da je uskladitev stvar dogovora. Sistemskih učinkov na zelo visoko rast plač pa vsaj trenutno še ne zaznavamo.

Križa je lahko priložnost za nove zgodbe. Kakšna so vlaganja slovenskega gospodarstva v RRI? Kakšna bi morala biti, da bi lahko držali korak z najrazvitejšimi?

V R&R je poslovni sektor vložil okoli 740 mio EUR, od tega 2/3 lastnih sredstev, preostanek pa so bila državna in evropska sredstva. To pomeni 1,6 % BDP. Pretežno so inovativna podjetja, ki to delajo že dlje časa in inovirajo zato, da držijo korak s tekmeči. Inoviranje je tako v veliki meri

posledica strukture gospodarstva. Najbolj inovativni sta farmacija ter elektronska in elektro industrija. Ugotavljamo pa, da naša podjetja premalo vlagajo v blagovne znamke in patente, ki sta ključni sestavini neotipljivega kapitala.

GZS je ustanovila Inštitut za strateške in gospodarske raziskave, namenjen najzahtevnejšim analizam gospodarstva in sektorjev za različne deležnike.

Kje si ne smemo privoščiti zaostanka v primerjavi z drugimi državami?

Obdavčitev dela je previsoka in uvedba razvojne kapice ne sme biti politična tema. Moramo biti bolj naklonjeni odprtju našega trga dela tujcem, saj je demografija neusmiljena. Okrepiti moramo spodbude za raziskave in razvoj, investicije, še posebno v digitalizacijo in zeleni prehod. Prav tako mora poslovni sektor vse bolj spoštovati tudi načela trajnosti pri poslovanju, saj je to zahteva naših ključnih, zahodnih kupcev. To so področja, kjer si ne smemo privoščiti zaostanka.

Zbornica je ustanovila Inštitut za strateške in gospodarske raziskave. Kaj je bil glavni povod oz. razlog za njegovo ustanovitev?

GZS je ustanovitelj Inštituta za strateške in gospodarske raziskave, ki je namenjen najzahtevnejšim analizam gospodarstva in sektorjev za različne deležnike. Ocenili smo, da je dozorel čas, da na ta način izpostavimo še posebej svoje kompetence, tudi v regiji. Želimo se povezovati tudi z glavnimi ekonomisti v državah v regiji, še posebej na področju bivše Jugoslavije.

Države zahodnega Balkana, Afrike oz. na prvi pogled neprivlačnih trgov ponujajo mnoge priložnosti.

Kakšno je stanje v Sloveniji na področju raziskav in analiz? Imamo dovolj kompetentnih strokovnjakov in ustanov?

Neodvisnih institucij ni veliko. Na prvo žogo se spomnim le ISR, ki ga vodi dr. Kračun in katerega del je tudi dr. Stojan, ki je

ikona tega inštituta in v njegovih predstavah in člankih resnično uživam. Žal mi je, da je EIPF prenehal izdajati svojo publikacijo Gospodarska gibanja, ker so bili zanimiva osvežitve s svojimi pogledi. Pohvaliti velja Urad za makroekonomske analize in razvoj in Analitsko raziskovalni center (ARC) na Banki Slovenije, medtem ko je nekaj profesorjev prav tako prodornih ter pripravljajo študije na področju gospodarstva. Pogrešam predvsem več analiz oz. pogledov na aktualne izzive (inflacija, kriza z energenti) in deljenja svojih pogledov z javnostjo. Profesor Damijan je na tem področju izjemen z Damijan blogom. Tudi sam že več kot leto izdajam tedenski novičnik Izpod peresa glavnega ekonomista, ki je namenjen splošni javnosti, in sicer tako v slovenščini kot v angleščini. Mislim, da je prav, da podelim svoje izračune in razmišljanja, ter s tem pokažem nivo zahtevne analitike, ki naslavlja izzive zahtevnim uporabnikom teh informacij. Ključna težava pri kompetentnih strokovnjakih je ta, da jih naše izobraževalne institucije v zadostni meri ne pripravijo na izzive tako specifičnega dela. Tako tudi sam pol leta nisem našel strokovnjaka, ki bi ustrezal zahtevam delovnega mesta in sem ugotovil, da je bolje, da ga vzgojim sam. Če sem iskren, sem tudi sam pretežno pridobil svoje kompetence z delom in zahtevami, ki sem si jih zastavil.

Kakšne bodo glavne naloge inštituta in kaj bo nudil?

Glavne naloge bodo vezane na partikularne potrebe naročnikov. Naj omenim vse od ocene mulplikativnih učinkov podjetja ali dejavnosti na regijo oz. na gibanja v državi, do različnih projekcij na področju dolgoročnega napovedovanja kazalnikov poslovanja dejavnosti. Fokus bo tako na makroekonomski kot na mikroekonomski oz. sektorski ravni. Zaradi obsega znanja, ki ga imamo, pa lahko opravljamo tudi neodvisne analize gospodarstev, ki jih tuje institucije zanemarjajo, kot so države zahodnega Balkana, Afrike oz. trgov, ki na prvi pogled zgledajo neprivlačni, vendar ponujajo priložnosti za slovensko gospodarstvo. ■

HUAWEI ADVERTORIAL

Ko so inovacije del DNK podjetja

Družbe Huawei ni treba posebej predstavljati. Je namreč vodilni svetovni ponudnik informacijske in komunikacijske tehnološke (IKT) infrastrukture ter pametnih naprav. Huawei je eno izmed podjetij, ki po svetu gradijo hrbtenico digitalnih komunikacij in družbe.

Podjetje je prisotno na več kot 170 trgih po svetu, tudi v Sloveniji. Izmed več kot 195.000 zaposlenih jih kar 53,4% dela v oddelku raziskav in razvoja, zato ne čudi, da so inovacije gonilo razvoja podjetja. Morebiti niste vedeli, a družba Huawei je glede na raziskavo »The 2021 EU Industrial R&D Investment Scoreboard« številk dve v svetu, ko gre za višino naložb v razvoj. V zadnjem desetletju je v razvoj novih rešitev vložilo več kot sto milijard dolarjev, ustaljene naložbe je napovedalo tudi za prihodnost. Huawei veliko pozornosti posveča tudi bazičnim raziskavam, vsako leto tudi predstavi številne nove patente in rešitve. Večina jih je s področja informatike in telekomunikacij – mimogrede, podjetje Huawei je predstavil (daleč) največ patentov s področja mobilnih omrežij pete generacije (5G). Podjetje Huawei

s svojimi rešitvami in storitvami skrbi za tehnološki preboj industrijskih vertikal.

Temelji za digitalno preobrazbo

Medtem ko potrošniki blagovno znamko Huawei poznajo predvsem po pametnih telefonih in drugih napravah pametnega doma, podjetja spoznavajo njeno bistveno širšo tehnološko krajino. Na področju telekomunikacijske infrastrukture Huawei tako sodeluje s telekomunikacijskimi operaterji po vsem svetu v želji, da bi zgradil omrežja 5G z neprekosljivo uporabniško izkušnjo, razširil t. i. ekosistem 5GtoB in pomagal podjetjem poslovati bolje, državljanom pa živeti bolje.

Inovativne rešitve in storitve

Inovacije so vgrajene v vse pore Huawei-evih naprav, rešitev in storitev. Podjetje med drugim razvija napredne algoritme umetne inteligence, ki uporabnikom pomagajo pri vsem kar počnejo, energetskim omrežjem pomaga zaznati in preprečevati izpade, logističnim centrom upravljati tekoče trakove, avtomatske vozičke in pametne viličarje, med zelo podrobno spremljanimi dosežki inženirjev pa je tudi napredek na področju

avtomobilizma. Huawei s svojimi IKT rešitvami in storitvami avtomobilskim proizvajalcem pomaga pri razvoju naprednih vozil (npr. sistem avtonomne vožnje).

Rešitve za podjetja

Segment poslovnih rešitev Huawei trenutno med drugim pomaga več kot 700 mestom, 267 podjetjem s seznama Fortune Global 500 zgraditi temelje za njihovo digitalno preobrazbo. Rešitve za podjetja so primerne za podjetja vseh velikosti. Pri tem jim poleg digitalne infrastrukture, v katero sodijo podatkovni centri, telekomunikacijske rešitve in omrežja vseh vrst, pomaga tudi s storitvami iz javnih in hibridnih računalniških oblakov. Huawei ponuja odgovore, kako se lahko digitalna tehnologija bolje poveže s poslovnimi scenariji in znanjem v industriji za reševanje poslovnih izzivov.

Družba Huawei vseskozi ostaja zavezana svoji viziji: prinaša digitalno – vsaki osebi, domu in organizaciji za popolnoma povezan in inteligen svet.

Ne moremo ustaviti virusov, lahko pa ustvarimo boljše pogoje za proizvodnjo cepiv.

PRVA AVTOMATSKA DRSNA VRATA ZA ČISTE PROSTORE RAZREDA B

- Odpravljajo pomanjkljivosti vseh dosedanjih drsnih vrat v čistih prostorih.
- Uporaba: farmacevtska industrija, mikrobiologija, raziskovalni inštituti, zdravstveni sektor, ...
- Primerna za razrede čistosti B, C in D.
- Izdelana po meri uporabnika.
- Primerna za vgradnjo v vse vrste sten in tal.
- Certifikati ZAG in SIQ.

Cleangrad d.o.o. | Ulica Rada Pušenjaka 1 | 9240 Ljutomer
E: sales@cleangrad.si | www.cleangrad.si

INOVATIVNOST

Inovativna dejavnost mora postati del kulture podjetja

Ustvarjalnost, kreativnost in inovativnost je treba spodbujati v vseh procesih, na vseh ravneh delovanja.

Barbara Perko

Za podjetje, ki želi izboljševati svojo konkurenčnost, so inovacije vseh vrst nujnost. V **Krki, tovarni zdravil, d. d., Novo mesto**, svojo ponudbo vsako leto dopolnjujejo z novimi izdelki, lastnimi inovativnimi pristopi ter z izboljšanimi razvojno-raziskovalnimi in tehnološkimi rešitvami. Z inovacijami se oredotočajo tudi na procesne izboljšave, s katerimi iščejo notranje rezerve in optimizirajo delovne procese. Najpomembnejše so izdelčne oz. produktne inovacije, saj vodijo do kakovostnih, varnih in učinkovitih zdravil v naprednih terapevtskih oblikah in po dostopnih cenah.

Ustvarjalnost spodbujajo v vseh delovnih procesih na vseh ravneh delovanja. Sistem množične inovativne dejavnosti je postal del njihove kulture in pomembno prispeva k razvoju in širjenju Krkega poslovanja. »S korporativno kampanjo Vaša učinkovitost šteje jih od leta 2003 spodbujamo, da pri opravljanju vsakodnevni nalog nenehno iščejo načine za boljše in kakovostnejše opravljanje dela,« razložijo v Službi za odnose z javnostmi Krke, tovarne zdravil, d. d., Novo mesto. Preprosto izvedljivi, koristni predlogi izboljšujejo rabo notranjih virov in ponostavljajo delovne procese. Izvedbeno

zahtevnejše izboljšave zagotavljajo stalne izboljšave sistema kakovosti, obenem pa ustvarjajo prihranke.

Inovativna miselnost = več investicij

Inovativnost, eden temeljev delovanja **Leka, del Novartisa v Sloveniji**, omogoča optimizacijo vsakdanjih poslovnih operacij in je pot do novih, prebojnih izdelkov oz. storitev. »Prav tukaj smo v Sloveniji izjemno konkurenčni in tudi pionirji v znanju in inovacijah, s pospešeno hitrostjo osvajamo in tudi sami razvijamo nove napredne tehnologije in tehnologije prihodnosti,« pravijo. Ogromno znanja, ki temelji na inovativni miselnosti, je prepoznal tudi Novartis in temu namenil več investicij.

Z različnimi pobudami in dejavnosti stalno spodbujajo inovativnost. »Inovativno okolje se namreč razvije in zaživi predvsem tam, kjer je vzpostavljena močna kultura, ki inovativnost spodbuja in jo nagrajuje,« poudarjajo. Nujne pa so tudi ustrezne in pravočasne investicije v opremo.

Skupinske delavnice za boljše sodelovanje

Danfoss Trata vztrajno vlaga v razvoj novih izdelkov in ostalih relevantnih rešitev na področju prodajnih in tudi poprodajnih aktivnosti. »Gre torej za usmerjenost celotne organizacije k povečevanju zadovoljstva kupcev. Na ta način krepimo tudi zadovoljstvo zaposlenih, saj imamo

Foto: Danfoss Trata

V podjetju Danfoss Trata so prepričani, da zelo pomembno vlogo pri ustvarjanju pogojev za inovativnost igra tudi delovno okolje, npr. odprte pisarne, koticiki za druženje.

vsi skupni cilj, ki nas povezuje,« pomen inovativnosti za **Danfoss Trato** opiše **Saša Rihtaršič, direktorica razvoja**.

Zaposleni morajo imeti jasne vloge, skupen cilj, kot najpomembnejši vzvod pa izpostavlja ekipno delo in sodelovanje v skupini. »Odrprtost za nove ideje, sposobnost poslušanja, razumevanje drugače mislečih. To so vse lastnosti, ki vplivajo na inovativnost zaposlenih. Zato se pri že zaposlenih vse več poslužujemo skupinskih delavnic, kreativnih srečanj in na splošno

»Krka s patenti ščiti rezultate svojega razvojnega dela pri razvoju novih izdelkov. O patentiranju se odločamo skozi celoten potek posameznih projektov ter tekom celotnega življenjskega cikla izdelka. Trenutno imamo več kot 260 patentov, ki ščitijo tehnične rešitve, vgrajene v naše izdelke,« pojasnjujejo v **Službi za odnose z javnostmi Krke, tovarne zdravil, d. d., Novo mesto**.

spodbujamo sodelovanje,« poudarja. Pri oblikovanju pogojev za inovativnost je pomembno tudi povezovanje z drugimi podjetji oz. drugimi razvojnimi ekipami znotraj Danfossa.

Inovacijski center povezuje

Uspeh **Hidrie** temelji na kompetentnih, inovativnih in predanih sodelavcih, razvoju in neprestanem iskanju novih rešitev. »Z lastnim modelom inoviranja vzpodbujamo vse zaposlene k razvoju novih izdelkov, tehnologij in poslovnih modelov. Zavedamo se, da bomo na globalnem trgu konkurenčni le s tehnološko dovršenimi izdelki in rešitvami, ki imajo višji delež vgrajenega znanja,« pravijo. S prebojnimi inovacijami, ki so pri njih stalnica, premikajo meje mogočega in nenehno vlagajo v novo, visokotehnološko opremo, raziskave in razvoj. »Še naprej krepimo vlogo enega vodilnih predrazvojnih dobaviteljev in zaupanja vrednega partnerja najpomembnejšim igralcem avtomobilskega in industrijskega sveta,« dodajajo.

Inovacijski center **Hidria** postaja vse močnejši povezovalni člen na področju razvoja inovativnega okolja za podporo vsakodnevnomu delu, uvajanju novih programov in razvoju inovacijske dejavnosti v korporaciji. »Še posebej podpiramo povezovanje s partnerji, ki jih v okviru modela razvoja celotne verige vrednosti aktivno vključujemo v naše inovacijske procese,« pravijo in dodajajo, da posebno pozornost namenjajo tudi sodelovanju z različnimi raziskovalnimi organizacijami, univerzami in podjetji.

Platforma za odprto inoviranje

V **TPV AUTOMOTIVE** se zavedajo, da inovativnost podjetju omogoča globalno konkurenčnost in prepoznavnost, kar pomeni tudi rast poslovanja, delovnih mest in dolgoročno stabilnost podjetja. »Vpeljali smo popolnoma digitaliziran proces pridobivanja oz. oddajanja inovativnih predlogov, ki nam omogoča lažjo sledljivost in realizacijo. Redno spremljamo ključne kazalnike inovativnosti, beležimo nivo inovativnosti vseh zaposlenih,

Celostne rešitve za zaščito električnih inštalacij

www.etigroup.eu

kot tudi število oddanih inovativnih predlogov skozi aplikacijo,« pravijo.

Od leta 2007 so nabrali že več kot 21.000 inovativnih predlogov in prejeli več kot 80 nagrad za inovativnost. »Leta 2019 smo proces inoviranja še okrepili in ga z ustanovitvijo inovativnega centra in zagonom platforme za odprto inoviranje TPV INNOVATION STATION odprli tudi navzven,« povedo. »Uspešno smo vzpostavili partnerstva z lokalnimi inkubatorji in razvojnimi centri. V podjetju je vzpostavljen tudi inovativni center, ki skrbi in zaokroža vse inovativne dejavnosti znotraj in izven podjetja.« Povezujejo se s podjetji v obliki združenja avtomobilski grozd ACS, prek ambasadov slovenskega gospodarstva ter s fakultetami in izobraževalnimi ustanovami.

Osredotočeni na potrebe uporabnikov

»Inovacije, ki jih ustvarjamo, morajo imeti oprijemljivo prednost. Zato je naš pristop pri razvoju izdelkov osredotočen na uporabnike in njihove potrebe. Naši oblikovalci, inženirji in strokovnjaki za prodajo snujejo novosti, ki izboljšujejo kakovost življenja,« pravijo v **BSH Hišni aparati d.o.o. Nazarje**. Proces opišejo takole: »Ko imamo izdelane prototipe, uporabnike povabimo k testiranju in z njihovo pomočjo še izboljšujemo uporabniško izkušnjo. Pri snovanju novosti izhajamo tudi iz raziskav o mnenju kupcev glede izboljšav, ki si jih želijo pri obstoječih aparatih. Na ta način skrbimo, da so

naši aparati skozi celoten življenjski cikel uporabni, varni, ergonomsko zasnovani, privlačnega videza in tudi energetsko učinkoviti. Vedno želimo biti prvi, ko gre za izdelke naših blagovnih znamk.«

Odličnost oz. stopnja inventivnosti ter gospodarski učinek sta glavna kriterija pri inovativnosti. Odličnost se nanaša na doseganje kupca glede na novost, ki sploh ni nujno globoko tehnične narave, drugi pa je dodana vrednost oz. monetarizacija novega izdelka.

»Inovativnost spodbujamo procesno tako, da sodelavce mestoma odmikamo od trdih razvojnih faz in jim omogočimo sproščeno in neobremenjeno razmišljanje ob tesnem sodelovanju z oddelkom trženja, od koder dobimo vpogled v svet in navade kupcev. Najboljše ideje seveda tudi ščitimo s patenti, avtorje pa nagradimo tudi s posebnim izplačilom, ki ga določamo glede na razsežnost inovacije,« dodajajo.

Kje je zgornja meja inovacij, ne ve nihče

»Inovativnost nam daje tako prednost pred konkurenco na trgu kot omogoča lažji prehod na ogljično nevtralnost, boljše izkoriščanje novih tehnologij in s tem hitrejšo digitalizacijo,« povedo v **Steklarni Hrastnik**. Izjemno inovativni so na področju izdelave steklenih izdelkov, na izboljšavah procesov in delovnega okolja. »Že nekaj časa dajemo precejšnji poudarek tanjši debelini sten in dna, saj

»Naš pristop k intelektualni lastnini izhaja iz našega širšega poslanstva odkrivanja novih poti za izboljšanje in podaljševanje življenja ljudi. Patente in druge pravice intelektualne lastnine uporabljamo kot sredstvo za odkrivanje in razvoj prebojnih inovacij, za njihovo lažje zagotavljanje bolnikom, ki jih potrebujejo, ter za spodbujanje znanstvenega in tehnološkega napredka za bolnike in širšo družbo,« o patentiranju pravijo v Leku.

z manjšo težo izdelka vplivamo tudi na zmanjšanje transportnih stroškov in izboljšanje ogljičnega odtisa. Stremimo tudi k podaljševanju življenjske dobe izdelkov z inovativnimi tehnologijami dekoriranja,« navedejo nekaj primerov. »Z inovativnimi rešitvami povečujemo izrabo odpadne toplote, nadomeščamo fosilna goriva z okolju prijaznejšimi, višamo izkoriščenost talilnih peči in uvajamo druge novosti, prijazne ljudem in okolju.«

Oktobra 2021 so na trg dali njihovo do sedaj najbolj trajnostno steklenico, narejeno s pomočjo zelenega vodika in recikliranega stekla, ki je nastala kot produktna inovacija, je vsestransko uporabna in naslavlja širok nabor kupcev.

Glavna konkurenčna prednost podjetja so ljudje. »Živimo v svetu, kjer so novosti nekaj, s čimer se sedaj srečujemo praktično dnevno. Kje se nahaja zgornja meja inovacij, verjetno ne ve nihče. Zato bomo inovativno in ustvarjalno kulturo v Steklarni s polno podporo vodstva podjetja, spodbujali še naprej,« pravijo. ■

»Patenti so sestavni del razvoja novega izdelka. Tako, da ja, veliko vlagamo v zaščito naše intelektualne lastnine. Pri tem nam je v veliko pomoč služba, ki je na nivoju korporacije organizirana v ta namen in nam pomaga pri samem postopku patentiranja novih idej,« pojasnjuje **Saška Rihtaršič, direktor razvoja v podjetju Danfoss Trata**.

Foto: Kina

Zadnji patent Steklarne Hrastnik je t. i. steklenica prihodnosti, e.bottle.

Lek d. d.

Vsak med nami je edinstven.

**Sprejemati in spoštovati želimo posebnosti,
drugačne sposobnosti in izkušnje vsakogar
med nami.**

Skozi raznolikost gradimo zaveznitva in si prizadevamo za odpravo vseh oblik diskriminacije. Ustvarjamo vključujoče delovno okolje, v katerem smo lahko najboljši in zvesti sami sebi. In še naprej skupaj premikamo meje znanosti ter medicine.

Smo Novartis. Soustvarjamo medicino.

 NOVARTIS | Reimagining Medicine

ZVEZA ZA ŠPORT INVALIDOV SLOVENIJE
SLOVENSKI PARALIMPIJSKI KOMITE

INOVATIVNOST

Vlaganje v razvoj je v kriznih časih še bolj pomembno

Brez raziskav in razvoja ni napredka, pa tudi ne inovativnosti. Podjetja se zavedajo, da je tudi v kriznih časih treba stremeti naprej.

Barbara Perko

Slovenske ekipe Novartisa v Sloveniji sodelujejo pri razvoju in produkciji številnih prebojnih projektov, samo v zadnjem letu so vodili več kot 200 razvojnih projektov. V raziskave in razvoj vsako leto vložijo okoli 200 mio EUR. Od leta 2003 je Novartis v slovenske lokacije vložil več kot 2,7 mrd EUR, pri čemer je bila več kot polovica namenjena razvoju, ostalo pa posodobitvi in krepitvi proizvodnih zmogljivosti, pojasnjujejo v podjetju **Lek, Novartis v Sloveniji**.

V kriznih časih je inovativnost pomembna tako na ravni razvoja zdravil kot načina organizacije dela. »V času epidemije smo na primer vpeljali model hibridnega dela. Odgovorna izbira, ki sodelavcem omogoča, da se sami odločajo kje, kdaj in kako bodo delali,« pravijo. Digitalno preoblikovanje v zdravstvu je priložnost, da farmacevtska industrija preseže tradicionalni model delovanja. »Tehnologija interneta stvari nam omogoča ustvarjanje obsežnejšega nabora podatkov in več podatkov iz realnega sveta iz različnih virov, ki dopolnjujejo diskretne nabore podatkov, pridobljene na konvencionalen način,« izpostavljajo. Zato veliko vlagajo v nove računalniške zmogljivosti. »Z novimi matematičnimi algoritmi lahko izvajamo napredne analize podatkov, umetna inteligenca pa nam odpira možnosti za pridobivanje vpogleda in iskanje vzorcev, ki presegajo

zmogljivosti tradicionalnih človeških orodij,« pravijo.

V podjetju vlada miselnost, da za spodbujanje prebojnih inovacij in inovacijske miselnosti v slovenskem gospodarstvu ni nikoli premalo spodbud in povezovanj. Poleg tega, da so del združenja SIS EGIZ, tesno sodelujejo z drugimi institucijami, tako s fakultetami in univerzami kot z raziskovalnimi organizacijami. »Marsikatero prebojno novost v minulih letih smo oblikovali s pomočjo zunanjih partnerjev.

Sodelovanje nenehno spodbujamo tudi z vključevanjem v pilotne in druge razvojne projekte, z različnimi dogodki, ki spodbujajo povezovanje in z mentorstvi. Eden takih je tudi BioCamp, ki ga bomo letos izvedli že dvanajstič zapored,« dodajajo. Prepričani so, da lahko s še bolj učinkovitim povezovanjem v prihodnosti na tem področju še veliko naredijo. Ne nazadnje tudi na ravni EU obstajajo programi, ki lahko doprinesejo k boljši inovacijski kondiciji.

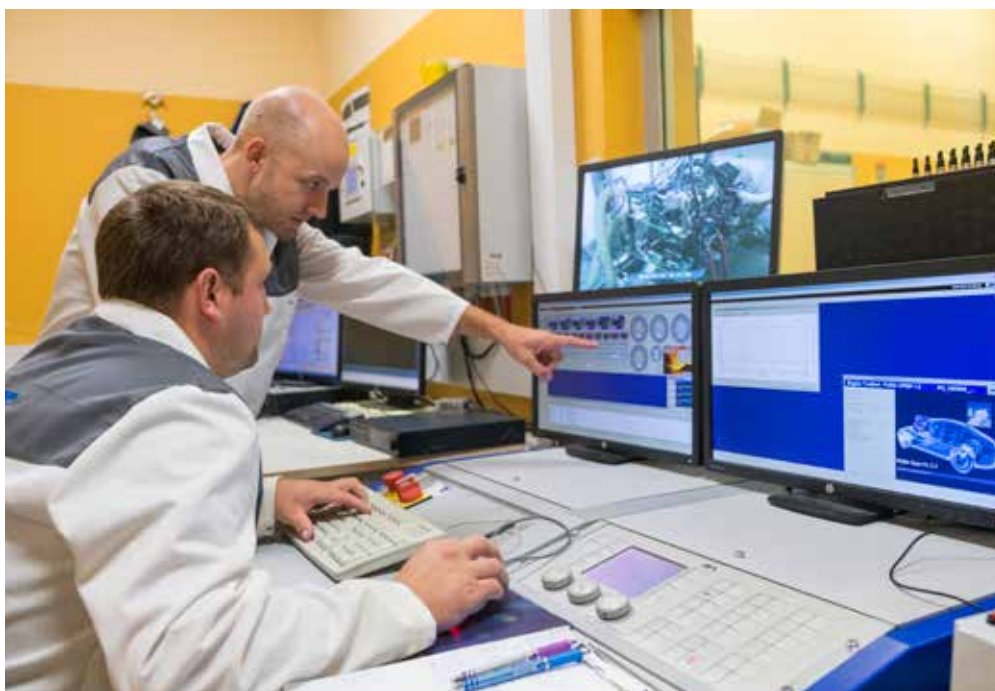

foto: Hidria

Hidrin Razvojno-inovativni center omogoča razvojnim kadrom večjo fleksibilnost dela.

Povprečni vložki presegajo 10 % celotne prodaje

Hidria aktivno sodeluje na razvojno-raziskovalnih in znanstvenih projektih, ki so sofinancirani s strani Evropske komisije in Republike Slovenije. »Znanje, ugotovitve in izkušnje, pridobljene v tovrstnih sodelovanjih, uporabljamo za razvoj poslovnih enot Hidria Lamtec, Hidria Alutec, Hidria Movent, Hidria Mototec in Hidria Advancetec ter kompetenčnih centrov (KC) Komponente orodij in Industrijska avtomatizacija. V letu 2018 smo v okviru Tehnološkega parka Ljubljana-Brdo odprli tudi Razvojno-inovativni center - RIC, kjer našim razvojnim kadrom omogočamo večjo fleksibilnost dela. Ta je bila potrebna zlasti v obdobju epidemije covida-19, ko so se nekateri načini dela spremenili,« pojasnjujejo v Hidrii.

V zadnjih letih Hidriini povprečni vložki v novo tehnološko opremo in v raziskave in razvoj skupaj presegajo 10 % celotne prodaje Hidrie. »S tem snujemo, razvijamo in proizvajamo prebojne

izdelke in rešitve, ki jih ščitimo s številnimi patenti ter sooblikujemo pomembne trende v svetu avtomobilskih in proizvodnih tehnologij.

Poleg tega intenzivno gradimo tudi do sedaj našo največjo investicijo, 40 mio EUR vreden nov robotiziran, avtomatiziran in digitaliziran center za proizvodnjo statorjev in rotorjev za pogonske agregate električnih vozil prihodnosti. Zgradili smo tudi preko 3 mio EUR vreden sodoben, digitaliziran logistični center z najmodernejšo skladiščno opremo za skladiščenje in odpreme naših najnovejših elektronsko komutiranih ventilatorjev ter vlagamo v razvojno opremo in nove tehnologije za vzpostavljanje in krepitev naših konkurenčnih pozicij na globalnem trgu,« naštejejo.

Neprekinjeno vlaganje v znanje

V Krki za raziskave, razvoj izdelkov in nove tehnologije vsako leto namenijo okoli 10 % vseh prihodkov od prodaje. »Zaradi hitrega znanstvenega in tehnološkega napredka

ter čedalje večje zahtevnosti trgov je neprekinjeno vlaganje v znanje in najsodobnejšo opremo pomemben pogoj za uresničitev inovativnih idej, s tem pa tudi za pravočasno uvajanje novih izdelkov in hkrati ohranjanje najvišje kakovosti le-teh,« razložijo v **Službi za odnose z javnostmi Krke, tovarne zdravil, d. d., Novo mesto**.

Osredotočeni so na razvoj inovativnih generičnih farmacevtskih oblik z dodano vrednostjo, kot so npr. fiksne kombinacije. »Gre za dostavne sisteme, ki zdravnikom omogočajo, da lahko izbirajo med različnimi oblikami, jakostmi in kombinacijami zdravilnih učinkovin in tako bolnikom zagotavljajo najprimernejše zdravljenje,« razložijo. »Izstopamo z dosežki na področju kombiniranih zdravil pa tudi zdravil s podaljšanim sproščanjem, ki prinašajo boljši nadzor zdravljenja, saj zmanjšujejo število odmerkov, nekatera pa omogočajo tudi sočasno zdravljenje dveh bolezni.«

V podjetju vseskozi spremljajo novosti in nova dognanja pri razvoju zdravil, v posameznih terapevtskih skupinah

Inovacija podjetja Helios TBLUS nagrajena z zlatim regijskim priznanjem

Podjetje Helios TBLUS je z inovacijo »Trajnostni materiali za premaze prihodnosti« prejelo zlato regijsko priznanje in se med 45 slovenskimi inovacijami poteguje za priznanje na nacionalnem nivoju, ki ga letos že dvajsetič zapored podeljuje Gospodarska zbornica Slovenije.

Trajnostni materiali za premaze prihodnosti predstavljajo novo generacijo veziv v premazni industriji. S skupino inovativnih izdelkov, ki so jih razvili v podjetju Helios TBLUS, so občutno razogljčili končni premaz, hkrati pa optimizirali proizvodni proces, saj so enega izmed odpadnih stranskih produktov predelali in se naprej uporablja kot sekundarna surovina. Kot prvi v Sloveniji so certificirani po sistemu ISCC Plus, prek katerega še dodatno znižujejo ogljični odtis izdelkov. Inovacija jim je omogočila uspešno prodajo izdelkov z visoko dodano vrednostjo na najzahtevnejših skandinavskih trgih in državah Zahodne Evrope. Nagrajena inovacija je rezultat tesne povezanosti

strokovnjakov iz različnih oddelkov znotraj podjetja. Že vrsto let pa uspešno sodelujejo tudi s številnimi zunanjimi partnerji in so člani različnih konzorcijev razvojno-raziskovalnih projektov. Strokovnost, uspešna komunikacija ter dobro opremljeni laboratoriji predstavljajo pglavitno prednost podjetja pri vzpostavitvi in sodelovanju z razvojnimi inštituti in univerzami.

V podjetju Helios TBLUS, ki je del skupine KANSAL HELIOS, se sicer ponašajo s številnimi aktivnostmi na področju »zelenega« poslovanja s ciljem zmanjšati ogljični odtis. Nenehno vlagajo v razvoj in inovativne projekte v vseh segmentih. Pomemben podatek dajejo uporabi surovin na biološki osnovi, zmanjšanju odpadkov iz proizvodnje, uporabi recikliranih materialov ter uporabi energije, pridobljene iz lastnih sončnih elektrarn in iz obnovljivih virov. Za uspešno in trajnostno poslovanje pa skrbno načrtujejo tudi nadaljevanje avtomatizacije in digitalizacije proizvodnje.

in spremembe doktrin zdravljenja. »Z analitičnim spremljanjem dogajanja v panogi, sposobnostjo predvidevanja, lastnim razvojem in povezovanjem znanja pri razvoju učinkovine in farmacevtske oblike, naprednimi tehnologijami vrednotenja, pravilnim načrtovanjem študij, dobro zastavljeno registracijsko strategijo ter določeno mero poguma pri sprejemanju odločitev, uspešno uresničujemo zastavljeno strategijo.« Njihov razvoj temelji na lastnem razvojno-raziskovalnem delu, sodelujejo pa tudi z znanstveno-raziskovalnimi ustanovami tako v Sloveniji kot v tujini.

Razvoj prinaša razliko do konkurence

Danfoss si je zastavil cilj, da 4 % svojih prihodkov vlagata v razvoj novih izdelkov. »V kriznih časih je še toliko bolj pomembno, da vlagamo v razvoj tistih rešitev, ki prinašajo diferenciacijo do naše konkurence v zelo kratkem času. Poleg tega je zelo pomemben fokus na izboljšanje stroškovne konkurenčnosti izdelkov,« poudarja **Saška Rihtaršič, direktorica razvoja v podjetju Danfoss Trata**.

Sodelujejo tako z zunanjimi partnerji kot drugimi razvojnimi ekipami znotraj Danfossa ter pri tem zasledujejo dva cilja: »Prvi je povečevanje nivoja kompetenc. Tu iščemo partnerje, ki ne samo da

bodo imeli kompetence, ki nam jih primanjkuje, temveč imajo tudi sposobnost in pripravljenost delati na prenosu teh kompetenc na naše inženirje. Drugi cilj je hitro povečevanje kapacitet za potrebe trenutnega projekta. Tu gre predvsem za povečevanje fleksibilnosti,« pojasni **Saška Rihtaršič**.

Znesek za RRI ostaja stabilen

Stroški razvoja in raziskav v **BSH Hišni aparati d.o.o. Nazarje** na letnem nivoju predstavljajo 3-4 odstotne točke. »Znesek je po obsegu ostal stabilen tudi v časih krize,« pravijo v podjetju. »Na delo v razvoju so vplivale omejitve zaradi pandemije covida-19 in motnje v dobavnih verigah, vendar smo dosegli večino zastavljenih ciljev.« Skladno z reorganizacijo se delovanje v razvojnih fazah izdelkov vse bolj seli v agilne produktne skupine.

Jedro globalnega kompetenčnega centra je v Nazarjah, del razvoja, skupaj s predrazvojnimi oddelki, pa v Ljubljani. Enote razvojnih inženirjev delujejo tudi v Nemčiji, Indiji, na Poljskem in Kitajskem. »Tesno sodelovanje znotraj korporacije BSH in koncerna BOSCH nadgrajujemo z dolgoletnimi sodelovanji z domačimi ter tujimi raziskovalnimi institucijami,« pravijo in izpostavljajo tradicionalne partnerje iz raziskovalno-izobraževalnega

ekosistema, kot so Univerza v Ljubljani (Fakulteta za strojništvo, Fakulteta za elektrotehniko in Fakulteta za biotehniko), mariborska Fakulteta za strojništvo, Fakulteta za tehnologijo polimerov in Institut Jožef Stefan.

V BSH Hišni aparati d.o.o. Nazarje so v letu 2021 vložili 27 patentnih prijav za izume, ki so jih razvili inženirji v njihovem podjetju, s čimer so zaščitili intelektualne pravice na inovacijah svojih razvojnih oddelkov.

RRI kot pot iz kriznih časov

V zadnjih dveh letih so v **Steklarni Hrastnik** izključno v razvojno raziskovalne dejavnosti, usmerjene v krožno gospodarstvo in razvoj, vložili skoraj 2,7 mio EUR. Na letnem nivoju inovativnim, razvojnim in raziskovalnim dejavnostim namenijo približno 2,5 % prihodkov.

Raziskave in razvoj vidijo kot pot iz kriznih časov. »V času t.i. korona krize se v Steklarni Hrastnik nismo ustavili, ampak smo dobili še dodaten zagon, da pokažemo našo inovativnost, saj smo na razpise GZS za inovacije prijavili dvakrat več inovacij kot v preteklih letih. Najbolj smo inovirali na področjih, usmerjenih v zeleno, nizkoogljično in digitalno. Nadaljevali pa smo tudi z inoviranjem na področju izdelave izjemnih steklenih izdelkov, na izboljšavah procesov in delovnega okolja.«

Zaradi podnebne krize dodatno vlagajo v inovativne zelene tehnologije, kar jim daje prednost pred konkurenco. Steklarna Hrastnik je ena prvih steklarn v EU, ki razvija izdelke s pomočjo zelenega vodika.

Povezovanje je pot do uspeha, saj z odpiranjem vrat različnim institucijam v organizacijo pridejo nove izkušnje, bolj raznoliko znanje ter včasih zgolj svež pogled z druge perspektive. Povezujejo se tako s slovenskimi kot tujimi podjetji, korporacijami in start-upi. Raznolikost sodelovanja in povezovanja vidijo kot enega izmed pomembnih razvojnih elementov.

»Trenutno je naš zadnji patent bila t.i. pametna steklenica prihodnosti, e.bottle. Seveda pa zaščitimo naše najbolj inovativne rešitve in produkte glede na njihov tržni potencial in patentabilnost.« ■

Foto: Kika

Za pravočasno uvajanje novih izdelkov in ohranjanje njihove kakovosti je neprekinjeno vlaganje v znanje in opremo nujno.

NUKLEARNA ELEKTRARNA KRŠKO

NEK ob prehodu v dolgoročno obratovanje potrjuje visoko obratovalno zanesljivost

Nuklearna elektrarna Krško (NEK) obratuje neprekinjeno in s polno zmogljivostjo od konca remonta v začetku maja 2021 ter pomembno prispeva k zanesljivosti dobav električne energije in delovanju elektroenergetskega sistema. Lani je proizvedena električna energija za dober odstotek presegla načrtovano. V prvih osmih mesecih letošnjega leta je kljub zgodovinsko nizki hidrologiji Save in dolgotrajnim vročinskim valovom njena proizvodnja manj kot odstotek pod načrtovano – 5,4 milijarde kilovatnih ur električne energije. Polovica proizvedene električne energije, ki jo prevzame slovenski družbenik, pokriva 20 odstotkov porabe v Sloveniji. Dosledno upošteva vse okoljske omejitve; ogljični odtis NEK je minimalen.

Za pridobitev okoljevarstvenega soglasja za podaljšanje obratovanja elektrarne do leta 2043 Ministrstvo za okolje in prostor vodi postopek presoje vplivov na okolje, ki vključuje tudi čezmejno presojo. V skladu s predpisi pa poteka tretji občasni varnostni pregled, ki ga izvaja Uprava RS za jedrsko varnost.

Kakovostno opravljena remontna dela pogoj za zanesljivo obratovanje elektrarne

NEK obratuje v 18-mesečnem gorivnem ciklusu: leta 2021 je bil remont spomladi, letos se bo začel 1. oktobra, prihodnje leto ga ne bo. Načrtovana enomesečna ustavitev elektrarne bo izredno delovno intenzivno obdobje, saj je treba približno polovico izrabljenega goriva nadomestiti s svežim, opraviti preventivne preglede opreme in vzdrževalne posege ter posodobitve sistemov in opreme. Večina opreme, ki je vgrajena v jedrsko

elektrarno, se lahko vzdržuje le, kadar elektrarno ustavijo in ohladijo. V skladu z usmeritvijo NEK o stalnem posodabljanju bodo opravili tudi posodobitve, med njimi zamenjavo visokotlačne turbine, kar bo omogočilo povečanje moči elektrarne. Da so vsa dela opravljena kakovostno, v zastavljenih rokih in ob stalnem zagotavljanju visokih standardov jedrske industrije, so potrebni dobra pripravljenost, organizacija, zbranost ter sodelovanje delavcev NEK in delavcev pogodbenih partnerjev.

Stalna premišljena tehnološka nadgradnja omogoča dolgoročno obratovanje

Ob odgovornem vodenju in dobrem vzdrževanju je za zagotovitev dolgoročnega obratovanja pomembno tudi stalno posodabljanje. Da bi zmanjšali odvisnost hlajenja elektrarne od pretoka Save, so leta 2008 posodobili in razširili sistem hladilnih stolpov. V letošnjih izjemno zahtevnih meteoroloških razmerah NEK ohranja stabilno obratovanje na polni moči ob upoštevanju okoljskih omejitev, povezanih z reko Savo. V podobnih

razmerah je leta 2003 elektrarna 93 dni delovala z znižano močjo. Tehnološka nadgradnja v zadnjih desetih letih je bila namenjena povečanju odpornosti elektrarne na ekstremne naravne in druge pojave; po varnostnih merilih se NEK lahko primerja z jedrskimi elektrarnami, ki se gradijo danes.

Aktualne negotovosti, povezane z oskrbo z energenti in električno energijo ter skokovito rastjo cen v Evropi, so v ospredje postavile pomen zadostne in cenovno sprejemljive energetske samooskrbe držav. A nujnost preobrazbe elektroenergetike pri soočanju s podnebno krizo ostaja. Za doseg teh ciljev je ob obnovljivih virih jedrska energija nepogrešljiva. Zagotavlja zanesljivo in predvidljivo oskrbo z nizkoogljično električno energijo po konkurenčni ceni.

INOVATIVNOST

Tehnologija ni dovolj. Poznati moramo ljudi.

Razmislek ob prihajajočem dnevu inovativnosti

Miha Klinar, partner v design studiu Sito in ustanovitelj Kompetenčnega centra za design management

GZS bo letos že dvajsetič podelila nacionalna priznanja za najboljše inovacije. Ob tej priložnosti **Kompetenčni center za design management (KCDM)** pred podelitvijo nagrad pripravlja konferenco o vlogi in spodbujanju design inovacij. Med prijavljenimi projekti namreč še vedno močno prevladujejo tehnološke inovacije. In to kljub temu, da je vedno bolj jasno, da z osredotočanjem le na tehnološke inovacije zanemarjamo velik inovacijski potencial, ki ga ob hitro spreminjajočih se potrebah okolja s trajnostnimi cilji in digitalizacijo predstavljajo potrebe ljudi.

Dan inovativnosti 2022 bo potekal v torek, 20. septembra, v Kongresnem centru Brdo pri Kranju.

Da bi bili kos gospodarskim in družbenim izzivom prihodnosti, moramo razviti celovite inovacijske ekosisteme, ki za iskanje odgovorov uporabljajo in povezujejo različne vire inovativnosti. Prav design inovacije namreč na vseh treh področjih: pri inoviranju produktov in storitev, pri inovacijah procesov in inovacijah poslovnih modelov, z osredotočenostjo na uporabnikovo izkušnjo predstavljajo nepogrešljiv del ustvarjene in prepoznane vrednosti. Potenciali tehnoloških inovacij se močno povečajo s prepletom v uporabnika usmerjenih design inovacij. Pomislimo samo na pametne telefone in razlike v percepciji in zaželenosti

različnih znamk, ki v osnovi uporabljajo iste tehnologije.

Osredotočanje na še neizražene potrebe uporabnikov

Glavna razlika med njimi je, kako dobro jim je uspelo ugotoviti, kaj ljudje v svojem žepu in dlani resnično potrebujemo. Vpoglede v to ponuja prav design. Ta namreč v središče svojih prizadevanj vedno postavlja uporabnika; z design raziskavami zagotavlja poglobljene vpoglede v njegove še nezavedne želje in pričakovanja in se z design razmišljanjem vživlja v njegova doživetja in izkušnje. Vse to so dragocene inovacijske smernice, na podlagi katerih se vodstva podjetij bolj samozavestno odločajo, katere tehnološke inovacije uporabiti in kako jih nadgraditi v tržno zanimive izdelke. Podobno velja za skupnosti in politike, ki si lahko z designom pomagajo pri določanju prednostnih razvojnih področij.

Iz »tega, kar znamo danes narediti« do »tega, kar uporabniki potrebujejo«

Namen vključevanja designa v inovacijske projekte je humanizacija tehnologij; sposobnost, da v »tem, kar znamo in zmoremo narediti« prepozna uporabno vrednost in znanstveni ali tehnološki izum pomaga nadgraditi v »to, kar kupci potrebujejo in si želijo in je lahko uporabljati«. Design inovacije so namreč vedno kontekstualne. Ob funkcionalnih

naslavlja tudi čustvene in estetske potrebe. Design, vključen v jedro inovacije, nadgradi izkušnjo z izdelkom ali storitvijo v zapomnljivo doživetje, s tem pa znamkam omogoča višjo stopnjo razlikovanja, razširjanje prodaje in razvoj v tržne ali nišne voditelje.

Orodje zmagovalcev v času sprememb

Design torej v inovacijskem ekosistemu deluje kot nekakšen ambasador uporabnikov, saj zaradi svoje vgrajene empatičnosti deluje kot posrednik med tehnologijami in ljudmi. Ta vloga je še posebej dragocena ob večjih gospodarskih ali družbenih prelomnicah, kakršne preživljamo danes. Te s seboj vedno prinašajo hitre, težko predvidljive in pogosto korenite spremembe v potrebah, vedenjih in posledično pričakovanjih ljudi in podjetij. Design pristopi takšne spremembe hitro zaznajo in uspešno prevedejo v priložnosti za podjetja; tisti, ki bodo na nove okoliščine s prilagojeno ponudbo, pa najsi bo to v B2B ali B2C segmentu, odgovorili prvi, bodo iz kriz izšli kot zmagovalci.

Obenem so design pristopi v krizah uporabni tudi v drugi smeri: podjetjem in družbi nasploh pomagajo najti načine, kako ljudem približati in prilagoditi nove tehnologije. S tem design inovacije pospešujejo spremembe v vedenju uporabnikov in njihovo prilagajanje korenitim družbenim spremembam. Ker prevajajo tehnološke inovacije v

Kaj v inovacijski proces prinaša design?

- **vpogled:** odkrivanje in tolmačenje nenaslovljenih potreb uporabnikov;
- **humanizacija:** prevajanje tehnoloških odkritij v uporabne, zaželenne in prodajljive izdelke in storitve;
- **posredovanje:** prepletanje znanj in odkritij znanosti in tehnologije s potrebami kupcev.

uporabniku razumljive rešitve, so design inovacije ključni pogoj za uspešno digitalizacijo in trajnostni prehod. Ta se bosta namreč lahko zgodila le, ko jih bodo pripravljeni sprejeti uporabniki oziroma skupnosti.

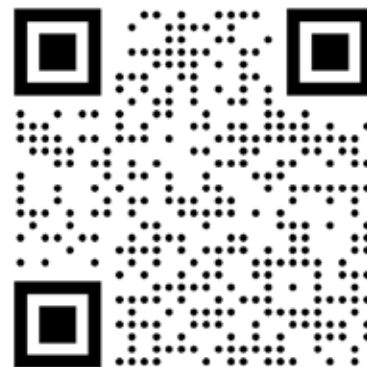
Cilj: nadgraditi ekosistem inovacij

V KCDM si že 10 let prizadevamo za promocijo inovacijskega potenciala designa, ki jih ponuja njegova sistemska vključenost in tesna povezava s tehnološkimi inovacijami. Prvi pogoj za to seveda je, da podjetja in organizacije razumejo design in ga pričnejo strateško vključevati. Naših mednarodnih programov, namenjenih učinkovitemu upravljanju designa, se je do danes udeležilo več kot 3000 zaposlenih iz več kot 70 podjetij. Upamo si torej upati, da s svojim delom že vplivamo na premike v slovenskem gospodarskem okolju.

A to je le košček v sestavljanke. Da bo krog sklenjen, je nujno razširiti razumevanje prepleta netehnoloških in tehnoloških inovacij na področju izobraževanja, kjer vzgajamo bodoče kadre,

ter med odločevalce, ki s sprejemanjem ustreznih politik spodbujajo razvoj kompetenc delovnih mest prihodnosti. ■

Sledite QR kodi in spoznajte 7 primerov dobrih praks uporabe designa za inoviranje v Sloveniji

Široka paleta **lepilnih trakov**,
lepil in **tesnilnih mas** za industrijo in gradbeništvo.

koop[®] chem

Smo vaš **inovativen**
in **zanesljiv partner**.
Že **30 let**.

KOOP TRGOVINA d.o.o.

C. bratov Cerjakov 43, SI 8250 Brežice, SI

T: +386 7 477 8820 E: info@koop.si

www.koop.si

INOVATIVNOST

Design daje širši pogled in odkriva nove možnosti

Izkušnje tistih, ki so design management vpeljali v svoje procese, so pozitivne. Predvsem pa poudarjajo, da gre za dolg proces.

Barbara Perko

»V podjetju Fischer Sports sem zadolžen za celotno oblikovanje, tako izdelčno kot grafično, celotnega programa; ta zajema smuči, smučarske čevlje in palice (le-te so zdaj pod blagovno znamko One Way). S samim vodstvom podjetja pomagam krojiti strateške usmeritve podjetja in njegovih blagovnih znamk. Interni oblikovalski oddelek s produktnimi vodji, razvojem, zunanjimi oblikovalskimi agencijami in dobavitelji sodeluje pri zasnovi in razvoju novih izdelkov; marketinškemu oddelku pomagamo pri ustvarjanju komunikacijskih smernic,« svoje delo opiše **Blaž Bajželj, vodja oblikovanja za alpski program pri Fischerju.**

»Vključitev designa bistveno vpliva na odločitve v samih poslovnih procesih in zasnovi, saj vnaša dialog, daje širši pogled, dovoli, da se sem ter tja ustavimo, zadihamo in premislimo, celo podvomimo v lastne ideje in procese. Širi obzorja in odkriva nove možnosti, pomaga nam videti gozd in ne le posameznih dreves,« poudarja.

Tradicionalno v njihovi panogi inovacije vodi razvoj ali celo razvojna ekipa, zadolžena za tekmovalni program. »Vključevanje designa s svojim holističnim pristopom nam omogoča bolj demokratičen pogled, ki vključuje tudi čisto povprečne uporabnike in njihove popolnoma vsakodnevne potrebe. Lahko rečemo, da design, še posebej zunanje

agencije, ponuja nek filter za bolj objektivno in širše branje trga ter, če sem iskren, ogledalo podjetju oz. blagovni znamki. Dober sogovornik nam naliže tudi čiste vina in pove, če smo povsem zašli,« izpostavi še en pomemben vidik.

Vključitev designa v vse faze razvoja izdelka je po Bajžljevem mnenju pomembno, ker tako lahko gledaš onkraj izdelka. »Začneš iskati izzive, ki so tebi neznani, nevidni, morda le neizraženi. Dovoliš si nedolžnost, igro, začneš iskati izzive, težave, pomanjkljivosti in dejanske potrebe. Ne usedeš se kar takoj za risalno

mizo in začneš nizati tehnične rešitve. Zato je dobro vsaj sem ter tja najeti zunanjo oblikovalsko agencijo, ki tvojega izdelka ne pozna dobro,« svetuje.

»Tako dobimo dober izdelek, ki deluje zaokroženo, ima svojo raison d'être, močne argumente in je tako tudi sprejet. Takrat se na internih sestankih in predstavitev trgovskim predstavnikom ne ukvarjamo več s tem, kater barvni poudarek komu je ali ni všeč,« poudarja. Obenem pa opozarja: »Seveda je to dolg proces, ki nima konca, ampak se skupaj s podjetjem, blagovno znamko ali naročnikom ves časa razvija, nadgrajuje, spreminja. V idealnih primerih se organsko zlije s podjetjem in njegovo filozofijo, postaneta eno.«

Urejenost dizajna je pomembna

Matic Vihtelič, vodja dizajna v podjetju Etrel, pravi, da so se »vključevanja dizajna lotili v prvi vrsti z nivoja produktnega razvoja, kjer se je poleg dela na izbranem produktu vloga dizajna kmalu razširila na poenotenje in usmerjanje portfelja in, ob odsotnosti marketinške funkcije v začetnih letih poslovanja, tudi na brand management«. Tako so postavili močno produktno identiteto, ki se je tesno skladala z obljubo Etrel blagovne znamke, »kar je pripomoglo k prepoznavnosti in zapomnljivosti, ki sta bili ključni v prvih korakih internacionalizacije.«

Foto: osebni arhiv

»Design širi obzorja in pomaga oblikovalcem videti gozd in ne le posameznih dreves,« pravi Blaž Bajželj, vodja oblikovanja za alpski program pri Fischerju.

Konsistentnost dizajna na vseh stičnih točkah je bila pogosto pomemben faktor pri odločitvi strank za sodelovanje, predvsem na tujih trgih, kot sta Nemčija in Švica. »Pozitivni odzivi so potrdili in utrdili vlogo dizajna, kar je odprlo vrata na področje procesov in mesto za vodstveno mizo,« je pojasnil. Izboljšave se danes osredotočajo na uporabnika in druge deležnike, ki so center njihovih inovacijskih procesov. Etrele je prisoten na več kot 40 trgih po svetu, dizajn pa je v podjetju del produktnega vodenja in upravljanja s portfeljem.

Ključ do inovativnih produktov je po Vihteličevih besedah discipliniran proces. »Dizajn v tem procesu skozi hitro prototipiranje in dizajn raziskave pomaga delati napake zgodaj in pogosto, ko jih je enostavno odpravljati in se iz njih hitro učiti. Brez dizajna bi napake odpravljali pozno, ko je produkt že na trgu in ko spremembe zahtevajo velike investicije. Dizajn ima zato veliko vrednost za podjetja, kar se lahko meri skozi krajši čas za vstop na trg, večjo uporabnost produktov,

boljše ujemanje produkta s trgom, večjo prepoznavnost, hkrati pa tudi pomaga materializirati vizijo podjetja,« našteje Vihtelič. Produkto želijo v prihodnje oblikovati tako, da ne bodo tiho in v ozadju.

Foto: Etrele

Matic Vihtelič, vodja dizajna v Etrele, izpostavlja, da je treba produkte in organizacijo stalno izboljševati, pri tem pa izboljšave prioritizirati.

Ob tem pa je treba imeti v mislih, da je e-mobilnost relativno nova industrija, ki še ni v celoti konsolidirana, zato je uporabniška izkušnja včasih precej hektična.

Vključevanje design managementa je daljši proces. »Pet let nazaj smo začeli aktivno delati v smeri kulture inoviranja. Proces še vedno traja - produkte in organizacijo je treba konstantno izboljševati in izboljšave ustrezno prioritizirati. Etrele je tehnološko podjetje, ki v prvi vrsti želi zgraditi temelje za trajnostno mobilnost skozi tehnologije, ki pomagajo optimizirati delovanje omrežja. Na drugi strani pa z delom v elektromobilnosti vplivamo na ogromno deležnikov, zato je dizajn, ki človeka postavi v center, ključnega pomena. Je EX, CX in UX. Vključitev dizajna je stvar kulture podjetja in ker hitro raste, je izobraževanje novih zaposlenih in njihovo vključevanje v proces inoviranja zelo pomembno. Vizija je, da Etrele postane uspešno središče za inovacije v elektromobilnosti. Dizajn bo zato ostal vključen tako na operativnem kot strateškem nivoju. ■

DOMEL

SE UVRŠČA MED **TOP 5** NAJBOLJ INOVATIVNIH PODJETIJ V SLOVENIJI.

RECEPT ZA ZLATO
PRIZNANJE:

VLAGANJE V ZAPOSLENE

SPODBUJANJE OSEBNOSTNE RASTI

DOBRI MENTORJI

ODLIČNI MEDSEBOJNI ODNOSI

ODPRTA KOMUNIKACIJA

MOŽNOST STALNEGA IZOBRAŽEVANJA

SKRIVNA SESTAVINA

JUNGHEINRICH SLOVENIJA

Jungheinrich je pionir na področju notranje logistike

Že skoraj 70 let razvija in izdeluje v prihodnost usmerjene rešitve za notranjo logistiko, kar sporoča tudi v kampanji z Nicom Rosbergom, nekdanjim svetovnim prvakom v Formuli 1.

Jungheinrich je zasnoval kampanjo v sodelovanju z ambasadorjem Nicom Rosbergom, trajnostnim podjetnikom in svetovnim prvakom v Formuli 1, s katerim si deli zanimanje za inovacije, tehnologije prihodnosti in e-mobilnost. V njej sporoča: »Smo pionirji na področju notranje logistike. Biti pionir – to je del Jungheinrichove DNK. Že skoraj 70 let razvijamo in izdelujemo v prihodnost usmerjene rešitve za notranjo logistiko. Jungheinrichova pionirska vloga v notranji logistiki na področju litij-ionske tehnologije, celovito strokovno znanje in izkušnje na področju elektromobilnosti in integriranih energetskih sistemov ter naše rešitve umetne inteligence (AI) za upravljanje skladišč in voznega parka poudarjajo inovativnost in trajnostno znanje podjetja.«

Vodilni na področju električne tehnologije

70 let strokovnega znanja in več kot 100.000 nameščenih litij-ionskih baterij

govori samo zase: kot pionirji na področju elektromobilnosti in litij-ionske tehnologije svoje partnerje podpirajo s celovitimi vsestranskimi rešitvami za povečanje učinkovitosti in trajnosti v skladiščih. Njihov široki portfelj izdelkov vključuje popolnoma usklajene celovite sisteme, ki so rezultat lastnih raziskav, razvoja in proizvodnje. »Kot primer lahko damo Jungheinrich POWERLiNE generacijo viličarjev z integrirano litij-ionsko baterijo: viličarje smo ponovno zasnovali okoli Li-ionske baterije in rezultat so izjemno okretna, varna, trajna in udobna vozila,« pravijo.

Trajnostne rešitve za notranjo logistiko prihodnosti

Kot eden vodilnih svetovnih ponudnikov na področju notranje logistike nenehno razmišljajo o tem, kako svoje dejavnosti uskladiti s potrebami okolja in družbe. Prevzemajo odgovornost – družbeno, okoljsko in gospodarsko. Poleg razvoja energetske učinkovitih rešitev z veliko koristi za stranke in majhnim vplivom na okolje sledijo tudi trdni trajnostni strategiji. Njihov cilj je trajna ogljična nevtrálnost v celotni verigi, za kar si prizadevajo vsak dan.

Dejavniki Jungheinrichove inovativnosti

- 70 let strokovnega znanja na področju elektromobilnosti
- Pionir na področju litij-ionske tehnologije
- Prilagojene rešitve avtomatizacije za vse potrebe skladiščenja
- V prihodnost usmerjena skupna vlaganja na področju zelenih tehnologij
- Tekoče raziskave za odkrivanje novih logističnih konceptov

Z Nicom Rosbergom, trajnostnim podjetnikom in svetovnim prvakom v Formuli 1, si v Jungheinrichu delijo zanimanje za inovacije, tehnologije prihodnosti in e-mobilnost.

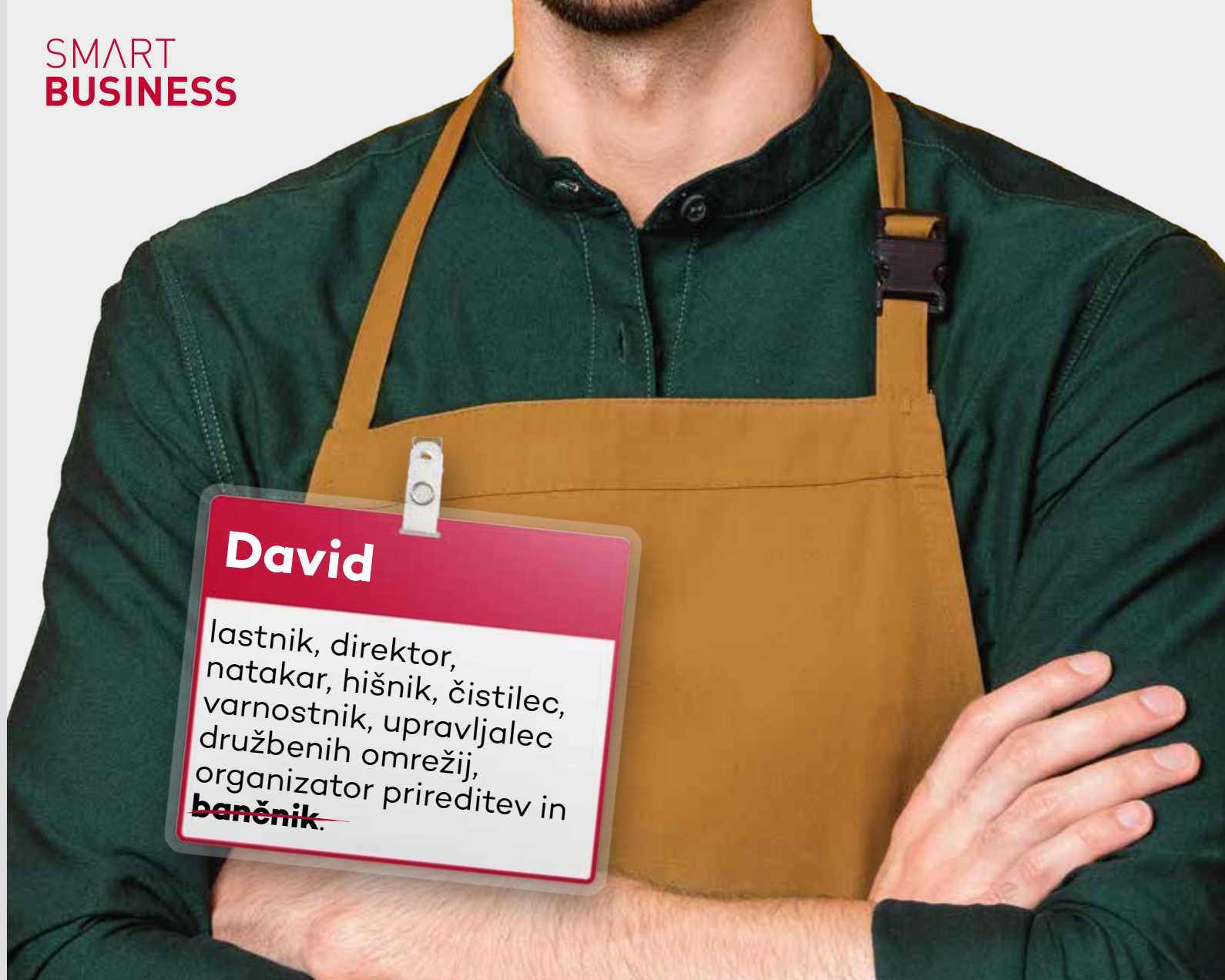
Izvirne inovacije od začetne zamisli do prototipa

Od prvega električnega viličarja do litij-ionskih vozil in popolnoma avtomatiziranih sistemov – v podjetju Jungheinrich že od davnega leta 1953 dosegajo izjemne pionirske dosežke na področju notranje logistike. Nenehno preoblikujejo svoje procese ter zgodaj prepoznajo pomembne trende in tehnologije. Vso svojo inovativno moč vlagajo v razvoj trajnostnih rešitev na področju avtomatizacije, energetskih sistemov ter digitalizacije in povezljivosti, da svojim kupcem zagotovijo optimalno podporo pri doseganju poslovnih ciljev.

Da so uspešni, potrjujejo številne nagrade: letos prestižni nagradi red dot in iF Design za paletni viličar ERE 225i (POWERLiNE) in nagrada IFOY za paletni viličar ERD 220i (POWERLiNE).

JUNGHEINRICH

SMART
BUSINESS

BITI **PODJETNIK** JE **VELIK** ZALOGAJ

Izberite **paket Smart Business**
z osebnim poslovnim skrbnikom.

NovaKBM

080 17 70
nkbm.si/smartbusiness

INOVATIVNOST

Kupci še vedno prisegajo na klasiko

Inovacije živilskih podjetij, ki jih kupci najbolj opazijo, se povečini nanašajo na produkte – najsi gre za popolnoma nove izdelke, za nadgradnjo obstoječih ali za prenovljeno podobo. Pogosto pa imajo pozitiven vpliv na poslovanje tudi spremembe v proizvodnih procesih, ki potrošnikom ostanejo nevidne.

Jerneja Srebot

Z razvojem izdelka pogosto poteka tudi nadgradnja strojev

V podjetju **Eta Kamnik** največ pozornosti in inovacijskega potenciala namenjajo procesom priprave hrane in samim receptom. Pri razvoju novih izdelkov se trudijo ohranjati kakovost »domače kuhinje«, hkrati pa zagotoviti ponovljivost kakovosti in senzoričnih lastnosti v industrijskih pogojih proizvodnje.

»Zato nenehno preizkušamo recepte in preverjamo prehranske trende. Če se izkaže, da imamo večino surovine s preverjenimi kakovostnimi kriteriji in izvorom že na voljo ter se na drugi strani prehranski trend preveša v stalnico kulinarik Balkana, Mediterana ali alpske kuhinje, se lotimo razvoja,« pojasnjujejo.

Intenziteta in pogostost živilskih inovacij je lahko odvisna tudi od tipa proizvodnje. Živilska podjetja se v grobem delijo na industrije z nižjo in višjo stopnjo avtomatizacije. »Pri slednjih se dela na količinah in poleg lastnih znamk tudi polnitvah za znamke trgovcev, pri prvih, kamor spada tudi Eta, pa je več ročnega dela in kuhanja. Oba tipa imata potencial za razvoj novih izdelkov, le da smo manjši morda hitrejši in bolj okretni,« menijo v Eti Kamnik. Poleg tega pa pri njih velik potencial predstavljajo delavci in delavke v sami proizvodnji. »Na primer za legendarni namaz s papriko, ki je na trgu tri

desetletja in je še vedno unikum tudi na policah, je recept prispevala ena od naših nekdanjih sodelavk,« dodajo.

Pogosto z razvojem izdelka poteka tudi nadgradnja stroja za procesiranje. »Etina fermentirana repa in zelje v vrečkah sta ob nakupu novega pakirnega stroja zahtevala od tehničnega sektorja veliko več napora kot običajno, saj naliv fermentirane zelenjave teče v zapiralne klešče skupaj z izdelkom, ki ga ne odcedimo, zato da ohranja svojo kot doma pripravljeno obliko,« razložijo v podjetju.

Spremenile so se nakupne navade potrošnikov

V podjetju **Incom Leone** za inovativnost skrbijo preko združevanja delavcev iz različnih oddelkov – tehnološki razvoj, embalažni razvoj, tehnični razvoj, nabava, prodaja, marketing – kar jim omogoča razvoj konkurenčnih izdelkov. Pri razvijanju novih produktov informacije črpajo neposredno s trga, spremembe pa so zaradi zapletenih postopkov primorani uvajati premišljeno. »Proizvodni procesi so tako pri sladoledu kot čokoladi zelo

Photo: Incom Leone

Potrošniki prisegajo na klasične okuse – čokolado, jagodo in vanilijo.

kompleksni in tukaj je potrebne veliko inovativnosti že ob spremljanju tekočih operacij. Smo pa močno povezani s proizvajalci tehnološke opreme in z njimi skupaj razvijamo nove in nove rešitve, ki jih na naših področjih še ni, saj združujemo znanje, ki prihaja neposredno iz prakse,« pojasni **direktor podjetja, Boštjan Jerončič**.

V Incomu opažajo dobro sprejetost inovacij tako med kupci kot med zaposlenimi. V veliki meri jo pripisujejo temu, da so potrošniki v zadnjih desetih letih zelo napredovali v razmišljanju pri nakupnih odločitvah in vedno bolj iščejo nove, drugačne izdelke, ki jih odlikujeta tudi dober okus in kvaliteta.

»Potrošniki še vedno dajemo veliko pozornost na okus in kvaliteto. V prehrani tako še vedno prednjačijo klasični izdelki, kar pri sladoledu na primer pomeni, da so najbolj prodajani okusi vanilja, čokolada in jagoda,« pravi direktor podjetja, pri tem pa dodaja, da se na drugi strani pojavlja tudi vse več inovativnih izdelkov, ki odpirajo nove možnosti rasti na trgu.

Veseli jih dejstvo, da se mladi zelo posvečajo vsebini in so dobro podučeni o tem, kaj izdelek vsebuje.

Prehranska industrija je strateška panoga, česar se spet začnemo zavedati.

Zavedati se je treba pomena samooskrbe

Podjetje **Medex** je dandanes eden vodilnih evropskih proizvajalcev prehranskih dopolnil na osnovi čebeljih pridelkov in drugih naravnih sestavin. Za inovativnost skrbijo zlasti na področju razvoja izdelkov, kjer tradicijo in moč naravnih čebeljih pridelkov povezujejo s sodobno znanostjo.

»Zaradi edinstvene in bogate sestave čebeljih pridelkov se odkrivajo vedno novi koristni učinki na različna področja človekovega zdravja.« pojasnjujejo v podjetju.

Vsak njihov končni izdelek je standardiziran, ob tem pa sledijo vodilu, da so izdelki kar najbolj naravni in ne vsebujejo konzervansov, sladil, barvil, umetnih

arom. Med pri tem služi kot sladilo in naravni konzervans, ki je hkrati obogaten s številnimi blagodejnimi učinki.

V Medexu se po čebelah zgledujejo tudi, ko gre za delovanje podjetja. »Čebelja družina je fascinanten superorganizem, v katerem ima vsaka čebela svojo vlogo, a preživijo in prosperirajo lahko le s sodelovanjem – ne pozabite, da so čebele na Zemlji še iz časa dinozavrov. Tudi v našem podjetju ima vsak svojo vlogo, a uspe nam lahko le skupaj,« poudarjajo.

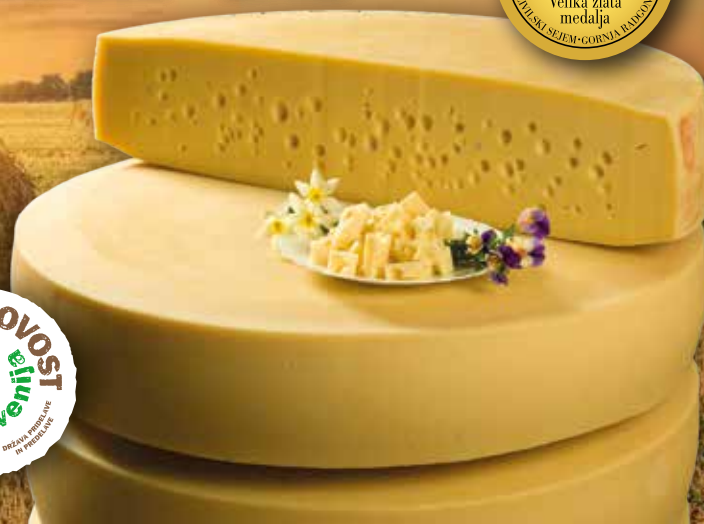
V podjetju spodbujajo naravnost k rasti, razvoju in inovativnosti. Bili so eni prvih ponudnikov kolagena za kožo, lase in nohte ter sklepe pred 12 leti, v zadnjem času pa kljub vse večji konkurenci teh izdelkov njihova kolagenska linija ostaja med najboljšimi. Ponosni so tudi na svojo skoraj 70-letno tradicijo, pri tem pa opozarjajo na vse pogostejše prehajanje slovenskih prehranskih podjetij v tuje lastništvo.

»Ne smemo pozabiti, da je prehranska industrija ena strateških panog. Ob posledicah razdejanja v Ukrajini se šele začnemo spet bolje zavedati pomena

Ljutomerski
Fementalec

Slasten sir s poreklom in tradicijo.

PROIZVEDEN NA TRADICIONALEN NAČIN
IZ KAKOVOSTNEGA SLOVENSKEGA MLEKA,
Z NAJVEČJO MERO SKRBNOSTI - ZA VAS.

tako samooskrbe kot močne domače predelovalne industrije hrane,« poudarjajo, ob tem pa zagotavljajo, da bo Medex zanesljivo ostal v slovenskih rokah.

Poseben izziv je iskati inovativnost pri »tradicionalnih« proizvodih

Dandanes je trg živilskih izdelkov vse bolj zahteven prav zaradi velike konkurenčnosti, ki prihaja tudi iz drugih držav. Da se kupec izmed množice izdelkov na trgovinskih policah odloči prav za njihovega, se morajo podjetja držati tempa, ki ga narekuje trg. V **Ljubljanskih mlekarnah** zato poudarjajo: »Živimo v globalnem svetu in pravzaprav ne konkuriramo samo Ljubljanske mlekarne z drugimi mlekarnami v Sloveniji, ampak z mlekarnami z vsega sveta. Prav zato je pomembno, da so izdelki zanimivi, inovativni in vedno ponujajo nekaj novega.«

Znotraj skupine Lactalis so Ljubljanske mlekarne vodilni proizvajalec islandskega tipa jogurta skyr, ki ga proizvajajo za celotno Evropo, saj so v pravem času odgovorile na potrebo trga. Za skyr so v letu 2020 dobili nagrado Inovacija leta, ki jo letno razpiše Inštitut za nutricionistiko, lani pa so to nagrado prejeli za sadno skuto za otroke Mu muki. »Ta razpis se nam zdi dober projekt predvsem zato, ker sodelovanje ni vezano na neke finančne investicije, niti ni značka, ki jo lahko kupiš, ampak gre čisto

zares za nekaj, kar ocenjujejo strokovnjaki,« pravijo v podjetju.

Inovativnost pa je moč vpeljati tudi pri blagovnih znamkah, ki delujejo tradicionalno in dajejo občutek, da ni možnosti za razvoj novosti, kot je denimo njihovo Alpsko mleko. »Pri nas je bila ena takšna inovacija Alpsko mleko brez laktoze Lahkoten dan, ki je bilo pravočasno lansirano v trenutku, ko je trg to inovacijo potreboval. Zato se je dobro prijelo in postalo celo tržni vodja v segmentu mleka brez laktoze,« pojasnjujejo v podjetju. Posledično jim je ta izdelek omogočil nadaljnje inovacije, kot sta polnomastno in čokoladno mleko brez laktoze.

Inovacije v sami proizvodnji pripomorejo k večji učinkovitosti podjetja, kar v končni fazi pozitivno vpliva na njegovo konkurenčnost na trgu.

Posodobitve proizvodnih procesov pripomorejo h konkurenčnosti in trajnosti podjetja

Druga plat zgodbe pa je inovativnost znotraj podjetja, na področjih, ki so potrošnikom nevidna. Inovacije v sami proizvodnji pripomorejo k večji učinkovitosti podjetja, kar v končni fazi pozitivno vpliva na njegovo konkurenčnost na trgu.

Ljubljanske mlekarne so denimo v letu 2019 dobile naziv Tovarna leta, ki je preverjal naprednost proizvodnje, upoštevanje načel industrije 4.0 in digitalizacijo procesov. V podjetju pa v tem smislu postavijo tudi projekt zapiranja interne snovne zanke: »Tu gre za to, da odpadke, ki nastanejo v naši proizvodnji (razni obrezki embalaže) ločeno zbiramo, nato pa jih pogodbeni izvajalci odpeljejo v papirnico, kjer iz njih nastanejo novi izdelki. Ta primer inovativnega prijema je tudi skladen z vsesplošnimi trendi, da bi podjetja postala bolj trajnostna.«

Inovacije na področju embalaže za nižji ogljični odtis

Eden pomembnih načinov, kako iti na inovativen način v korak s časom, je tudi napredek na področju embalaže. Blagovna znamka Donat se je z uporabo plastenk, ki so v celoti narejene iz recikliranega materiala, uspešno vključila v sistem krožnega gospodarstva na slovenskem trgu. Od lani uporabljajo izključno plastenke iz 100 % recikliranega polietilen tereftalata (rPET). Plastenke so v skladu z opravljeno LCA analizo (ocena življenjskega cikla) najmanj obremenjujoče za okolje. Hkrati so se v sodelovanju s partnerskim podjetjem Alpla, ki za Donat proizvaja 100 % rPET predoblike, uspešno vključili v sistem krožnega gospodarstva na slovenskem trgu, saj v Sloveniji odkupijo celotno količino embalaže, ki je potrebna za izdelavo Donatovih plastenk.

Donat je s tem, v primerjavi z »virgin« PET materialom za izdelavo plastenk, ogljični odtis zmanjšal za 90 %. »Prevzemamo trajnostno odgovornost za celoten življenjski cikel naših izdelkov, za katero smo izdelali LCA (Life Cycle Assessment) analizo za vsa pakiranja Donat. Naša prizadevanja za trajnostno poslovanje širimo tudi na naše dobavitelje, obenem pa posebno skrb namenjamo ravnanju z odpadno embalažo. Donat je unikaten naravni izdelek in se zaveda svoje odgovornosti do narave, zato skrbno varujemo vodni vir,« je povedala **Darja Teržan, izvršna direktorica poslovnega področja Donat v Atlantic Grupi.**

Foto: Ljubljanske mlekarne

Blagovne znamke s tradicijo lahko prav tako z inovativnimi pristopi dobijo nov elan.

Pomembno pozornost morajo nameniti tudi varovanju vira. Vsako leto izčrpajo le toliko Donata, kolikor je naravnega prirasta, da poskrbijo za maksimalno zaščito in obnavljanje vira. To pa pomeni, da je letna količina Donata omejena. Dodatno skrb namenjajo agrotehničnim ukrepom, s katerimi zagotavljajo, da na površju območja, kjer se nahaja vir, ne prihaja do negativnih vplivov. Z modernizacijo procesov pa so poskrbeli, da je izguba naravne mineralne vode v procesu odvzema vode iz naravnega vira ter med prenosom do polnilnice minimalna.

V trenutnih razmerah je inovacija že samo preživetje

Trenutne razmere so za večino gospodarstva dokaj specifične. Veliko podjetij se še vedno sooča s posledicami pandemije covida, vrh tega pa jih je prizadela še stopnjujoča se energetska kriza, ki je rezultat vojne v Ukrajini. Kmetijska in živilska podjetja pa je letos poleg tega zdesetkala tudi izrazita suša.

»Razvoj in trende so v zadnjem letu obrnili na glavo tako imenovani »črni konji – dark horses«. S tem imamo v mislih predvsem vojno v Ukrajini, še prej pa tudi Covid situacijo. Cene surovin, materialov, energentov, prevozov ... so se ekstremno dvignile in s tem posledično tudi cene prehrane na policah v trgovinah,« poudarja direktor podjetja Incom Leone, Boštjan Jerončič in dodaja: »Za potrošnika to pomeni, da je začel ponovno posegati po bolj klasičnih izdelkih in trgovskih blagovnih znamkah, ki so cenejše in zato bolj dostopne. Potrebna so hitra prilagajanja strateških planov in usmeritev.«

Ob vse prej kot idealnih pogojih pa v Ljubljanskih mlekarinah poudarjajo, da je inovativno že to, da podjetja preživijo. »Nenadoma ni več mogoče ustvarjati toliko novih izdelkov ali velikih količin, ampak predvsem take izdelke, ki prinašajo dovolj denarja, da si profitabilen in da se lahko podjetje normalno naprej razvija. V tem trenutku je inovativno že to, da se boriš proti prekinjenim dobavnim verigam in izjemno rastočim stroškom ter da obenem še vedno prepričaš potrošnika, da tvoj izdelek kupi, kljub inflaciji.« ■

Z inovacijami presegamo meje

20. september, Kongresni center Brdo pri Kranju

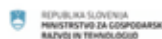
Gospodarska zbornica Slovenije bo letos že dvajsetič podelila nacionalna priznanja GZS za najboljše inovacije. V sodelovanju s Kompetenčnim centrom za design management (KCDM 3.0) pa v dopoldanskem času pripravljamo tudi strokovno konferenco o vlogi kreativnosti in inovativnosti pri iskanju odgovorov in rešitev na vprašanja, s katerimi se soočamo kot podjetja, zaposlovalci in družba.

Program:

- 9:00: Pozdravni nagovori
 - 9:30: Pomen dizajn inovacij za soočanje s poslovnimi in družbenimi izzivi – Jan-Erik Baars, Univerza za uporabne znanosti in vede v Luzernu
 - 10:30: Ekosistemi za dizajn inovacije po svetu: Mark Bailey, Northumbria University of Newcastle (Velika Britanija); Sune Knudsen, Danish Design Center (Danska); Kristi Hodak, McKinsey, London (Velika Britanija); Tiia Vihand, Estonian Design Center (Estonija)
 - 11:50: Dobre prakse dizajn inovacij – primeri iz tujine
 - 13:30: Osnove inoviranja z dizajnom – James Hall, Frans Joziassse, Park Design Management
 - 13:45: *Design inovacije v Sloveniji: Inovacijski ekosistem in podporno okolje v Sloveniji (predstavitve rezultatov raziskav) – Anja Zorko, Center za kreativnost; Barbara Predan, Akademija za likovno umetnost in oblikovanje; Miha Klinar, Kompetenčni center za design management; Simon Vrbanič in Ines Gergorič, Gospodarska zbornica Slovenije – Strateški razvoj: SPIRIT Slovenija
 - 14:30: Povečevanje gospodarske uspešnosti s spodbujanjem tehnoloških in dizajn inovacij (okrogla miza)
 - 15:30: Dobre prakse dizajn inovacij – primeri iz Slovenije
 - 17:00: Podelitev nacionalnih priznanj GZS za najboljše inovacije
- *Vzporedno s popoldanskim delom programa bo potekala 3-urna intenzivna delavnica dizajn inoviranja za prejemnike nagrad za najboljše inovacije in druge v naprej prijavljene udeležence.

Vabimo vas, da se nam pridružite!

NACIONALNI PARTNER PROJEKTA

NACIONALNI PARTNER PROJEKTA

SOORGANIZATOR

ZLATI POKROVITELJ

SREBRNA POKROVITELJA

BRONASTA POKROVITELJA

AMBASADOR INOVATIVNOSTI

MALI POKROVITELJ

PARTNER PROJEKTA

UVODNIK

Energetska druginja in obstoj industrije v Sloveniji

Kaj se lahko naučimo iz preteklosti in kaj moramo storiti danes?

Slovenija ima na področju industrije dolgoletno tradicijo, ki sega v same začetke industrializacije v Evropi in svetu. Naravne danosti, predvsem vodni viri, les, premog, rude in geostrateška lega, so v naše kraje privabili industrialce iz Evrope. Začel se je investicijski cikel in prav industrija je zaslužna, da se je Slovenija elektrificirala. Začela se je široka uporaba elektrike tudi v gospodinjstvih. Pri uporabi električne energije v industriji smo postali vodilni v Evropi. Leta 1897 smo v Fužinah na Ljubljani zgradili hidroelektrarno in uporabili trifazni izmenični tok za daljnovidno povezavo s papirnico v Vevčah. To je bil eden prvih prenosov izmeničnega toka v Evropi. To je bil velik tehnološki napredek samo tri leta za znamenito Edisonovo elektrarno na Niagari. Industrijsko tradicijo smo nadaljevali po drugi svetovni vojni in po osamosvojitvi 1991. Takrat smo se soočili z veliko krizo zaradi izgube trgov v bivši skupni državi. Kljub težavam se je industrija opomogla tudi zaradi zanesljive in cenovno optimalne cene energentov, predvsem električne energije in plina. Tudi po odprtju trga z električno energijo leta 2001 se je industrija uspešno vključila v tržne mehanizme, povečevala energetske učinkovitost in zmanjševala emisije v okolje. Zaradi vpetosti v mednarodne proizvodne verige in stalne konkurence na trgu je napredovala celo hitreje kot druge panoge.

Danes smo lahko ponosni na našo industrijo, saj prispeva 24 % dodane vrednosti (povprečje v EU je 16 %), zaposluje 200.000 delavcev in pomembno prispeva k izvozu (24 %). Dodana vrednost na zaposlenega je kar 14 % višja od povprečne dodane vrednosti. Slovenija je po industrializaciji na tretjem mestu v EU za Irsko in Češko.

Industrija danes porabi 47 % vse električne energije. Energetsko intenzivna industrija porabi 60 % vse industrijske porabe električne energije in tudi 2/3 vse porabe plina v Sloveniji.

Energetski prehod v brezogljično družbo je največji izziv za našo industrijo doslej. Premalo je tako novih tehnologij, s katerimi bi nadomestili fosilna goriva, kot investicij v obnovljive vire (OVE). Slovenska industrija ni samo porabnik energentov, pomembno prispeva tudi k izdelavi tehnološke opreme za vse vrste elektrarn in energetske infrastrukturo. Energetski prehod je za industrijo tudi izziv za izdelavo domače opreme za OVE, e-mobilnost, hranilnike energije in vodikove tehnologije. Industrija s svojim prilagajanjem porabe sodeluje v sistemu kot aktivni porabnik (prosumer) in izvaja sistemske storitve. Prav v obdobju, ko smo začeli izvajati cilje NEPN-a in je EU še dodatno povišala cilje (Fit for 55), se je zgodila kriza energentov. Bikovska rast cen električne energije v septembru 2021, nato še plina in vojna v Ukrajini so oskrbo z energenti zaostri do skrajnosti. Desetkratniki cen iz leta 2021 za energente, zakupljene po letu 2022, so industrijo pripeljali v kritično situacijo, ko ji grozi zmanjšanje proizvodnje in posledično zaposlenih ali zaustavitev proizvodnje. Visoke cene energentov so problem celotne EU, ki pa ga je začela reševati prepozno in ne dovolj učinkovito. Ne moremo se zgovarjati le na vojno v Ukrajini, problem je nastopil že jeseni 2021. Premalo vlaganj v nove elektrarne, prehitro zapiranje konvencionalnih velikih energetskih blokov termoelektarn in jedrskih elektrarn je ob pomanjkanju zemeljskega plina pripeljalo do tako visokih cen energentov, da jih industrija dolgoročno ne more več prenesti. V najtežji situaciji so podjetja, ki še nimajo sklenjenih dolgoročnih

pogodb za leti 2023 in 2024 in niso v stanju skleniti pogodbe po trenutnih borznih cenah.

Kako bomo rešili to krizno situacijo?

Brez pomoči države industrija v tej energetske druginji ne more preživeti. Po razpadu bivše skupne države smo bili v težki situaciji, ki smo jo uspešno rešili z dogovorom med državo, industrijskimi porabniki in energetske družbami. Pomoč države in energetske družb v lasti države je bila velika, danes smo na to kar malo pozabili. Ta model bomo ob nedeľujočem trgu z energenti (nelikviden in pohabljen trg) morali nadgraditi z novimi pristopi, ki so se že začeli z državno pomočjo, slediti pa bodo morali tudi posegi na delovanje trga, med katerimi je najučinkovitejša cenovna kapica za obdobje vsaj enega leta, dokler se razmere ne izboljšajo. Računati, da bo vse probleme rešil trg, je nerealno, v takih razmerah so posegi države nujni. Pomembno je, da celotna EU usklajeno pristopi k reševanju teh razmer. Dialog med navedenimi deležniki je nujen, predvsem pa mora biti strpen, prisluhniti moramo drug drugemu in svoje

predloge znati argumentirati. To bo od vseh zahtevalo še veliko dela. Po drugi strani pa moramo tudi širšo javnost korektno obveščati o naših aktivnostih in prispevku, ki ga industrija daje celotni skupnosti. Brez industrije in njenega prispevka k BDP in delovnim mestom z nadpovprečno dodano vrednostjo bomo težko preživeli. Ideja določenih nevladnih organizacij, da je rešitev energetske krize in doseganje ciljev zelenega prehoda v opuščanju industrije, še posebej energetske intenzivne, ni realna. O tem se moramo pogovarjati argumentirano in ne smemo nikogar žaliti.

Gospodarska zbornica Slovenije ima v povezavi z drugimi zbornicami in sindikati v tem procesu reševanja industrije zahtevno nalogo in obenem tudi velik izziv. Če je kdo poklican k tej nalogi, je to GZS, ki ima 171-letno tradicijo in nepretrgoma deluje v procesu industrializacije države.

Bodočnost pripada hrabrim in pametnim! ■

Foto: Barbara Reya

Brez industrije in njenega prispevka k BDP in delovnim mestom z nadpovprečno dodano vrednostjo bomo težko preživeli.

mag. Vekoslav Korošec

op. ur.: avtor je magister, strokovnjak za področje energetike, v obdobju 2000 do 2005 je bil tudi direktor Elektro Slovenija d.o.o., od 2007 je direktor GZS-Združenja za inženiring

Gospodarsko-poslovne informacije za vas

ANALIZA

Trg energentov in vpliv na gospodarstvo

Izzivi dobavljivosti in cene so zajeli tudi trg električne energije. Enostavnih rešitev ni na vidiku.

Bojan Ivanc, CFA, CAIA, prokurist na ISGR

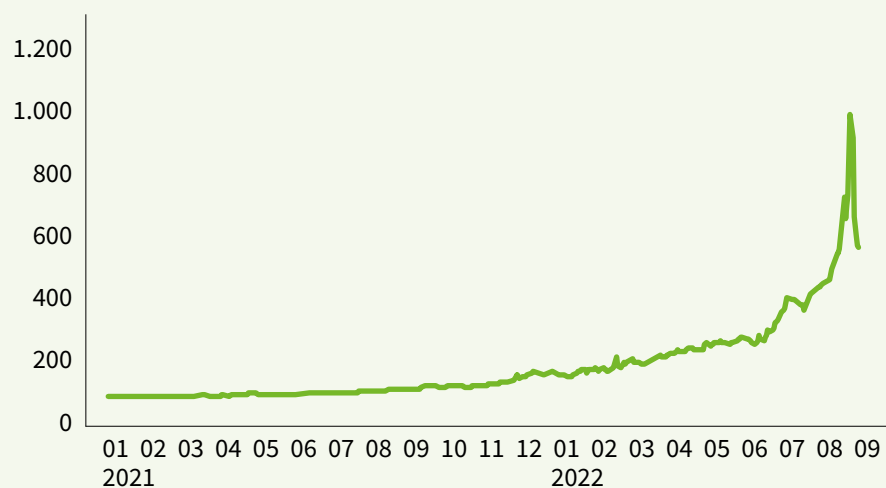
Zanesljiva oskrba in konkurenčna cena električne energije sta eni od ključnih predpostavk razvitih gospodarstev, še posebej tistih, ki temeljijo na tehnološko opremljeni industriji, ki je osredotočena na inovacije. Za EU-27 je navedeno še pomembnejše, saj je v letu 2021 na trge izven EU-27 izvozila za 1,8 bilijona evrov proizvedenega blaga in uvozila 1,5 bilijona ter tako ustvarila presežek v višini 318 milijard evrov. Na drugi strani je kot energetsko reven kontinent (posledica pretekle izrabe surovin in geografije) v tem obdobju uvozila za 254 mrd EUR več primarnega blaga, kot ga je izvozila, kar je bilo posledica zmerne presežka pri hrani in pijači (59 mrd EUR), zmerne primanjkljaja pri surovinah (-35 mrd EUR) in visokega primanjkljaja v energentih (277 mrd EUR), ki izvira predvsem iz večjega uvoza (količinsko in cenovno) nafte, naftnih derivatov, plina in premoga. V letu 2022 so se razmere poslovanja evropskih gospodarstev bistveno poslabšale, predvsem zaradi visoke rasti cen surovin, energentov in zmanjšanja povpraševanja po evropskem blagu. V 1. polletju 2022¹ se je prej omenjeni presežek pri proizvedenem blagu, ki ga EU-27 ustvarja vis-a-vis tretjim državam, skrčil za polovico, pri primarnem blagu pa se je primanjkljaj povečal za trikratnik. Skupaj smo v 1. polletju lani še izvozili za 83 milijard evrov več blaga kot uvozili, letošnje 1. polletje pa smo že uvozili za 200 mrd EUR več kot uvozili. Ti podatki kažejo, da se izvozna gibanja močno umirjajo ali so celo realno negativna (v danem trenutku to ni jasno),

medtem ko pri uvozu nastaja razlika, ki je posledica večjega uvoza premoga in LNG² in splošne rasti cen uvoženega blaga. Pri tem so ključni uvozni produkt naftni derivati, premog in zemeljski plin. Cene nafte se pretežno oblikujejo na globalnem trgu in so podobne v vseh državah. Cene nafte brent so za Evropo bolj relevantne in so v povprečju nekoliko višje, kot so za azijske kupce (Dubai benchmark; +1 USD) ali za ameriške (WTI; +7 USD). Standardizacija transporta (tankerji), ustrezna pristaniška infrastruktura kot tudi infrastruktura za predelavo nafte, predvsem pa delovanje velikih trgovcev z nafto (Vitol, Trafigura, Gunvor itd.) zagotavljajo podobno globalno raven cen. Zaradi narave proizvoda in velikih stroškov transporta, pa za zemeljski plin ne velja ista globalna cena. V osnovi

velja, da je cena zemeljskega plina, pridobljenega po plinovodih, ugodnejša od LNG, saj mora cena slednjega upoštevati še stroške utekočinjenja in reverzibilnega procesa, poleg stroškov uporabe transporta (ladijski, cestni ali plinovodni).

Avgustovske povprečne cene zemeljskega plina v Evropi so znašale 240 EUR/MWh, v ZDA 30 EUR in na azijskem trgu 70 EUR. Od leta 2000 dalje³ so bile cene zemeljskega plina v Evropi v povprečju še enkrat dražje kot v ZDA, v zadnjem letu dni pa so bile 5-krat višje. Glede na azijski trg so bile cene v Evropi od leta 2000 naprej za 14 % cenejše, v zadnjem letu dni pa so za 125 % višje (vir: Svetovna banka, podatki do avgusta 2022). Navedene okoliščine predstavljajo velik izziv za uporabnike, pri katerih

Cena letne pogodbe za dobavo električne energije za leto 2023

Vir: HudeX

je cena zemeljskega plina velik del končne stroškovne cene (plinske elektrarne, energetske-intenzivne dejavnosti), ki uporabljajo zemeljski plin kot surovino v proizvodnem procesu (kemična industrija) in tiste, ki ne morejo na tehnično enostaven način nadomestiti energenta z alternativnim. Višje cene zemeljskega plina tudi dvigujejo cene ogrevanja gospodinjstev (v manjšem delu tudi transporta), kar vpliva na manjšo zmožnost gospodinjstev za trošenje drugih dobrin. To pa je le en del izzivov, ki jih navedeni energent predstavlja. Še precej nevarnejši del predstavlja dejstvo, da je zemeljski plin tisti mejni energent, katerega cena vpliva na končno ceno električne energije. To dejansko pomeni, da končna tržna cena ni odraz povprečne proizvodne cene, temveč najvišje proizvodne cene energenta, ki uravnovesi ponudbo in povpraševanje.

Cena električne energije ni enotna niti v Evropi, saj obstajajo različna regionalna območja, kar je pogojeno s prenosno infrastrukturo oziroma močjo daljnovodov. Za srednjo Evropo je relevantna cena na leipziški borzi, za Slovenijo denimo na budimpeštanski (Hudex). Cena električne energije se tudi razlikuje od časa dobave, kar pomeni, da je cena različna tako od ure porabe kot od obdobja (mesečni, četrletni, letni ali večletni produkt). Podobno kot pri zemeljskem plinu se rast tržnih cen neposredno ne odraža v prodajnih oz. proizvodnih cenah kupcev, razen za ozek segment večjih porabnikov, ki energenta predhodno ne zakupijo v celotni količini zaradi težko predvidljivih nihanj v naročilih. V danem trenutku javnost ni obveščena o tehtani ceni, ki jo plačuje proizvodnja, vendar je rast cene letnega produkta (zakup električne energije za leto 2023 po določenih parametrih odstopanja od ciljne porabe) morda najboljši približek tistega, kar čaka povprečno slovensko podjetje v letu 2023. Ob tem je treba upoštevati, da je 40 % podjetij že opravilo zakup električne energije za leto 2023, verjetno po nižji ceni. Podjetja, ki tega niso opravila, se morajo soočati z opisanimi okoliščinami v nadaljevanju. V kolikor bi se za zakup električne energije za leto 2023 podjetje

odločilo v letu 2021, bi plačalo v povprečju ceno 78 EUR/MWh⁴. V letu 2022 (do 2. septembra 2022) je povprečna cena že znašala 313 EUR/MWh. Izziv pri poslovni odločitvi je še toliko večji, ker je od druge polovice avgusta 2022 cena že višja od 500 EUR/MWh. To je cena, pri kateri energetske-intenzivna proizvodnja v Evropi, ki se sooča s proizvedenimi substituti v mednarodnem okolju (cene v ZDA za 2023 so pri 80 EUR/MWh, na Kitajskem 80, v Indiji 125 in v Turčiji 195 EUR/MWh), ni konkurenčna. Poslovni kupec iz gradbenega, avtomobilskega sektorja ali trgovec⁵ bodo seveda v aktualnih okoliščinah želeli zaščititi svoj poslovni položaj in tržni delež, zato bodo hitro poskušali proizvesti, ki so izdelani v tujini po konkurenčnejši (nižji) ceni. Pri tem moramo tudi upoštevati, da se ta industrija razlikuje od druge v tem, da ima veliko fiksnih stroškov (peči, talilnice ipd.), ki nastajajo tudi v primeru, da proizvodnja ne poteka. Prekinitev proizvodnje za določen čas tudi ni vedno mogoča, kar je v danih okoliščinah velik izziv.

Pri tem moramo imeti v mislih, da manjši poslovni porabniki⁶ ne spremljajo redno razmer na trgu električne energije, temveč se za nakup običajno odločijo v zadnjem četrletju. Izziv je še toliko večji, ker podjetja v danem trenutku ne vedo, ali bi bila v prihodnjem letu morda ugodnejša cena mesečnega ali četrletnega zakupa⁷, pri letnem produktu pa so lahko prepričani vsaj v to, da se cena med letom ne bo spremenila. V trenutku priprave tega prispevka Evropska komisija pripravlja vrsto ukrepov, s katerimi želi nasloviti izziv visokih cen električne energije. Neuradni osnutki, ki krožijo v medijih, navajajo instrumente, ki bi znižali povpraševanje po električni energiji (podobno kot pri zemeljskem plinu) in možnost uvedbe cenovne kapice na proizvodne obrate. To naj bi v praksi pomenilo, da v danih okoliščinah večje poslovne presežke ustvarjajo proizvodne enote za električno energijo, katerim se strošek proizvodnje ni pomembno povišal (solarna, vetrna energija, jedrske elektrarne, hidroelektrarne). Presežek naj bi pomenil razliko med tržno in proizvodno ceno, povečano za nek poslovni presežek, ki bi odražal

strošek amortizacije. Navedene presežke bi akumulirale države in bi ta sredstva lahko namenile podpori gospodinjstvom oz. podpori manjšim odjemalcem.

Oba predloga zbuja dvom pri operativni izvedbi, saj (prvi ukrep) je povezanost med porabo električne energije in dodano vrednostjo oz. BDP v gospodarstvu visoka (to učinkovito pomeni visoko verjetnost recesije v gospodarstvu), drugi pa ne upošteva specifičnih okoliščin sektorja proizvodnje električne energije, ki glavino svoje proizvedene električne energije proda najmanj eno leto vnaprej, kar pomeni, da so ti presežki nižji, kot bi pričakovali⁸. Ali bo naveden zakonodajni paket učinkovit⁹ ali ne, bodo najhitreje pokazale razmere na energetskem trgu, zato poslovnim bralcem v zaključku navajam tudi povezavo do cen električne energije na budimpeštanski borzi (<https://hudex.hu/en/market-data/power/daily-data#year>). ■

1 Vir: Eurostat, zadnji dosegljivi podatki na dan 6. 9. 2022

2 Utekočinjen zemeljski plin

3 Do avgusta 2022

4 Predvsem v 2. polovici leta 2022 so cene že močno naraščale ter so dosegle celo raven 140 EUR/MWh določen dan.

5 Kot primer; na kratek rok je sprememba nabavnega procesa odvisna od pogodbenih določil dveh konkretnih strank; pogodbeni razmerja so različno dolga med sektorji in lahko vsebujejo tudi t. i. energetske dodatke.

6 Podjetja do 10 zaposlenih so leta 2021 v Sloveniji ustvarila 39 % dodane vrednosti, še leta 2011 so predstavljala 47 %; vir: Statistični urad RS, Ajpes.

7 Navedena odločitev je zelo pomembna in lahko dvigne ali zniža konkurenčnost proizvodnje določenega poslovnega subjekta; subjekti z ugodnejšim zakupom običajno dvigujejo porabo do dopustne mere, sklenjene z dobaviteljem, ki določa spodnje in zgornje odstopanje, nasprotno velja za subjekte, ki se soočajo z višjimi cenami.

8 t.i. forward hedging

9 Tu imamo v mislih predvsem vpliv na tržno ceno električne energije, manj pa vpliv na morebitna tveganja pravne narave ali okoljska tveganja.

Foto: Krafart

Predsednik vlade dr. Robert Golob se je udeležil srečanja z gospodarstveniki skupaj s tremi resornimi ministri.

UKREPI

Kdaj kapica: takoj ali kmalu?

Gospodarstveniki so predsedniku vlade in resornim ministrom predstavili dvanajst nujnih ukrepov za omilitev energetske draginje in zagotavljanje dobave energentov. Konkretnih rešitev na sestanku 5. septembra niso dorekli, iskali jih bodo v okviru kriznega štaba.

Ester Fidel, GZS

Razmere so alarmantne, saj evropski trg energentov ne deluje. Ne gre le za cene energentov, temveč tudi cene in dobavljivost surovin (materialov) in komponent, težave v logistiki ... in ne nazadnje težave z likvidnostjo. V nekaterih panogah je padec proizvodnje že realnost (proizvodnja aluminija je padla na 20 % kapacitet, jekla na 30-40 % ter papirja na 10-15 %). Obstaja nevarnost »domino učinka« po

celotni verigi vrednosti. Energetska kriza se le še pogloblja in postavlja vse več neznank, zato za vzpostavitev predvidljivega poslovnega okolja potrebujemo hitro in učinkovito ukrepanje tako na ravni Evropske unije kot na nacionalni ravni, so 5. septembra na prvem srečanju s **predsednikom vlade dr. Robertom Golobom** opozarjali gospodarstveniki. Srečanje, ki so se ga udeležili tudi **minister za**

gospodarski razvoj in tehnologijo Matjaž Han, **minister za infrastrukturo Bojan Kumer** in **minister za finance Klemen Boštjančič**, je organizirala GZS ob sodelovanju OZS, TZS, ZDS in ZDOPS.

Nujen je takojšen poseg na trg energentov

Gospodarstveniki so prišli na srečanje dobro pripravljeni, saj so pričakovali

dogovor o skupnih kratkoročnih, transparentnih in nediskriminatornih ukrepih, ki bodo omogočili predvidljivost poslovnega okolja, ter sistemskih ukrepov. Pet predstavnikov je predstavilo razmere v panogah in utemeljilo najbolj nujne ukrepe. Strokovna ekipa GZS je namreč v sodelovanju s panožnimi in regijskimi zbornicami ter člani pripravila predloge dvanajstih ukrepov. Na srečanju so bili kot najbolj urgentni izpostavljeni: takojšnja uvedba kapice na ceno energentov, uvedba kapice na cene energentov na evropski ravni vključno z odpravo odvisnosti cene električne energije od cene zemeljskega plina ter uvedba začasnih ukrepov za ohranitev delovnih mest (čakanje na delo, skrajšan delovni čas). »Takojšen poseg na trg z energenti ter strukturna reforma tega trga morata postati ključni projekt ne le Vlade RS, temveč celotne EU,« je poudaril **predsednik GZS Tibor Šimonka**.

Energetsko intenzivna industrija je ključna za verige vrednosti

Generalni direktor GZS Aleš Cantarutti, ki je moderiral dogodek, je poudaril, da slovenska industrija ustvari 23 odstotkov BDP. Energetsko intenzivna industrija je ključna za verige vrednosti v Evropi, zato mora Evropa vztrajati pri njeni ohranitvi. Slovensko gospodarstvo pričakuje jasno stališče vlade glede vloge in pomena energetske intenzivne industrije v Sloveniji.

Predstavniki dejavnosti so prikazali ključne težave svojih specifičnih panog, ki so najbolj na udaru, predvsem pa predloge

ukrepov, kako jih nasloviti (podrobno jih predstavljamo v sklepnem delu članka). V njihovih izvajanjih so se zrcalile vse razsežnosti razmer, ki so jih sprožile visoke cene energentov in nestabilnost energetskega trga ter nemoč ob vse hujši konkurenci izvenevropskih tekmecev, ki težav zaradi enormnih cen energentov ne poznajo. Hkrati pa so navedli tudi vrsto konkretnih ovir, ki jih pri urgentnem reševanju težav z energetske oskrbo povzročajo dolgotrajni postopki umeščanja v prostor, pridobitve okoljevarstvenih ter gradbenih dovoljenj ... V podjetjih so namreč podrobno proučili možnosti, kako zmanjšati porabo električne energije in plina oziroma ju vsaj ponekod nadomestiti z alternativnimi viri, a so na poti do lastnih ukrepov naleteli na veliko ovir.

Gospodarstveniki so pričakovali več pozitivnih odgovorov

Predsednik Vlade RS dr. Robert Golob se je odzval na pričakovanja gospodarstvenikov, a razočaranje gospodarstvenikov nad njegovim odzivom je bilo opazno. Poudaril je, da na spot cenah ta trenutek vidi malo možnosti za spremembo, hkrati pa termiski trg ne deluje. Optimističen je bil glede dobav zemeljskega plina (op. ur.: že med srečanjem pa je udarila novica, da so cene plina v Evropi ta dan poskočile za 30 %, po tem, ko so Rusi napovedali, da bo glavni plinovod za Evropo Severni tok 1 ostal zaprt, dokler Evropa ne odpravi sankcij proti Rusiji). Izpostavil je, da 40 milijonov pomoči gospodarstvu zaradi višjih cen elektrike in plina, ki jih predvideva že sprejeti zakon, ne bo dovolj. Trenutni podatki kažejo na dobro poslovanje podjetij v letošnjem letu. Vendar pa se zaveda, da bodo razmere v prihodnjem letu veliko bolj zahtevne, zato bodo podjetja potrebovala izdatnejšo pomoč. Vlada načrtuje poročila za zagotavljanje likvidnosti za energetski sektor v višini 1,2 mrd evrov. Vendar kapica, kot jo želi gospodarstvo, po njegovih besedah ni sprejemljiva. »Brezpogojne kapice ne bo,« je dejal. Zagovarja uvedbo modificirane kapice, ki naj bi stimulirala ohranjanje konkurenčne prednosti in motivirala k prestrukturiranju v obdobju naslednjih

Foto: Kraftart

Predsednik GZS Tibor Šimonka: »Vprašanja kapica DA ali NE, ni več; ostalo je le še vprašanje, takoj ali kmalu!«

Foto: Staniko Kozel

Marko Drobnič (Talum), predstavnik proizvodnje in predelave materialov: »Proizvodnja materialov v EU pada zaradi enormnih cen energentov, medtem ko v drugih delih sveta raste, saj ne poznajo tako visokih cen energije.«

Aktualne tržne cene na relevantnem trgu (Hudex) za dobavo električne energije v Sloveniji za leto 2023 so trenutno pri 570 EUR/MWh (2. 9. 2022; pred nekaj dnevi so celo presegle 1.000 EUR/MWh). Med konkurenčnimi svetovnimi gospodarstvi (ZDA, Turčija, Kitajska, Indija) pa so za navedeno obdobje cene (leto 2023, ne gre za spot cene) med 80 EUR (ZDA) in 200 EUR (Turčija; viri: IEA, Gen-i, Hudex idr.).

Pripravila Analitika GZS

treh letih. Formula bo enaka za vse, izjema bodo zgolj mali poslovni odjemalci, delno pa bo prilagojena tudi glede na dejavnost podjetja. Že v naslednjem mesecu je napovedal uvedbo ukrepov za ohranitev delovnih mest. Predlagal je ustanovitev operativnega štaba, v katerem bi bilo pet

Foto: Kolektor

Valter Leban (Kolektor), predstavnik kovinsko predelovalne industrije, gradbeništva, energetike in mobilnosti: »V kriznih razmerah se streže kot v vojni. Da bi ustavili špekulante, je treba regulirati cene energije in zagotoviti vzdržne razmere ... Potrebne so hitre poteze z visoko pomembnostjo, s kriznim štabom v Sloveniji in v Bruslju.«

Foto: Lek

Robert Ljoljo (Lek), predstavnik kemične industrije: »Industrija potrebuje za zeleni prehod določen čas, ni ga mogoče izvesti v tem trenutku. Prav tako ni mogoče zmanjšati uporabe zemeljskega plina za nekaj odstotkov, saj bi to pomenilo nepopravljivo škodo za proizvodnjo.«

predstavnikov gospodarstva, ki bi skupaj s predstavniki vlade iskali rešitve za izhod iz krize.

Minister za gospodarski razvoj in tehnologijo Matjaž Han je navedel, da je država v letošnjem letu gospodarstvu namenila 670 mio evrov povratnih in nepovratnih sredstev in da je dogovoril likvidnostna sredstva z SPS. Vlada mora oblikovati ukrepe, ki bodo omogočili, da bo gospodarstvo sposobno nadoknaditi globalni šok in bo sposobno v naslednjem letu v čim večji meri preživeti.

Finančni minister Klemen Boštjančič je dejal, da je »čas helikopterskega razmetavanja z denarjem mimo. Razmere so take, da ne morejo preživeti vsi.« Proračunski primanjkljaj je že sedaj bistveno prevelik, ukrepi pa bodo terjali dodatno zadolževanje in zato bodo morali skrbno ravnati s sredstvi. Vsekakor pa bodo sredstva, ki jih bo država namenila za energetske krizo, znatna.

Tudi **minister za infrastrukturo Bojan Kumer** se je zavzel za oblikovanje štabne skupine, ki bo iskala pravo formulo, kakšno ceno bodo podjetja naslednje leto plačevala za energente. Cilj je, da bodo slovenska podjetja iz krize izšla kot zmagovalci. Izpostavil je še, da bo v tretjem tednu septembra v javno obravnavo šel lex specialis, ki bo omogočal hitrejšo umeščanje objektov v prostor, pridobivanje okoljevarstvenih dovoljenj, kar je nujno, da hkrati s krizo naslavljamo tudi zeleni prehod. Opozoril je tudi, da je sanjanje raven digitalizacije primerna za normalne razmere, za krizne pa ne.

Predstavniki gospodarstva so izrazili svoje pričakovanje za čim hitrejšo oblikovanje kriznega štaba, ki bo izoblikoval konkretne ukrepe za naslavljanje izzivov na področju energentov. Razmere namreč kar same kličejo k urgentnemu ukrepanju.

GZS je pripravila predloge kratkoročnih ukrepov za zagotovitev poštenih cen energentov za celotno gospodarstvo Slovenije in fleksibilnost trga delovne sile ter sistemskih ukrepov za naslovitev energetske draginje in problematike dobavljivosti energentov.

KLJUČNI TAKOJŠNJI UKREPI

1. Uvedba kapic na ceno energentov:

a. kapica na ceno električne energije do konca leta 2023 v višini 118 EUR/MWh za VT in 82 EUR/MWh za MT, kot to velja za male poslovne subjekte oz. obrtnike, in sicer s 1. septembrom 2022;

b. kapica na ceno zemeljskega plina.

V kolikor ne bosta uvedeni kapici, podjetja napovedujejo najmanj zmanjšanje obsega proizvodnje (nekatera podjetja se s tem že srečujejo, npr. Talum), druga pričakujejo celo zapiranje proizvodnje že v roku 2-3 mesecev. Dodatno opozarjajo, da v kolikor v verigi vrednosti en člen upade, se ustavi celotna veriga. Posledično se bodo začela obsežna odpuščanja. Podjetja pričakujejo enakopravno obravnavo vseh, tako velikih, srednjih kot malih proizvajalcev, sicer se na trgu ustvarja neenakopraven položaj. Podjetja predlagajo tudi omejitev cen zemeljskega plina navzgor in v primeru bistveno povečane porabe utekočinjenega naftnega plina tudi omejitev cen slednjega. Ogroženih je 30.000 delovnih mest, kar je sedmina vseh zaposlenih v predelovalnih dejavnostih.

2. Aktiven strateški pristop vlade RS na ravni EU za zagotovitev konkurenčnosti EU in za uveljavitev izenačitve pogojev poslovanja v vseh državah EU, pri čemer sta ključna ukrepa uvedba kapice na cene energentov na evropski ravni ter odprava odvisnosti (razklop) cene električne energije od cene zemeljskega plina (nova formula).

Napovedi iz tujine, da se zaradi enormnih cen energentov nekatere največje tovarne umikajo z evropskega trga oz. zapirajo svoja vrata (na primer proizvajalec umetnih gnojil iz Litve, proizvajalec dušikovih gnojil na Poljskem, slovaški proizvajalec primarnega aluminija ...) kažejo resnost situacije.

Ob tem je treba upoštevati, da je ogljični odtis, ki ga ustvarjajo evropska podjetja, tudi trikrat nižji od proizvajalcev v Aziji in neprimerljiv s svetovnim ogljičnim odtisom. Slovenska industrija je po vseh benchmark analizah v sami svetovni špiči proizvajalcev!

Prepričani smo, da je za omilitev razmer nujno potrebno ukrepanje na ravni

Evropske unije, saj posamezne države članice ne zmorejo same umiriti stanja na trgu z energenti. Električna energija je sistemski energetski vir. To je pomembno z vidika ohranitve in konkurenčnosti evropskega gospodarstva v globalnem okviru.

Evropa mora vztrajati pri ohranitvi bazične proizvodnje v evropskem prostoru. Zaradi aktualnih cen električne energije in zemeljskega plina se industrijska proizvodnja znižuje. Aktualne tržne cene na relevantnem trgu (Hudex) za dobavo električne energije v Sloveniji za leto 2023 so trenutno pri 570 EUR/MWh (2. 9. 2022; pred nekaj dnevi so celo presegle 1.000 EUR/MWh). Med konkurenčnimi svetovnimi gospodarstvi (ZDA, Turčija, Kitajska, Indija) pa so za navedeno obdobje cene (leto 2023, ne gre za spot cene) med 80 EUR (ZDA) in 200 EUR (Turčija; viri: IEA, Gen-i, Hudex, idr.). Še večje razlike so pri zemeljskem plinu. Povprečna mesečna cena zemeljskega plina (borza ttf) je bila v avgustu v Evropi povprečno 8-krat višja kot v ZDA (Henry Hub) in 3,5-krat višje kot v Azija (LNG, Japan; vir: Svetovna banka, Commodity Markets, avgust 2022).

Nujna je uvedba cenovne kapice na ceno energentov (ne glede na poreklo energenta) na ravni EU zaradi konkurenčnosti evropskih proizvajalcev med seboj, predvsem pa tudi napram konkurentom iz tretjih držav. EU mora razmisliti tudi o novi formuli, ki bo odpravila odvisnost cene električne energije od cene zemeljskega plina na enotnem evropskem trgu električne energije.

Med ukrepi za ohranjanje konkurenčnosti slovenske energetske intenzivne industrije je nujna takojšnja vzpostavitve povračila za posredne stroške emisij CO₂.

Na tem področju je pomemben tudi strateški dolgoročni razmislek Vlade RS o smotnosti prodaje domače električne energije v tujino in seveda smiselnosti gradnje novih objektov, ki bodo nadomestili tiste, za katere se načrtuje ustavitev (nujnost novele NEPN).

Gospodarstvo predlaga tudi, da se časovno omejeno zniža minimalne stopnje trošarine na pogonska goriva s 330,00 EUR/1000L na 200,00 EUR/1000L. To bi

omogočilo ohranitev konkurenčnosti slovenskega logističnega sektorja.

3. Ponovna uvedba začasnih ukrepov za ohranitev delovnih mest – čakanje na delo (100 % subvencija za tiste, ki že plačujejo dražjo električne energije takoj) in skrajšan delovni čas.

Zaradi sedanjega in tudi pričakovane zmanjševanja proizvodnje v podjetjih, le-ta potrebujejo začasne ukrepe na področju trga dela, podobne kot so bili v veljavi v času koronakrize. Le tako bodo lahko ohranila delovna mesta. Predvsem gre za ukrep subvencioniranja čakanja na delo, ki pa bi za razliko od zadnjega ukrepa v višini 80 odstotkov moral znašati 100 odstotkov. Tudi ukrep sofinanciranja skrajšanega delovnega časa lahko prispeva k zadržanju zaposlenih.

Le s takojšnjimi in primernimi ukrepi lahko preprečimo izgubo zaposlenih in njihovega znanja na dolgi rok. Primer turizma jasno kaže, da je nemogoče ponovno pridobiti zaposlene, ki so si v vmesnem času zaposlitev našli v drugih dejavnostih.

Predlagana ukrepa se morata uvesti takoj, saj nekatera podjetja že zmanjšujejo proizvodnjo in posledično napovedujejo odpuščanja. V nekaterih primerih ponovni zagon podjetja, ko to preneha s proizvodnjo, ni več možen (primer: uga snitev peči).

SISTEMSKI UKREPI

1. Jasno stališče Vlade RS o obstoju in pomenu industrije v Sloveniji, s poudarkom na energetske intenzivni industriji (proizvodnji materialov), kar mora izhajati iz sprejete Slovenske industrijske strategije 2021-2030.

Država, ki ima proizvodnjo materialov po diktaciji Evropskega zelenega dogovora, ima konkurenčno prednost, saj oskrbuje celotno dobavno verigo. V sprejeti industrijski strategiji je jasno zapisan pomen energetske intenzivne in tudi druge industrije. Glede na to, da se ravno ta industrija sedaj sooča z največjimi izzivi, ki pod vprašaj postavljajo njen obstoj, pričakujemo jasen odgovor Vlade RS, ali še zagovarja pomen industrije ali se ji v Sloveniji odpovedujemo.

Foto: Kraftart

Izidor Krivec (Celjske mesnine), predstavnik živilsko-predelovalne industrije: »Proti špekulacijam se lahko bori le EU, ne pa podjetja! Situacija v prehranski industriji je kritična, pod vprašajem je tudi prehranska varnost državljanov. Če propade živilska industrija, bo tudi kmetijstvo.«

Foto: Lip Bled

Dušan Marinič (Lip Bled), predstavnik lesne in tekstilne industrije: »Pričakujemo, da bo vlada poleg kapice uvedla tudi začasne ukrepe za ohranjanje zaposlenih, kot je 100-odstotno subvencioniranje čakanja na delo.«

2. Poenostavitve in pospešitve pridobivanja različnih dovoljenj – izvedba projekta v 3 mesecih.

V kolikor imajo podjetja možnost prehoda na druge vire energentov, se srečujejo z izjemno dolgimi upravnimi postopki za prehod na drug vir energije. Gre za pridobivanje različnih dovoljenj, gradbenih, okoljskih in drugih.

V običajnih razmerah traja pridobivanje okoljevarstvenih soglasij in dovoljenj, gradbenih dovoljenj ipd. 2-3 leti. V sedanjih razmerah, ki so zelo podobne »vojnemu« stanju, je potrebno to obdobje skrajšati ali uvesti moratorij na obvezo pridobitve oz. spremembe dovoljenj. Celoten projekt od idejne rešitve do izvedbe je potrebno skrajšati na največ 3 mesece.

Predlagamo dvig dovoljenega praga, za katerega ni potrebno pridobiti okoljskega soglasja pri izgradnji malih elektrarn v okviru podjetij.

3. Sprememba veljavnega zakona za pomoč gospodarstvu ter priprava paketa obsežne in sistemske pomoči prizadetim podjetjem za leto 2023 v obsegu, ki ga EU omogoča.

Zakon o pomoči gospodarstvu zaradi visokih povišanj cen električne energije in zemeljskega plina, ki je bil sprejet v Državnem zboru RS 31. avgusta 2022, je potrebno nadgraditi, saj je obseg predvidene pomoči v višini 40 milijonov EUR bistveno premajhen. Predlagamo, da se črta besedilo, ki opredeljuje, da so do pomoči upravičeni le tisti, ki dviga cen niso vključili v ceno svojih proizvodov oziroma storitev. Podjetja, ki prodajajo končnim kupcem, bi brez vsaj delnega prenosa stroškov energije v ceno končnega izdelka proizvodnjo krčila oz. celo ustavila. Ukrep v veljavnem zakonu ta podjetja torej izključuje od pravice do koriščenja pomoči.

Poleg tega zakon naslavlja le energetska draginja v letošnjem letu, ob tem da gospodarstvo pričakuje dodatno zaostrovanje razmer predvsem v letu 2023. Za prihodnje leto zato pričakuje dodatne konkretne ukrepe.

4. Vlada RS naj regulira cene pogonskega goriva in kurilnega olja oz. uvede industrijsko gorivo za domače gospodarstvo.

Gospodarstvo predlaga, da se po vzoru že uvedenega začasnega ukrepa regulacije cen pogonskih goriv tak ukrep ponovno uvede. Ob tem izpostavlja, da naj bo višina cene določena na ravni primerljivih sosednjih držav.

5. Možnost prenosa višjih cen v veljavne pogodbe po javnih naročilih v primeru izrednega porasta stroškov.

Po podpisu pogodbe po izvedenem javnem naročilu izvajalci različnih dejavnosti običajno visokih dvigov stroškov ne morejo prenesti na naročnika oz. zgolj v zelo omejenem deležu. Še posebej to velja pri pogodbah, ki se sklepajo za daljše obdobje. Predlagamo, da se javne naročnike zaveže k spremembi cen, ki so posledica izrednega porasta stroškov energentov.

Podjetja, ki so vezana na javna naročila, ogromne dvige cen energentov in surovin ne morejo prenesti v končne cene svojih izdelkov/storitev, kar zajeda v njihova lastna sredstva. Podjetja so izčrpana in napovedujejo, da bodo ustavila dobavo javnim naročnikom.

6. Zagotavljanje likvidnostnih sredstev podjetjem – SPS in SID banka, pri čemer postopek odobritve ne sme biti daljši od enega meseca.

Podjetja se soočajo tudi z enormnimi likvidnostnimi težavami, ki jih je potrebno nasloviti z likvidnostnimi sredstvi SPS in SID banke v dovolj velikem obsegu in hitro. Sedanji čas odobritve dodatne likvidnosti je 3-6 mesecev, kar je nujno skrajšati na največ 1 mesec. Številna podjetja namreč opozarjajo, da bodo sicer v 2-3 mesecih primorana ustaviti proizvodnjo.

Gospodarstvo pričakuje ustrezno finančno pomoč zaradi velikih izgub, ki nastajajo zaradi visokega dviga cen električne energije in zemeljskega plina. Pričakuje tudi opustitev plačila pogodbenih kazni za primere neizpolnjevanja

pogodb, ki so posledica izrednih razmer, povezanih z energenti.

7. Zagotovitev uporabe alternativnih in obnovljivih virov s subvencijami.

Za namene spodbujanja prehoda na alternativne in/ali obnovljive vire energije potrebujejo podjetja ustrezne finančne spodbude. Poleg finančnih virov se podjetja srečujejo s pomanjkanjem določenih potrebnih delov (npr. inverterjev, cistern, gorilcev) in njihovo dolgo dobavo. Opozarjajo tudi na omejene logistične zmožnosti Slovenije za zagotavljanje drugih alternativnih goriv, v primeru, da bi se več podjetij zanje odločilo (npr. cisterne za prevoz kurilnega olja).

8. Takojšnja priprava skupnih kratkoročnih, transparentnih in nediskriminatornih ukrepov, ki bodo omogočili predvidljivost poslovnega okolja – najkasneje do konca septembra 2022.

Predlagamo, da Vlada RS do konca septembra oblikuje celosten nabor ukrepov, s katerim bo blažila aktualne izzive zaradi visokega dviga cen energentov. Gospodarstvo potrebuje jasne okvire za tekoče in prihodnje poslovanje. Predvsem pričakuje enakopravne pogoje za vsa podjetja.

Gospodarstvo si ne želi le posameznih ukrepov, ampak pričakuje, da se pripravi rešitve in ukrepe celostno, da se povezano rešujejo različne problematike, tako cene, dobavljivost alternativnih goriv, zadostne količine nadomestnih energentov za ruski plin, distribucija, reševanje zaposlenosti v podjetjih, energetska draginja.

9. Zaveza o zmanjšani porabi energije tudi znotraj gospodarstva, kjer je to mogoče.

Gospodarstvo je že v veliki meri izvedlo ukrepe učinkovite rabe energije. Hkrati se zavezuje, da bo v prihajajočih tednih in mesecih te ukrepe še intenziviralo povsod, kjer je to mogoče.

Predlagamo premislek o spodbudah (finančnih) za tiste subjekte, ki bodo dosegli zmanjšanje porabe energentov ob hkratni ohranitvi poslovanja. ■

Začuti sonce

z IR grelnim sistemom Ekosen

S tehnologijo pametnega upravljanja na daljavo.

IR grelni sistem Ekosen lahko upravljate na daljavo z IR Sun WIFI in uporabo aplikacije IRSUN na vaši pametni napravi

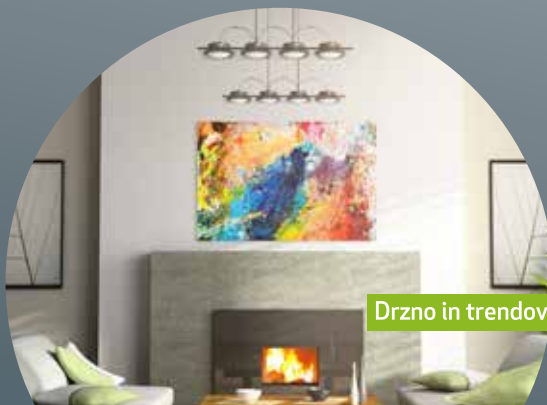
- Nadzor in upravljanje na daljavo z regulatorjem, ki je popolnoma prilagojen IR ogrevanju
- Uporaba urnika za avtomatiziranje grelnega sistema
- Transparentni prikaz porabe električne energije
- Energetska učinkovitost s 25% prihrankom pri porabi električne energije

Pokličite nas na
080 30 10
info@ekosen.si
www.ekosen.si

Katera je vaša idealna kombinacija?

IR paneli Ekosen se lahko neopazno zlijejo z ozadjem. Ali postanejo moderna dekoracija oz. celo pohištvo. IR-ogrevanje je naravna, zdravju prijazna toplota.

Drzno in trendovsko

Elegantno in minimalistično

ENERGENTI

Vodik kot gorivo prihodnosti

Vodikova strategija ima cilj spodbujati proizvodnjo, shranjevanje, infrastrukturo in uporabo vodika.

Simona Lesar, GZS - Strateški razvoj

Zeleni vodik kot trajnostni in univerzalni gradnik energije

Evropski Zeleni dogovor pomeni popolno energetske tranzicijo, s katero bi postali ogljično nevtralni do leta 2050 ter dosegli vmesni cilj zmanjšanja emisij CO₂ za najmanj 55 % do leta 2030 glede na leto 1990. Ukrepi, vezani na doseganje cilja, bodo vplivali na vse sektorje gospodarstva, kot tudi na ekonomske in socialne dejavnike. Eden pomembnejših energentov, ki bi pomenili preskok na tem področju, je zeleni vodik (pridobljen z elektrolizo vode z uporabo električne energije iz obnovljivih virov energije) kot čist, trajnostni in univerzalni gradnik energije, ki bi omogočil večjo energetske neodvisnost od klasičnih fosilnih goriv ter ohranitev konkurenčnosti ključne industrije.

Slovenija še nima strategije za vodik, sprejetje pričakujemo v okviru Nacionalno energetskega in podnebne načrta.

V Evropi od leta 2020 dalje spremljamo veliko število aktivnosti, ki bi omogočile razvoj in široko uporabo zelenega vodika kot trajnostnega vira energije, kar bi prineslo pomemben preskok pri doseganju ciljev dekarbonizacije. V juliju 2020 je Evropska komisija objavila strategijo za povezovanje energetskega sistema in sistema za vodik. Osnovni namen sprejetih strategij je povečati učinkovitost, povezanost in samooskrbnost

energetskega sektorja znotraj EU. Pomembnost in izvajanje ukrepov strategij se kaže vsak trenutek kot bolj nujno, tudi v luči dvigovanja cen energentov v Evropi ter invazije Rusije na Ukrajino.

Cilj vodikove strategije

Vodikova strategija ima cilj spodbujati proizvodnjo, shranjevanje, infrastrukturo in uporabo vodika. Načrtuje postavitev elektrolizerjev za zeleni vodik moči najmanj 40 GW do leta 2030 ter proizvodnjo več kot 10 milijonov ton vodika iz obnovljivih virov. S finančnimi sredstvi Obzorja Evropa se želi povečati konkurenčnost zelenega čistega vodika s ciljno ceno 1,8 EUR na kilogram, razviti vsaj sto vodikovih dolin po vsem svetu ter petdeset čistih zelenih mest do leta 2030. Temu so namenjena

sredstva v višini 60 milijonov EUR. Seveda pa smo od začrtanih ciljev še precej daleč.

Ključno bo spodbujanje raziskav in inovacij na področju vodikovih tehnologij

Večina evropskih držav in številne regije svoje aktivnosti vodijo v to smer. Tudi v Sloveniji poteka kar nekaj projektov, katerih glavni nosilci so različna razvojno naravnana podjetja ter priznani strokovnjaki slovenskih univerz in inštitutov. Med večjimi projekti, v katere se na različne načine vključuje tudi naša zbornica, so:

- **Projekt Severnojadranske čezmejne vodikove doline**, ki poteka na temo okrepitve sodelovanja držav Slovenije in Hrvaške ter avtonomne pokrajine dežele Furlanije-Juljske krajine za skupno podporo izgradnji Severnojadranske čezmejne vodikove doline. Članica delovne skupine, ki jo je ustanovilo in jo vodi Ministrstvo za infrastrukturo, je tudi GZS. Cilj projekta je, da se izvedejo tranzicije v integrirani ekosistem na področju energije, ki vključuje sektorje energitika, industrija in transport, sodelovanje na področju inovacij in skupnih projektov ter vzpostavitev vrednostnih verig. Projekt se v septembru prijavlja na razpis HORIZON-JTI-CLEANH2-2022.
- V juniju se je zaključil slovensko avstrijski **projekt H₂GreenTECH**, namenjen krepitvi raziskav in inovacij

Foto: Depositphotos

na področju prebojnih vodikovih tehnologij s čezmejnim sodelovanjem podjetij, raziskovalno-razvojnih centrov in visokošolskih izobraževalnih ustanov. Sofinanciral ga je Evropski sklad za regionalni razvoj v okviru programa sodelovanja Interreg V-A Slovenija-Avstrija, glavni partner projekta je bil Kemijski inštitut iz Ljubljane.

- V okviru zgoraj navedenega projekta je bila ustanovljena **enotna vstopna točka HYDROGEN CENTER**, ki ima namen bolj poglobljenega sodelovanja in povezovanja, krepitev kritične mase zmogljivosti na področju vodika in vodikovih tehnologij, odprt brezplačni center za različne potencialne deležnike. Deloval bo do leta 2025 kot fizični prostor oz. pisarna v okviru Štajerske gospodarske zbornice; spletni portal: b2b.h2greentech.eu ter B2B platforma za sodelovanje in mreženje: b2b.h2greentech.eu. Naša zbornica je v juniju izdelala Marketinško strategijo za Hydrogen center do leta 2025.

- V okviru Vanguard Initiative (VI), v kateri sodeluje tudi Slovenija z obema regijama, je odprt nov **projekt VI Pilot on Hydrogen** (H₂ pilot). Cilj predlaganega novega pilotnega projekta je razviti pomembno vlogo v procesu znanja in inovacij na področju vodika. Ciljna skupina so predvsem mala in srednja podjetja. V okviru pilota bodo podprli rast evropskih vrednostnih verig vodika ob upoštevanju okoljske in družbene sprejemljivosti.
- V teku oziroma pripravi je čedalje več projektov, katerih glavni nosilci so razvojno naravnana podjetja in strokovnjaki slovenskih univerz in inštitutov. Nekatere projekte podpirajo tudi različna resorna ministrstva. Prav povezovanje je ključnega pomena pri vzpostavitvi mreže za vodik.

V tem trenutku smo še vedno zelo omejeni z oskrbno tehnologijo in shranjevanjem. Prav tako je zelo pomemben varnostni faktor, saj je vodik zelo lahek in zelo vnetljiv plin. Nesreče z njim

lahko povzročijo katastrofalne posledice. Vsi ti razlogi nam danes še ne omogočajo ekonomske vzdržnega pridobivanja, rabe in shranjevanja tega energenta. Pogrešamo strategijo za vodik, ki je Slovenija kot ena od štirih držav v EU (še Malta, Ciper in Estonija) še nima, zato nestrpnost pričakujemo njen sprejem v okviru novega Nacionalno energetskega in podnebne načrta, saj smatramo, da bo imela pomembno povezovalno vlogo pri razvoju in uporabi novih vodikovih tehnologij.

Pri vzpostavitvi mreže za vodik je ključno povezovanje gospodarstva in znanstvene sfere, pomembna je tudi podpora države.

Vsekakor je globalno sodelovanje nujno na področju raziskav in inovacij za rešitve, ki bodo čisto energijo naredile cenovno dostopno, privlačno in vsem dostopno. ■

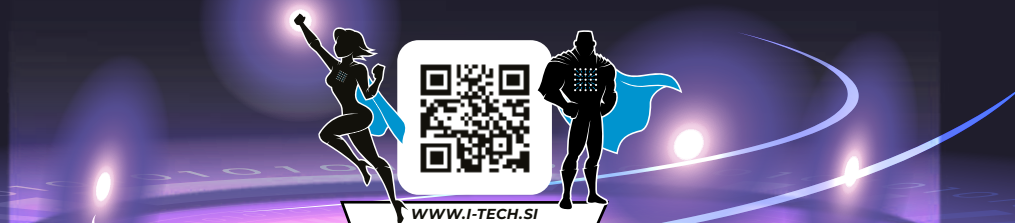
INSTRUMENTATION
TECHNOLOGIES

OMOGOČAMO:

najnatančnejše znanstvene raziskave in poskuse znotraj pospeševalnikov delcev; pacientom, da prejmejo pravi odmerek **protonskega sevanja pri zdravljenju raka**; **razsoljevalnicam** morske vode uspešno desalinizacijo- in uresničitev drugih rešitev!

Mednarodna ekipa se neprestano širi:

VEČ INFORMACIJ NA SPLETNI STRANI!

Zaupajo nam:

NASA, CERN, Rimac Technology, Alstom, univerzi v Berkeleyju in Stanfordu in mnogo drugih velikih imen iz tehnološkega sveta.

ZA TOPLINO VAŠEGA DOMA SKRBIJO ŽE 30 LET!

Slovenski proizvajalec toplotnih črpalk Kronoterm praznuje 30. obletnico

Imeti močno vizijo in ustvariti napravo, ki bo spremenila prihodnost bivanja, ni lahko, niti pogosto. Takšno vizijo in izredno močno željo razviti uporabnikom in okolju najbolj prijazen ogrevalni sistem je imel Rudi Kronovšek. Pred 30 leti je ustanovil podjetje Kronoterm, ki je danes vodilno razvojno podjetje na področju toplotnih črpalk v Sloveniji.

Kronoterm je sinonim za kakovost, prijetno družinsko podjetje ter inovacije na področju okolju prijaznega ogrevanja in hlajenja, ki se nahaja na Gomilskem. Nenehno vlaganje v znanje in razvoj, napredna tehnologija, kakovost proizvodnje in storitev so vrednote in prednosti, zaradi katerih je podjetje prepoznavno kot strokovno najbolj usposobljeno in zaupanja vredno.

Njihove izredno učinkovite naprave skrbijo za udobje v skoraj 100.000 objektih doma in v tujini.

OD DOMAČE GARAŽE DO ENEGA NAJSODOBNEJŠIH LABORATORIJEV

Velike uspešne podjetniške zgodbe so se začele naključno ali pa s skromnimi začetki nekje doma v garaži. Kronoterm pri tem ni nobena izjema. Podjetje, ki se je sprva imenovalo Termo-tehnika je pred tridesetimi leti doma v garaži ustanovil Rudi Kronovšek.

Rudi Kronovšek je sicer vizionar in razvojni s smislom za podjetništvo ter pionir na področju toplotnih črpalk že od leta 1976. V velikem slovenskem podjetju gospodinjskih aparatov, kjer je bil takrat zaposlen, je razvil prvo generacijo serijsko izdelanih sanitarnih toplotnih črpalk v Sloveniji. Njegova želja po razvoju številnih možnosti uporabe toplotnih črpalk ga je vodila do ustanovitve lastnega podjetja.

Začetki niso bili vedno lahki, a ob izredni podpori žene Cvetke si je Rudi počasi in uspešno utiral pot v ogrevalni tehniki. Sledila je prva proizvodnja linija sanitarnih črpalk, čez nekaj let širitev podjetja iz delavnice in garaže v večje poslovne prostore. To je bilo odločilno in obenem nujno za vzpostavitev nove linije ogrevalnih toplotnih črpalk.

Leta 2010 je vodenje podjetja prevzel njegov sin Bogdan, ki nadaljuje Rudijevo strast do razvoja toplotnih črpalk. **“Žene me kreativnost. Razvijanje**

stvari, ki koristijo drugim, ustvarjanje nekaj novega, kar ni generično,” pravi Bogdan Kronovšek. Z novo generacijo je prišel čas še za novo blagovno znamko in preimenovanje podjetja. Njihovi uspehi so prerasli takratne prostore in leta 2015 so se preselili v velike proizvodnje prostore, v katerih se nahaja tudi eden najmodernejših laboratorijev v tem delu Evrope.

VEČKRATNI ‘EVROPSKI PRVAKI’ NA PODROČJU TOPLOTNIH ČRPALK

Uspehe podjetja Kronoterm potrjujejo tako številni zadovoljni uporabniki njihovih naprav, kot tudi stroka. Trikrat so postali ‘evropski prvaki’ kot radi rečejo. Njihova toplotna črpalka je bila trikrat razglašena za najboljšo toplotno črpalko v Evropi, kar je izjemen dosežek. Številni dosežki in nagrade, predvsem na področju inovacij, pa so tudi tisto, kar jih poleg zadovoljstva uporabnikov žene k razvoju še učinkovitejših naprav ter izboljšav na vsakem koraku.

Kronoterm s svojimi uspehi raste tudi v smislu zaposlovanja. V tridesetih letih so tako od idejnega vodje Rudija Kronovška prišli do več kot 100 redno zaposlenih. **Kljub vse večji Kronoterm družini, ki je izredno povezana in pozitivno naravnana, načela in vrednote družinskega podjetja ostajajo enake.** Lahko rečemo, da je prihodnost podjetja Kronoterm vrhunska, tako kot je vrhunska njihova izvedba. Pri Kronotermu pravijo, da je prvih 30 let zgolj začetek, najboljše šele prihaja.

V Kronotermu so vedno odprti za nova znanja in sodelavce, ki bi soustvarjali njihovo uspešno zgodbo in s tem bolj zeleno prihodnost. Prosta delovna mesta najdete na spletni strani. Za svetovanje in izbiro vam najbolj ustrezne toplotne črpalke jim pišite na info@kronoterm.com ali jih pokličite na 03 703 16 20.

KRONOTERM

TOPLOTNE ČRPALKE
WWW.KRONOTERM.COM

ZAKONODAJA

Grozeča kriza in insolventnost

Ob grozečem poglobljanju krize se je na uveljavitev Direktive o prestrukturiranju in insolventnosti najbolje pripraviti vnaprej.

Boštjan Špec, Odvetniška družba Špec

Ob vsakodnevni novicah o podražitvah in inflaciji se zdi, da so pretekle napovedi o prihajajoči krizi to zimo že preteklost. Kriza je že nastopila, vsak dan pa postaja vedno bolj gotovo, da bo pozimi kvečjemu bistveno huje. Gospodarske družbe, podjetniki in ostali zavezanci morajo tako dogajanje in napovedi seveda upoštevati pri ocenjevanju in obvladovanju tveganj, ki jih zadevajo, ter za zagotavljanje svoje kapitalske ustreznosti. Utemeljeno se pričakuje, da bo Slovenija v tem kriznem času v svojo zakonodajo prenesla tudi določila Direktive o prestrukturiranju in insolventnosti Evropske skupnosti (v nadaljevanju: **Direktiva**)¹, katere glavni namen je ravno reševanje grozeče insolventnosti gospodarskih družb in drugih oseb.

Evropska skupnost je omenjeno Direktivo sprejela že leta 2019, Slovenija in ostale države članice pa bi jo morale prenesti v svoj pravni red do 17. julija 2021, oziroma najkasneje, ob upoštevanju podaljšanega roka, do 17. julija 2022. Ministrstvo za pravosodje je zaenkrat pripravilo delovni osnutek predloga sprememb Zakona o finančnem poslovanju,

postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju², ki bi uveljavil Direktivo, vendar slednji še ni bil posredovan v zakonodajni postopek Državnemu zboru. Slovenija do izteka roka za sprejem 17. julija ni prenesla Direktive v svoj pravni red, upamo pa, da bo do njenega prenosa v Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (v nadaljevanju za obstoječ zakon: »ZFPPIPP«) prišlo še v tem letu.

Gospodarske družbe in samostojni podjetniki se morajo seznaniti z določili Direktive in s stanjem predlagane zakonodaje.

Glede na namen Direktive in krizne čase, bi bilo seveda najbolje prenesti Direktivo v pravni red čimprej. Takoj naslednji dan po začetku veljavnosti predvidenih sprememb ZFPPIPP bodo gospodarske družbe pa tudi samostojni podjetniki³ morali presoditi ali obstaja možnost nastanka njihove insolventnosti v dobi enega leta in glede na ugotovitve po potrebi ukrepati. Očitno je torej, da se morajo družbe in samostojni podjetniki čimprej seznaniti z

določili Direktive in se glede na ugotovljeno stanje začeti pripravljati na obveznosti ob njeni uveljavitvi v Sloveniji.

Obveznost ukrepanja, če je verjetno, da pride do insolventnosti v času enega leta

Trenutno veljavna zakonodaja in predpisi finančnega poslovanja od gospodarskih družb in drugih pravnih oseb že danes zahtevajo, da ocenjujejo tveganja za svoje poslovanje v prihodnosti in ustrezno ukrepajo. ZFPPIPP večini kapitalskih družb, vključno z družbami z omejeno odgovornostjo in delniškimi družbami, ki jim v roku enega leta grozi insolventnost, že sedaj, dodatno k vedno obstoječi možnosti svobodnega dogovarjanja z upniki, omogoča pravni okvir, da prestrukturirajo svoje finančne terjatve v okviru tako imenovanega preventivnega prestrukturiranja. Vendar je navedeno zaenkrat le možnost, dana na voljo nekaterim upravičenim oblikam gospodarskih družb in še to zgolj v zvezi s finančnimi terjatvami, saj družbe k takemu ravnanju niso vnaprej zavezane. Z uveljavitvijo Direktive bo položaj tako imenovane grozeče insolventnosti, torej verjetnosti, da družba ali samostojni podjetnik postane insolventna v roku enega leta, povzročil za take osebe nastop obveznosti, ki so delno primerljive obstoječim obveznostim po ZFPPIPP ob nastanku insolventnosti. Osnutek sprememb ZFPPIPP, ki prenaša Direktivo, tako premika trenutek nastanka obveznosti

1 S polnim naslovom DIREKTIVA (EU) 2019/1023 EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA z dne 20. junija 2019 o okvirih preventivnega prestrukturiranja, odpustu dolgov in prepovedih opravljanja dejavnosti ter ukrepih za povečanje učinkovitosti postopkov glede prestrukturiranja, insolventnosti in odpusta dolgov ter o spremembi Direktive (EU) 2017/1132

2 Zadnji osnutek predloga spremembe je na voljo na spletni strani e-demokracije na naslovu <https://e-uprava.gov.si/download/edemokracija/datotekaVsebinska/525115?disposition=inline> (stran obiskana 10. 6. 2022).

3 Prispevek se omejuje le na gospodarske družbe in samostojne podjetnike.

zavezancev na čas, ki je, poenostavljeno rečeno, eno leto pred verjetnim nastopom insolventnosti.

Glede na zadnji predstavljeni osnutek sprememb ZFPPIPP, se bo štel, da je grozeča insolventnost nastopila, če z začetkom postopka zaradi odprave grozeče insolventnosti soglašajo upniki, ki so imetniki terjatev dolžnika, ki skupaj dosejajo 30 odstotkov vsote vseh terjatev do dolžnika. Navedeno predstavlja samo domnevo, kar pomeni, da je grozeča insolventnost mogoče ugotoviti in uveljavljati tudi drugače. Za nastanek obveznosti ukrepanja v smislu preprečevanja insolventnosti bo za gospodarske družbe in samostojne podjetnike dovolj ugotovljena prognoza, da tak položaj družbi verjetno grozi v prihodnosti.

V takem primeru bo morala družba takoj zagotoviti enakopravno obravnavanje upnikov, njihove interese, interese družbenikov in drugih deležnikov upoštevati pri svojem poslovanju ter se izogibati kakršnemu koli ravnanju, ki ogroža ali zmanjšuje premoženje družbe ali kako drugače ogroža sposobnost preživetja družbe.

V primeru prognoze grozeče insolventnosti je smiselno takoj analizirati možnosti ukrepov, ki bi jo lahko odpravili, in jih začeti pripravljati.

Poročilo in priprava ukrepov za preprečitev insolventnosti

V roku enega meseca od nastanka položaja grozeče insolventnosti bo moralo poslovodstvo družbe ali samostojni podjetnik pripraviti poročilo o ukrepih finančnega prestrukturiranja, ki bo vključeval najmanj opis finančnega položaja družbe, analizo vzrokov za nastop grozeče insolventnosti in mnenje poslovodstva, ali obstaja najmanj 50-odstotna verjetnost, da bo mogoče uspešno izvesti finančno prestrukturiranje družbe tako, da družba ne bo postala kratkoročno in dolgoročno plačilno nesposobna.

Če grozeče insolventnosti družba ne bo uspela rešiti drugače (na primer s prodajo poslovno nepotrebnega premoženja

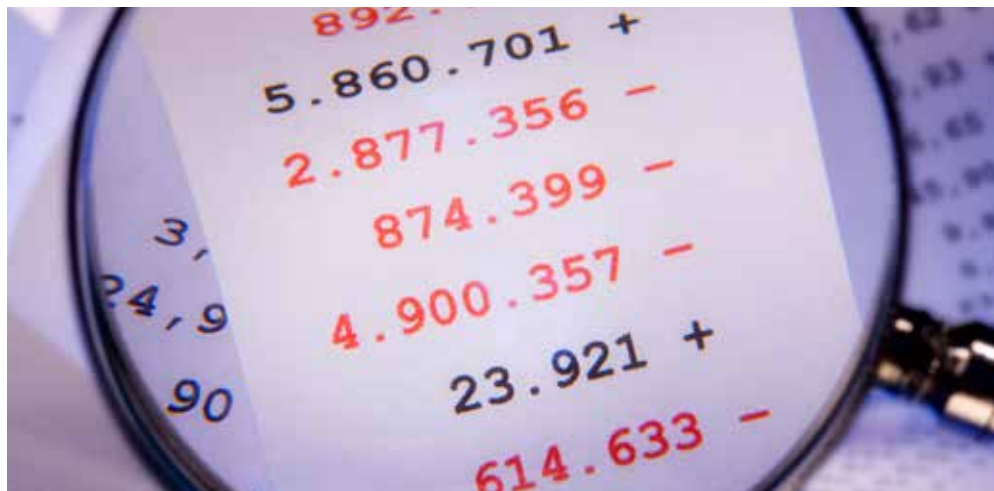
ali povečanjem osnovnega kapitala), bo imela na voljo tako imenovana postopka grozeče insolventnosti. Osnutek sprememb ZFPPIPP namreč poleg stečajnega postopka in postopka prisilne poravnave uveljavlja tudi postopek preventivnega prenehanja in sodnega prestrukturiranja zaradi grozeče insolventnosti, slednja poimenovana kot postopka zaradi grozeče insolventnosti. Postopek preventivnega prestrukturiranja, ki ga ureja že obstoječi ZFPPIPP, bo za razliko od dosedanje ureditve dostopen vsem kapitalskim družbam, toda še vedno zgolj za finančne terjatve. Postopek sodnega prestrukturiranja zaradi grozeče insolventnosti pa bo na voljo vsem pravnim osebam in samostojnim podjetnikom, in sicer tako za prestrukturiranje finančnih kot tudi za prestrukturiranje poslovnih terjatev. Namen obeh postopkov zaradi grozeče insolventnosti je preprečiti, da družba ali samostojni podjetnik postane insolventna.

Pomembna novost osnutka ZFPPIPP, ki izhaja iz Direktive, je, da bo z začetkom postopka zaradi grozeče insolventnosti dolжник varovan glede dobav ključnih dobaviteljev (na primer dobave energentov, vode, telekomunikacijskih storitev), vključno s pogodbami glede dobav, katerih prekinitev bi ustavila opravljanje dolžnikove dejavnosti. Dobavitelj oziroma pogodbeni stranka dolžnika namreč zaradi začetka takega postopka takih pogodb ne bo mogla odpovedati ali spremeniti, razen če dolжник ne bi plačeval obveznosti tudi po začetku postopka grozeče insolventnosti.

Potrebno se je vnaprej seznaniti in pripraviti

Lahko, da se bo v zakonodajnem postopku omenjenega delovnega osnutka zakona še marsikaj spremenilo, a v bistvenih delih bodo določila spremenjenega ZFPPIPP v opisanem delu zelo verjetno podobne zgoraj navedenim. Ob grozečem poglobljanju krize se je na uveljavitev spremenjene zakonodaje najbolje pripraviti konzervativno vnaprej: seznaniti se je treba z določili Direktive in s stanjem predlagane zakonodaje ter spremljati in analizirati finančno stanje gospodarske družbe ali samostojnega podjetnika. Ob že danes ugotovljeni prognozi grozeče insolventnosti je smiselno takoj analizirati možnosti ukrepov, ki bi grozečo insolventnosti lahko odpravili, in jih začeti pripravljati. Nedvomno je namreč, da bo za poslovodstvo nekaterih družb in nekatere samostojne podjetnike takoj naslednji dan po uveljavitvi tako spremenjenih določil ZFPPIPP začel teči rok enega meseca za pripravo poročila o ukrepih finančnega prestrukturiranja pod damoklevim mečem morebitne odškodninske odgovornosti do upnikov v primeru kršitve take dolžnosti in kasnejšega stečaja. ■

Poleg stečajnega postopka in postopka prisilne poravnave osnutek sprememb uveljavlja tudi postopek preventivnega prenehanja in sodnega prestrukturiranja zaradi grozeče insolventnosti.

Celovite poslovne rešitve

ZA VSAKO PODJETJE

V Telemachu malim, srednjim in velikim podjetjem zagotavljamo napredne poslovne rešitve, s katerimi si olajšajo vsakodnevno poslovanje ter dosegajo zastavljene poslovne cilje.

Neprestano vlagamo v novo tehnologijo, infrastrukturo, kakovost storitev in tehnološke inovacije.

Podatkovni center

V Ljubljani in Mariboru sta Telemachovim poslovnim strankam na voljo podatkovna centra, grajena po smernicah Tier II (Uptime Institute), s klasičnimi strežniškimi omarami in klasičnim sistemom hlajenja. Na ljubljanski lokaciji se nahaja tudi največji odprti podatkovni center v Sloveniji, ki slovenskim in mednarodnim podjetjem ter organizacijam zagotavlja nove hibridne storitve ter jim ponuja prilagodljivo, stroškovno učinkovito in varno rešitev.

Virtualno podatkovno središče

Najem virtualnih zasebnih strežnikov na platformi Linux ali Windows platformi predstavlja hitro in cenovno ugodno alternativo nakupu lastne strežniške infrastrukture (zakupite le kapacitete, ki jih potrebujete).

Na voljo so tudi edinstvene rešitve za specifične poslovne aplikacije in izjemno obiskane strani:

- ustvarjanje in upravljanje strežnikov brez omejitev pri širitvi,
- optimalna platforma za različne tehnologije,
- dodatna zaščita strežnikov in storitev pred napadi DDoS.

Lastna sončna elektrarna

Na več kot 3000 m² veliki strehi Telemachove poslovne stavbe deluje sončna fotonapetostna elektrarna, ki letno proizvede 254.100 kWh, njena priključna moč pa znaša 242,48 kWp. Proizvodnja sončne energije predstavlja 15 do 20 odstotkov letne porabe energije Telemachovega podatkovnega centra.

SODELOVANJE

GZS je enotna vstopna točka za CERN

Sodelovanje s CERN-om pospešuje razvoj, dviguje kompetence in dodano vrednost podjetja. GZS je odslej enotna vstopna točka za CERN.

Vanja Bele, Center za mednarodno sodelovanje pri GZS

Čeprav ima CERN svoj sedež in kapacitete v Ženevi, ne gre za švicarsko institucijo, temveč za mednarodno znanstveno organizacijo. Kompleks s svojo velikostjo sega tudi na francosko ozemlje. Sto metrov globoko pod njim in širšo okolico pa je umeščen Veliki hadronski trkalnik (Large Hadron Collider – LHC), največji trkalnik na svetu. Projekt vzdržuje in pripravlja več kot 8.000 tisoč fizikov iz več kot 85 držav ter nekaj sto univerz in laboratorijev. Za delovanje trkalnika in kompleksa CERN skrbi množica podjetij – dobaviteljev iz vseh držav članic, tudi Slovenije. Slovenija je od leta 2017 pridružena članica Evropske agencije za jedrske raziskave

CERN (www.cern.ch), s čimer omogoča sodelovanje tako raziskovalnim institucijam, posameznikom kot podjetjem. Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (MIZŠ) je skrbnik pogodbe s CERN-om, v kateri so opredeljeni višina članarine in pogoji sodelovanja. Zaradi potenciala in koristi, ki jih CERN omogoča podjetjem skozi to sodelovanje, je tudi GZS aktivno pristopila k osveščanju slovenskega gospodarstva o priložnostih za sodelovanje s CERN-om.

Da bi čim več podjetij izkoristilo to priložnost, je GZS s podpisom pogodbe o sodelovanju z MIZŠ septembra letos postala osrčje sistema za sodelovanje

gospodarstva z velikimi raziskovalnimi infrastrukturami.

Ob podpisu pogodbe sta si bila **generalni direktor GZS, Aleš Cantarutti** in **minister za izobraževanje, znanost in šport, dr. Igor Papič** enotna, da nas podaljšanje pridruženega članstva v CERN-u postavlja pred zahtevno nalogo okrepitve sodelovanja slovenskega gospodarstva v CERN-u, saj bil tu dosežen premajhen napredek. »Preboj, prenos znanja in okrepitev sodelovanja v velikih mednarodnih sistemih, kot je CERN, je kompleksna naloga, ki terja potrpežljivo delo s predstavniki gospodarstva, široko informiranje o priložnostih ter individualna svetovanja. MIZŠ skozi prenovljeno pogodbeno sodelovanje z GZS cilja k uresničitvi teh ciljev, da bodo v vzajemno korist znanosti, izobraževanju in gospodarstvu kot ključnemu trikotniku znanja, ki je gonilo sodobnega razvoja,« je dejal minister Papič.

Generalni direktor GZS Aleš Cantarutti je dodal: »Pozdravljamo skupni interes in angažiranost, da v eno najbolj prepoznavnih raziskovalnih institucij vključimo čim večje število slovenskih podjetij. Vemo, da imata njihov tehnološki nivo ter prodornost idej in inovacij velik potencial, zato bo GZS še bolj zavzeto krepila prepoznavnost priložnosti in spodbujala k večjemu obsegu pridobljenih poslov s CERN-om. To bo odlična popotnica za odpiranje vrat tudi v druge centre znanosti in raziskav - t.i. BigScience.«

Foto: Krafart

Generalni direktor GZS Aleš Cantarutti in minister za izobraževanje, znanost in šport dr. Igor Papič sta podpisala pogodbo o sodelovanju.

Poslovanje s CERN-om

Vzdrževanje in razvoj CERN-ove raziskovalne infrastrukture zahteva visok tehnološki in organizacijski standard dobaviteljev ter njihovih produktov. Konkurenca je na tem segmentu močna, a nekatera slovenska podjetja so že uspela na razpisih. Za vzdrževanje druge opreme, ki kompleksu CERN omogoča vsakodnevno delovanje, pa sta kakovost in konkurenčna cena na prvem mestu. Tudi v tem segmentu se slovenska podjetja uvrščajo med dobavitelje.

Prostora za povečanje t.i. industrijskega donosa (industrial return) glede na višino članarine je še precej, še posebej, ker se Slovenija pripravlja na polno članstvo v CERN-u, kar bo še povečalo potencial za sodelovanje. Možnih oblik sodelovanja oziroma vstopa na »trg CERN« je več:

- CERN-ovi nabavniki iščejo potencialne dobavitelje v svoji bazi dobaviteljev, zato se mora vsako zainteresirano

podjetje registrirati v bazo. Pri tem vam lahko pomaga imenovani **uradnik za zvezo (Industrial Liaison Officer – ILO), Samo Tuma** (samo.tuma@cern.ch).

- Za specifične produkte CERN razpisuje javna naročila, o katerih vas lahko GZS redno obvešča, če svoj interes pošljete na e-naslov: **vanja.bele@gzs.si**.
- Občasno bomo organizirali tudi dogodke (poslovna srečanja, seminarje, delavnice). Eden takih je Thematic Industry Days, na katerem je CERN iskal nove dobavitelje elektro opreme.

Sodelovanje s CERN je lahko odlična referenca podjetjem, po drugi strani pa jih spodbuja k razvoju ter vstopu na trg »BigScience« (ESA, FAIR, CTA, ITER ...). Vključitev v BigScience trg povečuje možnosti za oblikovanje mednarodnih konzorcijev za izpeljavo posla z velikimi podjetji, ki sicer za slovenske razmere niso prav pogosti. Za to pa je treba biti ne le dober, temveč vrhunski. ■

Kontakt:

Vanja Bele, vodja področja
Center za mednarodno sodelovanje
na GZS

Vanja.bele@gzs.si

01 5898 113

PIO Flash® je specialen, inovativen in tehnološko dovršen način mikrobiološke dekontaminacije prostorov. Sistem zagotavlja generiranje zelo drobnih kapljic vodikovega peroksida, ki se zaradi majhnosti in zelo intenzivne porazdelitve homogeno razporedijo po prostoru. Odlikuje ga zelo širok spekter uporabe. Primeren je za dekontaminacijo v zahtevnih farmacevtskih in mikrobioloških postopkih, kot tudi v različnih izvedenkah linije izdelkov DECON za uporabo v zdravstvu, izobraževalnih sistemih, industriji, hotelirstvu in turizmu ter javnih ustanovah in v gospodinjstvih.

Uspešna dopolnitev na področju kvalitete bivanja nudi tudi prostorski čistilec zraka s trostopensko filtracijo delcev, eliminacijo vonjav v prostoru in UV-C dezinfekcijo mikroorganizmov.

T: +386 7 39 31 400 / E: info@iskra-pio.si

www.iskra-pio.si

p:io
Clean visions.

POSLOVNA KLIMA

Največji tveganji v naslednjih 18 mesecih

Poleg dveh večjih tveganj - recesije zaradi energetske krize ter višje inflacije od pričakovane, so na vidiku tveganja šibke rasti Kitajske zaradi politike ničelne tolerance do okužb s covidom-19, prehranska negotovost ter dolžniška kriza.

Darja Močnik, Analitika GZS

Upočasnjena gospodarska rast, naraščajoča inflacija, strožja denarna politika in povečana geopolitična tveganja so realnosti aktualnega časa. Tveganja za gospodarske napovedi oz. rast, nižjo od dolgoročne, so se od marca 2022 bistveno povečala. Gospodarske razmere ostajajo negotove, kar vpliva na investicije podjetij. Zaostritev evropske energetske krize bo imela negativne posledice tudi zunaj Evrope, saj bo dvignila svetovne cene energentov in prispevala k inflaciji, ki je že na najvišji ravni v več desetletjih. Svetovno gospodarstvo bo z upočasnjeno dinamiko še naprej raslo do konca leta 2022, pri čemer se bodo države leta 2023 verjetno soočile z zelo nizko rastjo, marsikatero tudi z recesijo.

Tveganje 1: Recesija v 2023 ob stopnjevanju agresije Rusije

Zaradi uvedenih sankcij Evrope proti Rusiji obstaja strah, da bo Rusija dolgoročno popolnoma ukinila dobavo energije evropskim kupcem, predvsem zemeljskega plina. Zmanjševanje pritoka plina že vpliva na skokovito rast cen plina, ki spodbujajo inflacijo prek rasti cen električne energije in tako naprej. Potrošniki začenjajo omejevati nenujno potrošnjo, bazična industrija zmanjšuje proizvodnjo, kar bi posledično gospodarstvo lahko

potisnilo v recesijo. Tveganje recesije leta 2022 se je povečalo, saj se ruska agresija nad Ukrajino še kar nadaljuje. IMF je za letos napovedal svetu nižjo rast od predhodne napovedi, in sicer 3,2 % v 2022 in 2,9 % v 2023. V študiji »Natural Gas in Europe: The Potential Impact of Disruptions to Supply« (»Zemeljski plin v Evropi: Potencialni učinek motenj v dobavi«, op.p.) je IMF 19. julija izračunal potencialne učinke popolne in takojšnje zaustavitve dobave ruskega plina na gospodarstva v evroobmočju. Ključni rezultati študije kažejo, da bi EU-27 v naslednjih 12 mesecih izgubila 1,8 odstotne točke (o. t.) rasti BDP v primerjavi z osnovnim scenarijem. Najbolj prizadete države bi izgubile od 2 do več kot 4 o. t. (Madžarska, Češka in Italija bi beležile med 4,2 in 3,7 o. t. nižji BDP; Slovenija, Nemčija, Avstrija in povprečje evroobmočja med 2 in 1,8 o. t., Poljska in Nizozemska 1,4 o. t.).

Bistvena motnja v oskrbi z energijo v EU ob vstopu v zimo 2022/23 bi sprožila recesijo, pri čemer bi bila oskrba z energijo verjetno racionalizirana, industrijska proizvodnja pa bi se po tem scenariju močno zmanjšala. Negativni učinki prelivanja prek manjšega evropskega povpraševanja in šibkejšega zaupanja bi bili globalno negativni, čeprav bi bili relativno manjši za ZDA (sorazmerno zaprto gospodarstvo).

Tveganje 2: Inflacija se znižuje manj od pričakovanj

Cene energije in hrane še naprej zvišujejo inflacijo v Evropi, do katere bi prišlo zaradi nadaljnjega zvišanja svetovnih cen nafte in zlasti evropskih cen plina, saj se je povečala zaskrbljenost glede varnosti oskrbe s plinom. Inflacija je v območju evra dosegla rekordno raven, avgusta se je povzpela na 9,1 %. Cene energije so se v evroobmočju medletno zvišale za dobrih 38 %, cene hrane pa za dobrih 10 %. V baltskih državah je inflacija preseгла 20 %. Med največjimi gospodarstvi evroobmočja je imela najnižjo inflacijo Francija s 6,5 %, medtem ko so se cene v Italiji in Nemčiji zvišale za okoli 9 %. ECB je bila počasnejša pri zaostrovanju politike kot druge večje centralne banke in je julija letos obrestne mere zvišala za 50 bazičnih točk. ECB bi lahko še naprej močno zvišala obrestne mere, da bi preprečila nadaljnje pospeševanje inflacije, kar lahko vodi v manj ugodne pogoje financiranja. Obstaja namreč tveganje, da bo inflacija vztrajnejša od pričakovanega. Inflacija se na splošno odziva na politiko centralne banke z zamikom. Vztrajna inflacija z višjo brezposelnostjo in bistveno nižjo rastjo je možna, čeprav je to trenutno manj verjeten scenarij. ■

10 ključnih podatkov za Slovenijo

1. Gospodarska rast (BDP): +0,9 % (IV-VI 22/ I-III 22)

Slovenski BDP je bil v 2. četrtletju realno višji za 0,9 % glede na predhodno četrtletje (sezoni in koledarju prilagojen podatek), kar je bilo več od rasti v 1. četrtletju (+0,7 %). Vseeno je bila rast nekoliko višja kot v EU-27 in območju evra (+0,6 %). Ob tem se je skrčila potrošnja države (-1,6 %) in gospodinjstev (-1,2 %), okrepile pa so se bruto investicije (+4,9 %), vendar predvsem zaradi prispevka zalog (investicije v osnovna sredstva so upadle za 1,2 %). Izvoz blaga in storitev se je realno povečal za 2 % (rast izvoza storitev zaradi turizma in transporta) in je porasel manj kot uvoz (+0,4 %).

2. Industrijska proizvodnja: +2,9 % (I-VI 22/I-VI 21)

Rast proizvodnje v industriji se je v zadnjih mesecih pričela zmanjševati. Kljub vsemu je bila industrijska proizvodnja v predelovalnih dejavnostih v prvem polletju 2022 medletno višja za 4,7 %, v rudarstvu za 15,6 %, v oskrbi z električno energijo pa nižja za 17,8 % predvsem zaradi nižje proizvodnje električne energije v hidroelektrarnah. Vrednosti zalog v predelovalnih dejavnostih so bile v prvem polletju medletno visoke (+21,8 %). Zaupanje v predelovalnih dejavnostih je bilo avgusta letos nižje za 12 o.t. v primerjavi s avgustom lani. Cene industrijskih proizvodov pri proizvajalcih so bile v prvem polletju letos za 18,6 % višje glede na enako obdobje 2021.

3. Blagovni izvoz: +32,1 % (I-VI 22/I-VI 21)

Vrednost izvoza blaga je bila v prvi polovici leta skoraj za tretjino višja od vrednosti v enakem obdobju prejšnjega leta (znašala je 25,5 milijarde EUR), vrednost uvoza pa se je zvišala skoraj za polovico (na 27,7 milijarde EUR). Primanjkljaj v blagovni menjavi s tujino je v tem obdobju znašal 2,2 milijarde EUR, pokritost uvoza z izvozom je bila 92,0-odstotna. Visoke vrednosti so v znamenju splošne rasti cen blaga in pretovora trgovskega blaga – farmacevtskih izdelkov, ki v Sloveniji niso bili izdelani ter večjega pretovora energentov.

4. Prihodek v tržnih storitvenih dejavnostih: +22,1 % (I-VI 22/I-VI 21)

Prihodek od prodaje tržnih storitev (SKD H-N) je bil v prvem polletju medletno nominalno višji za dobro petino. Junjska medletna rast prihodkov v storitvenih dejavnostih (20 %) je nekoliko znižala polletno rast, kar je bilo predvsem posledica pričakovanega umiranja rasti v gostinstvu (+66 % v juniju, +136 % ob polletju). V IKT dejavnosti so se prihodki v prvem polletju medletno okrepili za 10 % (nominalno), predvsem zaradi rasti v dejavnostih v zvezi s filmi, video- in zvočnimi zapisi. Rast se je upočasnila tudi v poslovanju z nepremičninami (+20 %) ter v strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnostih (+15 %), predvsem zaradi junijske nižje rasti v oglaševanju in raziskovanju trga (+8 %). V drugih raznovrstnih dejavnostih se je prihodek okrepil (+22 %), predvsem zaradi večje rasti prihodkov v dejavnosti dajanja v najem in zakup.

5. Prihodek v trgovini na drobno (brez motornih goriv): +5,4 % (I-VI 22/I-VI 21)

V prvem polletju so bili realni prihodki v trgovini višji za dobro četrtino, od tega najbolj zaradi visoke rasti v trgovini z motornimi gorivi (+79 %), kar odraža relativno nizko regulirano ceno v navedenem obdobju leta. V trgovini z neživilami so bili prihodki višji za dobro desetino (11 %), nižji pa so bili v trgovini z živili (za 1,3 %). V trgovini z motornimi vozili in popravili so bili realni prihodki nižji za 8 %, predvsem zaradi večanja zamud pri dobavah novih vozil. Kazalnik zaupanja v trgovini na drobno se je avgusta, na letni ravni, zvišal za 2 o.t. in je bil višji od dolgoletnega povprečja (za 10 o.t.).

6. Prenositve turistov: +118,7 % (I-VII 22/I-VII 21)

Julija 2022 je bilo zabeleženih za 4,9 % več prenočitev kot julija 2019 – pred epidemijo covid-19. Delež prenočitev tujih turistov se je julija bistveno izboljšal, na 74,9 %, in se približuje deležu iz julija 2019 (78,4 %), delež domačih turistov pa se zmanjšuje zaradi učinka izteka turističnih vavčerjev. V prvih sedmih mesecih 2022 je bilo prenočitev za 119 % več kot v enakem obdobju 2021 (8,7 mio), od tega domačih za 50 % več (3,5 mio) in tujih za 220 % več (5,2 mio).

7. Vrednost gradbenih del: +23,2 % (I-VI 22/I-VI 21)

Nominalna rast gradbenih del je v prvem polletju znašala 46 % (23 % realno), od tega pri gradnji stavb 88 % (realno 56 %), pri gradnji inženjerskih objektov (inštalacijskih del, zaključnih gradbenih del) 34 % (12 % realno), medtem ko je vrednost pri specializiranih gradbenih delih upadla za 5 % (20 % realno). Vrednost kazalnika zaupanja je bila avgusta za 3 o. t. nižja kot avgusta 2021, od dolgoletnega povprečja pa višja za 26 o. t.. Junija je bilo v gradbeništvu medletno precej več delovno aktivnih oseb (+7,6 %).

8. Cene življenjskih potrebščin: +8,2 % (I-VIII 22/ I-VIII 21)

Cen življenjskih potrebščin so se julija na mesečni ravni začele umirati (1-odstotna rast), avgusta pa so ostale na ravni predhodnega meseca. Na medletni ravni se je avgusta inflacija okrepila na 11 %, v prvih osmih mesecih pa je medletno znašala 8,2 %. Najbolj so se v osmih mesecih 2022 zvišale cene življenjskih potrebščin v kategoriji prevoza (za 15,6 %) zaradi višjih cen naftnih derivatov. Okrepile so se cene v kategorijah stanovanje, voda, električna energija, plin (za 14,5 %), stanovanjska in gospodinjstva oprema, tekoče vzdrževanje (za 10 %), hrana in brezalkoholne pijače (za 9,7 %), kakor tudi v kategoriji restavracij in hrane (za 6,8 %). Blago se je podražilo za 10,1 %, storitve pa za 4,5 %.

9. Število delovno aktivnih: +2,8 % (I-VI 22/I-VI 21)

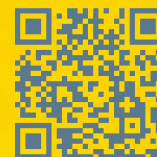
Število delovno aktivnih oseb v Sloveniji se je junija peti mesec zapored povečalo, in sicer za 0,2 %, na nekaj več kot 922.300 (+2.220). To je nova najvišja vrednost števila delovno aktivnih oseb, odkar statistični urad spremlja registrske podatke o delovno aktivnem prebivalstvu. V prvem polletju se je povečalo število delovno aktivnih oseb za dobrih 24.500 oseb v primerjavi z enakim obdobjem 2021. Najbolj se je povečalo število delovno aktivnih v predelovalnih dejavnostih (+5.700 oseb), v gradbeništvu (+5.180 oseb), v gostinstvu (+4.480 oseb), zdravstvu in socialnem varstvu (+2.280 oseb). Ob velikem povpraševanju po delovni sili je brezposelnost na zelo nizki ravni (julija letos 54.341 brezposelnih; medletno za 23,1 % manj).

10. Povprečna bruto plača: -0,2 % (I-VI 22/I-VI 21)

Junjska rast povprečne bruto plače (izplačana v juliju 2022) v Sloveniji je znašala 2,8 %, kar je znižalo padec povprečne bruto plače v prvem polletju na 0,2 %. To je bilo posledica odsotnosti izrednih izplačil v javnem sektorju, povezanih z epidemijo. Povprečna mesečna bruto plača se je v prvem polletju v zasebnem sektorju nominalno zvišala za 5,7 % (oz. realno znižala za 1,5 %), medtem ko se je v javnem sektorju nominalno znižala za 8,6 % (oz. realno za 14,8 %) v primerjavi z enakim obdobjem leta 2021. Med dejavnostmi se je v prvem polletju letos nominalna povprečna rast najbolj povečala v gostinstvu (+12,1 %), kmetijstvu in gozdarstvu (+8,5 %), prometu in skladiščenju (+7,8 %), drugih raznovrstnih predelovalnih dejavnostih (+7 %) in gradbeništvu (+6,9 %).

ZAŠČITA | VARNOST | UDOBJE

Pharsol Protect predstavlja prenovljeno spletno trgovino za še enostavnejši nakup delovne in zaščitne opreme

Prenovljena spletna trgovina Pharsol Protect omogoča posameznikom in podjetjem hiter in enostaven nakup osebne in varovalne zaščitne opreme kar iz udobja doma.

Blagovna znamka Pharsol Protect stoji na treh načelih - zaščita, varnost, udobje. Varnost mora biti zagotovljena na vsakem delovnem mestu in za njo poskrbi ekipa Pharsol Protect. V začetku septembra so v ta namen zagnali prenovljeno spletno trgovino z osebno in varovalno zaščitno opremo. Nadgradili so obstoječi sistem in obogatili vizualno podobo, saj želijo narediti uporabniško izkušnjo enostavnejšo in hitrejšo, poskrbeli pa so tudi, da bodo naročila dostavljena še hitreje.

Spletno nakupovanje je v zadnjih letih postalo del vsakdana za večino ljudi, zato sta enostavnost nakupa in čas od oddanega naročila do dostavljenega paketa postala najpomembnejša faktorja nakupnega procesa. Namen prenovitve spletne trgovine je bil zato postavitev odzivne in pregledne spletne strani, ki je zelo preprosta za uporabo. Ponuja tudi uporabniški portal za fizične osebe in podjetja, na katerem bodo lahko le-ta dostopala do stanja zaloga, zgodovine nakupov, stanja novih naročil in ugodnosti.

"Če obiskovalec spletne trgovine ob izbiri artiklov in nakupovanju izgublja živce, potem zagotovo ne bo zadovoljen z nakupom - če ga bo sploh opravil!" je dejal Miha Rajh, direktor podjetja Pharsol, ki stoji za blagovno znamko Pharsol Protect. *"Za kupce smo želeli celotno izkušnjo izboljšati do te mere, da se bodo ob nakupovanju počutili dobro. Dodali pa smo tudi program zvestobe, s katerim je mogoče pridobiti dodatne popuste"* je komentiral program pridobivanja točk zvestobe, imenovanim Opeke. Z njim želijo nagraditi zvestobo kupcev in postati kupcu čim bolj prijazna spletna trgovina.

Nova spletna trgovina je že aktivna, od 1. 9. do 30. 9. lahko na njej nakupujete tudi z 20% popustom na vse produkte, od 1. 10. pa lahko z ekskluzivno kodo INOVATIVNOST koristite 15% popust na celoten nakup.

Več informacij o otvoritvenih ugodnostih je dosegljivih na www.pharsol-protect.com.

**Od 1. 10. naprej
uporabi kodo
INOVATIVNOST
za 15% popust na
celoten nakup.**

PRAVNI NASVET

Pravni vidiki sodelovanja z medijskimi vplivneži

Kako so lahko pravno urejena vedno bolj popularna in pogosta sodelovanja z medijskimi vplivneži?

Žana Cerjak, Pravna služba GZS

Definicija medijskega vplivneža (ang.: influencer) bi se lahko glasila: ustvarjalec vsebin s komercialnim namenom, ki s svojimi sledilci na socialnih platformah gradi odnos zaupanja in s tem lahko, v zameno za plačilo, oglašuje izdelke ali storitve širši publiki sledilcev¹. Globalna tržna vrednost vplivnostnega marketinga se je od leta 2016 izrazito povečala in leta 2021 dosegla vrednost 13,8 milijarde ameriških dolarjev². Zato postajajo tudi vedno bolj pomembni pravni vidiki sodelovanja z medijskimi vplivneži.

Pravna podlaga sodelovanja

Kot najprimernejša pravna podlaga se v strokovni literaturi največkrat pojavlja sponzorska pogodba. Gre za pogodbo, ki jo naša zakonodaja izrecno ne ureja, ampak je del pravne prakse. Predmet pogodbe je lahko pravica, predmet ali storitev, ki jo pridobi sponzor (v primeru sodelovanja z medijskimi vplivneži je predmet pogodbe storitev oglaševanja). V zameno za opravljeno storitev je sponzor zavezan zagotoviti finančna sredstva, blago ali storitve.³

Poleg standardnih pogodbenih določb (npr.: rok izpolnitve, reševanje morebitnih sporov) je priporočljivo v sponzorsko pogodbo vključiti tudi naslednje vsebine:

- določitev vsebine, ki se objavi na socialnih omrežjih in morebitne posebne zahteve (npr.: vključitev logotipov,

izvedba nagradne igre, uporaba določenih ključnikov);

- na kateri socialni platformi naj bo vsebina objavljena in pogostost objave;
- zahteva odobritve pred objavo na socialnih platformah;
- pridobitev podatkov o rezultatih objave (npr.: koliko ljudi jo je videlo, kakšen je bil odziv);
- smernice glede varstva potrošnikov in spoštovanja predpisov o oglaševanju.⁴

Pri sodelovanju z medijskimi vplivneži so možne goljufije. Lahko so povezane s kupovanjem sledilcev oz. umetnim večanjem dejanskega obsega na socialnih platformah. Zato je priporočljivo, da se pred dogovorom o sodelovanju pridobi informacije o značilnostih platforme konkretnega medijskega vplivneža.

Sodelovanje z medijskim vplivnežem je način oglaševanja

Gre za vplivnostni marketing, ki je praviloma osredotočen na določeno vsebino (t. i. content marketing). Lastnost takšnega oglaševanja je, da lahko potrošniku otežuje prepoznavo ali gre za reklamo ali ne. To je povezano z varstvom potrošnikov in prepovedjo prikritega oglaševanja.⁵

Spoštovati je treba Direktivo 2010/13/EU (Direktiva o avdiovizualnih storitvah v EU)⁶. Direktiva določa, da morajo biti vsa avdiovizualna komercialna sporočila jasno razpoznavna. Prikrita sporočila

so prepovedana. Dodatno morajo biti potrošniki jasno in nedvoumno obveščeni o obstoju sponzorskega sporazuma. To bi pomenilo, da mora vsaka sponzorirana objava biti jasno označena kot sponzorirana (npr.: pri objavi se doda zapis #oglas ali #add). Direktiva je bila prenesena v slovenski pravni red v Zakon o avdiovizualnih medijskih storitvah⁷ in s tem se mora opisana pravna ureditev upoštevati tudi pri nas. ■

1 Odbor za notranji trg in varstvo potrošnikov: The impact of influencers on advertising and consumer protection in the Single Market (2022), str. 9.

2 Odbor za notranji trg in varstvo potrošnikov: The impact of influencers on advertising and consumer protection in the Single Market (2022), str. 28.

3 Jagodic, Tone: nekateri zanimivi pravni vidiki sponzorskih pogodb, v: Podjetje in delo, št. 5-6 (1996), str. 634-649.

4 Dostopno na: <https://nealschaffer.com/influencer-contract/>

5 Schitton, Dženeta: Evropska direktiva o avdiovizualnih storitvah in podlaga za ureditev vplivnostnega marketinga, v: Pravna praksa, št. 9-10 (2019), str. 22-24.

6 OJ L 95, 15.4.2010, p. 1-24.

7 Zakon o avdiovizualnih medijskih storitvah (Uradni list RS, št. 87/11, 84/15 in 204/21).

POSLOVNI NASVETI

Hitri poslovni nasveti

Nagrajenci GZS za izjemne gospodarske in podjetniške dosežke so delili svoje nasvete, kako vzpostaviti odlično ekipo. Odgovarjamo tudi na vprašanje, zakaj je mreženje za podjetnice pomembno.

»Razlika med uspehom in neuspehom v podjetju je dober tim,« ocenjuje nagrajenec GZS za izjemne gospodarske in podjetniške dosežke **Igor Kastelic, REM, Trebnje**, ki izpostavlja pravi kadrovski izbor in organizacijsko kulturo podjetja. Slednja je po njegovem mnenju ključna, da zaposleni lahko v timu uspešno delajo. Zaposleni morajo verjeti oz. imeti vrednote, ki so podobne ali enake vrednotam podjetja. Delo mora biti odgovorno in motivirano, ves čas pa je treba skrbeti za reševanje konfliktov in graditev medsebojnega zaupanja.

Znanje, zavzetost in zaupanje so tri ključne sestavine, ki jih mora imeti ekipa za uspeh. Temu pa je treba dodati še dobro vodenje.

»Za odličen tim je potrebno izpolniti določene predpostavke – tim mora biti raznolik, tako po spolu kot po izobrazbi, izkušnjah, pa tudi kulturnih, verskih in drugih značilnostih,« pravi letošnji nagrajenec GZS za izjemne gospodarske in podjetniške dosežke **Enzo Smrekar, Atlantic Droga Kolinska, Ljubljana**. Ko tak tim izpostavimo, je pomembno, kako ga vodimo. Zaposlene je treba opolnomočiti in poskrbeti, da ekipa uigrano deluje. Poskrbeti je treba, da so zaposleni kreativni, samostojni in angažirani, kar vodi k vrhunskim rezultatom.

»Prioriteta je, da si okrog sebe zbereš prave ljudi, da narediš točen načrt in jasen in merljiv cilj,« meni **Nuša Pavlinjek Slavinec, ROTO Slovenija**, letošnja nagrajenka GZS za izjemne gospodarske podjetniške dosežke. Pomembno je tudi, da imajo vsi enake vrednote, da so si enotni, se med seboj spoštujejo, si pomagajo in vlagajo maksimalno energijo za doseg cilja. Treba je imeti rezervni načrt in ves čas sprejemati povratne informacije. »Če nekaj rečeš, potem to tudi naredi,« poudarja nagrajenka.

»Brez energičnih, vedoželjnih in inovativnih ljudi ni uspešnega podjetja,« je jasen letošnji nagrajenec GZS za izjemne gospodarske in podjetniške dosežke **Dušan Rauter, Bintegra, Hoče**. »Zaposleni so največji kapital podjetja in dobri odnosi znotraj kolektiva pogoj za napredek.« Rast podjetja je odvisna od sposobnosti, ki jo ima posameznik za osebno rast znotraj podjetja, pravi nagrajenec.

Pomembno je, da če nekaj rečeš, potem to tudi narediš.

»Pomembni so trije Z-ji. Člani tima morajo imeti znanje, morajo biti zavzeti in med njimi mora vladati zaupanje,« razkriva letošnji nagrajenec GZS za izjemne gospodarske in podjetniške dosežke **Ra-dovan Bolko, Kolektor, Idrija**. »To sicer obvisi v zraku, če ni jasnega cilja in jasne

vizije. Vse skupaj pa mora biti še podprto z dobrim vodenjem.«

Zakaj je mreženje za podjetnice pomembno?

Dr. Mateja Vadnjal, predsednica Sekcije podjetnic pri PTZ, pojasnjuje: »Ali veste, da se podjetnice še vedno veliko manj mrežijo kot podjetniki, pa čeprav kot pomemben vir nasvetov za poslovanje navajajo druge podjetnice in podjetnike in širše socialne mreže? To je še posebej pomembno za mlajše podjetnice, ki so v različnih mrežah in pri drugih podjetnicah dobile tudi veliko moralno in čustveno podporo za svoje podjetniško udejstvovanje.

V okviru Podjetniško trgovinske zbornice smo ustanovili Sekcijo podjetnic, v okviru katere boste dobile možnosti za povezovanje in medsebojno sodelovanje, pa tudi za usposabljanje, ki je pisano na kožo podjetnicam v različnih panogah in v različnih fazah rasti.

Zakaj bi se pridružila?

- Podjetnice pišejo svoje zgodbe. Imajo svoje probleme. Imajo svoj način komuniciranja. V krogu sebi podobnih se drugače izražajo. Sekcija podjetnic daje možnost, da se tiste, ki še niso našle svojega kroga, poskusijo v tem.
- V Sloveniji nimamo seznama ženskih podjetij. Naše članice se bodo lahko predstavile na portalu za podjetja,

katerih ustanoviteljice, lastnice in voditeljice so ženske.

- Nenazadnje pa preko sekcije v okviru Gospodarske zbornice lahko lažje komuniciramo tudi o zakonodaji, ki vpliva na podjetnice.
- Pravijo, da okolje spremenimo tako, da spreminjamo sebe. Mogoče lahko k boljšemu podjetniškemu okolju prispevamo tudi tako, da oblikujemo pogoje, v katerih bodo ženske lažje delovale po svojih merilih. Kot podjetnice, kot menedžerke, kot zaposlene, kot znanstvenice, pa tudi kot gospodinje, če si tako izberejo.
- Napočil je torej čas, ko je prav, da se osredotočimo na žensko. Pokažemo ženske zgodbe, iz katerih se bodo česa naučili tudi moški. Pokažemo ženski princip, ženski način izražanja. Verjamem, da se iz tega lahko vsi naučimo in pridobimo.
- Ponovno, ali pa še vedno, poudarjamo premajhno, zelo borno zastopanost ženskih podjetij v procesu pridobivanja tveganega kapitala in drugih virov lastniškega financiranja. Je to zato, ker je premalo žensk v odborih skladov?

Na to in še na več vprašanj, povezanih s financiranjem, bomo poskušale odgovoriti 29. septembra med deseto in enajsto uro na okrogli mizi. Sledila ji bo predstavitev možnosti financiranja, ki so podjetnicam in podjetnikom na voljo. Dogodek bo potekal na spletu v sklopu mednarodne konference WeGate.« ■

V okviru Sekcije podjetnic, ki deluje znotraj Podjetniško trgovinske zbornice, te lahko dobijo možnost povezovanja in medsedbojnega sodelovanja.

Več hitrih poslovnih
nasvetov

16.9. - 23.9.2022

24TH FAI WORLD
HOT AIR BALLOON CHAMPIONSHIP
MURSKA SOBOTA 2022

www.hotairballoons2022.com

**REZERVOARJI ZA DEŽEVNICO
ČISTILNE NAPRAVE ZA
INDUSTRIJSKE VODE
LOVILNIKI OLJ**

www.rotoECO.eu

CARL ZEISS d.o.o.

S Zeissovo pomočjo v Hidrii zagotavljajo tehnično čistost svojih izdelkov

V poslovni enoti Advancetec korporacije Hidria, kjer so specialisti za hladen zagon dizelskih motorjev, s pomočjo sistema za analizo tehnične čistosti družbe Zeiss dosegajo najvišje standarde tehnične čistosti svojih izdelkov.

Sistem za analizo tehnične čistosti so v Hidrii Advancetec vzpostavili pred dobrimi desetimi leti, lani pa so začeli uporabljati novo različico programske opreme, s pomočjo katere je celoten sistem bolj preprost in prijazen ter hitrejši, omogoča pa tudi meritev višine nečistoč.

Krepitev ugleda in preprečevanje reklamacij

Po besedah Rudija Kraglja, direktorja Hidrie Advancetec, jim kot razvojnemu dobavitelju za velike avtomobilске proizvajalce sistem za tehnično čistost, ki so ga razvili v sodelovanju s podjetjem Zeiss, omogoča, da sledijo zahtevam kupcev. Na ta način obvladujejo razvoj, proizvodnjo in testiranje izdelkov, dosežejo lahko zahtevano visoko raven tehnične čistosti, s čimer si krepijo ugled pri svojih kupcih in preprečujejo morebitne reklamacije, ki so v avtomobilskem svetu praviloma lahko zelo

Beno Golja, vodja metalografskega laboratorija (levo) in Rudi Kragelj, direktor Poslovne enote Advancetec

drage. »Sodelovanje je uspešno, skupaj se razvijamo, v vzpostavljen sistem v celoti zaupamo in ga znamo upravljati. Za nas je zelo pomembna tudi celovita podpora, ki nam jo zagotavljajo v Zeissu, s pomočjo katere imamo omogočen dostop do specialistov v Nemčiji,« pravi Kragelj.

Beno Golja, vodja metalografskega laboratorija pa dodaja, da jim omenjeni sistem tudi omogoča, da lahko svojim dobaviteljem določijo zahtevano raven tehnične čistosti komponent in jo tudi preverjajo, zato pri sestavljanju lastnih izdelkov nimajo težav z vnosom nečistoč in posledično ne povzročajo težav svojim kupcem. V Hidrii pa ga uporabljajo tudi za nadzor in analize zvarov. Sistem bodo uvajali tudi v drugih oddelkih znotraj korporacije.

Zeiss je celovit ponudnik za tehnično čistost izdelkov

Po besedah Matjaža Menceja, produktne vodje za mikroskopijo v družbi Zeiss Slovenija, so celovit ponudnik za tehnično čistost izdelkov. Strankam ponujajo rešitve na ključ. Poleg zagotavljanja standardov čistosti lahko uporabniki tudi ugotovljajo, ali njihov celotni proizvodni sistem ustreza zahtevam po tehnični čistosti izdelkov, s čimer se zmanjšajo možnosti za reklamacije. Strankam zagotavljajo tudi poprodajne storitve, kjer jim pri uporabi sistema nenehno stojijo ob strani in omogočajo nadgrajevanje različice sistema z vsemi novostmi. »Odgovorimo lahko na vse potrebe strank na področju tehnične čistosti,« poudarja Mencej.

Prednosti Zeissovega sistema za analizo tehnične čistosti pred konkurenti:

- 50- odstotni prihranek časa pri zajemu slik nečistoč (filtra),
- 30- do 35- odstotni prihranek časa od začetka analize do poročila,
- v zadnji različici je omogočena meritev višine nečistoč.

Vstop v e-mobilnost

V Hidrii Advancetec ne ostajajo le na področju hladnega zagona dizelskih motorjev, saj se zavedajo, da se bo to področje v prihodnosti močno skrčilo, zato dejavno vlagajo v rešitve s področja e-mobilnosti. Tudi v prihodnje pa bodo stavili predvsem na razvoj senzorjev za tlak, temperaturo in navor ter sisteme, s katerimi skrbijo za uravnavanje temperature pri elektromotorjih.

<https://zeiss.ly/r9rr>

ČLANSTVO GZS

Novi člani o razlogih za pridružitve

Gospodarska zbornica Slovenije je tudi v zadnjem mesecu pridobila nove člane. Kaj jih je navedlo k včlanitvi?

Tanja Jamnik, GZS

REGENTOV
KVART

LESNEP

Lesnep d.o.o. - novi član GZS - Zbornice za poslovanje z nepremičninami

»Za članstvo v GZS smo se odločili, ker nam nudi hiter dostop do informacij in mreže poslovnih partnerjev, ki delimo podobne interese. Lesnep je novo podjetje za razvoj nepremičninskih projektov in glede na to, da na GZS ta trenutek še ni specializirane zbornice za investitorje, upamo, da bomo v prihodnosti oblikovali tudi to.«

Matjaž Cerjak, direktor podjetja Lesnep d.o.o.

DHL Express (Slovenija), d.o.o. - novi član GZS - Zbornice za promet

»Podjetje DHL Express Slovenija pridružitve Gospodarski zbornici Slovenije vidi kot poslovno priložnost, saj je pomemben člen na trgu povezovanja našega gospodarstva. Kot vodilni mednarodni ponudnik logističnih storitev želimo svojo mrežo širiti s ključnimi podjetji v Sloveniji in GZS nam kot pomembna stična točka omogoča možnost medsebojnega povezovanja.«

Matjaž Sirk, direktor DHL Express (Slovenija), d.o.o.

Pridružili so se nam:

MILARO d.o.o.
Grafika Soča, d.o.o.
Založba Malinc, Aleš Cigale s.p.
ZA VODO, Mitja Lukić s.p.
DVOREC POSREDNIŠKA HIŠA d.o.o.
VEM ELEKTRO d.o.o.
ANTON BLAJ d.o.o.
BONAL, Natalija Oprešnik s.p.
PLUS REŠITVE, ANAMARIJA TOTH KOSTEVČ S.P.
ATMOLAB, d.o.o.
M&J PAPALA d.o.o.
Sincular d.o.o.
Kraftart, Tadej Kreft, s.p.
DEMO studio, Marko Arandjelović, s.p.
SISTEM-PRO d.o.o.
EUROCOMIT3, d.o.o.
RADIAN d.o.o.
MPG LAB d.o.o.
ALPA PROJEKT d.o.o.
MOUNTVACATION d.o.o.
AGENCIJA PLAYA, d.o.o.
VIA AVANTURA d.o.o.
BAZA AGENCIJA d.o.o.
UB PROJEKT d.o.o.
METREL Mehanika d.o.o.
KREATIVNE POTI d.o.o.
Adriamar d.o.o.
MIŠA, DARJA UDOVIČ S.P.
Waveform EU d.o.o.
MAPETROL d.o.o.
VITA ACTIVUS d.o.o.
RAZVIJAJ SE, Tadeja Debeljak s.p.
PEKSIM d.o.o.
RIDE GORIČKO Peter Gomboc s.p.
DHL Ekspres (Slovenija), d.o.o.
LESNEP d.o.o.
GRANAT TIM Marko Vozelj s.p.
MEGOS d.o.o.
Broken Bones d.o.o.

Status d.o.o. Metlika

Status izvorni pripomočki je blagovna znamka družinskega podjetja Status d. o. o. Metlika, ki deluje od leta 1995. Izdelujemo vakuumske aparate, vakuumske vrečke in folijo v roli, vakuumske posode in pripomočke za enostavno pripravo hrane, s katerimi skušamo olajšati vsakodnevne procese v kuhinji in domu. Izdelki so narejeni iz kakovostnih in trpežnih materialov ter razviti in proizvedeni v Sloveniji. Z veseljem pa vam nudimo tudi ponakupno podporo in servis. Zanimivost: Prvi Statusov vakuumski aparat smo v Sloveniji predstavili decembra 2003. Od takrat jih je bilo prodanih že več kot 366.000 po vsem svetu, kar dokazuje njihovo kakovost. Statusovi izdelki so primerni tudi za poslovna darila. Članom GZS nudimo kakovostne Statusove izdelke (tudi vakuumirka ali vrečke), s 15% popustom. Popust uveljavite z vpisom kode GZS-15 v okvirček, koda kupona, preden zaključite naročilo.

IIBA Slovenija, Društvo poslovnih analitikov

IIBA (The International Institute of Business Analysis) je mednarodni poslovni inštitut, ki razvija metodološke pristope za identifikacijo poslovnih potreb in zahtev kot pomoč podjetjem pri doseganju strateških ciljev skozi: spremembe poslovnega modela, organizacijskih zmogljivosti, optimizacije procesov, upravljanja portfelja priložnosti in projektov ter za oblikovanje digitalnih rešitev. Članom GZS nudimo 20% popust ob prijavi na mednarodno BBA 2022 – Balkan Business Analysis konferenco.

Četrta pot d.o.o.

Podjetje ČETRTRA POT je ponudnik spletnih, mobilnih in oblčnih poslovnih rešitev za upravljanje kadrovskih podatkov, evidentiranje delovnega časa, tehničnega varovanja prostorov in obračunavanje plač. Vsi sistemi so na voljo na 2 platformah – KADRI 4 in SPIN D365. Obe platformi sta modularni, kar pomeni, da posamezen sklop teh treh sistemov deluje samostojno ali kot povezana celota, hkrati pa omogoča postopno dograjevanje skladno z željami naročnika. Platformi se med seboj razlikujeta v tehnologiji baze podatkov – ena je na platformi Oracle, druga pa na platformi Microsoft Dynamics 365 Business Central. Že od leta 1990 razvijamo in izdelujemo programsko opremo in obenem tudi strojno opremo za registracijo delovnega časa in kontrolo dostopa oz. prehodov v poslovnih objektih. Članom ponujamo najbolj izkušenega svetovaleca in uvajalca programske ali strojne opreme za upravljanje človeškega kapitala, delovnega časa, tehničnega varovanja prostorov in obračunavanje plač.

Tehniška založba Slovenije d.d.

Ogrodje našega založniškega programa enakovredno predstavlja učbeniški del, revijski del (živiljenje in tehnika) ter literatura (strokovni priročniki in bogato ilustrirane poljudnoznanstvene knjige za otroke in odrasle). Tehniška založba Slovenije članom Gospodarske zbornice Slovenije nudi ugoden nakup knjig. Ob pripisu kode: GZS vam nudimo brezplačno poštnino. Brezplačna poštnina velja do preklica kode.

Posebne akcije popustov!

Želite povečati svojo prodajo in prepoznavnost, brezplačno?

Vas zanimajo ugodnejše ponudbe produktov in storitev?

Izkoristite sistem Član-Članu GZS!

Član-Članu – Katalog GZS
clan-clanu.gzs.si

Gospodarska
zbornica
Slovenije

ZAPOSLOVANJE TUJCEV

Postopke je treba poenostaviti in pospešiti

Delodajalci imajo na podlagi izkušenj iz prakse vrsto predlogov, kako bi bilo mogoče postopke za izdajo dovoljenj za zaposlovanje tujcev poenostaviti, manj enotni so na pristojnih ministrstvih.

Darja Kocbek

V Sloveniji smo prišli do ravni, ko za določena delovna mesta nimamo več na voljo domačih kadrov, zato moramo zaposlovati delavce iz tujine. To ne velja le za delovna mesta z nizko kvalificiranimi kadri, ampak tudi za tista, kjer so potrebni visoko kvalificirani kadri, je na julijskem posvetu in okrogli mizi o zaposlovanju tujcev, ki ga je organizirala GZS, dejal **generalni direktor Aleš Cantarutti**.

Janko Burgar, podpredsednik za strateški razvoj v podjetju Cosylab, je predlagal uvedbo posebnega hitrega postopka za profile, ki gospodarstvu zagotavljajo veliko dodano vrednost. Teh kadrov je v kupih vlog na zavodu za zaposlovanje približno pet odstotkov. Velik problem je, da morajo podjetja na upravno enoto klicati, da dobijo informacijo, v kateri fazi je reševanje vloge. »Kolegica mi je rekla, da je zadnjič klicala kar 21-krat. Naredite, da nam ne bo treba več klicati,« je predlagal Burgar.

Nadalje je po njegovih besedah treba poskrbeti, da bodo vloge, ki jih podjetja vložijo, popolne. »Pomagajte nam, da bo stopnja popolnosti 99,9 odstotka. To je mogoče, če stopimo skupaj, sami tega ne moremo doseči,« je pozval predstavnike pristojnih ministrstev. Čakalne vrste za reševanje vlog bi lahko zmanjšali z interventnim ukrepom, ni treba, da je to zakon.

»Vmes se lahko naučimo, kaj bi lahko delali bolje, kako izboljšati procese in tako najdemo dolgoročno zavezo, da bo gospodarstvo lahko vaš partner,« je še povedal.

ZRSZ in upravne enote naj se povežejo

Katja Raztresen iz transportnega podjetja Jurčič & CO je povedala, da voznika iz tujine lahko zaposlijo šele po šestih mesecih. Toliko časa namreč trajajo vsi postopki od vložitve vloge do izdaje dovoljenja, zaradi tega je nujno treba najti rešitev, da se ti postopki skrajšajo. Na

upravnih enotah jim razlagajo, da največ časa čakajo na sodišča iz matičnih držav, da jim pošljejo potrdila o nekaznovanosti. Problem je prav tako, da morajo delodajalci, ki želijo zaposliti tujca, na številko zdravstvenega zavarovanja čakati tri dni. Ta čas bi lahko skrajšali s prehodom na elektronsko izdajanje.

V Jurčič & CO prav tako predlagajo uvedbo možnosti za oddajo prstnih odtisov v Sloveniji. »Zavod za zaposlovanje in upravne enote bi lepo prosila, če se lahko povežejo. Zavod za zaposlovanje

Delodajalci so na posvetu in okrogli mizi pripravili predloge za organizacijske izboljšave na področju izdaje dovoljenj za zaposlovanje tujcev.

ne omogoča elektronske oddaje vlog, upravna enota je za dovoljenja to omogočila. Mislim, da ni potrebe, da najprej prilagamo dokazila k vlogi na zavod za zaposlovanje, potem pa še na upravno enoto. Ko upravna enota reši postopek za izdajo delovnega dovoljenja, lahko vložimo šele vlogo za enotno dovoljenje. Tukaj izgubimo kar nekaj časa,« je Katja Raztresen na podlagi izkušenj iz prakse našela težave. Če bi to začeli izdajati sočasno, bi po njeni oceni že pridobili en mesec in tudi upravnim enotam bi olajšali delo.

Nujno bi bilo sledenje stanja vlog

Najbolje bi bilo, če bi tujce lahko zaposlili takoj, ko pridejo v Slovenijo, v treh mesecih pa bi uredili vso dokumentacijo. V Jurčič & CO so želeli zaposliti tudi voznike iz Ukrajine, a niso bili uspešni. »Voznikov ne dobimo,« je dejala Katja Raztresen. Tudi po njenem mnenju bi bilo treba uvesti možnost za sledenje stanja vlog. Zadovoljni bi že bili, če bi prejeli vsaj številko, pod katero se njihova vloga vodi, ali naslov elektronske pošte uradnika, ki vlogo obdeluje. To predlagajo zato, ker se velikokrat zgodi, da je uradnik, ki vlogo obdeluje, dalj časa v bolniškem staležu. Tako v podjetjih šele po dveh ali treh mesecih čakanja ugotovijo, da njihove vloge nihče ne obdeluje. Elektronsko bi bilo treba urediti tudi možnost za podaljševanje dovoljenj, razširiti možnosti za opravljanje sezonskega dela, možnost za podaljšanje veljavnosti enotnih dovoljenj bi lahko podaljšali z enega na dve leti in tudi s tem razbremenili upravne enote, še predlagajo v Jurčič & CO. Katja Raztresen je ob tem spomnila na pomen panoge, saj se lahko zgodi, da bo zaradi pomanjkanja voznikov začelo primanjkovati osnovnih dobrin.

Treba se je postaviti v kožo tujca

Dejan Stamenić, direktor področja rekrutacije v družbi Adecco, je povedal, da je njihov povprečni čas od oddaje popolne vloge na zavod za zaposlovanje do izdaje delovnega dovoljenja 15 dni. »Res je, če primerjamo današnje stanje s tistim pred tremi leti, se je čas za pridobitev enotnega dovoljenja na upravnih enotah

Zaključki posveta in okrogle mize

1. Urgentno reševanje nastalih težav, po možnosti s sprejetjem interventnega ukrepa, ki bi se posvetil reševanju zaostankov in operativni optimizaciji postopkov reševanja vlog za zaposlovanje tujih delavcev.

- Uvedba poenostavljenih postopkov vsaj za deficitarne poklice; pri odredbi za določitev deficitarnih poklicev naj se z večjo težo upošteva mnenje socialnih partnerjev.
- Uvedba uvajalnega obdobja za tuje delavce – na podlagi preverbe potrdila o nekaznovanosti lahko delavec prične z delom, ostala dokumentacija se preverja v času uvajalnega obdobja.
- Uvedba modela vlaganja in odločanja na UE po modelu A1 (Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije).
- Začasno naj se veljavnost enotnih dovoljenj podaljša z enega na dve leti oz. tri, da postopki podaljševanj dodatno ne bremenijo UE.
- Zagotovijo naj se možnosti za oddajo prstnih odtisov tako, da ta postopek ne otežuje zaposlovanja tujih delavcev iz držav, kjer nimamo svojih predstavništev.
- Zagotovi naj se sočasna oddaja vlog za delovna dovoljenja in za enotna dovoljenja za prebivanje in delo tudi v postopkih po sporazumih v BiH in Srbijo.
- Zagotovi naj se razširitev možnosti sezonskega dela še na druga področja dejavnosti, npr. : gostinstvo in turizem, gradbeništvo ...
- Preučitev možnosti sklepanja novih bilateralnih sporazumov, hkrati naj se preučijo postopki, ki so trenutno uveljavljeni in trenutno ne prinašajo prednosti delodajalcem.
- Preučitev postopkov zaposlovanja tujih študentov, ki študirajo v Sloveniji in se želijo po končanem študiju zaposliti v Sloveniji.

2. Predlogi za organizacijske izboljšave:

- Zagotovitev dodatnih kadrovskih kapacitet na UE, oz. preučitev možnosti preazporeditve kadra.
- Razširitev pristojnosti zaposlenih na UE tako, da se preseže teritorialna pristojnost pri obravnavi vlog.
- Organizirajo se delavnice in izobraževanja za odločevalce in delodajalce.
- Omogoči se elektronski vpogled v vloge, da lahko vlagatelji hitro in enostavno preverijo status vlog.
- Predlagamo triažo že pri zajemanju vlog – npr. na popolne, nepopolne vloge in triažo na druge smiselne skupine glede na proces odločanja.
- Predlagamo enotni klicni center oz. enotno info točko za vse UE, ki bo v pomoč delodajalcem.
- Digitalizacija postopkov, kjer je le mogoče.

z okrog 30 dni podaljšal na 45 do 60 dni,« je povedal. Temu je tako zato, ker je pred tremi, štirimi leti samo 20 do 30 odstotkov delodajalcev v Sloveniji zaposlovalo tujce, danes to počne 90 odstotkov. Zaradi pomanjkanja in preobremenjenosti kadra imajo težave tudi državne institucije, je še pristavil.

Ljudje v izvornih državah se zavedajo, kako zaželen kader so v državah EU, zato je po Stamenićevih besedah ključnega pomena, da jim pomagamo, da skupaj z

družinskimi člani čim prej dobijo dovoljenja, da lahko čim prej pridejo v Slovenijo. »Bazen na Balkanu se prazni. Če bomo danes samo razmišljali, kaj bomo naredili jutri, smo že zelo pozni. Razmisliti moramo, kaj bi na podlagi obstoječe zakonodaje lahko s priporočili poenostavili in tako postali privlačnejši za tujca, ki prihaja v Slovenijo,« je dejal Dejan Stamenić.

Treba se je postaviti v kožo tujca, za katerega želimo, da pride delat v Slovenijo. Ta človek je zaposlen, ima družino.

Preden pride v Slovenijo, mora dati odpoved pri delodajalcu, se prijaviti na zavod za zaposlovanje, potem pa traja dva do dva in pol meseca, da pridobi vsa dovoljenja. V nekaterih drugih državah lahko začne takoj delati. Te dobre prakse kaže uporabiti. Ker vse upravne enote niso enako obremenjene, bi vloge lahko razporejali tudi tja, kjer je obremenitev manjša, je predlagal Stamenič.

Srečko Debelak, častni konzul Filipinov, je izpostavil, da Slovenija na Filipinih nima diplomatskega predstavništva. Rešitev bi bila, da bi nekdo iz diplomatskega predstavništva v Tokiu, ki pokriva Filipine, na štiri mesece prišel na Filipine in tam od ljudi, ki se želijo zaposliti v Sloveniji, pobral biometrične podatke. Filipini imajo 110 milijonov prebivalcev, so zelo organizirani, saj imajo posebno ministrstvo, ki se ukvarja z izvozom delavcev, pa posebno agencijo, ki spremlja delavce po svetu. Več kot 90 odstotkov Filipincev je katoliške vere, kar pomeni, da je njihova kultura blizu naši evropski, je povedal častni konzul.

Težave imajo tudi tuji študenti

Dolgi postopki so problem tudi za tuje študente, ki želijo po koncu študija ostati v Sloveniji, je opozorila **Mateja Kozole, vodja kadrovske službe na ekonomski fakulteti v Ljubljani**. Takih je 40 odstotkov. Vzpostaviti bi bilo treba sistem, da bi na fakultetah imeli ustrezne informacije, da bi lahko podjetjem, ki si te tujce želijo zaposliti, pomagali, da bi že takoj lahko na upravne enote poslali popolne vloge in čim hitreje prišli do dovoljenj.

Mnenja pristojnih so različna

Okrogla miza je pokazala, da imajo na pristojnih ministrstvih glede poenostavitve postopkov različna mnenja. Na ministrstvu za delo po besedah **vodje sektorja za delovne migracije Grege Malca** menijo, da so postopki ustrezni. Do predlogov, da bi tujce zaposlili takoj, ko pridejo v Slovenijo in šele potem pridobili dovoljenja, so zadržani. Na ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo podpirajo intervenčni zakon, ki bi omogočil poenostavitev in pohirotev postopkov, vanj bi bilo treba

vkjučiti tudi ustrezne varovalke, ki bi preprečevale zlorabe, kakršne so bile v zadnjem času razkrite, je povedal **državni sekretar Matevž Frangež**.

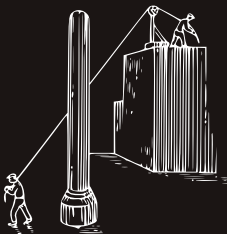
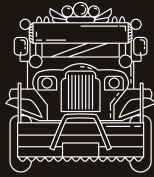
Aleksander Vojičič, vodja sektorja za upravne enote na ministrstvu za javno upravo, je izpostavil, da je večina vlog, ki jih upravne enote dobijo od delodajalcev, nepopolnih, zato naj povedo, kakšno izobraževanje potrebujejo, da bodo lahko vlagali popolne vloge. Rešitev za sledenje vlogam pa je že v pripravi. **Sabina Hrovatin, podsekretarka na direktoratu za migracije na ministrstvu za notranje zadeve**, je pojasnila, da na koncu obrazca vloge piše, katere dokumente je treba priložiti, da je vloga popolna.

Pomanjkanje delovne sile je evropski problem, to ni le problem Slovenije, je pojasnil **Bojan Ivanc, glavni ekonomist Analitike GZS**. Z 12-odstotnim deležem tuje delovne sile je Slovenija po njegovih podatkih nad povprečjem EU. Največ jih je zaposlenih na področju gradbeništva, predelovalnih dejavnosti in transporta. ■

EKSTERA

KAKOR JE V SVETU ZAZNATI PREDNOST PODJETIJ, KI V SVOJE DEJAVNOSTI VKLJUČUJEJO ZMAGOVITO KOMBINACIJO EKONOMIJE, ENERGETIKE IN EKOLOGIJE, TAKO JE NARAVNANA TUDI DEJAVNOST PODJETJA EKSTERA, KI ŽELI SKOZI TEHNOLOŠKI RAZVOJ TER Z OBDELAVO IN PREDELAVO ODPADKOV PO VARČNI POTI DO OBNOVLJIVIH VIROV ENERGIJE.

**Vsak odpadek
si zasluži priložnost
kot surovina.**

NAŠE PODJETJE JE SPECIALIZIRANO ZA ISKANJE NAJBOLJŠIH REŠITEV ZA ZMANJŠANJE NASTAJANJA ODPADKOV. TO DOSEGAMO S POMOČJO KROŽNEGA GOSPODARSTVA. POVEZUJEMO PODJETJA TAKO, DA ODPADKI ENEGA PODJETJA POSTANEJO SUROVINA DRUGEGA PODJETJA. ZA PREOBRAZBO NASTALIH ODPADKOV V SUROVINE RAZVIJAMO NOVE TEHNOLOGIJE IN IŠČEMO NAJBOLJŠE REŠITVE, S KATERIMI MATERIALU DAMO NOVO DODANO VREDNOST S STATUSOM SUROVINE.

INFO@EKSTERA.SI

KOMERCIALA
UROŠ KOZEL
+386 41 785 170

WWW.EKSTERA.SI

POLJANA 1C,
2391 PREVALJE
SLOVENIJA

Kocka je padla
Pot tlakujejo modri.

**DOBRA IZBIRA.
BREZ DVOMA.**

SKRBNA REJA

**100 % BREZ
ANTIBIOTIKOV**

*Prvi v Sloveniji.
S certifikatom.*

POIŠČITE
ZNAK

PREHRAMBNA INDUSTRIJA

Sejem AGRA že 60 let

V okviru sejma AGRA so potekali številni posveti in okrogle mize, na katerih je sodelovala tudi GZS – Zbornica kmetijskih in živilskih podjetij.

Anita Jakuš, GZS – Zbornica kmetijskih in živilskih podjetij, foto: arhiv GZS - ZKŽP

Sejem AGRA 2022 si je ogledalo več kot 100.000 obiskovalcev.

Na sejmu AGRA se je letos predstavilo 1750 razstavljalcev iz 31 sodelujočih držav na skupaj 70.800 m² razstavnih površin. Sejem si je ogledalo več kot 100.000 obiskovalcev. Odmevno predstavitev je imelo tudi 12 kmetijskih in živilskih podjetij na skupnem razstavnem prostoru GZS – Zbornice kmetijskih in živilskih podjetij v hali A. Razstavni prostor so obiskali številni ugledni gostje, med njimi številni ministri in ministrice ter **predsednik države Borut Pahor**.

Letošnja država partnerica je Japonska, s katero Slovenija povečuje sodelovanje na gospodarskem in znanstvenem področju, dodatne priložnosti pa se odpirajo tudi na področju kmetijstva in hrane.

Sejemski prostor GZS – Zbornice kmetijskih in živilskih podjetij si je ogledal tudi **Tibor Šimonka, predsednik Gospodarske zbornice Slovenije**, skupaj s strokovnimi sodelavci.

V okviru sejma so potekali številni posveti in okrogle mize, na katerih je sodelovala tudi GZS – Zbornica kmetijskih in živilskih podjetij.

Na okrogli mizi v organizaciji Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano na temo »Povezovanje – ključ za stabilno prehransko verigo od kmeta do potrošnika« je sodeloval **Janez Rebec, predsednik GZS – Zbornice kmetijskih in živilskih podjetij**.

Dr. Tatjana Zagorc dobitnica priznanja sejma AGRA

Na slovesnosti ob 60. obletnici sejma je **dr. Tatjana Zagorc, direktorica GZS - Zbornice kmetijskih in živilskih podjetij** prejela priznanje Pomurskega sejma za dolgotrno sodelovanje in uspešne predstavitve živilsko-predelovalne industrije na sejmu AGRA.

Dr. Tatjana Zagorc, dobitnica priznanja sejma AGRA

Podpis sporazuma o sodelovanju z Azerbajdžanom

Generalni direktor GZS Aleš Cantarutti in podpredsednik azerbajdžanske zbornice Nazim Tatliyev sta podpisala sporazum o sodelovanju Gospodarske zbornice Slovenije z Gospodarsko zbornico Azerbajdžana.

V sporazumu sta se obe zbornici zavezali k redni izmenjavi informacij ter dobrih praks, da bi tako odpirali nove možnosti za povečanje trgovinske menjave med državama. Zbornici bosta tudi spodbujali obiske gospodarskih delegacij in poslovne stike ter se medsebojno seznanjali o relevantnih sejnih v obeh državah. S tem bosta krepili ekonomsko in industrijsko sodelovanje tako med gospodarskimi subjekti v regijah kot tudi med obema zbornicama.

Na področju kmetijstva in hrane se odpirajo dodatne priložnosti za sodelovanje z Japonsko, letošnjo državo partnerico.

Obeležili prvih pet let partnerstva SRIP hrana

Na sejmu AGRA so se srečali partnerji SRIP HRANA in obeležili prvih pet let partnerstva. Na dogodku so predstavili rezultate aktivnosti posameznih partnerjev in publikacijo, ki jo je izdala GZS

Razstavljeni prostor so obiskali številni ugledni gostje, med njimi številni ministri in ministrice ter predsednik države Borut Pahor.

– Zbornica kmetijskih in živilskih podjetij ob 5. obletnici delovanja SRIP HRANA. Zbrane je nagovoril tudi **dr. Aleksander Jevšek, minister brez resorja, pristojen za razvoj in evropsko kohezijsko politiko**

in poudaril pomen uspešnega delovanja SRIP-ov, katerih aktivnosti se bodo nadaljevale tudi v prihodnje.

SRIP HRANA je eden o devetih SRIP-ov, katerega cilj je bil razvoj agroživilskega

**Eleganten dizajn.
Intuitivna funkcionalnost.
Mednarodni okusi.
Ob vsakem kliku.
Naš dobitnik nagrade
Red Dot 2022.**

www.bsh-group.si

Nov popolnoma
avtomatski kavni
aparati **ES600**.

B/S/H/

reddot winner 2022

Srečanje predstavnikov živilskih podjetij z ministri.

sektorja in krepitev njegovega pomena. Pot razvoja sodelovanja in partnerstva se je gradila postopoma. Zastavljeni cilji so dobili konkretno podobo, oblikovale so se številne nove rešitve in nova znanja.

S partnerstvom do več polnozrnatih izdelkov na polici

Na pobudo GZS – Zbornice kmetijskih in živilskih podjetij je bil na sejmu AGRA podpisan memorandum o sodelovanju na področju polnozrnatih izdelkov. Podpisniki pričakujejo, da se bo v Sloveniji v okviru partnerstva razširila ponudba polnozrnatih izdelkov in z informiranjem ter ozaveščanjem okrepilo poznavanje potrošnikov o pomenu uživanja tovrstnih živil. Skupen cilj vseh je prispevati k spremembam prehranjevalnih navad potrošnikov v smeri kakovostne prehrane.

Memorandum o sodelovanju so podpisali predstavniki Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter Ministrstva za zdravje, poleg tega pa še predstavniki tako zasebnih kot tudi javnih institucij, in sicer Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani, podjetje Don Don d.o.o., Fakulteta za vede o zdravju Univerze na Primorskem, podjetje Hlebček d.o.o., Inštitut za nutricionistiko, Izobraževalni center Piramida Maribor, Kmetijski inštitut Slovenije, podjetje Mlinarjev sin d.o.o. in podjetje Mlinotest d.d., Nacionalni inštitut za

javno zdravje ter podjetja Pekarna Pečjak d.o.o., Reprokolinska d.o.o. in Žito d.o.o. Sopodpisnik memoranduma je tudi GZS – Zbornica kmetijskih in živilskih podjetij.

Sadjarški posvet o pomenu FFS za tržno pridelavo sadja

GZS – Zbornica kmetijskih in živilskih podjetij je v okviru sejma pripravila Sadjarški posvet. Osrednje teme posveta so bile namenjene prihodnosti razvoja slovenskega sadjarstva v luči novih predlogov EU zakonodaje na področju uporabe fitofarmaceutskih sredstev, ekstremnih vremenskih dogodkov in vse višjih cen energentov, zlasti električne energije, zaščitnih sredstev, transporta in logistike, ki ogrožajo obstoj sadjarške panoge.

Podpisniki memoranduma želijo razširiti ponudbo polnozrnatih izdelkov.

Na okrogli mizi z naslovom »Prihodnost slovenskega sadjarstva – ali bomo sploh lahko še pridelovali sadje?« so sadjarji izrazili številne pomisleke glede ciljev zmanjševanja uporabe fitofarmaceutskih sredstev in nezagotavljanja ustreznih alternativ.

Poleg ekstremnih vremenskih dogodkov obstoj sadjarške panoge ogrožajo vse višje cene energentov, zlasti električne

energije, zaščitnih sredstev, transporta in logistike. V Sloveniji se za letos napoveduje skoraj 50-odstotno zmanjšanje pridelka jabolk v primerjavi z lanskim letom, ki je bil zaradi pozebe katastrofalen. Vremenske ujme (neurja, toče, pozebe) in dolgotrajne suše so razlogi, da se tudi po svetu pričakuje do deset odstotkov manjši pridelek od napovedanega.

Sadjarji pričakujejo učinkovito ukrepanje države pri zniževanju stroškov predvsem električne energije, ki je potrebna za hlajenje sadja v hladilnicah. Pozdravljajo interventni zakon za omilitev posledic letošnje suše v kmetijstvu, ki se pripravlja in bo vsaj delno omilil posledice letošnjega izpada pridelka. Menijo, da ta pomoč ne bo dovolj. Nujna bo tudi dolgoročna prilagoditev sektorja novim razmeram ob vzajemnem sodelovanju sadjarjev in stroke.

Ves čas trajanja sejma je na razstavnem prostoru GZS – ZKŽP v hali A potekala razstava sezonskega slovenskega sadja.

Čedalje bolj pogosta težava so vse višje cene živil v javnih zavodih.

Javna naročila in aktualne prehranske teme

Posvet o javnem naročanju in aktualnih prehranskih temah, ki je potekal na sejmu AGRA v organizaciji GZS – Zbornice kmetijskih in živilskih podjetij, je predstavil novosti na področju javnega naročanja živil in aktualne teme na področju prehrane s poudarkom na polnozrnatih izdelkih.

Na področju javnega naročanja postaja vse pogostejša problematika višanje cen živil v javnih zavodih, ki so posledica vsesplošnih podražitev surovin in energentov. Predstavljen je bil Katalog živil za javno naročanje, ki postaja pomembno orodje za naročanje živil v javnih zavodih.

Na področju aktualnih tem v prehrani so bile predstavljene vse dimenzije trajnosti v agroživilstvu ter glavni trendi na področju označevanja in uživanja živil izboljšane hranilne sestave. Še posebej so bile izpostavljene aktivnosti, vezane na promocijo in ponudbo polnozrnatih izdelkov. ■

Skrb za prebavo je skrb za krepitev imunskega sistema.

Pridružite se programu **Donat Imuno!**
Podpora za vaš prebavni in imunski sistem
na naraven način v 30 dneh.

ZAČNEMO 3. OKTOBRA.

Poskrbite za svojo prebavo, **poskrbite zase.**

donat.com

PREHRAMBNA INDUSTRIJA

Pekarska industrija na pragu velikih sprememb

V ospredju odpornost, trajnost, trendi in inovacije.

Barbara Rupnik, Združenje za pekarstvo pri GZS – Zbornici kmetijskih in živilskih podjetij; foto: arhiv GZS - ZKŽP

Kruh je od nekdaj sooblikoval usodo človeštva in zgodovino narodov in tudi danes veliko govorimo o njem, predvsem zaradi ukrajinsko - ruske krize. Močna prepletenost oskrbnih verig in njihova globalizacija oblikuje dogajanja na trgu. V Evropi je trenutno okrog 3.800 mlinarskih podjetij, ki na leto predelajo 47 mio ton pšenice, rži in ovs. Proizvajajo kar 600 različnih tipov moke, skupna letna količina pa znaša 35 mio ton. Tudi v Sloveniji se od celotne živilske panoge največ proizvajalcev ukvarja s pekarstvom. Proizvodnjo kruha, svežega peciva in slaščic ima kot glavno dejavnost registriranih okrog 800 proizvajalcev, kot stransko pa več kot 1000. V večini so to manjši proizvajalci.

Tu velja opozoriti na pomanjkljivost statističnih podatkov, saj je od vseh proizvajalcev z glavno dejavnostjo pekarstva k poročanju o prihodku od prodaje zavezanih manj kot 60 %, podatke o proizvodnji

pa v uradno statistiko poroča le 8 % od vseh. Kljub razdrobljenosti sektorja registrirana podjetja predstavljajo reprezentativnost po številu zaposlenih, dodani vrednosti panoge in čistih prihodkih od prodaje.

Pekarski sektor je med glavnimi zaposlovalci živilske industrije v Sloveniji. Leta 2021 je 347 podjetij v proizvodnji pekarskih izdelkov in testenin ter mlinarstvu skupaj zaposlovalo 4.360 ljudi. Čisti prihodki od prodaje obeh sektorjev so znašali 392,6 mio EUR, kar je 10 % več kot v letu 2020. Za 12 % so se povečali tudi čisti prihodki od prodaje na tujem trgu, ki so leta 2021 znašali 64,9 mio EUR. Povišala sta se tudi dodana vrednost in neto čisti dobiček.

Poleg konkurenčnega in v prihodnost usmerjenega slovenskega kmetijstva je prioriteta tudi zagotavljanje varne in kakovostne hrane ter krepitev zaupanja

potrošnikov v lokalno hrano. Učinkovita promocija in informiranje potrošnikov o kakovosti in varnosti lokalnih kmetijskih in živilskih proizvodov ter vključevanje proizvajalcev v evropske in nacionalne sheme kakovosti so ključnega pomena. Sheme zagotavljajo višjo kakovost, poreklo in tradicijo, hkrati pa potrošnikom omogočajo izkušnjo lokalnega okolja.

Po besedah **Ane Le Marechal, predstavnice Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano**, bo treba v Sloveniji nedvomno zagotoviti nadaljnje naložbe, povečati produktivnost in konkurenčnost ter predvsem integracijo proizvajalcev vzdolž celotne prehranske verige. Poudarila je tudi pomen prenosa rezultatov raziskav v prakso ter ohranjanja samooskrbe: »Slovenska živilskopredelovalna industrija je lahko konkurenčna le, če bomo strateško pristopili k tehnološkemu napredku, inovativnosti in prenosu rezultatov raziskav v prakso. Pandemija in vojna v Ukrajini sta nas prisilili, da razmislimo in spoznamo, da mora družba ohraniti določeno mero samozadostnosti. In to lahko dosežemo le s podporo lokalnim proizvajalcem in predelovalcem hrane ter s spoštovanjem do našega dela in znanja.«

Globalni pekarski trg

Zaradi covida in ukrajinsko - ruske krize se pekarska industrija sooča z globalnimi izzivi. Priča smo največjim cenovnim

Kazalniki poslovanja pekarskih podjetij v Sloveniji (dejavnosti C 10.6 in C 10.7)

Kazalnik	2021	2020	Indeks 2021/2020
Število družb	347	348	100
Število zaposlenih	4.360	4.408	99
Čisti prihodki od prodaje (mio EUR)	392,6	356,3	110
Čisti prihodki od prodaje na tujem trgu (mio EUR)	64,9	57,9	112
Dodana vrednost (mio EUR)	144,7	130,3	111
Neto čisti dobiček/izguba (mio EUR)	13,6	4,9	277

Zbornica kmetijskih in živilskih podjetij pri GZS povezuje 23 podjetij z glavno dejavnostjo Proizvodnja pekarskih izdelkov in testenin, od teh jih 6 sodi med velika in srednja podjetja. V okviru Združenja za pekarstvo pri GZS je trenutno 9 članov: **Žito d.o.o., Mlinotest d.d., Don Don d.o.o., Pekarna Pečjak d.o.o., Hlebček d.o.o., Mlinopek d.d., Mercator IP d.o.o., Conditus d.o.o. in Reprokolinska d.o.o..**

Člani Združenja za pekarstvo predstavljajo 2 % vseh gospodarskih družb, ki so registrirane v dejavnosti proizvodnje pekarskih izdelkov in testenin. Glede na ostale kazalnike poslovanja predstavljajo reprezentativnost dejavnosti, saj zaposlujejo polovico zaposlenih, ustvarijo 60 % celotne dodane vrednosti in 65 % čistih prihodkov od prodaje.

šokom v zadnjih 50 letih, zniževanju svetovnih zalog žita in velikemu pomanjkanju delovne sile. Problemi z dobavo surovin in embalaže ter naraščanje stroškov energije so zamajali mednarodne trge. Med glavnimi scenariji za naslednja tri leta sta kriza ob inflaciji ali recesija ob dolgoročni stagflaciji, z investiranjem pa bodo lahko nadaljevala predvsem finančno močna podjetja. Zaradi cenovne razpoložljivosti naj bi sicer povpraševanje po pekarskih izdelkih ostalo na visoki

ravni. Potrošniki so se zaradi pandemije ponovno povezali s pekarskimi izdelki in industrija bi morala, dokler je še čas, to priložnost izkoristiti.

Trendi in okrevanje v pekarstvu

Uporaba digitalizacije in robotizacije v svetu narašča v celotni prehranski verigi, od kmetijstva preko predelave hrane do gostinstva in trgovine ter vse do končnega potrošnika. Uveljavljajo se novi koncepti nakupovanja, kot so spletni nakupi in

dostava na dom ter trgovine brez blagajin in prodajalcev. Po pandemiji so se ohranile in razvile tudi storitve dostave pripravljenih obrokov hrane. S pojavom pandemije se je zaradi higienskih zahtev povečal delež predpakiranih izdelkov, v pekarstvu raste delež izdelkov iz dopeke, okoljske in zdravstvene zahteve pa krojijo prehranske trende.

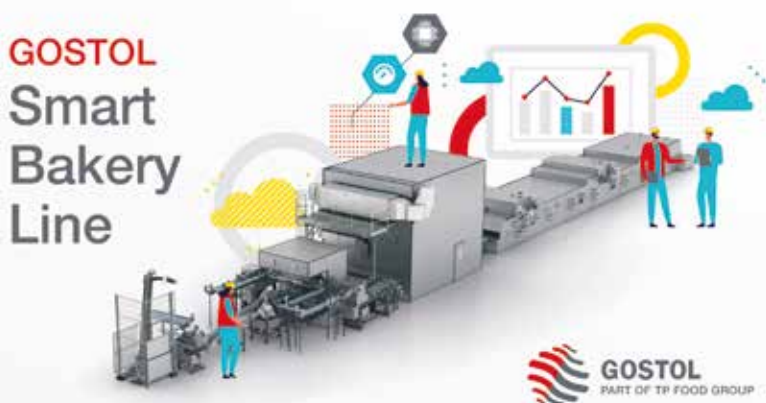
Za odporno pekarsko industrijo so pomembni lokalnost, močnejše sodelovanje celotne oskrbne verige, pametna in neodvisna nabava surovin ter reformulacija izdelkov glede na trajnostni vidik in razpoložljivost. Dobavne verige se bodo morale prilagoditi, vprašanje pa je, kakšna bo cena za to.

Trajnostno pekarstvo

K ogljičnemu odtisu moke kar 89 % prispeva pridelava osnovne surovine. En kilogram kruha v svoji dobavni verigi prispeva 1 kg izpustov, od tega 70 % pripada pridelavi surovin, 20 % proizvodnji kruha in 10 % mletju ter transportu. Nov

GOSTOL Z DIGITALIZACIJO SPREMINJA PEKARSKO INDUSTRIJO

GOSTOL Smart Bakery Line je zasnovan kot celovito orodje za optimizacijo proizvodnih procesov in opreme v pekarski industriji. Rezultat uporabe je povečana kapaciteta linije, večja učinkovitost opreme in boljša kakovost izdelka.

GOSTOL-GOPAN, d. o. o. je novogoriško podjetje, ki letos praznuje svojo častitljivo 75. obletnico. Podjetje je nastalo in raslo skupaj z mestom Nova Gorica in ima od vsega začetka ključen pomen za novogoriško gospodarstvo.

REFERENCE NA VSEH KONTINENTIH

Podjetje danes deluje kot del mednarodne skupine TP Food Group, ki kupcem ponuja celovite rešitve za velike industrijske pekarnice. Prodajno realizacijo v 98 % predstavlja izvoz z referencami na vseh kontinentih. Podjetje je v zadnjih petih letih podvojilo svoje prihodke in je pomemben igralec v svoji branži na svetovni ravni. Visoko tehnološke avtomatizirane linije za proizvodnjo različnih tipov kruha so plod domačega znanja ter lastne proizvodnje in avtomatizacije. Prav ta je ena izmed področij, kamor podjetje največ vlaga in so prejemniki več nagrad za inovativnost tudi na tem področju. Ponosni so na produkt GOSTOL Smart Bakery Line.

OPTIMALNO UPRAVLJANJE PEKARSKE PROIZVODNJE

Digitalni portal GOSTOL Smart Bakery Line je inovativna rešitev za optimalno upravljanje pekarske proizvodnje, ki hkrati omogoča načrtovanje in vzpostavitev celovitega sistema vzdrževanja.

Z digitalizacijo proizvodne linije ali posamičnega stroja je mogoče spremljati zbrane podatke o porabi surovin, energentov in delovanju strojev. Uporabniku prijazen spletni portal omogoča celovit pregled nad proizvodnjo v realnem času katerekoli naprave.

Uporabnika opozarja, kdaj je potrebno vzdrževanje na opremi in kdaj je rok za zamenjavo potrošnih delov. Vključuje hiter dostop do navodil za uporabo in enostavno naročanje rezervnih delov preko spleta. Digitalizirano linijo je mogoče povezati s servisno službo in zagotoviti neomejen dostop do podpore na daljavo.

David Hughes, Dr Food na AIBI kongresu na Bledu 2022, fotografija arhiv GZS - ZKŽP

poslovni model ogljičnega kmetijstva omogoča povečano shranjevanje ogljika v zemlji, dodatni prihodek za kmetovalce, večjo biodiverzitetu ter boljšo podnebno odpornost kmetijskih površin. Trajnostna pridelava pšenice vključuje tudi zmanjšanje uporabe gnojil in vode, povečanje kolobarjenja pridelka, izboljšanje kakovostnih standardov ter čim večjo uporabo lokalnih surovin. Kako znižati uporabo gnojil in obenem ohraniti nivo proteinov, je eden izmed izzivov pri pridelavi žit. Nove tehnologije omogočajo trajnostno uporabo virov tudi v samih mlinarskih in pekarskih obratih. Trgovske verige in živilska industrija se pospešeno zavezujejo k varovanju okolja ter zniževanju količin embalaže in odpadne hrane. Težava je transparentnost zelenega označevanja izdelkov, saj se v EU uporablja več kot 200 okoljskih oznak, v globalnem merilu pa več kot 450.

Inovacije v pekarstvu

Glavne usmeritve pri inovacijah v pekarstvu postajajo alternativne surovine in optimizacija stroškov, okus pa je pri nakupni izbiri pekarskih izdelkov še vedno ključnega pomena. Pekarska industrija pri inovacijah sodeluje predvsem z dobavitelji, kupci, raziskovalci, potrošniki in

start upi, izziv in priložnost pa je tudi v sodelovanju s konkurenčnimi podjetji. Vir idej za inovacije so tudi socialni mediji, pri čemer lahko pomagajo posebna orodja za njihovo sledenje. Zaradi stalnega spreminjanja trga je v celotnem procesu inovacije potrebna agilnost.

Prave informacije v pravem času izboljšujejo učinkovitost proizvodnih procesov,

pri tem pa ima ključno vlogo digitalizacija. Vendar se podjetja pri uvajanju novih tehnologij srečujejo z različnimi izzivi, kot so kibernetska varnost, zaupnost podatkov in odvisnost od dobaviteljev tehnologije.

Kako upravljati z velikimi spremembami, poskrbeti za prehransko varnost ter obenem zagotavljati trajnostni razvoj?

Nekaj odgovorov na ta vprašanja je podal AIBI kongres na Bledu, ki je potekal od 16. do 18. junija 2022 in predstavil, kako se mednarodna pekarska podjetja strateško lotevajo reševanja teh izzivov ter ponudil vpogled v nove tehnologije in delovanje vrednostnih verig. Na njem je sodelovalo več kot 120 udeležencev iz kar 15 držav.

Globalne trende in inovativne rešitve v pekarstvu predstavljajo tudi na mednarodnem pekarskem sejmu IBIE v Las Vegasu, ki poteka v septembru in ga spremlja največji svetovni izobraževalni program s področja pekarstva. ■

Več o programu
AIBI kongresa
in predavateljih

Okrogla miza o inovativnosti na AIBI Bled 2022, fotografija arhiv GZS - ZKŽP

št. **1**

mesna
in ribja
pašteta v
Evropi*

Argeta, dobra stran kajzerice,
je mesna in ribja pašteta št. 1 v Evropi.*

*več na argeta.com

PREHRAMBNA INDUSTRIJA

Pivovarji na poti okrevanja

Razvoj pivovarjev je prekinila pandemija, ki je odnesla delovna mesta in finančno akumulacijo, vendar dejavnost že kaže znake okrevanja.

Alenka Lesjak, Združenje slovenskih pivovarn pri GZS - ZKZP, foto: arhiv GZS - ZKŽP

Pivovarji pripravljajo slovensko pot piva, ki bo nudila tako obiske pivovarjev kot izobraževalne in informativne vsebine o pivu.

Pivo je pomemben del kulture civilizacij že vse od Egipčanov. V obdobju do leta 2019 je evropska pivovarska scena doživljala razcvet, saj je vsako leto v EU nastalo več kot 1.000 novih pivovarn. Konec leta 2020 smo v Evropi imeli 12.473 pivovarn, v letu 2021 pa se je njihovo število povečalo le za 225. Epidemija covid-19 in negotove razmere so v zadnjih dveh letih tudi izdatno zmanjšale število delovnih mest, ki jih ustvarja evropski pivovarski sektor po celotni verigi, in sicer

z 2,6 milijona na 2,3 milijona. V letu 2021 je celotna prodaja piva upadla za 7 % v primerjavi z letom 2019, proizvodnja piva pa se je zmanjšala celo za 11 %.

Pivovarji želijo s prihodnjimi projekti še povečati vlogo piva v slovenskem turizmu.

V Sloveniji je pivovarstvo doživelo prvi razcvet že takoj po osamosvojitvi, drugega še večjega pa po letu 2016, ko

se je za vse male neodvisne proizvajalce piva prepolovila stopnja trošarine. Po podatkih FURS-a je bilo v letu 2021 registriranih več kot 100 trošarinskih vezancev za pivo (v letu 2010 jih je bilo le 12). Po velikem padcu prodaje v letu 2020, se je branža morala prilagoditi novim tržnim razmeram in spremenjenim navadam potrošnikov. Potrošnja piva v Sloveniji je v letu 2021 glede na leto 2020 nekoliko porasla in je presegla 1,6 mil hl piva, letna poraba na prebivalca tako znaša 77 litrov. Uvoz piva v Slovenijo je v letu 2021 predstavljal več kot 35 % celotne slovenske potrošnje.

Brezalkoholna piva in tista z nižjo vsebnostjo alkohola so – tako kažejo svetovni trendi – čedalje bolj priljubljena.

Kot kažejo trenutni trendi, pivovarska dejavnost v Sloveniji počasi okreva, vendar leta še ni konec. Vse pivovarje poleg izzivov obvladovanja povečanih stroškov proizvodnje zaradi podražitev čakajo še veliki izzivi na področju zagotavljanja potrebnih energentov, surovin in embalaže za proizvodnjo v drugi polovici letošnjega leta, kakor tudi v letu 2023.

Pivovarji pripravljajo svoj turistični produkt

Pivovarji si prizadevajo za pravično obdavčitev piva, saj je v Sloveniji na samem vrhu v primerjavi z drugimi državami v Evropi.

Pivovarji za trženje v letu 2023 pripravljajo tudi čisto svoj turistični produkt, neke vrste slovensko pot piva, ki bo zanimiv predvsem za potrošnike in ljubitelje piva in bo vseboval tako obiske pivovarjev kot izobraževalne in informativne vsebine o pivu in njihovih ustvarjalcih. Pivo nesporno že predstavlja pomemben del gastronomske in turistične ponudbe Slovenije, pivovarji pa si s svojimi bodočimi projekti želijo vlogo piva v slovenskem turizmu še povečati.

Poleg podražitev slovenske pivovarje čakajo veliki izzivi pri zagotavljanju potrebnih energentov, surovin in embalaže za proizvodnjo tako letos kot v naslednjem letu.

Nova stvarnost so tudi brezalkoholna piva in tista z nižjo vsebnostjo alkohola. V Sloveniji še vedno predstavljajo relativno majhen delež skupne prodaje, ta se giblje okrog 4 %, vendar pa svetovni

trendi kažejo na porast porabe takšnega piva. Za marsikoga so namreč bolj pitna in »lažja« po kalorični vrednosti in kot taka odlična osvežilna pijača iz povsem naravnih sestavin.

Zvarili posebno pivo

Odgovorno pitje piva, njegova povezava s kulinariko in trendi, ki gredo v smeri trajnosti in priprave piv z nižjo vsebnostjo alkohola ali celo brez njega, je bilo v ospredju srečanja, ki ga je pripravilo Združenje slovenskih pivovarn pri GZS – Zbornici kmetijskih in živilskih podjetij ob mednarodnem dnevu piva avgusta letos. V svojih vrstah so gostili **podpredsednika evropskega poslanskega kluba piva Franca Bogoviča**. Ob tej priložnosti so člani Združenja prvič skupaj zvarili posebno pivo, z manjšo vsebnostjo alkohola. S pomočjo **vrhunskega slovenskega cicerona Sama Žabkarja** pa so povezali okuse odlične kulinarike lokalnih ponudnikov z različnimi stili piv slovenskih pivovarjev. ■

PRAVI PARTNER ZA RAČUNOVODSTVO IN FINANCE

V Scontu strankam ponujajo podporo na računovodskih, davčnih, delovnopravnih, kapitalskih, zavarovalniških in poslovnih področjih.

Šenčursko podjetje Sconto, d. o. o., nudi storitve z računovodskega, davčnega, delovno pravnega in poslovnega področja. Je član franšizne skupine Simič-partnerji. Na trgu deluje 31 let, trenutno zaposluje 8 delavcev, poslovne knjige pa vodi za okrog 120 podjetij ter samostojnih podjetnikov in društev. Sodi med večje računovodske hiše na Gorenjskem.

STRANKE JIM OSTAJAJO ZVESTE

»Srečujemo se z veliko različnimi dejavnostmi, zato nam znanja in izkušnje ne primanjkuje. Stranke imajo pri nas vso podporo na računovodskih, davčnih, delovnopravnih, kapitalskih, zavarovalniških in poslovnih področjih, sodelujemo tudi z

odvetniškimi in notarskimi pisarnami. Tiste, ki nam zaupajo vodenje poslovnih knjig, ostajajo, saj jih je velika večina pri nas od začetka svojega poslovanja, najdaljšo dobo imajo tisti, ki so pri nas že celih 20 let,« pravijo.

POMOČ PRI POSLOVANJU Z BANKAMI

Sodelujejo tudi z nekaterimi poslovnimi bankami, s čimer lahko strankam pomagajo pri posredovanju bančnih informacij, obenem pa prihranijo čas in stroške pri pridobivanju kreditov in pri vseh drugih poslih z banko.

DEJAVNIKI KAKOVOSTI DRUŽBE SCANTO:

- dovolj velik servis, ki lahko zagotavlja hitre in kakovostne storitve,
- strokoven in z znanjem dobro podkovan kader, ki je vedno na voljo svojim strankam,
- posebna znanja, ki jih naročniki nimajo,
- konkurenčne cene,
- on-line poslovanje,
- dobro ime na področju računovodske stroke,
- zavarovanje odgovornosti pri zavarovalnici,
- dovolj velik servis, da se lahko spopade z vsemi nepredvidljivimi zadevami,
- nenehno izobraževanje zaposlenih,
- izdelava poslovnih in drugih poročil.

Zanesljive rešitve za natančno tehtanje v težkih okoljih.

METTLER TOLEDO sistemi odporni na pranje so narejeni tako, da prenesejo težke čistilne rutine in zanesljivo delujejo takoj po čiščenju. Nudijo zanesljivo natančnost v zahtevnih okoljih, zahvaljujoč robustni zasnovi in uporabi napredne tehtalne celice FlashCell™ EMFR z IP69 stopnjo zaščite.

Odkrijte več:

► www.mt.com/cw-hygenicdesign-guide

METTLER TOLEDO

EXCELLENT SME

Slovesno ob 10. obletnici certifikata Excellent SME Slovenia

GZS je s podelitvijo priznanj in plaket podjetjem, ki so že deset let imetniki certifikata Excellent SME, svečano obeležila 10. obletnico tega certifikata.

Kaja Konda, foto: KraftArt

GZS nudi odličnim srednjim in malim podjetjem znak odličnosti, ki s pomočjo spletne tehnologije SafeSigned™ podjetja Connet zmanjšuje tveganje zlorabe identitete na spletu in z izkazanim zaupanjem pomaga tistim, ki si ga zaslužijo. Potencialni imetnik mora namreč izpolnjevati ene najzahtevnejših finančnih in poslovnih kriterijev, ki jih je postavila po svoji metodologiji mednarodna skupina Coface.

To je v svojem nagovoru na slovesnosti poudaril tudi **izvršni direktor GZS Mitja Gorenšek**. Izpostavil pa je tudi uspešnost imetnikov certifikata: »Podatki o uspešnosti slovenskih imetnikov certifikata so zelo povedni. V 2021 so dosegli nad 250 tisoč EUR prihodkov na zaposlenega, 20 tisoč EUR dobička na zaposlenega ter ustvarili kar 67 tisoč EUR dodane vrednosti na zaposlenega. Njihovi rezultati bistveno presegajo rezultate primerljivih družb.«

Igor Pirnat iz **Coface-a** je dejal, da se zavzemajo za kvaliteto ratinga, ki jo prepoznavajo tako partnerji na strani zavarovanja in bonitetnih rešitev kot na strani konkurenčnih ponudnikov zavarovanja terjatev in bonitet.

Na slovesnosti so podelili tri kristalna priznanja Excellent SME. Prejela so jih podjetja HERMI, d.o.o., Celje, VAR d.o.o., Gornja Radgona ter VID d.o.o. Kromberk, ki so že 10 let imetniki certifikata in imajo že več let najvišje bonitetne ocene.

»Podjetje Hermi je s pridobljenim certifikatom prepoznano kot zaupanja vreden partner, ki se drži dogovorov tako glede plačil kot konstantne visoke kakovosti izdelkov in storitev ter tako ohranja zaupanje svojih strank. Vsakoletna ponovna pridobitev certifikata ter to posebno kristalno priznanje je potrditev in odraz večletnega trdega in vztrajnega dela,« je povedal **Miran Rauter, direktor podjetja HERMI**.

Radovan Žerjav, direktor VAR d.o.o., je dejal, da se v certifikatu Excellent SME »zrcalijo vsi uspehi našega podjetja. Certifikat je potrdilo našega dobrega in odgovornega dela, predvsem pa je vsem

našim kupcem dodatna garancija, da imajo opravka s stabilnim in zaupanja vrednim poslovnim partnerjem.«

Tudi **Tatjana Špacapan, direktorica podjetja VID d.o.o.**, se zaveda »pomembnosti medprocesnega sodelovanja vseh strukturnih služb in sledenja zastavljenim ciljem, saj le kot celota lahko dosegamo visoko stopnjo bonitetne odličnosti, kar se prepozna tudi v okviru certifikata Excellent SME že vseh 10 let in s tem še večjega zaupanja pacientov.«

Poleg prejemnikov kristalnega priznanja je plakete prejelo še 39 podjetij, ki so nosilci certifikata že 10 let. ■

Predstavniki nagrajenih podjetij

SKUPINA ISTRABENZ PLINI

Svojim kupcem pomagajo prebroditi energetska krizo

V Istrabenz plinih svojim kupcem pomagajo nadomeščati zemeljski plin z ugodnejšim utekočinjenim naftnim plinom, ponujajo pa jim tudi celovite energetske rešitve.

Njihovo poslovanje temelji na štirih stebrih, s čimer so po besedah vodje sektorja za poslovni razvoj Andreja Dežjota na območju, v katerem delujejo (Slovenija, Hrvaška, Bosna in Hercegovina ter Srbija), in tudi v okviru svojega lastnika – Skupine SIAD, edinstveni. Tako lahko kupcem ponudijo oskrbo z vsemi vrstami plinov in širok nabor storitev ter obenem stavijo na zanesljivost oskrbe, sprejemljive cene ter rešitve s področja učinkovite rabe energije in različnih energetskih virov.

Učinkovita raba energije z možnostjo zamenjave zemeljskega plina z utekočinjenim naftnim plinom

»V sedanjih zaostrenih energetskih razmerah lahko kupcem zemeljskega plina z alternativno dobavo utekočinjenega naftnega plina (UNP) zmanjšujemo tveganja, da bi ostali brez plina, in pomagamo pri doseganju 15-odstotnega znižanja porabe zemeljskega plina, ki ga zapoveduje EU. Poleg tega jim pomagamo zniževati stroške za energijo, saj je UNP trenutno bistveno ugodnejši kot zemeljski plin,« razlaga sogovornik. Ob tem lahko kupcem nudijo vso strokovno podporo pri uporabi UNP, vključno z rešitvami na področju izgovalnih sistemov.

V Istrabenz plinih v sodelovanju s partnerjem podjetjem nudijo tudi rešitve na področju fotovoltaike in strankam pomagajo pri učinkoviti rabi energije – tako pri virih kot tudi pri sami rabi energije. Pri tem za vsakega kupca oblikujejo rešitev, ki mu je pisana na kožo.

Celovite rešitve pri tehničnih plinih

Po besedah Andreja Dežjota so Istrabenz plini, pod okriljem matične Skupine SIAD, s svojim strokovnim osebjem prepoznani kot pomemben ponudnik tehničnih, specialnih in medicinskih plinov, hladilnih plinov ter plinov, primerljivih za uporabo v živilski industriji.

Na trg uvajajo inovacije in zagotavljajo visoke standarde kakovosti. Z nenehnimi raziskavami nudijo širok nabor plinov in plinskih mešanic ter tehnologije uporabe plinov v okoljske in protipožarne namene, tako za tradicionalne aplikacije, kot so varjenje, metalurški procesi, medicina, zaščitna atmosfera v živilski in farmacevtski industriji, kot tudi inovativne aplikacije, kakršne so čiščenje odpadnih voda, proizvodnja aditivov, rekuperacija ogljikovega dioksida, laserski in drugi rezalni procesi, utekočinjanje zemeljskega plina, proizvodnje optičnih vlaken, regeneracije aktivnega oglja ipd.

V prihodnost s sodobnimi tehnologijami in trajnostno naravnostjo

Tudi v prihodnje se bodo trudili svojim kupcem ponuditi najboljše razpolo-

Andrej Dežjot, vodja sektorja za poslovni razvoj v Skupini Istrabenz plini

žljive tehnologije. Okrepili bodo področje utekočinjenega zemeljskega plina, bioplinov in vodika. Kupcem bodo pomagali zmanjševati izpuste CO₂, se prilagajati sedanjim zahtevam po spremembi energentov, in sicer s pomočjo učinkovite rabe energije, krepitve energetske neodvisnosti (fotovoltaike, soprodukcija toplotne in električne energije, plinske in električne toplotne črpalke ipd.), zamenjave zemeljskega plina z drugimi energenti (UNP, biovodik). »Ob tem se bomo potrudili, da rešitve učinkovito integriramo v njihove energetske sisteme in poslovne procese,« poudarja Dežjot.

Štirje ključni stebri poslovanja Skupine Istrabenz plini

- Proizvodnja in distribucija tehničnih plinov v jeklenkah, snopih, mobilnih in stabilnih tlačnih posodah ter »on-site« sistemi.
- Distribucija utekočinjenega naftnega plina v plinohramih in jeklenkah.
- Prodaja in distribucija zemeljskega plina.
- Celovite energetske rešitve za zasebne in poslovne uporabnike – energetska pogodbenišтво.

CELOVITE ENERGETSKE REŠITVE SKUPINE ISTRABENZ PLINI

Skupina Istrabenz plini zagotavlja celovite rešitve na energetskem področju in v oskrbi s plini, tako za rabo v industrijskih procesih, storitvenih dejavnostih, javnih ustanovah kot v gospodinjstvih. S ponudbo tehnologij, ki zadovoljujejo najvišje okoljske kriterije, svojim uporabnikom nudimo partnerstvo za celovito dolgoročno energetsko učinkovitost in oskrbo.

- Produkcija in distribucija **tehničnih plinov** v jeklenkah, snopih, mobilnih tlačnih posodah, rezervoarjih in »on-site« sistemi
- Distribucija **utekočinjenega naftnega plina** v plinohramih in jeklenkah
- Prodaja in distribucija **zemeljskega plina**
- Celovite **energetske rešitve** - energetsko pogodbeništvo

Jadranka Švarc
direktorica GZS Regionalne zbornice Gorenjska

INTERVJU

Inovacij ni, če niso finančno podprte

Gorenjska ima kar nekaj srednjih in velikih podjetij, ki so, ko govorimo o inovativnosti, zelo uspešna, ker za njimi stoji dobro podprt in inovacijsko odgovoren vodstveni kader.

Darja Kocbek; foto: Barbara Reya

Gorenjsko gospodarstvo je izrazito odprto in izvozno naravnano, zato je toliko bolj dovzetno na globalne spremembe. Energetska kriza ga utegne močno prizadeti. Številna podjetja se soočajo celo s 6-kratnim povišanjem cen električne energije. Njihov finančni položaj je na splošno še dober, so nezadolžena, sredi intenzivnega razvojnega in naložbenega cikla, ki je skupaj s spremembami zadnjih let vplival na pospešeno rast dodane vrednosti. Črnoglede so predvsem napovedi za leto 2023, pravi **Jadranka Švarc, direktorica GZS Regionalne zbornice Gorenjska**.

Vlada obljublja pomoč?

Upamo, da bo držala obljubo in da bo shemo pomoči razširila. Če ukrepi ne bodo zadostni, bo to zagotovo vodilo v stečaje številnih podjetij in izgubo delovnih mest. Temeljno vprašanje pa je, zakaj smo priča enormnemu višanju cen energentov. Prepričani smo, da krize ne bomo rešili s subvencijami in varčevanjem z električno energijo.

Zakaj ne?

Po oceni analitikov je pred svetovnim gospodarstvom največja preobrazba v svetovni zgodovini. Pogoje in danosti svetovnega gospodarstva pospešeno spreminjajo nujnost prehoda v nizkoogljično in krožno gospodarstvo, digitalizacija in hitre spremembe poslovnih modelov, pa tudi veliki šoki, kot so epidemija, vojna v Ukrajini, motnje in ozka grla v dobavnih

verigah. Trenutna geopolitična kriza je energetska krizo le še poglobila. Dodeljena pomoč gospodarstvu v začetku marca je sicer obliž na rano, vendar ne upošteva nastale škode, ki so jo podjetja dejansko utrpela. Podražitev energije od septembra lani je bila namreč mnogo višja od pomoči, ki je bila dodeljena na osnovi obsega prihodkov in deleža stroškov energije v poslovnih odhodkih. Na trgu v prvi polovici leta sicer ni zaznati pomanjkanja energentov, a njihove cene nihajo bolj kot kadar koli prej.

Gorenjska regija je osredotočena na spodbujanje znanja, kreativnosti in inovativnosti.

Kako to vpliva na poslovanje podjetij?

Nekatere družbe se zaradi tega že na dnevni osnovi odločajo, ali zaradi stroškov delovati s polno ali zmanjšano zmogljivostjo ali začasno zaustaviti proizvodnjo. Večja podjetja trenutno ukinjajo izmene, podaljšujejo dopuste, odlagajo proizvodnjo, ki ni nujna, napovedujejo možna odpuščanja, upad naročil, ponekod celo razmišljajo o zaustavitvi proizvodnje oziroma selitvi proizvodnje v tujino. Rast cen energentov vpliva na upad dobička, zmanjšanje konkurenčnosti izdelkov in nujen dvig cen končnih proizvodov ogroža dolgoročen obstoj podjetij. Poleg velike rasti cen energije so problem še visoke cene drugih surovin, pomanjkanje

številnih materialov in komponent ter zamiki v dobavnih verigah.

Podjetja z Gorenjske sodijo med najbolj inovativna v Sloveniji, veliko vlagajo tudi v raziskave in razvoj. Kateri so po vaši oceni glavni razlogi za to uspešnost, v kolikšni meri je to odvisno od regije?

Ti so različni od podjetja do podjetja, predvsem pa je tako pri inovativnosti kot pri vlaganjih v raziskave in razvoj ključno razumevanje in podpora vodstva podjetja. Vidik inoviranja je zelo širok, predvsem pa inovacij ni, če niso finančno podprte. Prav tako so pomembni spodbujevalni in ustvarjalni dejavniki, zlasti klima v podjetju in nagrajevanje. Gorenjska ima kar nekaj srednjih in velikih podjetij, ki so, ko govorimo o inovativnosti, zelo uspešna, ker za njimi stoji dobro podprt in inovacijsko odgovoren vodstveni kader.

Kje vidite še možnosti za povečanje vlaganj v inovacije, raziskave in razvoj, še zlasti v takšnih negotovih razmerah, kot smo jim trenutno priča?

V podjetjih izpostavljajo, da so svoje strateške načrte v skladu s cilji EU naravnali v smeri razogljičenja, povečevanja energetske učinkovitosti, samozadostnosti, pametne specializacije ter naložb v pametna mesta in skupnosti, zeleno okolje. Pravijo tudi, da se v tako izrednih, spremenljivih razmerah, kot smo jim trenutno priča, odločajo zelo kratkoročno. Naj spomnim, da EU v finančnem okviru za

obdobje 2021-2027 navaja pet prednostnih področij oziroma ciljev, ki bodo gonilna sila naložb v tem obdobju. Pametnejša Evropa je cilj, ki vključuje spodbujanje inovacij, digitalizacijo, gospodarsko preobrazbo in podporo malim in srednje velikim podjetjem. Okolju prijaznejša, brezogljična Evropa je cilj za izvajanje Pariškega sporazuma, vlaganje v energetski prehod in obnovljive vire energije ter boj proti podnebnim spremembam. Tretji cilj je bolj povezana Evropa, njegov namen je spodbujanje strateških prometnih in digitalnih omrežij. Bolj socialna Evropa je četrti cilj, v katerem so združili uveljavljanje evropskega stebra socialnih pravic in zagotavljanje podpore ustvarjanju kakovostnih zaposlitev, izobraževanju, spretnosti in znanja, socialni vključenosti in enakemu dostopu do zdravstvenega varstva. Evropa, bliže državljanom je peti cilj, ki predvideva podporo lokalno vodnim strategijam in trajnostnemu razvoju mest v EU.

Kako nameravate te cilje uresničiti na območju Gorenjske?

Na Gorenjskem je zgoščenih veliko izobraževalnih in kulturnih institucij, podjetij in drugih združenj, ki so potencial za inovacije in razvoj. Pametna Gorenjska – regija je osredotočena na spodbujanje znanja,

kreativnosti in inovativnosti. Vse akterje spodbujamo k povezovanju, prenosu in uporabi znanja in izkušenj za trajnostni razvoj gospodarstva, kmetijstva, turizma ter posledično trajnostni razvoj celotne regije. Dejavnosti bodo usmerjene k uporabi naprednih tehnologij, digitalizacije, trajnostni rabi naravnih virov, kulturne dediščine in krožnemu gospodarstvu, ki bodo pripomogli k ustvarjanju izdelkov in storitev z visoko dodano vrednostjo.

Gorenjska se lahko zaradi odličnega sodelovanja med gospodarstvom in šolami pohvali z največ vajenci med vsemi regijami.

Kako pa v podjetjih rešujejo problem s pomanjkanjem kadrov - trenutno in na daljši rok? Kakšno je sodelovanje z izobraževalnimi ustanovami, da bi čim več kadrov, ki jih potrebujejo, ne samo izobrazili, ampak tudi obdržali doma, v domačem okolju in gospodarstvu?

Delodajalci že nekaj časa opozarjajo na težave z iskanjem ustreznih kadrov, a se stanje vztrajno slabša, tako da je po podatkih delodajalskih organizacij celotno huje, kot je bilo leta 2008. Pomagajo si s tujci, a se zdaj praznijo tudi kadrovski bazeni bivših jugoslovanskih republik. Od

države zato pričakujejo pospešitev ukrepov in strategijo ekonomskih migracij. S kadri imajo največ težav v gostinstvu, gradbeništvu, zdravstvu in socialnem varstvu, drugih raznovrstnih poslovnih ter predelovanih dejavnostih. Delodajalci imajo pogosto težave z iskanjem kadra za poklice, ki so slabše plačani, fizično zahtevni in/ali za katere je značilen neugoden delovni urnik. Poleg navedenega je razviden tudi problem iskanja kandidatov za tehnične poklice, za katere so potrebna poklicno specifična znanja in za katere je težko na hitro usposobiti nov kader, ki (še) nima ustreznih znanj in izkušenj.

Kako se to odraža na zavodu za zaposlovanje?

Število prostih delovnih mest se povečuje, število brezposelnih pa upada. Posledično se povečuje delež brezposelnih z osnovnošolsko izobrazbo ali brez nje, intenzivno pa narašča tudi delež brezposelnih oseb, ki imajo omejitve pri zaposlovanju in potrebujejo poglobljeno podporo pri zaposlovanju. Na drugi strani delež invalidnih oseb upada počasneje od deleža vseh brezposelnih.

In kako si delodajalci pomagajo zapolniti vrzeli?

Z ukrepi, kot so nadure oziroma začasno povečan obseg dela, zaposlovanje prek kadrovskih agencij, spodbude mladim za hitrejšo zaposlitev, jasno komuniciranje s starejšimi zaposlenimi pri podaljševanju njihove delovne aktivnosti tudi po tem, ko izpolnijo pogoje za upokožitev, ter privabljanje tujih delavcev. Tudi s štipendiranjem, predvsem mladih, za tehnične poklice, kar pa je lahko rešitev na daljši rok. Na zbornici že več let spodbujamo razvoj vajeništva in Gorenjska ima zaradi odličnega sodelovanja gospodarstva in šol največ vajencev med vsemi regijami.

Na Gorenjskem spodbujamo k povezovanju, prenosu in uporabi znanja in izkušenj za trajnostni razvoj gospodarstva, kmetijstva, turizma ter posledično trajnostni razvoj celotne regije.

Gorenjska sodi med najzanimivejše turistične destinacije v državi. Kje vidite še neizkoriščene možnosti na področju turizma, tudi za razvoj destinacij, ki niso med najbolj znanimi in obiskanimi?

Nacionalna strategija trajnostne rasti slovenskega turizma opredeljuje nosilne produkte. Za nekatere lahko rečemo, da so v regiji že dobro razviti in predstavljajo glavni fokus razvoja. To so počitnice v gorah, športni turizem, outdoor, poslovna srečanja in dogodki, mesta in kultura, gastronomija. Dobro priložnost za nadgradnjo in razvoj edinstvene ponudbe, ki temelji na zgodbah in doživetjih ter na kulturni in naravni dediščini, predstavljajo sekundarni oziroma podporni produkti. Na ta način je posledično mogoče zagotoviti bolj zanimivo ponudbo, ki bo pritegnila goste tudi zunaj sezone, hkrati pa bo motiv za daljše bivanje. Ključen element trajnostnega in butičnega turizma je vlaganje v boljšo interpretacijo in oživetev pestre in raznolike ponudbe dediščine Gorenjske.

Katera so ta vlaganja?

Za pohodništvo je ključna posodobitev planinskih in tematskih poti z označitvijo na terenu, uvedba žigov, vzdrževanje poti, izbrati je potrebno magične atraktivne točke z umetniškimi inštalacijami. Za kolesarjenje je treba vzpostaviti krožno pot na trasi slovenske turnokolesarske poti in kolesarskih poti po Karavankah. Potrebna je nadgradnja in vzdrževanje poti, razvoj e-sistema za rezervacije za Trans Karavanke in kolesarsko pot Julijana. Potrebne so druge digitalne rešitve. Pripraviti je treba strategijo razvoja kolesarjenja, spodbujati razvoj specializirane kolesarske ponudbe (nastanitve, servisi, e-polnilnice v kočah in ob gostinskih obratih, transferi). Na področju ribolova je pomemben neizkoriščen potencial za podaljševanje sezone v regiji, še posebno muharjenje na rekah, predvsem na območju Julijskih Alp. Ko govorimo o vrhunskih (premium) dogodkih, pa je treba bolje izkoristiti mednarodne športne dogodke. Za to so potrebna vlaganja v dodatno turistično in javno infrastrukturo, razvoj inovativne ponudbe. Bolje

bi bilo treba izkoristiti športne priprave vrhunskih ekip in klubov v individualnih in kolektivnih športnih panogah. To pomeni, da je treba bolje izkoristiti Športne centre Planica, Pokljuka, Bled, Kranj, Brdo. Izpostaviti je treba najboljše turistične prireditve v regiji, jih nadgraditi tako, da bodo zelene in jih promovirati kot »premium dogodke« s poudarkom na pomlad, jesen, zimo. Izdelati je treba skupen koledar prireditev za dve leti vnaprej.

Še boljše bi morali izkoristiti mednarodne športne dogodke.

Kateri so glavni projekti na področju prometne infrastrukture, ki jih potrebuje gorenjsko gospodarstvo?

Gorenjska ima na splošno ugodno prometno lego in je sorazmerno dobro prometno dostopna. Izjema sta škofješko območje ter blejsko-bohinjski kot. Prek regije potekata deseti evropski avtocestni in železniški koridor. Na Brniku je osrednje slovensko letališče, ki bi ga bilo treba nujno povezati z železniškim omrežjem, saj je večina letališč v Evropi dostopnih tudi po železnici. Prek Gorenjske poteka 79 kilometrov železnice in 3.211 kilometrov javnih cest, imamo še športno letališče v Lescah. V veljavi je osem državnih prostorskih aktov, ki so

sprejeti za štiri avtocestne odseke na relaciji predor Karavanke–Bregana, avtocestni predor Karavanke, avtocestni priključek Naklo, za navezovalno cesto Jeprca–Brod in prenosni plinovod Šenčur–Cerklje na Gorenjskem. Poleg tega so v pripravi štirje državni prostorski načrti za plato Karavanke, Letališče Jožeta Pučnika Ljubljana, nadgradnjo železniške proge Ljubljana–Kranj–Jesenice ter regionalno cesto Kranjska Gora–Vršič–Bovec.

Kaj gospodarstvo Gorenjske pričakuje od druge cevi predora Karavanke?

Prav gotovo razbremenitev obstoječe infrastrukture, hitrejši pretok tovornjakov, nove gospodarske cone z gradnjo bencinskih servisov, obmejnih trgovin, skladišč, proizvodnih obratov. Izpostavila bi še poslovno cono Žirovnica, ki leži neposredno ob avtocesti in je idealno izhodišče za poslovanje na trgih Srednje Evrope. Cona se še razvija, ima urejena, komunalno opremljena zemljišča in možnost priključitve na cestni priključek, ima kanalizacijski in električni priključek. Arhitektonsko in urbanistično je zasnovana in umeščena v stimulatívno zeleno okolje, ki spodbuja k inovativnosti in ustvarjalnosti. Z boljšo cestno povezavo oziroma pretočnostjo bo še posebej po odprtju druge cevi karavanškega predora potencialno zanimiva za podjetja iz avstrijske Koroške. ■

POCLAIN HYDRAULICS

Poclain Hydraulics s povečanim obsegom poslovanja do novih zaposlitev

Podjetje kot prejemnik certifikata Družbeno odgovoren delodajalec z izboljševanjem delovnih pogojev dviguje nivo pozitivne organizacijske klime

Žirovsko podjetje Poclain Hydraulics, ki je del mednarodne skupine Poclain, je v svetu med najbolj prepoznavnimi proizvajalci ventilov za hidravlične pogoje mobilnih delovnih strojev ter med vodilnimi pri proizvodnji hidravličnih ventilov za zavore. Podjetje, ki ima danes skoraj 300 zaposlenih, več kot 95 odstotkov svojih prihodkov ustvari z izvozno dejavnostjo in uspešno vstopa na nove trge k največjim svetovnim igralcem. Njihovi glavni kupci prihajajo iz segmenta tovornih vozil in prikolic ter kmetijske in gradbene mehanizacije. Kot pojasnjuje direktor Aleš Bizjak, so v podjetju lani ustvarili za 41 milijonov evrov prihodkov, glavnino rasti njihovega poslovanja pa generirajo na segmentu ventilov za zavore, zato v Žireh načrtujejo tudi popolno posodobitev in razširitev te linije. V podjetju so ponosni, da so njihovi hidravlični ventili in hidravlične naprave vgrajeni tudi v najzahtevnejše kmetijske stroje, med njihovimi referenčnimi kupci pa je tudi največji svetovni proizvajalec kmetijske mehanizacije.

Največji izziv pri povečanem obsegu poslovanja, ki ga narekuje intenzivno povpraševanje s svetovnih tržišč, v podjetju predstavljajo usposobljeni kadri, ki jih na trgu dela pri nas kronično primanjkuje. To je tudi eden izmed razlogov, da so v lanskem letu zagnali projekt »Blagovna znamka delodajalca«, s katerim želijo izboljšati zaposlitveno izkušnjo, da bi preverili, kako zaposleni cenijo podjetje kot delodajalca ter kako ga ocenjujejo kandidati na trgu dela. »Kot prejemniki certifikata Družbeno odgovoren delodajalec, ki smo ga pridobili v avgustu, bomo v prihodnje našim zaposlenim omogočali še lažje usklajevanje zasebnega in družinskega življenja,« pojasnjuje vodja enote Ravnanje s človeškimi viri Eva Kusič Mihelčič. »Naša štipendijska politika, ki vključuje tudi visoko izobražene diplomante mehatronike in strojništva, je še vedno ključna za zagotavljanje ustre-

nih kadrov v podjetju, saj se lahko kandidati že v procesu izobraževanja ob svojih mentorjih seznanjajo in prilagajajo specifikam v naši proizvodnji. Med kadri, ki jih najpogosteje iščemo, so običajno profili s srednjo ali poklicno stopnjo izobrazbe, kot so strojni mehaniki, orodjarji - oblikovalci kovin in mehatroniki, ki zapolnjujejo delovna mesta pri upravljanju obdelovalnih strojev ter kot sestavljavci sestavin in sistemov. Kandidatom nudimo dinamično delo, stimulatívno nagrajevanje ter možnost dodatnega izobraževanja, napredovanja in razvoj kariere. Vse, ki bi jih delo v našem izjemno dinamičnem in prijetnem kolektivu zanimalo, vabimo, naj nam čim prej pošljejo prijave z življenjepisom na e-naslov zaposlitev@poclain.com, ali pa vlogo pošljejo preko pošte na naslov: Poclain Hydraulics, d. o. o., Industrijska ulica 2, 4226 Žiri. Za dodatne informacije nas lahko pokličejo na 04/ 51 59 229.«

Žirovski Poclain Hydraulics predstavlja pomemben kompetenčni center za hidravlične ventile in hidravlične naprave v mednarodni skupini Poclain, hkrati pa smo tudi njihov ključen tehnološki center za avtomatske preizkuševalne naprave hidravličnih sestavin. Kot prejemnik certifikata Družbeno odgovoren delodajalec skladno s politiko skupine in z razvojem ključnih znanj tudi v Žireh nenehno stremimo k boljši učinkovitosti, odličnosti poslovanja in vrhunski kakovosti izdelkov.

K sodelovanju vabimo nove sodelavce, razpisujemo nove štipendije in vključujemo nove kandidate v program vaještva.

Certifikat
**Družbeno
odgovoren
delodajalec**

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI
SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

- **ZAPOSILIMO (m/ž):** upravljaavec obdelovalnih strojev, sestavljalec sestavin in sistemov, serviser na aftermarketu, samostojni projektant, samostojni tehnolog, planer, inženir kakovosti;
- **ŠTIPENDIRAMO:** oblikovalec kovin, strojni tehnik, diplomirani inženir mehatronike, diplomirani inženir strojništva;
- **VAJENIŠTVO:** oblikovalec kovin, strojni mehanik, mehatronik operater.

tinex.si

Poslovna cona B 20
SI-4208 Šenčur
Slovenija

Celovita podpora vsaki industriji.

S številno in pestro zalogo se prilagodimo
vašim potrebam v najkrajšem času.

Skupaj. Za vas. Več kot 30 let.

- Spletna trgovina
- 45.000 izdelkov vedno na zalogi
- Strokovna pomoč in podpora 24/7/365
- Konsignacijska skladišča
- Dostava
- Maloprodajna trgovina

SCHAEFFLER

Certified by
Schaeffler

NTN **SNR**

I S B

BECC

**ORIGINAL
PERMAGLIDE**

elbe **elso**

RINGSPANN

FREUDENBERG

DICHTOMATIK

Continental

PIZZIRANI

DONGHUA

the Crosby group

LOCTITE

FESTO

GORENJSKA REGIJA

Pred vrati so očitno poslovno nemirni časi

V Domelu se v letu 2023 predvsem bojijo zapiranja proizvodenj po EU zaradi visokih cen energije, v M-Sori in Iskratelu prav tako izpostavljajo skrb zaradi povečanja cene elektrike.

Darja Kocbek

V podjetjih na Gorenjskem se večinoma lahko zahvalijo lastni iznajdljivosti in odločnosti, da kljubujejo izzivom, s katerimi se v letošnjem letu srečujejo pri poslovanju. Kaj bo v letu 2023, bo v veliki meri odvisno od geopolitičnih razmer in morebitne recesije.

Poslovanje **Iskratela** so v letošnjem letu precej zaznamovali zunanji, geopolitični dejavniki, kot tudi zakasnitve v dobavni verigi, predvsem pri dobavi čipov in ostalih komponent, nam je pojasnil **Janez Ōri, direktor za strateški**

razvoj. »Na spremenjene okoliščine smo se odzvali pravočasno in odločno, sprejeli prave odločitve in se, kot kaže trenutni poslovni rezultat, ustrezno preusmerili na nadomestne trge,« razlaga. Zadovoljni so z uspešnostjo pri prodoru na zahtevne trge zahodne in srednje Evrope, kjer si do konca leta obetajo razvoj novih poslovnih priložnosti, kar bo doprineslo k pozitivnemu zaključku poslovnega leta, pravi Ōri.

Izzivi za prihodnje leto po njegovih besedah vsekakor izhajajo iz naslova visokih cen in oskrbe z energenti. Na strateško

pomembnih trgih zahodne in srednje Evrope se nadejajo nadaljnjih uspehov tudi v tesnem sodelovanju z lastnikom – skupino Kontron AG, ki sodi med vodilne tehnološke družbe na področju rešitev interneta stvari, informacijskih in komunikacijskih rešitev ter proizvodnje elektronike.

Predelovalne dejavnosti gorenjske regije ustvarijo 33 % dodane vrednosti celotne gorenjske regije (pomen teh med vsemi gospodarskimi družbami je 51-odstoten). Še 21 % ustvarijo trgovina, gostinstvo, promet, 14,5 % uprava in obramba, socialno varstvo in zdravstvo, 8,7 % poslovanje z nepremičninami, 6 % strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti, 5,9 % gradbeništvo (leto 2021).

Analitika GZS

Skupina Triglav je ohranila finančno moč

V **Skupini Triglav** so v prvi polovici leta 2022 dosegli dobre rezultate. Glede na lansko prvo polletje so za 11 odstotkov povečali celotne prihodke na 861,2 milijona evrov, obseg obračunane kosmate zavarovalne premije so okrepili za 9 odstotkov – na 797,2 milijona evrov. »Premijsko rast smo dosegli v vseh zavarovalnih segmentih in na vseh trgih regije, kjer posluujemo,«

Foto: Iskraemeco

V Iskraemecu pravijo, da je že vse nared za širjenja na trge izven Evrope, kot so npr. države na Bližnjem vzhodu in v Afriki ter države Latinske Amerike in azijsko-pacifiške regije.

nam je pojasnil **Luka Pušnik, direktor službe za korporativno komuniciranje**.

Polletni konsolidirani dobiček pred obdavčitvijo v višini 57,5 milijona evrov je za 2 odstotka višji kot lani v enakem obdobju, nanj pa so vplivali povečan obseg poslovanja, uspešno obvladovanje inflacijskih pritiskov in drugih vplivov iz okolja ter negativni donosi finančnih naložb. »Skupina Triglav je ohranila finančno moč s kapitalsko ustreznostjo v ciljnem razponu. Na tej podlagi ocenjujemo, da bomo dosegli načrtovani letni dobiček, ob tem pa opozarjamo, da so se zaradi negativnih vplivov iz poslovnega okolja pomembno povečala tveganja realizacije ciljnega dobička,« razlaga Pušnik.

Rezultati po njegovih besedah potrjujejo robustnost poslovnega modela ter odpornost tako zavarovalno-tehničnega dela poslovanja kot solventnostnega položaja Skupine Triglav ob poslabšanju gospodarskih razmer. »Zato si bomo zanj prizadevali tudi v prihodnjem letu. Ob tem bomo sledili smernicam, ki smo

jih zastavili v novelirani strategiji do leta 2025,« nam je pojasnil Luka Pušnik. V njej so sicer ohranili bistvene usmeritve iz preteklega strateškega obdobja in jo razvojno nadgradili. Še eksplicitneje kot v preteklosti so v njej poudarili ambicije trajnostnega razvoja na okoljskem, družbenem in upravljavskem področju. »To nam omogoča, da ustvarjamo dolgoročno stabilno podlago za dobičkonosno in varno poslovanje Skupine Triglav,« pravi Pušnik.

Z uspešnim prodorom na zahtevne trge zahodne in srednje Evrope si v Iskratelu do konca leta obetajo razvoj novih poslovnih priložnosti.

Iskraemeco ima dovolj naročil

Za **Iskraemeco** je bilo letošnje leto zaradi različnih izzivov izjemno zahtevno, pravi **Smilja Dolgan Paternoster, vodja strateškega marketinga**. Med njimi so izzivi pri dobavi elektronskih komponent,

pri čemer ne gre samo za pomanjkanje mikroprocesorjev. Zaradi svetovnih političnih razmer se soočajo s povišanjem cen osnovnih surovin, logističnimi in transportnimi negotovostmi. Vpliv covid-19 je manjši kot v letu 2021, vendar še vedno veljajo omejitve za potovanja, zlasti v nekatere azijske države. »Prodaja bo posledično nižja od pričakovane, vendar imamo dovolj naročil, ki zagotavljajo uspešno prihodnost podjetja,« pravi Smilja Dolgan Paternoster.

V letu 2023 pričakujejo, da se bodo omenjeni izzivi nadaljevali, čeprav z manjšim vplivom na poslovanje kot letos. Veliko bo seveda odvisno od svetovnih političnih razmer in morebitne recesije. Da bi se temu čim bolj uspešno zoperstavili, je del strategije Iskraemeca geografska širitev zunaj osrednjih trgov v Evropi, na Bližnjem vzhodu in v Afriki, v države Latinske Amerike in azijsko-pacifiške regije, kjer je vse nared za nadaljnje dobro poslovanje, pojasnjuje Smilja Dolgan Paternoster.

VSE POTI VODIJO NAVZGOR

OBJEKTI

- 4 hangarji za večja vzdrževalna dela
- 10.000 m² hangarjev in podpornih delavnic

STRANKE

- več kot 70 strank na 3 celinah

ZAPOSLENI

- do 350 usposobljenih zaposlenih
- 400.000 delovnih ur letno

PARKIRANJE

- do 30 parkirnih mest za letala

Podjetje **Adria Tehnika** s sedežem na Letališču Jožeta Pučnika Ljubljana je eno vodilnih podjetij za vzdrževanje, servisiranje in delovanje letal z več kot 60 let izkušenj. Specializirano je za bazno in linijsko vzdrževanje letal v skladu z zahtevami EASA Del 145. Adria Tehnika je tudi imetnik potrdila po Delu 147 – certifikata za tehnično usposabljanje.

V celoti opremljenih hangarjih s potrebnimi orodji in opremo, Adria Tehnika izvaja vzdrževanje najbolj razširjenih ozkotrupnih letal največjih proizvajalcev, kot so: Airbus, MHIRJ (Bombardier) CRJ – za katere je Adria Tehnika pooblaščen servisni center.

S pomočjo delavnic Adria Tehnika ponuja vzdrževalne storitve na vseh ravneh, od dnevnih pregledov do vključno največjih vzdrževalnih pregledov (t.i.D-pregledov), in najzahtevnejše modifikacije strukture, če omenimo samo nekaj primerov. Slovensko podjetje Adria Tehnika si je ustvarilo dober sloves med letalskimi družbami, zahvaljujoč visoko motiviranemu in usposobljenemu osebju, konkurenčnim časi izvedbe pregledov, zavezanosti kakovosti, prilagodljivosti in konkurenčnim cenam.

Zahvaljujoč desetletjem izkušenj v letalski industriji, več kot 70 strankam na treh celinah in ugodni geografski lokaciji v središču Evrope ima Adria Tehnika zelo močan položaj na evropskem trgu.

ADRIATEHNIKA
AN AVIAPRIME COMPANY

Zgornji Brnik 130 D, 4210 Brnik-Aerodrom, Slovenija
T: +386 4 2590 4250, E: office@ateh.si; www.aviaprime.eu

Sledite nam na:

Ste v iskanju nove kariere priložnosti?

Spoznajte svet letalstva in postanite del nas.

Več informacij: kadrovska@ateh.si

V Domelu opozarjajo na visoko inflacijo

V skupini Domel so zadovoljni z obsegom poslovanja v letošnjem letu, saj so v prvih sedmih mesecih prodali za 120 milijonov evrov izdelkov, kar je 15 odstotkov več kot v enakem obdobju lani. »Do konca leta pričakujemo podoben trend, kljub temu, da se določeni trgi počasi ohlajajo. Rezultat iz poslovanja je letos slabši od načrtovanega predvsem zaradi višjih stroškov materialov in storitev, ki nam jih ne uspe povsem prenašati v prodajne cene oziroma jih prenašamo s časovnim zamikom,« nam je razložil **Matjaž Čemažar, predsednik uprave Domel Holdinga**. »Čeprav so se razmere v oskrbovalni verigi vsaj delno umirile, je pri dobavah iz Kitajske še vedno velika negotovost tako zaradi transporta kakor tudi tveganja ponovnega zaprtja,« je še pristavil.

V letu 2023 se na nabavni strani v Domelu po Čemažarjevih besedah predvsem bojijo zapiranja proizvodenj po EU zaradi visokih cen energije, saj se določene industrije, kjer ta predstavlja velik del stroškov, že odločajo za ta korak. Tudi možno pomanjkanje plina vidijo kot veliko tveganje, saj je proizvodnja jekel,

aluminija, plastičnih granulotov zelo odvisna od tega energenta. »Od dobaviteljev smo že zahtevali podatke o odvisnosti od plina in načrt za obvladovanje tveganja. Dodatne skrbi povzroča visoka inflacija, nizka vrednost evra glede na dolar in ohlajanje gospodarstva v Nemčiji pa tudi na globalni ravni, saj svetovni PMI indeksi kažejo na zmanjševanje nabavnih aktivnosti,« je naštel Matjaž Čemažar.

V Domelu spremljajo dogajanje v povezavi s covidom-19, stopnjevanjem napetosti med Kitajsko in Tajvanom ter razpletom ukrajinske vojne, saj v vseh primerih občutijo posledice na oskrbovalni verigi – neposredno prek prekinjenih dobav ali posredno z znižanim povpraševanjem. Da bi se tveganjem izognili, vseskozi iščejo rešitve znotraj celotne oskrbovalne verige, vpeljujejo nove, predvsem lokalne dobavitelje in materiale z boljšo razpoložljivostjo, tudi s pogledom na usmeritve ESG.

»Trženjske strategije ne spreminjamo, saj imamo trdna in dolgoročna razvojnna partnerstva z obstoječimi kupci, pri širjenju predvsem temeljimo na naših ključnih strateških kompetencah. V zadnjem obdobju povečujemo prodajo v Severni Ameriki, na Japonskem in v Južni Koreji. Nadaljujemo s stalno aktivnostjo pridobivanja novih kupcev, geografsko se ne omejujemo,« je še pojasnil Matjaž Čemažar.

BDP na prebivalca gorenjske regije (18.893 EUR, 2020) je sedmi najnižji med dvanajstimi regijami v Sloveniji. Ob tem je bil za 15,3 % nižji od povprečnega v Sloveniji.

Analitika GZS

Dobavljivost surovin je razmeroma zanesljiva, pravijo v SIJ

Električna energija in zemeljski plin predstavljata večino energetske stroškov **Skupine SIJ**. V primerjavi z lanskim letom zato letos kot energetska intenzivna industrija močno občutijo nesorazmerne visoke cene energentov. »Skladno s podražitvijo surovin in energentov ter ob visokem povpraševanju na jeklarskih

trgih smo v preteklem letu prodajne cene po vnaprejšnjem dogovoru s kupci uspešno uravnavali, vendar je trenutno že občutiti trend upadanja prodajnih cen, ob čemer pa cene energentov še naprej rastejo,« nam je pojasnila **Katja Krumpak, vodja korporativnega komuniciranja**. Cene večine surovin, ki so za Skupino SIJ ključne, so pred poletjem dosegle svoj vrh. V zadnjih mesecih je njihov trend sicer negativen, vendar so še vedno na visoki ravni. Dobavljivost surovin je razmeroma zanesljiva.

»Z rezultati poslovanja v prvem polletju smo zadovoljni, kako bodo razmere na trgu energentov in ohlajanje evropskega gospodarstva vplivali na naše poslovanje do konca leta, pa v tem trenutku težko ocenimo,« je povedala Krumpakova. V Skupini SIJ po njenih besedah pozdravljajo prve vladne ukrepe za pomoč podjetjem zaradi visokih cen električne energije in plina. Obenem upajo, da bo vlada uresničila svoje napovedi ter čim prej nadaljevala s pripravo konkretnih ukrepov in poiskala rešitve za pomoč gospodarstvu v naslednjih mesecih in naslednjem letu. »Omejitev cen energentov (t. i. kapica) je edini ukrep, ki bi ustrezno naslovil izzive, ki energetska intenzivno industrijo čakajo v naslednjih mesecih,« pravi Katja Krumpak. (V Skupini SIJ so ob zaključku redakcije že začeli zmanjševati obseg proizvodnje, op. p.)

M-Sorin izvoz je razpršen

Za družbo M-Sora je letošnja največja težava rast cen materialov, ki se vleče že drugo leto. »Zaradi dolgega cikla proizvodnje smo s povišanjem cen izdelkov vedno v zaostanku. Tako bomo imeli rekordno realizacijo, dobiček bo pa manjši, odnesle ga bodo podražitve materialov. Rast cen se je sicer umirila, upamo, da ne pride še do kakšnega šoka. Tako načrtujemo, da bi do konca leta poslovali bolj predvidljivo. Naročil je za to leto dovolj,« nam je pojasnil **direktor Aleš Dolenc**.

Za prihodnje leto jih najbolj skrbi povečanje cene elektrike. »Po današnjih podatkih je to 10-kratno povečanje glede na trenutne cene. Nikakor ne razumemo teh cenovnih gibanj, ki so gotovo

Foto: Domel

V Domelu so po besedah predsednika uprave Matjaža Čemažarja od dobaviteljev že zahtevali podatke o odvisnosti od plina in načrt za obvladovanje tveganja.

rezultat špekulacij, kajti stroški proizvodnje elektrike se niso povečali tako kot cena,« pravi Dolenc. M-Sora po njegovih besedah izvaža v večino razvitih držav. »Naš izvoz je razpršen, bodo pa gotovo s pojavom recesije povsod več ali manj podobni problemi. Vse kaže, da prihajamo v bolj nemirne poslovne čase,« je pojasnil.

Izvoz blaga gorenjske regije je bil v 2021 za 18 % višji kot v 2020 in obnem za 6 % višji kot v 2019. Uvoz blaga v 2021 je bil za 32 % višji kot v 2020 in za 17 % višji kot v 2019. Izvoz gorenjske regije predstavlja 7,4 % celotnega izvoza Slovenije (v 2021), uvoz pa 5,6 % celotnega uvoza Slovenije.

Analitika GZS

Velika vlaganja v vzdržnost poslovanja

V LTH Castings kljub zelo zahtevnim okoliščinam ohranjajo stabilno poslovanje. Ker imajo veliko novih projektov, imajo dobre obete za prihodnje. Vpliv trenutno malo manjše prodaje avtomobilov sicer čutijo tudi v proizvodnji. »Za uspešno poslovanje je letos bolj kot kadarkoli doslej potrebna velika mera prožnosti. Dosedanja problematika pomanjkanja polprevodnikov se umirja. V ospredje pa prihajajo tveganja, povezana s surovinami in energenti, tako z njihovo razpoložljivostjo kot ceno, temu

Foto: Nejc Lasič

Zaradi negativnih vplivov iz poslovnega okolja, so se pomembno povečala tveganja realizacije ciljnega dobička.

pa se je pridružila še stagflacija in s tem pritisk na cene dobaviteljev,« je pojasnila **Mateja Edelbaher, svetovalka za odnose z javnostmi**. V LTH Castings so v preteklosti veliko vlagali v vzdržnost poslovanja, tako da ta tveganja zaenkrat dobro obvladujejo.

»Dolgoročno pričakujemo rast poslovanja, saj ogromno vlagamo v razvoj in najnovejšo tehnologijo, potrebne v transformaciji avtomobilske industrije. Smo razvojni partner avtomobilskim podjetjem pri e-mobilnosti, čemur je namenjen tudi že pomemben del naše proizvodnje,«

pravi Edelbaherjeva. Ključno v času prehoda v avtomobilski industriji je po njenih besedah pravo razmerje med obstoječimi programi in novimi programi za e-mobilnost. Z novo pridobljenimi projekti so v LTH Castings umeščeni v vse ključne komponente e-mobilnosti, kar jim daje dobro osnovo za poslovanje tudi v času prehoda. ■

Cenovna gibanje elektrike so rezultat špekulacij, meni direktor podjetja M-Sora Aleš Dolenc.

LASERSKI RAZREZ

PREBIJANJE

VARJENJE

PRAŠNO LAKIRANJE

PROJEKTIRANJE

PETAL PEČNIK
PROIZVODNJA IN PRODAJA KOVINSKIH IZDELKOV d.o.o.

Dejavnost našega podjetja
je mehanska obdelava pločevine.

Specializirani smo na strojogradnjo
ter vso pripadajočo opremo,
izdelavo računalniških ohišij in elektro omare.

Poleg podstavkov za stroje izdelujemo tudi izdelke
iz inox in aluminij pločevine po željah kupca.

PETAL PEČNIK d.o.o.
Britof 27, 4000 Kranj
TEL: +386 31 359 525
E-mail: info@petal-pecnik.si

MALI-E-TIKO

Uspevajo s kakovostjo, prilagodljivostjo in okoljsko naravnostjo

S kakovostjo in profesionalnim odnosom do vsakega kupca ter skrbjo za okolje si v družbi Mali-E-Tiko že dobrih trideset let zagotavljajo rast, njihova prilagodljivost pa jim pomaga krmariti tudi skozi sedanje negotove čase.

Družinsko podjetje Mali-E-Tiko, ki ima sedež v Trziču, proizvaja ohišja za elektronske izdelke in hladilna telesa ter kovinske izdelke. Bistvo svoje dejavnosti so strnili v slogan: Mali-E-Tiko: Mojstrovine iz kovine.

Prodaja na zahtevne trge

Večino proizvodnje prodajo na zahtevne tuje trge – neposredno v Nemčijo, Avstrijo, Italijo in Hrvaško – obenem pa njihovi domači naročniki elektroniko, ki jo vgradijo v svoja ohišja, v celoti izvažajo. Kupce prepričajo s kakovostjo, odzivnostjo in prilagodljivostjo, pri čemer so jim v pomoč tehnološka opremljenost, sodobna strojna in programska oprema ter dolgoletne izkušnje v razvoju. Odlikuje jih tudi okoljska naravnost, ki se kaže tako v njihovih izdelkih kot v proizvodnji, ki ne obremenjuje okolja. V tej luči načrtujejo postavitev lastne sončne elektrarne, ki jim bo omogočila tudi precejšnjo mero samozadostnosti pri oskrbi z električno energijo.

Kupci jim ostajajo zvesti

K njihovi poslovni trdnosti prispeva tudi precejšnje število kupcev. Ti jim po besedah direktorja Marjana Malija ostajajo zvesti tudi v sedanjih negotovih časih, obenem pa povečujejo svoja naročila, saj v družbi Mali-E-Tiko realno in racionalno prilagajajo cene trenutnim, nepredvidljivim razmeram na trgu ter ohranjajo kakovost in redne dobave. Precej pozornosti posvečajo tudi pridobitvi novih domačih kupcev. Ker so prodajno in nabavno usmerjeni v srednjo in zahodno Evropo, jim vojna v Ukrajini ne povzroča težav.

Skrb za kadre

Veliko pozornost namenjajo kadrom. Trenutno zaposlujejo 90 ljudi, ki jim, poleg plač, ki so nad povprečjem v panogi, zagotavljajo spodbudno delovno okolje in socialno varnost. Zato ti v podjetju ostajajo. Med zaposlenimi spodbujajo izobraževanje in jim plačajo tudi nadaljevanje ali dokončanje šolanja ali študija za pridobitev višje stopnje izobrazbe. Navdušujejo jih tudi za predloge za posodobitve poslovanja.

Dijake in študente vabijo na poletno delo, da se učijo in morebiti tudi navdušijo za delo pri njih, prav tako praktikanke. Pripravljeni so vlagati v izobraževanje novih varilcev in strojnikov – tudi v obliki štipendij. Marjan Mali ob tem opozarja na pomanjkanje tehničnega kadra, zlasti varilcev, kar je v veliki meri posledica dolgoletnega zanemarjanja poklicnega izobraževanja.

Stabilno poslovanje tudi v prihodnje

Tudi v prihodnosti bodo največjo pozornost namenili kakovostnemu oskrbovanju obstoječih kupcev, iskali bodo tudi nove, ki bodo deležni enake ravni storitev kot sedanjí.

Ker želijo ostati sodobno, izvozno usmerjeno podjetje, bodo še naprej skr-

beli za tehnološko opremljenost, nadaljevali bodo informatizacijo poslovanja. Načrtujejo postavitev lastne lakirnice, saj zdaj zanje lakiranje opravljajo zunanji izvajalci. S tem bi pospešili izdelavo izdelkov, znižali bi tudi prevozne stroške.

Skrb za lokalno skupnost

V Mali-E-Tiko so močno vpeti v lokalno skupnost. Zaposlujejo predvsem domačine, podpirajo gasilce, sponzorirajo izobraževanje v lokalni skupnosti in humanitarne akcije. Marjan Mali je tudi član Rotary kluba Tržič-Naklo, v okviru katerega so različne organizacije opremili z defibrilatorji, prireajo pa številne humanitarne prireditve.

Proizvodni program družbe Mali-E-Tiko

- Hladilna rebra
- Alu in kovinska ohišja
- Kovinski izdelki po idejni zasnovi ali po že izdelanih risbah
- Dodatni pribor
- Storitve na področju kovinskih izdelkov in delov za elektroniko

MALI-E-TIKO
MOJSTROVINE IZ KOVINE

GORENJSKA REGIJA

Glavna spodbuda za zaposlene so nagrade

Podjetja spodbujajo zaposlene, da predlagajo spremembe in izboljšave. Številna prispevke svojih zaposlenih tudi nagradijo.

Darja Kocbek

Ker se zavedajo pomena inovativnosti v podjetjih, na Gospodarski zbornici Slovenije – Regionalni zbornici za Gorenjsko (RZG) spodbujajo in promovirajo inovacijsko dejavnost z različnimi aktivnostmi, med katerimi posebej izstopajo »Priznanja GZS za najboljše inovacije«.

Družba M-Sora je dobila nagrado GZS za inovacije za novo okno Udobje Ultimo. »Naša vlaganja v inovacije in razvoj so namenjena stalnemu izboljševanju naših proizvodov predvsem v smeri izboljšanja energetske učinkovitosti in trajnosti tako izdelkov kot tudi poslovanja,« nam

je pojasnil **direktor M-Sore Aleš Dolenc**. Iščejo rešitve za krožno gospodarstvo v smislu zmanjšanja porabe energije, ogljičnega odtisa, recikliranja in ponovne uporabe izdelkov ali sestavnih delov. V tej smeri so razvili novo okno Udobje Ultimo. Veliko pozornosti po Dolencovih besedah namenjajo tudi izboljševanju procesov s pomočjo digitalizacije.

Pred leti so sprejeli pravilnik o nagrajevanju inovacij. »Seveda je treba sodelavce stalno spodbujati k posredovanju predlogov za izboljšave. Vsak predlog nagradimo. Organiziramo še posebni dogodek Dan

inovativnosti, kjer nagradimo najboljše in izžrebamo še dodatne nagrade,« nam je pojasnil Aleš Dolenc.

Veliko napora v M-Sori po njegovih besedah usmerjajo v to, da delavce spodbudijo k razmišljanju, kako bi delali bolje z manj motnjami v poslovanju, z manj napora, bolj produktivno. Za to pa so seveda potrebne spremembe, do katerih je v začetku vedno odpor. Sicer pa dobro sodelujejo s Šolskim centrom Škofja Loka, ki izobražuje njihove bodoče sodelavce. Na razvojnih projektih pa največ sodelujejo z Biotehnično fakulteto, na posameznih projektih pa tudi s tujimi inštituti. »Sodelovanje s tujimi inštituti odpira vrata tudi do kupcev na teh trgih,« razlaga Dolenc.

Z inovacijami do več kot pol milijona evrov prihrankov

V Domelu so kupce prepričali z inovativnimi elektromotorskimi rešitvami za hladilne črpalke in kompresorje električnih vozil, z motorji za ventilatorje in klimatske naprave, ki omogočajo najvišje prihranke električne energije na svetu med motorji, proizvedenimi v serijski proizvodnji, nam je razložil **Matjaž Čemažar, predsednik uprave Domel Holdinga**. Tudi najnovejša sesalna enota z novimi tehnologijami po njegovih besedah izstopa iz povprečja. »Ključna vrednost teh vlaganj je dvig dodane vrednosti, rast s trajnostno inovativnimi programi in

V podjetju M-Sora nagradijo vsak predlog sodelavcev za izboljšave

stabilnost na poslovnem področju,« pravi Čemažar.

V Domelu zaposlene k inovativnosti in njeni implementaciji v življenje spodbujajo na različne načine, kot so interna ter eksterna izobraževanja in pa seveda nagrade. »Da je proces od zajema, vrednotenja in do realizacije inovativnih predlogov sistematičen in kar se da hiter, imamo vzpostavljen programsko podprt proces SORA,« pravi Čemažar. Letni prihranki zaradi implementacije inovativnih predlogov v Domelu znašajo več kot pol milijona evrov.

Z izobraževalnimi in raziskovalnimi ustanovami Domel najbolj neposredno sodeluje prek izobraževanja štipendistov. Razvojno sodelovanje ima vzpostavljeno z Univerzo v Ljubljani, Univerzo v Mariboru, Institutom Jožef Štefan, Kemijskim inštitutom in z drugimi razvojnimi ter tehnološko naprednimi podjetji. »Delamo na skupnih projektih. Primer je e-kolo: s povezovanjem znanja več institucij in podjetij smo pripeljali do kvalitetnega in konkurenčnega slovenskega produkta,« nam je pojasnil Matjaž Čemažar.

Opirajo se na štiri stebre

Iskratel se na področju inovativnosti, raziskav in razvoja opira na štiri glavne stebre, nam je pojasnil **upravljavec inovativnosti Gregor Smolej**. S konzorcijskimi raziskovalnimi projekti skupaj z

raziskovalnimi institucijami, partnerskimi podjetji in tehnološkimi dobavitelji naslavlja velike izzive posameznih industrijskih vertikal v povezavi z digitalno preobrazbo. Posebej so ponosni na rezultate projekta 5G Varnost, ki so ga zaključili konec leta 2021. Razvojna vlaganja v tehnologije 5G-jedrnih omrežij, interneta stvari (IoT), zasebnih oblakov in obdelavo velepodatkov predstavljajo osnovo za posodobitev omrežij in storitev za industrijske vertikale, še posebej za področje transporta, energetike, pametnih mest in tovarn, pravi Smolej.

Uspešne rezultate s prikazanimi koristmi v Iskratelu nagradijo tudi denarno.

Nova generacija produktov na področju širokopasovnega dostopa Iskratel po njegovih besedah prinaša večjo konkurenčnost na obstoječih trgih, omogoča mu tudi prodor in rast tržnega deleža na trgih zahodne Evrope. Odprte inovacijske aktivnosti, delavnice in pobude predvsem na temo digitalne preobrazbe in trajnosti pa predvsem pomenijo razmislek o prenovi poslovnih modelov s pomočjo novih tehnologij in spremenjenih navad B2B-strank.

V Iskratelu so v letu 2021 prenovili sistem internega množičnega inoviranja, pri katerem lahko zaposleni aktivno

sodelujejo pri vsaki inovacijski pobudi v podjetju. K sodelovanju v procesu inoviranja jih spodbujajo s praktičnimi nagradami, za uspešne rezultate s prikazanimi koristmi pa tudi z denarnimi nagradami. »Vsakoletna priznanja GZS za inovacije dokazujejo vrhunske rezultate našega »inovacijskega stroja«, ki hrani »izvedbeni stroj« s prenovljeno ponudbo rešitev in produktov, preoblikovanimi poslovnimi modeli, ki omogočajo rast in ohranjanje konkurenčnosti podjetja na globalnem trgu,« pravi Gregor Smolej.

Gorenjska regija je tretja regija z najvišjo povprečno bruto plačo med 12. statističnimi regijami (1.921 EUR povprečne bruto plače v prvih petih mesecih leta 2022). V prvih petih mesecih 2022 je bila povprečna bruto plača v gorenjski regiji nominalno višja za 1,8 % (v Sloveniji nižja za 0,9 %) v primerjavi z enakim obdobjem 2021 in obenem za 2,5 % nižja od povprečne bruto plače v Sloveniji.

Analitika GZS

Z razvojem se SIJ Acroni vključuje v proces zelenega prehoda

V Skupini SIJ nenehno vlagajo v razvoj in raziskave novih vrst jekla oziroma v izboljšane lastnosti obstoječih jekel. »Trenutno med drugim razvijamo nove vrste nišnih specialnih jekel za uporabo v letalski industriji in e-mobilnosti. Z nadaljnjim razvojem najzahtevnejših specialnih neorientiranih elektropločevin SIJ Acroni sledi usmeritvam na trgu ter se aktivno vključuje v proces zelenega prehoda. Proizvajamo tudi superavstenitna nerjavna jekla za najzahtevnejše aplikacije in z razvojem izdelkov iz feritnega nerjavnega jekla vstopamo na trg aplikacij vodikovih tehnologij,« razlaga **Katja Krumpak, vodja korporativnega komuniciranja v SIJ**.

V okviru projekta Creators v SIJ Acroni preučujejo možnosti za razvoj krovnega modela energetske skupnosti z izkoriščanjem odvečne toplote za ogrevanje mesta ter za postavitev do 5 MW sončne elektrarne in vodikarne. Pri projektu CREATORS si SIJ Acroni skupaj s partnerji prizadeva

Foto: Domel

E-kolo je plod sodelovanja podjetja Domel z več institucijami in podjetji.

predvsem za razvoj simulacijskih orodij, ki bodo v pomoč optimalnim rešitvam za izvedbo trajnostno naravnane energetske skupnosti.

Zaposlene v SIJ spodbujajo k razmišljanju o izboljšavah in inovacijah prek sistema stalnih izboljšav in interne platforme za oddajanje, ocenjevanje in nagrajevanje predlogov. Imam idejo. »Naš končni cilj je, da bi vsak zaposleni podal vsaj en predlog za izboljšavo na leto. Lani smo v Skupini SIJ od zaposlenih zbrali 600 predlogov s skupnim učinkom v višini 3,1 milijona evrov. Družbe Skupine SIJ že vrsto let redno prejema regionalne in nacionalne nagrade za inovativnost GZS,« je spomnila Katja Krumpak.

Stopnja registrirane brezposelnosti je bila v gorenjski statistični regiji maja 2022 najnižja med vsemi regijami. Znašala je 3,4 % (3,9 % v obdobju I-V 2022), kar je bilo pod povprečjem Slovenije (5,7 %).

Analitika GZS

Z izobraževalnimi in raziskovalnimi ustanovami sodelujejo na različne načine

V Skupini Triglav so se usmerili v razvoj mobilnih aplikacij, platform in simulatorjev, s katerimi krepijo preventivno ravnanje med strankami in širšo javnostjo. »Med drugim lahko izpostavimo

Foto: SIJ

Skupni učinek predlogov, ki so jih lani dali zaposleni v Skupini SIJ, znaša 3,1 milijona evrov.

simulatorja varne vožnje in potresov v digitalnem centru Triglav Lab ter mobilni aplikaciji Triglav vreme in DRAJV,« pravi **Luka Pušnik, direktor službe za korporativno komuniciranje**. Na področju reševanja škod so razvili tehnološko rešitev, ki jim omogoča ogled škode na daljavo s pomočjo pametnega telefona stranke, v proces cenoitve škod so vključili sodobne pristope, kot je ocenjevanje škode z droni.

»Digitalizacijo in inovativnost poslovanja v Skupini Triglav razvijamo na različnih ravneh – od prilagajanja procesov, storitev, pa tudi do prilagajanja strukture zaposlenih,« pravi Pušnik. V

Zavarovalnici Triglav z izobraževalnimi in raziskovalnimi ustanovami ter stanovskimi organizacijami sodelujejo na različne načine: od povezovanja pri izvedbi različnih izobraževanj, usposabljanj in izobraževalnih programov, sodelovanja pri iskanju talentov, inovativnih praks in trajnostnih rešitev, do podpore različnim aktivnostim. Z izobraževalnimi ustanovami so povezani tudi prek delovne prakse.

Inovativnost so morali razširiti

Podjetje **Iskraemeco** se je v zadnjih letih preusmerilo iz proizvajalca števcov v ponudnika celovitih rešitev in storitev.

MANUFACTURER OF TUBESHEETS, CUSTOMIZED FLANGES & CNC-PARTS

**NIRO
STEEL**

NIRO STEEL d.o.o.
Cesta železarjev 8d
SI - 4270 Jesenice

+386 (0) 4584 1790
info@nirosteel.si
www.nirosteel.si

Da so to dosegli, so morali inovativnost razširiti še na področja programske opreme in komunikacije in s tem strankam zagotoviti celovite storitve, ki rešujejo njihove ključne izzive. Te ne pokrivajo več samo elektrike, temveč tudi vodo in plin ter širša področja pametnih mest in interneta stvari, pa tudi integracijo s sistemi drugih dobaviteljev, pravi **Smilja Dolgan Paternoster, vodja strateškega marketinga**.

Podjetja imajo vzpostavljene programe, s katerimi zaposlenim omogočajo enostavno prijavo predlogov za inovacije, ki jih nato obravnavajo in izvedejo.

Zaposlene spodbujajo k inovativnosti tako, da izvajajo redne team building dogodke. Poleg tega imajo v podjetju vzpostavljen program »Stalne izboljšave«, ki zagotavlja, da so dobre ideje zaposlenih tudi izvedene in nagrajene. Iskraemeco sodeluje z več

izobraževalnimi institucijami ali drugimi raziskovalno razvojnimi ustanovami. »Skupaj raziskujemo in razvijamo izzive, ki so za vse zanimivi. Na drugi strani študentom omogočamo opravljanje strokovnih ali delovnih praks, opravljanje seminarov in zaključnih nalog iz gospodarstva ali samo pridobivanje izkušenj na vseh strokovnih področjih našega podjetja,« razlaga Smilja Dolgan Paternoster.

V gorenjski regiji je bilo v maju 2022 (merjeno po regiji delovnega mesta) 80.224 delovno aktivnih oseb, 2.929 oseb več kot v maju 2021. Število zaposlenih pri pravnih osebah oz. s. p. je bilo ta čas višje za 2.236 oseb in samozaposlenih za 293 oseb več. Gorenjska regija je sicer v maju zaposlovala (merjeno po regiji delovnega mesta) 8,7 % vseh delovno aktivnih oseb v Sloveniji.

Analitika GZS

Letos so slovesno podelili priznanja 27 najboljšim inovatorjem

V **LTH Castings** so v zadnjih letih usmerili vlaganja v področje razvoja in izdelave komponent za e-mobilnost. Vlagali so v razvoj obstoječih procesov, ki jih je bilo treba nadgraditi in dodatno razviti, da bodo omogočali izdelavo zahtevnejših in bolj kakovostnih komponent. Ocenjujejo, da je trdno in uspešno poslovanje tudi rezultat načrtovanih konsistentnih vlaganj v raziskave in razvoj. Dodatno so vlagali v avtomatizacijo in digitalizacijo, kjer postavljajo naprednejše rešitve za vodenje in nadzor proizvodnje, kot tudi povečanje deleža avtonomne proizvodnje s pomočjo visokega deleža avtomatizacije proizvodnje, nam je pojasnila **Mateja Edelbaher, svetovalka za odnose z javnostmi**.

V podjetju imajo po njenih besedah vzpostavljen sistem inovacij, ki zaposlenim omogoča enostavno prijavo inovacij in redno obravnavo predlogov. V zadnjih letih uvajajo LEAN metodologijo, od katere pričakujejo dodatne pozitivne

Medgeneracijski center Vezine Bled

Vrtec Kočevje

Center Rog, Ljubljana

Proizvodni kompleks Difa, Škofja Loka

V podjetju **LOKAINŽENIRING, d.o.o.**, Škofja Loka, ustanovljeno v letu 2003, zaposleni delujemo na področjih vodenja investicij, inženiringa, projektiranja in strokovnega nadzora gradnje objektov: od zasnove do končne predaje objekta. Kot podjetje gradimo poslovno-stanovanjske objekte, objekte javnega pomena, poslovne, trgovske in industrijske objekte nizkih gradenj in energetskih objektov. V letih delovanja smo se uvrstili med večja inženirska podjetja na področju svetovalnega inženiringa in strokovnega nadzora v Sloveniji.

Lokainženiring d.o.o.
Kapucinski trg 8
4220 Škofja Loka
Tel.: 04 502 43 30

www.lokainzeniring.si

učinke pri ustvarjanju inovativnega okolja. V vseh obratih imajo mentorje, ki zaposlenim pomagajo in jih spodbujajo pri iskanju novih rešitev. Letos so slovesno podelili priznanja 27 najboljšim inovatorjem v preteklem letu iz vseh obratov skupine LTH Castings. »Leto 2021 je bilo z vidika inovacij nadvse uspešno, saj so naši zaposleni oddali kar 691 koristnih oziroma inovativnih predlogov, za njihove nagrade pa smo namenili več kot 90.000 evrov,« pravi Edelbaherjeva.

Vlaganja v znanje prihodnjih generacij so izjemno pomembna zaradi tehnološkega razvoja proizvodnje.

LTH Castings na področju raziskav in razvoja sodeluje z več raziskovalnimi institucijami iz Slovenije in tujine, kar je za podjetje bistvenega pomena, saj je razvojni partner najuglednejših podjetij v avtomobilski industriji. »Za nas je

Foto: LTH Castings

V letu 2021 so v LTH Castings za zaposlene, ki so oddali koristne oz. inovativne predloge, namenili več kot 90.000 evrov.

pomembno tudi vlaganje v znanje prihodnjih generacij, saj se proizvodnja tehnološko zelo razvija, prihodnji orodjarji, strojni tehniki in inženirji pa morajo biti opremljeni s številnimi sodobnimi

znanji,« razlaga Mateja Edelbaher. Veliko vlagajo v štipendiranje perspektivnih kadrov, kot tudi v izvedbo praktičnega izobraževanja za dijake in vajence v lastnem učnem centru. ■

**SKUPAJ
ZMOREMO!**

- GRADIMO
- VZDRŽUJEMO
- REKILIRAMO
- PROJEKTIRAMO

Gorenjska gradbena družba d.d.
Jezerska cesta 20, 4000 Kranj
Tel.: +386 4 280 60 00
E-pošta: info@ggd.si | www.ggd.si

ZGODBA AVTOHIŠE VRTAČ

Avtohiša Vrtač, d. o. o. je družinsko podjetje, ki ga vodi Aleksander Vrtač. Temelje podjetja je postavil njegov oče, ki se je pred več kot pol stoletja kalil pri trgovcih v Nemčiji in Avstriji.

Začetki segajo v leto 1969. Leta 2019 so na 10 tisoč kvadratnih metrih zemljišča odprli nov avtomobilski prodajno-servisni center s preko 6.000 kvadratnih metrov površin, na Primskovem na Šucevi ulici v Kranju (nasproti Mercator centra). Gre za največji in najbolj sodoben salon znamk Audi, Volkswagen, Škoda in Seat. Avtohiša Vrtač je danes med največjimi pooblaščenimi trgovci in serviserji koncerna VW v Sloveniji, zaposluje 85 sodelavcev. V ospredje postavljajo stranke, njihove potrebe in zadovoljstvo. Avtohiša Vrtač je prijazna avtohiša s tradicijo.

PONUDBA AVTOHIŠE VRTAČ

- Prodaja novih vozi znamk AUDI, VW, ŠKODA, SEAT in VW GOSPODARSKIH VOZIL
- Servis vozil AUDI, VW, ŠKODA, SEAT, CUPRA in VW GOSPODARSKIH VOZIL
- Kleparska popravila
- Prodaja nadomestnih delov in dopolnilne opreme
- Prodaja preverjenih rabljenih vozil DAS WELT AUTO
- Cenilno mesto za zavarovalnice – prijava škode

Asistenčni center

Specialist za popravila poškodovanih vozil

Bogata zaloga preizkušenih rabljenih vozil

Das WeltAuto.
Preverjena rabljena vozila

Avtohiša Vrtač d.o.o.
Šuceva 28, 4000 Kranj

www.avtohisavrtac.si
audiinfo@vrtac.si

Naročanje na servis: 04/27 00 255, info@vrtac.si

☎ 04/2700 270, 04/2700 211

Foto: Jošt Gantar

Pohodnikom in kolesarjem so na Bledu ponudili nove tematske poti.

TURIZEM

Turizem je treba razvijati na trajnostni način

Na Bledu so letos ponudili nove tematske poti, primerne tako za družine kot tudi za zahtevnejše pohodnike. Ker v Kranju prevladujejo tujci, je izziv, kako privabiti in obdržati tudi domačega gosta.

Darja Kocbek

V gorenjskih turističnih središčih so z letošnjo turistično sezono zadovoljni. Obisk na Bledu je povsem primerljiv z obiskom v zadnjem predkoronskem letu, torej letu 2019, pravi **Romana Purkart, v. d. direktorice Turizem Bled**. V prvih sedmih mesecih so zabeležili več kot pol milijona nočitev, od tega 47.000 nočitev slovenskih gostov. V Kranju so do konca julija po številu nočitev že presegli lansko leto. Ker ugotavljajo, da je destinacija nekoliko bolj zanimiva za tuje kot za domače obiskovalce, je eden od izzivov, kako privabiti

in obdržati tudi domačega gosta, razlaga **Klemen Malovrh, direktor Zavoda za turizem in kulturo Kranj (ZTKK)**. Na Jezerskem je tako poleti kot pozimi največ zanimanja za obisk doline Ravenske kočne in Planšarskega jezera, nam je razložil **Marko Meško**, ki je na Občini **pristojen za turizem in družbene dejavnosti**.

V okviru projekta Blejski lokalni izbor želijo povezati male kmete in obrtnike ter ponudnike turističnih namestitev in gostinskih storitev.

Bled kliče po izgradnji južne razbremenilne ceste

Na Bledu so letos goste pričakali z brezplačnima avtobusoma, ki sta julija in avgusta povezovala Bled z okoliškimi vasmi (prvi avtobus) ter Bled s Pokljuko (drugi avtobus). »Glede na to, da smo za letošnje poletje na Bled vabili predvsem pohodnike in kolesarje, smo jim ponudili nove tematske poti, primerne tako za družine kot tudi za zahtevnejše pohodnike,« pojasnjuje Romana Purkart. Izpostavlja dve, in sicer tematsko družinsko pot

Foto: TIC Jezersko

Želijo privabiti ljudi, ki cenijo naravo in ustvarjajo dodano vrednost.

Začaran gozd na Homu in pet digitaliziranih Rikljevih poti. Pripravili so aplikacijo, ki vodi pohodnike.

Hoteli in namestitve na Bledu bodo tudi jeseni dobro zasedene. Poseben izziv po besedah Purkartove predstavljata pozna jesen in zima, ki pa ju skušajo napolniti predvsem s kongresnimi in poslovnimi gosti. Izziv za prihodnje leto na Bledu tako kot drugod po Sloveniji predstavlja pomanjkanje kadra v turizmu in gostinstvu. Na Bledu je še vedno problem tudi prometna ureditev. »Kljub temu, da smo letos opazili, da gostje na Bled prihajajo tudi s trajnostnim prevozom, je to še vedno premalo. Bled kliče po izgradnji južne razbremenilne ceste,« pravi Romana Purkart.

V gorenjski regiji so v prvih petih mesecih 2022 zabeležili za 265 % več prenočitev kot v prvih petih mesecih 2021, ko so bile v veljavi omejitve poslovanja zaradi covid-19. Hkrati so beležili za 5 % manj prenočitev kot v prvih petih mesecih 2019. Število prenočitev tujih turistov letos je bilo za 24 % nižje kot v prvih petih mesecih 2019, število domačih pa višje za 28 %. Število prihodov turistov zaostaja za 20 % za tistimi v prvih petih mesecih 2019.

Analitika GZS

S projektom Blejski lokalni izbor si že nekaj časa prizadevajo povezati male kmete in obrtnike s ponudniki turističnih namestitev in gostinskih storitev, slednje pa tudi spodbuditi, da v svojo ponudbo vključujejo čim več kakovostnih lokalnih izdelkov in storitev. »Prav to področje in področje gastronomije bomo morali še naprej razvijati in nadgrajevati,« razlaga Purkartova. Turizem je za Bled sicer najpomembnejša gospodarska panoga.

V Kranju imajo vse več večernih gostov

Obiskovalce Kranja najbolj privlači staro mestno jedro, zelo obiskana v letošnjem letu sta bila zvonik cerkve sv. Kancijana in Rovi pod starim Kranjem. »Zvonik smo za javnost odprli lansko leto, Rovi pa so dobili nove, sveže, digitalne vsebine. Opažamo tudi, da imamo vse več večernih gostov, tako domačih kot tujih, ki uživajo ob poletnem kulturnem utripu našega mesta,« nam je pojasnil Klemen Malovrh.

Na podlagi strategije do leta 2027 želijo v Kranju z razvojem novih turističnih produktov povečati dobo bivanja gostov. »Želimo si gostov, ki bi v čim večji meri bivali pri nas in koristili našo ponudbo, hkrati pa se zavedamo, da je Kranj strateško pozicioniran in zato se razveselimo vsakogar, ki si ogleda tudi preostale večje turistične destinacije, kot so Bled, Bohinj, Ljubljana, Jezersko,« pravi Malovrh. Z dobro promocijsko strategijo, z dodatnimi vlaganji v zeleno podeželje in s povezovanjem z ostalimi destinacijami in združenji bo gorenjska regija po njegovem prepričanju turistično še bolj učinkovita.

Turistični sektor se mora razvijati skladno s trajnostnimi smernicami.

Čez poletje so imeli v Kranju vse namestitve zasedene, vseeno pa je eden glavnih

Foto: Jošt Gantar

Med najbolj obiskanimi atrakcijami Kranja so rovi pod starim mestom.

izzivov nočitve v številkah vrniti na referenčno leto 2019. Klemen Malovrh upa, da jim bo leta 2023 to tudi uspelo. Letos bodo dosegli okrog tri četrtine vseh nočitev iz leta 2019. »Torej bomo morali še nekoliko izboljšati obisk zunaj sezone,« pristavlja.

Ob tem, ko se mestni turizem lepo razvija, ima zeleno zaledje Kranja še velik potencial. Tudi povezovanje s širšo okolico ponuja priložnosti. Velik del razvoja tako v mestu kot na podeželju sledi trajnostnim smernicam v okviru Zelene sheme Slovenije. Kranj se letos namreč poteguje za platinasti trajnostni znak, v lanskem letu je bil nagrajen z zlatim trajnostnim znakom. »To pomeni, da moramo vse turistične sektorje enakomerno razvijati v skladu s trajnostnimi smernicami. Glavni preskok želimo v naslednjih petih letih narediti na področju gastronomije in outdoor ter kranjskega zelenega zaledja,« pojasnjuje Malovrh.

Želijo si povezovanja tudi z združenji, kot sta Julijana Trail in Združenje Kamniško-Savinjske Alpe, kjer bi lahko prevzeli vlogo mesta z bogatim kulturnim utripom, ki bi si ga želel ogledati vsak malo bolj radoveden in razgleden outdoor turist. »Žal združenja ostajajo zaprta za sklepanja nadaljnjih povezav,« pravi.

V Kranju si želijo narediti preskok na področju gastronomije, outdoor in kranjskega zaledja.

Foto: TIC Jezersko

Na Jezerskem so pozimi vzpostavili mini družinsko smučišče.

Destinacija Kranj je članica Združenja zgodovinskih mest Slovenije, je ena izmed 37 slovenskih vodilnih turističnih destinacij. V sklopu teh navez iščejo sodelovanje in podporo tako pri razvoju produktov kot pri promociji. Ena izmed dobrih praks v zadnjih dveh letih je Gorenjska.bike, to je gorenjski sistem izposoje koles, ki povezuje pet občin (Jesenice, Kranj, Naklo, Radovljica, Tržič).

V lanskem letu so razvili kolesarski produkt Kranjska kolesarska roža, ki je

letos zaživel bolj, kot so pričakovali. Gre za zemljevid kolesarskih poti, ki iz Kranja vodijo do vseh bolj obiskanih turističnih krajev. Trase so imenovali Blečanka, Tržičanka, Jezerjanka, Kamničanka, Ljubljankanka in Ločanka. Lep primer sodelovanja je tudi združenje Trans Karavanke, pravi Malovrh. Za Mestno občino Kranj je nadaljnji razvoj turistične panoge zelo pomemben in je tudi ena od sedmih strateških usmeritev Trajnostne urbane strategije Kranja (2030).

Glavna dejavnost je prevoz blaga v mednarodnem cestnem prometu. Prav tako nudimo redno in preventivno vzdrževanje lastnih in drugih tovornih vozil, popravila vozil, pranje vozil, menjava pnevmatik, točenje in prodaja goriva in parkiranja vozil. Poleg tega imamo tudi skladiščno dejavnost, pri kateri gre začasno skladiščenje zbirnega blaga, pa tudi skladiščenja za potrebe strank.

Glavno tržišče družbe je zahodni evropski trg, kjer prednjači Nemčija. Prevažamo blago na paletah in razsuti tovor vseh vrst. Vsa vozila so opremljena za prevoz nevarnega blaga ADR, pri čemer je posebna specialnost prevoz vseh vrst odpadkov.

Preko 2000 strank iz domačega in tujega tržišča zagotavlja potrebno disperzijo posla kar nam daje dobro ekonomsko stabilnost poslovanja.

SKLADIŠČENJE

POPRAVILA IN
VZDRŽEVANJE
TOVORNIH
VOZILPREVOZ V
MEDNARODNEM
CESTNEM
PROMETUPREVOZ
NEVARNEGA
BLAGA IN VSEH
VRST ODPADKOV

Na Jezerskem si želijo goste, ki cenijo naravo

Na Jezerskem so kot novost letos pozimi vzpostavili mikro družinsko smučišče, poleti pa so z zapornico uvedli umiritev prometa v Ravenski kočni. Umirjanje prometa je po besedah Marka Meška tudi eden od izzivov za leto 2023. Nasploh pa si želijo privabiti ljudi, ki najbolj cenijo naravo in ustvarjajo dodano vrednost. Potencial, ki ga želijo še izkoristiti, so tematske poti, plezalne poti – ferate ter foto lov. Poleg gozdarstva in kmetijstva je turizem najpomembnejša gospodarska panoga na Jezerskem.

Gore je treba zaščititi pred množičnim turizmom. Cilj mora biti kakovosten turizem, ki ne ogroža narave in ne moti ustaljenega življenja prebivalcev.

Projekti za zaščito narave pred množičnim turizmom

Letos se je obisk gora in planinskih postojank zelo povečal. »Opažamo, da se je zelo povečal tudi obisk tujcev, ki jih je 70 do 80 odstotkov,« nam je povedal **Dušan Prašnikar, strokovni sodelavec Planinske zveze Slovenije (PZS)**. Gore in naravo moramo po mnenju PZS zaščititi pred množičnim turizmom. Propagirati je treba brezplačni javni prevoz in delati na kakovostnem turizmu, ki ne bo ogrožal narave in

motil ustaljenega življenja prebivalcev turističnih krajev. Bohinj in nekateri drugi turistični kraji so po Prašnikarjevih besedah naredili kar nekaj korakov v to smer. »Imamo kar nekaj projektov, katerih cilj je zaščititi naravo (floro in favno) pred negativnimi učinki množičnega turizma, vendar so ta izhodišča še premalo zastopana v politiki razvoja turizma in v tem kontekstu tudi obiska gora,« pravi Prašnikar.

Gore in planinska infrastruktura, ki jo upravljajo planinska društva, so po njegovih besedah gotovo pomemben dejavnik v turizmu na Gorenjskem. Posebnega vrednotenja učinka samo za območje

Gorenjske na PZS niso naredili, so pa leta 2018 naročili študijo ekonomskih in socialnih vplivov planinstva, ki je pokazala, da obstoju planinske infrastrukture in možnosti planinarjenja lahko pripišemo 131 milijonov evrov BDP, če upoštevamo še multiplikativne učinke, pa 219 milijonov evrov. Planinarjenju je po teh podatkih mogoče pripisati tudi za 212 milijonov evrov potrošnje turistov. Dobršen del tega seveda odpade na Gorenjsko, razlaga Dušan Prašnikar. ■

Izziv še vedno ostaja, kako privabiti domačega gosta.

MOŽNOSTI ORGANIZACIJE:

- poslovnih konferenc, srečanj in sestankov, poslovnih večerij in vrhunskih kulinarčnih dogodkov (Tavčarjev večer, Lovska gostija...),
- različnih delavnic, buildingov in delavnic,
- ogledov muzejskih zbirk itd.

Pristen ambient visoške kavarne z letnim vrtom pod starodavnimi drevesi Dvorca Visoko vas vabi k organizaciji vrhunskih poslovnih dogodkov!

KONTAKT: Dvorec Visoko, tel.: 030 489 177
dvorec.visoko@poljanskadolina.com

Občina
Gorenja vas -
Poljane

Poljanska dolina
deseta pod Blegošem

DVOREC

VISOKO

OBČINA CERKLJE NA GORENJSKEM

Projekti bodo tekli tudi v prihajajočem negotovem obdobju

V Občini Cerklje na Gorenjskem so uspeli zagotoviti dobre pogoje za delovanje gospodarstva in življenje ljudi, kljub prihajajoči krizi jih bodo izboljševali tudi v prihodnje.

Največji projekt, ki ga trenutno izvajajo v občini Cerklje na Gorenjskem, je gradnja krvavškega vodovoda, ki bo predvidoma dokončan oktobra, pri čemer župan Franc Čebulj upa, da bodo do takrat tudi pridobili uporabno dovoljenje. »V novem vodovodu ne bo več 56-odstotnih izgub vode, azbesta, vanj je namreč vgrajen najboljši material, ki je trenutno v svetu na voljo, v okviru sistema pa je vzpostavljena tudi mehanska ultra filtracija z izjemno zmogljivimi filtri, ki bistveno izboljšuje kakovost pitne vode,« poudarja sogovornik. Dolžina vodovoda znaša 29 kilometrov, pokriva občine Cerklje na Gorenjskem, Šenčur, Kranj, Vodice in Komenda. Vrednost naložbe znaša 12,5 milijona evrov, pri čemer so za 7 milijonov pridobili evropska sredstva.

Kanalizacijski sistem s Krvavca

V občini Cerklje na Gorenjskem se lotevajo tudi gradnje kanalizacijskega sistema s Krvavca v dolino, s čimer želijo zaščititi tamkajšnje vodne vire, ki dajejo pitno vodo cerkljanski in tudi okoliškim občinam. V poletnih sušnih razmerah se je pokazalo, da zadostujejo za zagotavljanje zadostnih količin pitne vode. Za 70 odstotkov omrežja so že pridobili gradbeno dovoljenje. Franc Čebulj pa vidi težavo v zaselkih, ki so na Krvavcu nastali že v času nekdanje Jugoslavije, in sicer kot turistični objekti ali počitniške hiše, danes pa služijo rednemu ali občasnemu bivanju lastnikov. »To nam otežkoča pridobivanje dokazila, da na tem območju stalno prebiva 2.000 ljudi, kar je podlaga za oblikovanje aglomeracije, ki je osnova

za pridobivanje evropskih sredstev,« razlaga sogovornik.

Na voljo še prostor v poslovnih conah

V Občini Cerklje na Gorenjskem vztrajno polnijo poslovne cone v bližini brniškega letališča. Na razpolago pa je še približno 25 hektarjev zemljišč, ki so v lasti družbe Fraport Slovenija ter 5 hektarjev, kjer je lastnik Družba za upravljanje terjatev bank (DUTB). Na občini želijo zapolniti vse zmogljivosti v poslovnih conah, morebitnim investitorjem pa ponujajo tudi ugodne komunalne prispevke.

Med vidnejšimi projekti sogovornik omenja tudi prenovo Hribarjeve hiše, ki je spomeniško zaščitena. V prvem koraku nameravajo izvesti energetska sanacijo, kasneje pa želijo v zgornjih prostorih urediti muzej, spodnje pa v celoti oddati v najem, trenutno v njih delujeta frizer in okulist.

Namakanje in energetska samozadostnost

Ko govori o aktualnih razmerah, ki jih opredeljujeta predvsem poletna suša ter energetska draginja, sogovornik pravi, da so večji kmetje vzpostavili namakalne sisteme v Lahovčah. Namakanje podpira, opozarja pa, da so za to najbolj primerni vodni viri v dolini, saj je tam podtalnica višje kot na območju Krvavca. Če bi vodo za namakanje zajemali v hribovitem območju občine, bi ogrožali vire pitne vode.

V Cerkljah na Gorenjskem želijo postati samooskrbni na področju električne energije in načrtujejo postavitev sončnih elektrarn na vse objekte, ki so v lasti občine.

Kandidatura za osmi mandat

Franc Čebulj, ki je konec avgusta praznoval svojo 70-letnico in je župan Cerklje na Gorenjskem neprekinjeno od osamosvojitve Slovenije, zaključuje svoj sedmi

»Tudi v zahtevnem času, ki nas čaka, bom v sodelovanju z vsemi deležniki sposoben izpeljati projekte, ki so za prebivalce in gospodarstvo v občini nujno potrebni,« poudarja župan Cerklj na Gorenjskem Franc Čebulj.

mandat in se bo novembra na lokalnih volitvah potegoval za osmega. V njem želi zaključiti začete projekte in občino prepeljati skozi zahtevno gospodarsko in socialno obdobje, ki se obeta. »V zadnjih treh mandatih smo uspeli izvesti bistveno več projektov kot sem napovedoval na volitvah, tudi na račun evropskih sredstev, ki smo jih pridobili. Prihajajo pa zelo negotovi časi, zlasti v zvezi s cenami v gradbeništvu ali energetiki. Izzivov se ne bojim, v sodelovanju z vsemi deležniki bom še naprej sposoben izpeljati projekte, ki so za prebivalce in gospodarstvo v občini nujno potrebni,« poudarja Franc Čebulj.

Občina Cerklje
na Gorenjskem

LESTVICA

Največjih 50 podjetij v gorenjski regiji v letu 2021

Rang	Naziv družbe	Celotni prihodki, v 1000 EUR	Indeks 2021/2020	Delež prodaje na tujih trgih (%)	Št. zaposlenih po del. urah	Dodana vrednost, v 1000 EUR
1	SIJ ACRONI d.o.o.	536.528	144,3	84,8	1.293	100.081
2	LTH Castings d.o.o.	277.245	120,4	99,4	1.741	103.217
3	GOODYEAR SLOVENIJA, d.o.o.	254.884	124,8	83,3	1.646	84.623
4	MERKUR trgovina, d.o.o.	234.046	105,4	0,7	1.228	54.717
5	DOMEL, d.o.o.	186.526	125,5	89,0	1.152	58.846
6	KNAUF INSULATION, d.o.o., Škofja Loka	168.590	115,9	85,1	455	51.457
7	COMITA d.d.	115.008	135,1	100,0	65	14.863
8	ISKRAEMECO, d.d.	114.647	91,8	91,6	649	30.720
9	GORENJSKA GRADBENA DRUŽBA d.d.	113.213	108,6	13,9	364	17.928

NAŠE KAPACITETE:

- 4 x Stroj za vodni odrez 4 x 2 metra
- 1 x Plamenski/Plazemski odrez 6 x 2 metra
- Varjenje
- 10 x Rezkanje (NC ali CNC, tudi 5-osno) do 20 ton (4 x 2,5 x 1,5 m)
- 10 x Struženje (Klasične stružnice ali CNC) do 5 ton teže, 6 m dolžine in premera 600 mm
- Obnova strojev (tudi stroji za tlačni liv aluminija)
- Izdelava posebnih strojev/naprav po željah kupcev
- Hidravlični cilindri
- Izdelava in servis hidravličnih cevi
- Zastopstva: GATES, EATON, PONAR, CEJN

40+ zaposlenih

Več kot 40 strojev

50.000 m² POVRŠINE

ISO 9001 Q-1672

Kidričeva c. 58, 4220 Škofja Loka, Slovenija
T: +386 4 515 60 30 | **F:** +386 4 515 60 31
E: info@ines.si | **W:** www.ines.si

INES
d.o.o.

Rang	Naziv družbe	Celotni prihodki, v 1000 EUR	Indeks 2021/2020	Delež prodaje na tujih trgih (%)	Št. zaposlenih po del. urah	Dodana vrednost, v 1000 EUR
10	FILC d.o.o.	107.333	118,6	91,7	379	38.336
11	ISKRA MEHANIZMI, d.o.o.	104.691	124,4	90,2	590	22.668
12	cargo-partner d.o.o.	96.915	161,2	37,0	110	13.361
13	INTERSPORT ISI, d.o.o.	96.174	134,4	40,0	447	20.088
14	JANUS TRADE, d.o.o.	93.975	113,6	2,5	24	4.399
15	Mersteel SSC, d.o.o.	89.241	177,0	15,1	115	14.752
16	Trelleborg Slovenija, d.o.o.	86.599	91,7	79,6	503	35.474
17	ContiTech Slovenija, d.o.o.	78.887	127,6	99,0	329	29.250
18	ISKRATEL, d.o.o., Kranj	78.473	100,8	64,3	486	23.515
19	ELAN, d.o.o.	67.849	118,3	90,0	630	23.514
20	GG Bled d.o.o.	63.805	141,5	65,0	95	7.362
21	DSV Transport d.o.o.	61.445	130,8	47,4	167	8.936
22	Kuehne + Nagel d.o.o.	58.431	130,9	24,6	205	14.637
23	SIBO G. d.o.o.	54.085	121,5	87,1	246	15.565
24	DHL GLOBAL FORWARDING, d. o. o.	53.302	167,4	19,8	67	5.391
25	KOVINAR, d.o.o., Jesenice	52.726	166,3	33,4	55	8.137

Krepijo razvojno moč Zgornje Gorenjske

Razvojna agencija Zgornje Gorenjske Ragor, ki deluje dobrih dvajset let, pokriva območje sedmih občin – Radovljica, Bled, Bohinj, Kranjska Gora, Jesenice, Žirovnica in Gorje.

Po besedah direktorice Eve Štravs Podlogar si prizadevajo za razvoj lokalnih skupnosti in prebivalcem ustvarjati priložnosti za poslovni, karierni in osebnostni razvoj. Njihova dejavnost spodbujanja regionalnega razvoja temelji na štirih stebrih: pospeševanje gospodarskega razvoja, kadrovska politika, turizem in podeželje. Območje zgornje Gorenjske odlikujejo uspešne zgodbe visokotehnoloških podjetij, turizma, športa kakor tudi inovacij in kreativnih industrij v lokalnem in svetovnem merilu.

Pomoč predvsem manjšim podjetnikom

Pri pospeševanju gospodarskega razvoja ima po sogovorničinih besedah zelo pomembno vlogo SPOT točka, kjer lahko zainteresirani, zlasti manjši podjetniki, dobijo ustrezne informacije in svetovanje; tudi tisti, ki šele stopajo na podjetniško pot.

Pomagajo jim tudi z informacijami o aktualnih razpisih in ukrepih za pomoč gospodarstvu in jih z izobraževanjem usmerjajo k trajnemu in krožnemu gospodarstvu. Skozi projekte zasleduje cilje spodbujanja podjetništva od najmlajših skupin v osnovnih šolah do podjetnikov, ki razmišljajo o internacionalizaciji in mednarodnem poslovanju. Skozi široko paletu storitev nudijo mentoriranje mladih podjetnikov, izobraževalne delavnice, svetovanja, čezmejno mreženje, odpiranje poslovnih priložnosti in velik nabor registracijskih postopkov za samostojne podjetnike in gospodarske družbe. Dobro sodelujejo tudi z ostalimi deležniki, saj je to ključ do uspeha. Pred kratkim so podpisali pismo o sodelovanju s Slovensko gospodarsko zvezo iz Celovca.

Povezovanje izobraževalnih ustanov in podjetij

Na področju kadrovske politike posebno pozornost posvečajo kariernim izzivom mladih, saj imajo na območju zgornje Gorenjske veliko priložnosti za šolanje in poslovne izzive in to na področjih kjer je izkazana največja potreba po kadrih – gostinstvo in turizem, tehniški poklici in zdravstvena nega.

Razvoj turizma in podeželja

Na območju Zgornje Gorenjske so močna turistična središča, ki nudijo tudi veliko izzivov v podjetništvu. Trajnostni, inovativni; gostu in lokalnemu prebivalstvu prijazen razvoj turizma z večjo dodano vrednostjo je cilj, ki ga poudarjajo tudi v Skupnosti Julijskih Alp, ki turistično povezuje to območje. Na podeželju pa je treba po sogovorničinih besedah ohraniti tradicijo, a obenem prepoznati razvojne potenciale in karierne izzive.

Rang	Naziv družbe	Celotni prihodki, v 1000 EUR	Indeks 2021/2020	Delež prodaje na tujih trgih (%)	Št. zaposlenih po del. urah	Dodana vrednost, v 1000 EUR
26	CABLEX-T d.o.o.	46.505	122,7	85,5	313	13.345
27	KVIBO, d.o.o.	45.027	133,8	5,3	187	7.227
28	ARRIVA d.o.o.	44.713	122,1	0,4	638	29.830
29	BOSCH REXROTH d.o.o.	44.074	136,9	99,2	248	13.033
30	ALPINA, d.o.o.	43.178	113,1	69,9	382	11.220
31	POLYCOM Škofja Loka d.o.o.	43.107	124,6	84,9	281	14.587
32	AVTOHIŠA VRTAČ, d.o.o. Kranj	42.566	103,4	16,1	81	3.585
33	ELEKTRO GORENJSKA, d.d	42.221	106,8	0,1	280	32.229
34	Poclain Hydraulics d.o.o.	41.896	124,3	95,9	278	11.595
35	SUMIDA SLOVENIJA, d.o.o.	40.650	136,5	99,6	438	13.877
36	ARC-Kranj, d.o.o.	39.559	113,1	9,6	82	5.402
37	Mlekop, Združene kmetijske zadruge d.o.o.	38.896	99,2	23,2	2	118
38	M SORA d.d.	38.774	115,7	19,2	201	10.553
39	SPORTINA Bled d.o.o.	38.100	98,0	59,8	261	6.119
40	NIKO, d.o.o., Železniki	38.067	115,7	91,3	261	13.266

V Kranju nastaja edinstven Center krožnega gospodarstva ZARTA

V Komunalni Kranj so lani prvič predstavili idejno zasnovo novega izobraževalnega in upravnega središča, ki so ga poimenovali Center krožnega gospodarstva ZARTA. Zarta je starejše poimenovanje slikovitega kanjona Save, preden so ga zaradi izgradnje HE Mavčiče v pretežni meri potopili. V kanjonu se je do današnjih dni ohranilo najnižje znano rastišče planike.

Danes je za kanjon in širši predel ob ulici Savska loka uveljavljeno poimenovanje Zarica. V območju se od 80. let prejšnjega stoletja nahaja centralna čistilna naprava za Kranj, ob njej pa sta bila vzpostavljena tudi sodoben zbirni center in servisni objekt za potrebe komunalnega podjetja. Na splošno je zlasti med domačini uveljavljeno prepričanje, da gre za degradacijo okolja, hkrati pa so vsi objekti in naprave nujna infrastruktura in dejstvo.

Začeli so z lastnim zgledom

V Komunalni Kranj je zato dozorela odločitev za nadaljnje združevanje svojih dejavnosti na enem mestu. V prvi vrsti to velja za upravni del, ki je že desetletja na oddaljeni lokaciji v Kranju. Nov center je tako umeščen v središče njihovih dejavnosti in ponazarja bistvo delovanja komunalnih podjetij, to je krožno gospodarstvo. Poslanstvo komunalnih podjetij je med dru-

gim izobraževanje in ozaveščanje o temeljnih načelih krožnega gospodarstva, zato je v prvi vrsti potreben lasten zgled in prenos načel v svoje dnevno delovanje.

V letu 2021 je Komunalna Kranj v sodelovanju z Ekologi brez meja pripravila Zero Waste programe za pet občin, v katerih izvaja dejavnost zbiranja odpadkov, pripravila pa ga je tudi zase in implementirala snovni krog tetrapak embalaže s ponovno uporabo v obliki toaletnega papirja, ukinila pisarniške koše za smeti in uvedla centralne točke za ločeno zbiranje, izdelane iz rabljenega pohištva, ukinila posamezne tiskalnike in jih nadomestila s centralnimi ter uvedla pranje vozil z očiščeno tehnološko vodo s čistilne naprave. Pri prenovi in opremitvi prostorov uporabljajo obnovljeno pohištvo, pri izobraževanju uporabnikov pa sodelujejo s Fundacijo Vincenca Drakslerja – centrom ponovne uporabe.

Zasnova je karseda trajnostna

Na tehnološkem področju je treba izpostaviti izjemno visoko stopnjo samooskrbe s toplotno in električno energijo, ki ju pridobivajo v napravi za soprodukcijo na čistilni napravi, pred kratkim pa so v omrežje vključili 220 kW sončno elektrarno. Letos načrtujejo dodaten megavat električne proizvodnje, s čimer bodo ustvarjali presežke v proizvodnji in jo prodajali v omrežje. Pri tem so elektrificirali že tretjino osebnih in lahkih dostavnih vozil.

Vrhunec vseh teh aktivnosti bo torej vzpostavitev novega centra krožnega gospodarstva Komunalne Kranj. Pri tem so si skupaj z arhitekti in drugimi projektanti (Prostorož, Kombinat, CBD, Winky, City Studio, Bruto) zamislili trajnostno načrtovano in grajeno poslovno zgradbo, ki navzven z obliko kroga ponazarja krožnost. Konstrukcija je v celoti lesena, v največji meri glede na sicer zelo toge gradbene predpise pa je predvidena ponovna uporaba predelanih materialov.

Pritličje z notranjimi in zunanji atriji ter pripadajočimi igralnicami in učilnicami na prostem bo v javni rabi za namene izobraževalne, trgovske, gostinske in prireditvene dejavnosti. Svoj prostor bo dobila tudi lokalna skupnost s svojimi iniciativami. Nadstropji bosta namenjeni pisarniški dejavnosti.

Center krožnega gospodarstva ZARTA v Kranju je edinstven v slovenskem in širšem prostoru, zato so temu ustrezna pričakovanja prihodnjih uporabnikov. V Komunalni Kranj pričakujejo, da bo tudi širša skupnost prepoznala njegov pomen.

Rang	Naziv družbe	Celotni prihodki, v 1000 EUR	Indeks 2021/2020	Delež prodaje na tujih trgih (%)	Št. zaposlenih po del. urah	Dodana vrednost, v 1000 EUR
41	ATOTECH SLOVENIJA d.d.	35.180	125,6	91,6	78	6.640
42	Trelleborg Wheel Systems Moto, d.o.o.	33.485	-	94,5	148	11.754
43	KOMTEKS d.o.o.	33.312	188,4	5,8	16	5.117
44	ADRIA TEHNIKA, d.o.o.	31.651	107,5	98,6	215	11.734
45	WORKFORCE d.o.o.	31.396	97,8	0,0	695	18.684
46	OPEKA, d.o.o.	30.678	154,3	0,9	42	4.040
47	MESARSTVO OBLAK d.o.o.	30.637	114,5	15,6	104	4.444
48	Fraport Slovenija, d.o.o.	28.846	159,7	57,5	365	20.453
49	LIP BLEED, d.o.o.	28.578	105,2	61,3	208	9.137
50	ELEMENTUM, d.o.o.	27.450	256,6	4,5	4	348

Vir: GVIn, Ajpes

Opomba: Upoštevanih 50 največjih družb po celotnih prihodkih na podlagi nekonsolidiranih in nerevidiranih finančnih izkazov za leto 2021, registriranih v gorenjski regiji.

Smo podjetje, ki že dvajset let gradi stanovanja za trg v Sloveniji.

Med letoma 2005 in 2021 smo v Celju zgradili parkirno hišo s 365 parkirnimi mesti in 230 stanovanj, v Novem mestu 330 stanovanj, v Lenartu 152, v Radencih 27 in v Škofji Loki 108. Skupaj torej okoli 850 stanovanj. V teku imamo več projektov; v Radencih pričenjamo z gradnjo 126 stanovanj, v Novem mestu 120, in 226 v Kranju. Pri gradnji v Škofji Loki smo ugotovili, da je na Gorenjskem veliko pomanjkanje stanovanj, prav tako pa smo si vedno želeli graditi v Kranju. Soseska Dolnov Zlato polje bo zapolnila to pomanjkanje. Zlato polje je izredno privlačna lokacija; blizu so osnovne in srednje šole, univerza, avtobusna in železniška postaja, zdravstveni dom in nakupovalna središča, mestno jedro pa je oddaljeno le nekaj minut hoje. Ima veliko zelenih in gozdnih površin, bližino avtoceste in idiličen pogled na Alpe.

ID Dolnov d.o.o. / Šuceva ulica 23 / 4000 Kranj / www.dolnov.si

E-pošta: dolnov@dolnov.si, mobi: 031 714 283

ŠOLSKI CENTER ŠKOFJA LOKA

Oblikujejo visoko usposobljene strojnike in lesarje

Šolski center Škofja Loka (ŠČSL) je sodobni karierni center za poklice prihodnosti na področju strojništva in lesarstva na srednji in višji stopnji. Sledijo najnovejšim inovativnim tehnologijam, dijakom in študentom pa znanje prenašajo na osnovi sodobnih pedagoških načel; poleg teoretičnih osnov tudi praktična znanja in veščine, ki jih pridobivajo pri delu v podjetjih in pri obrtnikih. V ŠČSL redno sodelujejo z več kot 400 podjetji in obrtniki, na leto pa se praktično usposablja več kot tisoč dijakov in študentov.

Praktično usposabljanje že v prvem letniku

Dijaki s praktičnim usposabljanjem delo v podjetjih in obrtnih dejavnostih začnejo že v prvem letniku šolanja, v veliki meri v okviru raziskovalnih in seminarских nalog, povezanih s praktičnimi primeri. Ob tem neposredno sodelujejo pri konkretnih nalogah v podjetjih, pri čemer, npr., lahko opravljajo raziskovalno nalogo o istem problemu kot zaposleni v podjetju.

Partnerski odnos s podjetji

Da opisano poteka gladko in kakovostno, skrbijo štirje organizatorji praktičnega usposabljanja z delom, ki so dnevno v stiku z dijaki in študenti ter mentorji. S podjetji so v ŠČSL razvili partnerski odnos, v okviru katerega izobraževanje razvijajo kot skupni projekt. Svoje izobraževalne programe v čim večji meri prilagajajo potrebam delodajalcev in izdelujejo individualne programe za praktično usposabljanje z delom. V poklicnem in strokovnem izobraževanju je namreč 20 odstotkov kurikula odprtega, zato lahko določene vsebine kombinirajo z učenjem in seznanjanjem v podjetjih ter jih prilagajajo svojim potrebam oziroma potrebam dijakov.

Šolski center Škofja Loka

Praktično delo pa poteka tudi v ŠČSL, kjer domujejo dobro opremljene delavnice: orodjarska, varilska, robotska, mehanična, ličarska in lesarska.

Za strojnike in lesarje, ki se v okviru Šolskega centra Škofja Loka izobražujejo na srednji in višji stopnji, na trgu vlada veliko zanimanje.

Medpodjetniški izobraževalni center in izobraževanje odraslih

V ŠČSL delujeta tudi Medpodjetniški izobraževalni center (MIC) in Izobraževalne odraslih (IOD). V okviru prvega s pomočjo verificiranih javnih izobraževalnih programov skrbijo za povezavo med šolstvom in gospodarstvom, v okviru drugega pa skozi izobraževanje odraslih poteka dodatno oziroma izredno izobraževanje glede na konkretne potrebe podjetij in obrti, ki jim programe oblikujejo na kožo.

Veliko povpraševanje po kadrih

Za diplomante ŠČSL vlada na trgu zelo veliko zanimanje. Še več – skoraj vsi dijaki imajo delodajalca že v prvem letni-

ku šolanja, zainteresirana podjetja in obrtniki pa jim ponujajo tudi stipendije. Približno tri četrtine dijakov nadaljuje šolanje na višji šoli ŠČSL ali na enem od fakultetnih programov. Številni se tudi zaposlijo in študirajo ob delu, pri čemer jim delodajalci stojijo ob strani.

Pet vajeniških programov

Na srednješolski stopnji po veljavnih programih izobražujejo za 12 različnih poklicev. Za pet od njih ponujajo tudi možnost izobraževanja v vajeniški obliki – mizarja, oblikovalca kovin orodjarja, strojnega mehanika, avtoserviserja in avtokaroserista.

Enote Šolskega centra Škofja Loka

- Srednja šola za strojništvo (z dijaškim domom)
- Srednja šola za lesarstvo
- Višja strokovna šola
- Medpodjetniški izobraževalni center (MIC)

4. konferenca

INDUSTRIJA PRIHODNOSTI

17. oktober 2022, Cukrarna, Ljubljana

**I FEEL
SLOVENIA**

*Krepimo slovensko
gospodarstvo*

**ZELENA.
USTVARJALNA.
PAMETNA.**

Industrija je ženskega spola

**POUDARKI
KONFERENCE:**

**Moč ženskega glasu v industriji
Uspešnost žensk v industriji v kriznih časih
Z večjim vključevanjem žensk v ekipe do prebojnih inovacij**

Novice

Objavljen razpis za Nagrado GZS za izjemne gospodarske in podjetniške dosežke za leto 2022

Gospodarska zbornica Slovenije je 1. septembra objavila razpis za Nagrado GZS za izjemne gospodarske in podjetniške dosežke za leto 2022. Nagrado podeljuje GZS že od leta 1968 za izjemne dosežke trajnejšega pomena pri uresničevanju poslovnih in razvojnih ciljev, ki odločilno vplivajo na splošni ugled gospodarskih subjektov.

Nagrada je namenjena direktorjem in predsednikom uprav gospodarskih družb kot najvišje priznanje za izjemno poslovodno, tehnološko in organizacijsko delo ter trajni razvoj v družbi, ki jo vodijo. Prejmejo jo tista podjetja, ki z izjemnimi rezultati dosegajo izboljšanje svojega gospodarskega položaja in pomembno prispevajo k razvoju gospodarstva v Sloveniji.

Merila za presojo upravičenosti do Nagrade so podrobneje opredeljena v Pravilih za Nagrado Gospodarske zbornice Slovenije za izjemne gospodarske in podjetniške dosežke. Več informacij na spletni strani nagrada.gzs.si.

Državno odlikovanje Anki Lipušček Miklavič, podpredsednici GZS – Zbornice kmetijskih in živilskih podjetij

Anka Lipušček Miklavič je iz rok predsednika države Boruta Pahorja prejela državno odlikovanje.

Predsednik Republike Slovenije Borut Pahor je 30. avgusta na posebni slovesnosti v Predsedniški palači vročil državno odlikovanje **Anki Lipušček Miklavič**, red za zasluge za prispevek k razvoju slovenskega agroživilstva in gospodarstva ter za ohranjanje lokalnih običajev posoške regije.

Zgodba Anke Lipušček Miklavič je zgodba o uspehu – a najprej o trdem delu in trdni odločenosti. Leta 1995 se je pridružila novoustanovljenemu združenemu podjetju Mlekarna Planika v Kobaridu. Mlekarno je s spretnimi načini sodelovanja povezala s proizvajalci iz Posočja, ki so se zato lahko odločili ohraniti tradicionalne načine pridelave mleka ali pa so se k njim vrnili. Nastali so inovativni domači lokalni izdelki in močna blagovna znamka. Mlekarna Planika je postala ambasador hiše okusov doline Soče, gibalo gospodarskega življenja Posočja, uveljavlja pa tudi sonaravno skrb

za svoje neposredno okolje in v svojo proizvodnjo uvaja sončno elektrarno in sistem za čiščenje odpadnih voda. V letošnjem letu je Anka Lipušček Miklavič po skoraj treh desetletjih odšla iz Planike, ki je medtem zrasla v agrogospodarski čudež gornjega Posočja, njeno ime pa pozna vsa Slovenija.

Anka Lipušček Miklavič je prejemnica priznanja Občine Tolmin za pomembne uspehe na področju kmetijstva, gospodarstva, ohranjanja krajine in prepoznavnosti regije. V letih od 2011 do 2019 je vodila upravni odbor Zbornice kmetijskih in živilskih podjetij pri Gospodarski zbornici Slovenije. Kot podpredsednica Gospodarske zbornice je zarisala pot odličnosti razvoja slovenskih živilskih in kmetijskih podjetij in poskrbela, da je zbornica postala pomemben reprezentativni zastopnik kmetijskih in živilskih podjetij

Iskrene čestitke!

Slovenska elektroindustrija v luči zelenega in digitalnega prehoda

Na letošnjem Dnevu slovenske elektroindustrije 2022, ki ga je pripravila GZS – Zbornica elektronske in

elektroindustrije, so predstavniki GZS z gosti prikazali slovensko elektroindustrijo, izzive in priložnosti v panogi ter trende za prihodnost. Odvila se je tudi okrogla miza s podjetniki in strokovnjaki

povezanih področij. Dogodek je zaključila otvoritev razstave »Inovativna SI elektroindustrija«, kjer so dobitniki regionalnih priznanj za inovacije predstavili svoje inovativne izdelke.

Leto 2021 je bilo za slovensko elektroindustrijo kljub številnim izzivom izjemno. V panogi je bilo aktivnih 1.148 podjetij, ki so skupaj ustvarila 7,22 mrd EUR čistih prihodkov od prodaje, kar pomeni več kot 30 % povečanje glede na leto 2020. Panoga je specifična tudi zaradi izrazite usmerjenosti na tuje trge, saj v zadnjih letih izvoz konstantno raste. V letu 2021 so prihodki, ustvarjeni na tujih trgih, predstavljali 83,8 % vseh čistih prihodkov od prodaje, pri čemer je in ostaja najpomembnejša izvozna (in uvozna) država Nemčija.

»Slovenska elektroindustrija je bila in ostaja tudi vnaprej pomemben del slovenskega gospodarstva,« je v uvodnem nagovoru izpostavil **generalni direktor Gospodarske zbornice Slovenije Aleš Cantarutti**. **Andreja Hlišč, direktorica Zbornice elektronske in elektroindustrije**, je poudarila prehod v

Foto: arhiv GZS

Vodilni strokovnjaki in predstavniki podjetij so govorili o glavnih strateških izzivih slovenske elektroindustrije.

V podjetju Mebor dobavljamo celovite rešitve za vaše potrebe v primarnem razrezu lesa. Naši kupci po vsem svetu cenijo močno in robustno konstrukcijo ter visoke zmogljivosti strojev Mebor.

Mebor ponudba obsega stroje za manjše, srednje in večje žagarske obrate, od manjših tračnih žag do celotnih žagalnih linij.

MEBOR
SAWMILLING MACHINERY

CELOVITE REŠITVE ZA RAZREZ LESA

HTZ 1200 PLUS

24.

Kongres izvajalcev računovodskih storitev

6. in 7. oktober 2022

Kongresni center Thermana Laško

V KORENINAH JE MOČ ZA RAST

Kongres je namenjen tako zaposlenim v računovodskih servisih kot tudi zaposlenim v računovodskih oddelkih podjetij.

Program:

Novosti v zakonodaji - usmeritve

Ministrstvo za finance

DDPO spremembe za leto 2022 iz prakse

mag. Saša Jerman

Predvidene spremembe dohodnine in vpliv na obdavčitev kapitala

Petra Mlakar

Evidenca zabilančnih sredstev in obveznosti

mag. Andreja Mušič

Aktualni izzivi evidentiranja in vrednotenja zalog

Marija Tomc Muc

Zaposlovanje tujcev, pravice servisov

Anka Rode, ZRSZ

Obračun nadomestil pri obračunu plač

Ksenija Prosen

Nefinančno poročanje - danes in jutri

dr. Tatjana Stanimirović

Kdaj neopredmeteno sredstvo in kdaj strošek

Silva Koritnik Rakela

DDV - prodaja in montaža v tujini ter dobava in montaža tujca pri nas

mag. Tanja Urbanija

Prijazno je biti prijazen - motivacijsko predavanje

Polona Požgan

SPONZORJI

EKSKLUZIVNI SPONZOR BANK

DIAMANTNI SPONZORJI

ZLATI SPONZORJI

PARTNER KONFERENCE

SREBRNI SPONZOR

SPONZOR REGISTRACIJE

SPONZOR OBVLADOVANJA TVEGANI

MEDIJSKI SPONZOR

SPONZOR OSVEŽITVE IN VEČERNEGA SPREJEMA

SPONZOR PRESENEČENJA

MATERIALNI SPONZOR

SPONZOR LEPOTE

SPONZOR VARNOSTI

Zbornica računovodskih servisov

Gospodarska zbornica Slovenije

krožno gospodarstvo, vlaganja v raziskave, razvoj in inovacije ter pametno industrijo. Glede strateških področij zbornica nudi vso podporo svojim članom.

Na okrogli mizi z naslovom »Prihodnost elektroindustrije v luči zelenega in digitalnega prehoda« so vodilni strokovnjaki in predstavniki podjetij spregovorili o glavnih strateških izzivih slovenske elektroindustrije, ki zajemajo težave v dobavnih verigah, visoke cene energentov in težave s pomanjkanjem kadra.

Srečanje članov GZS – Zasavske gospodarske zbornice z vodstvom GZS

Srečanje je bilo namenjeno seznanitvi članov z aktivnostmi zbornice, diskusiji o izzivih, s katerimi se trenutno soočajo podjetja ter mreženju med člani. S strani vodstva GZS sta se srečanja udeležila **predsednik GZS Tibor Šimonka** in **izvršni direktor Mitja Gorenšček**, s strani Zasavske gospodarske zbornice pa **direktorica Tjaša Polc**.

Slovenijo in predvsem gospodarstvo čakajo že jeseni, predvsem pa prihodnje leto, veliki izzivi, ki se jih GZS zaveda, zato je vodstvo člane na srečanju seznanilo s svojim najbolj aktualnim delovanjem v tem obdobju.

Člani Zasavske gospodarske zbornice so na srečanju predstavili svoja stališča in trenutne razmere v podjetjih ter izrazili skrb glede nastale situacije. Obenem so poudarili, da brez hitre in ustrezne pomoči države, predvsem na področju energentov, gospodarstvo ne more preživeti. S strani zbornice pričakujejo hiter odziv ter prenos informacij in stališč gospodarstva do Vlade RS in resornih ministrstev.

Vodstvo GZS se bo v prihodnjih mesecih srečalo s člani tudi v nekaterih drugih regijah, saj si želi na ta način okrepiti dialog in stik s člani zbornice. ■

Več novic

Stališča

GZS ministrstvu posredovala stališče do predlogov nujnih ukrepov na področju zdravstva (7. 9. 2022)

GZS je na ministrstvo za zdravje naslovila predloge dopolnil in sprememb Predloga nujnih ukrepov za interventni zakon za zajezitev širjenja in blaženje posledic epidemije COVID-19 na področju zdravstva.

GZS je nasprotovala ponovni uvedbi pravice do 3-dnevne bolniške odsotnosti brez potrdila o upravičeni odsotnosti, ki ga izda osebni zdravnik. Podprla je ponovno uvedbo ukrepa kritja stroškov prostovoljnega cepljenja proti sezonski gripi za zavarovane osebe obveznega zdravstvenega zavarovanja iz proračuna. Dodatno je predlagala ponovno uvedbo ukrepa pomoči za nakup hitrih antigenskih testov na virus SARS-CoV-2 za samotestiranje ter subvencioniranje nakupa zaščitne opreme za covid-19. Zavzela se je za ponovno uveljavitev ukrepa nadomestila plač delavcem zaradi karantene na domu ali nemožnosti opravljanja dela zaradi višje sile zaradi obveznosti varstva, ustavitve javnega prevoza ali zaprtja mej.

Na vladi potrjen interventni zakon prinaša nekaj dobrih rešitev (2. 9. 2022)

Na GZS pozdravljamo nekatere določbe Zakona o ukrepih za obvladovanje kriznih razmer na področju oskrbe z energijo, opozarjamo pa, da se težave vseskozi rešujejo preveč parcialno. Pozdravljamo določbe, kot so na primer umik pogodbenih kazni, ki so posledica manjšega odjema plina; obračun omrežnine glede na nižjo porabo plina, omejitev višine plačil za koncesijo za gospodarsko izkoriščanje vode za proizvodnjo električne energije; opredelitev cenikov toplote za gospodinjstva in druge zaščitene odjemalce ter možnost neposrednega nakupa električne energije od proizvajalcev, ki so v 100 % lasti Republike Slovenije.

Potrebujemo sočasno sprejetje več ukrepov, ki sistemsko naslavlja različne težave in jih rešujejo strateško, komplementarno, s pogledom v prihodnost; predvsem pa tudi hitro in učinkovito.

Trgovanje s TGP: Naša podjetja pričakujejo enake kriterije državne pomoči, kot jih imajo tuji konkurenti (30. 8. 2022)

GZS že vse od leta 2019 opozarja na nujnost sprejetja Uredbe o nadomestilu posrednih stroškov emisij za toplogredne pline, ki kljub obljubam preteklih vlad še ni sprejeta. Zdaj, ko je aktualna Vlada dala predlog uredbe v javno obravnavo, je GZS oblikovala pripombe in pričakuje, da bodo upoštevane, saj sledijo smernicam EU za tovrstno državno pomoč in praksi drugih držav. Tako bi naša podjetja z 9-letno zamudo končno dobila možnost povračila sredstev, ki jih morajo vlagati v nove tehnologije za zmanjšanje CO₂.

Za razliko od Slovenije so vse druge države članice s tovrstno industrijo svoje sheme pomoči podjetjem priglasile že v preteklem trgovalnem obdobju, ki se je zaključilo leta 2020. S tem so se določena slovenska podjetja znašla v izjemno nezavidljivem položaju v primerjavi z evropskimi konkurenti.

Na GZS želimo, da pogoji v naši uredbi čim bolj sledijo smernicam EU za tovrstno državno pomoč in praksi, ki se v drugem trgovalnem obdobju v Nemčiji, na Finskem in Nizozemskem že izvaja.

GZS predlaga ohranitev ugodnejše davčne obravnave v primeru odkupa lastnih delnic ali deležev podjetja (18. 8. 2022)

»Potem ko je manj kot leto dni veljala sprejemljiva rešitev za podjetja, ki pridobivajo lastne deleže oziroma delnice v poseben sklad z izključnim namenom, da jih ponudijo v odkup delavcem družbe, predlog

novle zakona o dohodnini ponovno uvaja davčno diskriminatorno rešitev, ki pomeni potencialno spremembo lastništva številnih izvozno, razvojno naravnanih in družbeno odgovornih družb,« pravi **Aleš Cantarutti, generalni direktor GZS**. Zato je GZS Ministrstvu za finance posredovala predlog, da se v novelo doda izjema, ki omogoča ugodnejšo davčno obravnavo v primeru pridobivanja lastnih deležev oziroma delnic z izključnim namenom, da jih družba ponudi v odkup delavcem družbe.

Predlagana davčna reforma bi hromila gospodarsko rast (11. 8. 2022)

GZS meni, da bi Vlada morala naslavljal področje davkov s celovito davčno reformo, zato pozdravlja napoved, da naj bi bila ta sprejeta do začetka 2024. GZS se je po proučitvi predloga sprememb štirih davčnih zakonov, ki so bili posredovani v javno obravnavo v začetku avgusta 2022, opredelila predvsem do predlaganih sprememb v Zakonu o dohodnini (ZDoh-2), ki imajo pomemben vpliv na gospodarstvo. Nekatere predlagane spremembe podpira (npr. dvig dodatne splošne olajšave ter olajšave za mlade), pri nekaterih ima argumentirane zadržke oz. jim nasprotuje (npr. nižanje splošne davčne olajšave, povečana davčna stopnja v najvišjem dohodninskem razredu ter povečana obdavčitev nagrade iz naslova poslovne uspešnosti). Izoblikovala je tudi svoje predloge rešitev (npr. uvedbo razvojne kapice, avtomatsko indeksacijo davčnih osnov v primeru, da je inflacija v predhodnem letu do 2-odstotna, če je 2- do 4-odstotna velja 90-odstotna indeksacija, pri inflaciji nad 4 % pa 80-odstotna). ■

Stališča GZS

Zavarovanje
kibernetske
zaščite
za podjetja.

**Poskrbite
za varnost
na spletu
pri vašem
poslovanju.**

triglav

Vse bo v redu.
triglav.si

Napovednik

20. september 2022 – Brdo pri Kranju Dan inovativnosti

Gospodarska zbornica Slovenije bo letos že dvajsetič nagradila najboljše inovacije v Sloveniji. Slogan letošnje podelitve je »inovacijami premikamo meje«. Slovesna podelitev bo ob 17. uri. Ob 9. uri pa se bo začela strokovna konferenca o vlogi kreativnosti in inovativnosti pri iskanju odgovorov in rešitev na vprašanja, s katerimi se soočamo kot podjetja, zaposlovalci in družba.

21. september 2022 – Ljubljana Meroslovec v Industriji 4.0

Vabimo vas na delavnico »Meroslovec v Industriji 4.0«, ki jo organizira SiMER - sekcija proizvajalcev, uporabnikov in distributerjev merilne opreme.

22. september - Ljubljana Akademija upravljanja s kadri v IKT sektorju

Pomanjkanje IKT strokovnjakov prežema že vsa zahodna gospodarstva, Slovenija ni nobena izjema. Znanja na HR strokovnem področju še posebej primanjkuje v malih in srednjih podjetjih, zato smo pripravili Akademijo upravljanja s kadri v IKT sektorju.

22. september 2022 – Dravograd Seminar: Bilanca stanja in izkaz poslovnega izida

Seminar s strokovnjakinjo Jano Galič o tem, kaj prikazujeta bilanca stanja in izkaz poslovnega izida ter kako ju beremo in razumemo.

22. september 2022 – Nova Gorica Primorsko-notranjska gazela 2021

Podelitev regijskega priznanja gazela 2022 bo praznik odličnosti, ki jo izkazujejo dinamična, trajnostno rastoča podjetja.

22. – 23. september 2022 – Ljubljana 1. Forum MedTech Slovenija: Napredek za učinkovito zdravstvo

Uvajanje inovativnih terapij, medicinskih tehnologij in njihov vpliv na učinkovito zdravstveno oskrbo. 1. FORUM MedTech Slovenija - največji dogodek s področja medicinskih tehnologij in storitev v Sloveniji z mednarodno strokovno udeležbo in aktualnimi temami.

26. – 30. september 2022 – spletni dogodek E-trgovina med LR Kitajsko in državami JV Evrope

Z namenom pospeševanja vzajemnega sodelovanja na področju e-trgovine in pospeševanja gospodarsko trgovinskih tokov med LR Kitajsko ter JV evropskimi državami, bo v zadnjem tednu septembra preko platforme VooV potekal brezplačni pet dnevni seminar.

27. september 2022 – Ljubljana Alternativni viri financiranja – inovativna pot do cilja

Spoznavajte načine alternativnega financiranja in razširite spekter možnosti za rast vašega podjetja. Izbrani strokovnjaki bodo predstavili ta širok spekter možnosti na enem mestu. Z nami lahko preverite, kaj vse je na voljo, da boste lahko za svoje podjetje izbrali najboljše.

27. september 2022 – Nova Gorica II. Konferenca Vodikov ekosistem Severnega Jadrana

Družbi ECUBES in Clean Hydrogen Partnership Joint ter GZS Severno Primorska gospodarska zbornica soorganizirajo II. Konferenco Vodikov ekosistem severnega Jadrana v Novi Gorici.

3. – 5. oktober 2022 – Brno Gospodarska delegacija na Češko

Med 4. in 7. oktobrom letos bo na razstavišču v češkem mestu Brno potekal najpomembnejši industrijski sejem v Centralni Evropi - mednarodni inženirski sejem MSV. Poleg osrednjih tem namenjenih Industriji 4.0 in digitalnim tovarnam, bo velik poudarek na področju krožnega gospodarstva oziroma upravljanja z materialnimi viri.

4. oktober 2022 – Ljubljana ABC podjetništva – prijava na usposabljanje za podjetnice začetnice; jesenski termin

SPOT svetovanje osrednjeslovenske regije letos ponovno organizira usposabljanje za podjetnice in podjetnike začetnike ter potencialne podjetnike in podjetnice. Namen usposabljanj je opolnomočiti vse podjetnice/podjetnike začetnike s strokovnimi vsebinami na začetku podjetniške poti.

4. oktober 2022 – Ljubljana Dan najboljše prakse 2022

Tradicionalna, letos že enajsta konferenca Dan najboljše prakse, bo letos osredotočena na pomen agilne in digitalne proizvodnje z logistiko kot odziv na izredne svetovne in slovenske razmere v dobavnih verigah ter proizvodnih procesih.

5. oktober 2022 – Laško 15. zbor članov ZRS

Zbor članov ZRS je vsako leto priložnost za pregled dosežkov preteklega leta ter izmenjavo mnenj in izkušenj. Predstavljeni bodo rezultati zanimivih projektov ZRS. Osrednji del zbora bo okrogla miza na temo Kvaliteta računovodske informacije.

6. – 7. oktober 2022 – Laško**24. kongres izvajalcev računovodskih storitev**

Kongres izvajalcev računovodskih storitev je najpomembnejše stičišče računovodij, ki delujejo v računovodskih servisih, v okviru računovodskih oddelkov podjetij in vseh, ki so kakorkoli povezani z računovodstvom. Strokovnjaki različnih področij bodo spregovorili o pomembnih strokovnih temah, trendih in predvsem o spremembah, ki vplivajo na vsakdanje delo računovodij.

12. oktober 2022 – Nova Gorica**XXVI. Srečanje gospodarstvenikov Primorske**

Primorski gospodarstveniki se bodo sredi oktobra zbrali na tradicionalnem srečanju, ki ga organizirajo regionalne zbornice.

12. – 13. oktober 2022 – Bad Salzuflen**Mreženje ob dobaviteljskem sejmu strojništva FMB 2022**

Na sejmu je predstavljen celoten spekter dobaviteljske panoge za strojogradnjo in objekte, vključno s pripadajočimi storitvami. Med razstavljalci so vodilni na trgu na področju pogonske tehnike, krmilne tehnike ter tehnike montaže in transporta. Na sejmu pričakujejo več kot 500 razstavljalcev in strokovnih obiskovalcev iz celotne severne polovice Nemčije in sosednjih držav.

13. oktober 2022 – hibridna konferenca (Ljubljana in spletni dogodek)**eZdravje – Inteligentno zdravstvo prihodnosti**

Tema konference je digitalna transformacija zdravstva, uporaba podatkov in umetne inteligence v zdravstvu za bolj

učinkovito zdravljenje in učinkovito delovanje zdravstvenega sistema. Pozornost bo namenjena trendom v EU, še posebej prihajajoči zakonodaji Evropskega zdravstvenega podatkovnega prostora.

13. – 14. oktober 2022 – Portorož**Posvet SRIP MATPRO 2022: »Pot do zelenega proizvoda - trajnost izven okvirjev«**

Dogodek pod okriljem SRIP-a MATPRO je namenjen srečanju in izmenjavi mnenj med državnimi institucijami, slovenskim gospodarstvom in institucijami znanja. Letos bo organiziran v okviru mednarodne konference AMPT 2022. ■

Koledar
dogodkov GZS

NAŠE ZNANJE ZA VAŠE ZDRAVJE.

Lasten razvoj, inovativni postopki in sodobni izdelki so naš prispevek k učinkovitemu zdravljenju.

10 % prihodkov od prodaje za razvoj in raziskave
napredne farmacevtske oblike in tehnologije
patentno zaščitene inovacije

Živeti zdravo življenje.

Kredit za podjetja vseh velikosti

Brez dodatnih zavarovanj?
Z garancijo EGF!

***SAMO V
SID BANKI***

financiranje@sid.si

01 2007 480

TELESNA VADBA

Rekreativno udejstvovanje zaposlenih bi moralo biti v interesu delodajalcev

Raziskave so pokazale, da so na delovnem mestu občutno bolj produktivni tisti, ki se redno ukvarjajo s športom.

Nina Šprohar

Fitnes panoga je bila doslej v Sloveniji neorganizirana in razvita brez jasnih kodeksov, pravil in standardov ter brez predstavnika, pravi **Marko Geršak, predsednik Sekcije za fitnes, rekreacijo in regeneracijo ter direktor podjetja Vic-tus, ustanovitelj in koordinator BODIFIT programa Slovenija**. To se z nastankom sekcije spreminja. Gre za resno industrijsko panogo, ki ni namenjena samo rekreativnim delavcem, temveč profesionalcem, podvrženi so številnim trendom, ki se sčasoma spreminjajo, vezani so na najnovejše raziskave o gibanju. V Sloveniji je danes takšnih profesionalnih vadbenih centrov okrog 100 – bilo jih je že okrog 130, a so nekateri med epidemijo ugasnili.

V sekciji si prizadevajo, da bi jih odločevalci, zdravstveni in zavarovalniški sistem prepoznali kot močne partnerje, ki bi lahko sodelovali pri vzdrževanju zdravja prebivalstva – tudi upokojencev, izoliranih skupin, pri rehabilitaciji pacientov ... Vzor bi lahko našli v skandinavskih državah, pravi Geršak, kjer določen znesek za rekreativne aktivnosti prebivalstvu krije država.

Športno aktivni ljudje so manj bolni in bolj motivirani

Med epidemijo je, tako sogovornik, psihofizično stanje ljudi močno zanihalo – nekateri so se začeli še bolj intenzivno posvečati športu, drugi pa so se »zapustili« in se začeli predajati nezdravim

razvadam. Upa, da bodo podjetja nov zakon o promociji zdravja na delovnem mestu vzela resno in spodbudila svoje delavce, da so čim bolj aktivni. To namreč tudi njim prinaša številne prednosti, je prepričan Geršak: raziskave so pokazale, da so 50-60 % bolj produktivni tisti ljudje, ki se s športom ukvarjajo tekom celega leta, poleg tega delodajalci pri tem opazajo manj bolniških odsotnosti.

Navezanost na sezonske športe je po Geršakovem opažanju težava, ki bi jo fitnes lahko odpravil. Če se do zime nismo ukvarjali s športom, nato pa se za cel teden odpravimo na smučanje, lahko to zaradi slabe fizične pripravljenosti privede do poškodb. »Najbolje je, da vseskozi ohranjamo nekakšno osebno higieno gibanja,« je prepričan. Spominja, da tudi športniki po koncu sezone vztrajajo in opravljajo treninge v fitnesu.

Vsak si lahko vzame uro ali dve tedensko za vadbo

Marsikdo sicer meni, da za ukvarjanje s športom nima dovolj časa, sodoben delovnik namreč velikokrat zajema več od standardnih osmih ur dela. »Že več kot 30 let delam kot osebni trener, zato sem slišal že vse mogoče izgovore. V okolju, kakršnem živimo dandanes, lahko vadi-mo le, če si to želimo. Imamo namreč močno podporo digitalne tehnologije, veliko vadb lahko izvajamo kar doma, prek

spleta, sicer pa so nam na voljo društva, ki organizirajo aktivnosti in nenazadnje tudi fitnes centri. Čisto vsak si lahko vzame uro, dve tedensko, da naredi nekaj najboljšega zase in za svoje telo. To je namreč največja naložba zase,« je prepričan sogovornik.

Kot pojasnjuje, ima veliko izkušenj s starejšimi ljudmi, tudi vodji podjetij, ki so bili v svoji karieri izjemno uspešni. »Če bi lahko kaj spremenili v svojem življenju, bi spremenili svoj vložek v zdravje in počutje.«

»V Sloveniji je še vedno zakoreninjeno prepričanje, da fitnes okolje ni prijetno in prijazno, temveč je namenjeno zgolj »nabildanim« mladim fantom in dekletom, pa temu še zdaleč ni tako. Vadbene enote so zelo prijazne vsem obiskovalcem,« poudarja Geršak. ■

#BEACTIVE DAY, v Sloveniji SLOVENSKI FITNES DAN, je osrednji dogodek kampanje, ki ga koordinira krovna organizacija za rekreacijo in fitnes v Evropi (Europe Active), skupaj z nacionalnimi partnerji in deluje pod okriljem Evropskega tedna športa (European Week of Sport). Namenjena je vsem – mladim, starejšim, povratnikom po poškodbah ... **22. septembra bodo vsi, ki sodelujejo pri projektu, odprli svoja vrata, tako bo vadba v številnih fitnesih brezplačna.**

Excellent SME Slovenia

Certifikat največje odličnosti.
Samo najboljši ga lahko imajo.

excellent-sme.gzs.si

Novi in podaljšani imetniki certifikata Excellent SME po 1. aprilu 2022

3D STRAŽIŠAR d.o.o.	EPIS UDOVIČ d.o.o.	Komunala Kranj d.o.o.	RHI d.o.o.
ACADEMIA d.o.o.	Fidak d.o.o.	KONDITOR d.o.o.	RONO SENČILA d.o.o.
ACORD-92, d.o.o., Ljubljana	FINING d.o.o.	KOOP TRGOVINA d.o.o.	Rubikon GRAL d.o.o.
ADVANSYS d.o.o.	FIPOSOR d.o.o.	Krasinvest, d.o.o., Sežana	RUJ NEPREMIČNINE JERNEJ SUŠA S.P.
AEROSERVICE d.o.o.	FREEZE SYSTEM ŠMERC d.o.o.	LANCom d.o.o.	SETRANS d.o.o.
ALSET, d.o.o.,	GALVANIZACIJA - TRDI KROM, MIRAN POKERŽNIK S.P.	MAHNE d.o.o. Ljubljana	SINERGIJA MCI, d.o.o.
APOLLO PLUS D.O.O.	GEA d.o.o.	MAPA d.o.o. Dragomer	SIPRONIKA d.o.o.
AŽUTEAM d.o.o.	GES d.o.o.	MARKELJ & Co. d.o.o.	SKRIN d.o.o.
BENKO-TEHNA Puconci d.o.o.	GLOTTA NOVA, d.o.o., Ljubljana	MARWIL d.o.o.	SLP d.o.o. Ljubljana
BENS CONSULTING d.o.o.	GOMLINE d.o.o.	MEDILINE d.o.o.	SMARTIS d.o.o.
BIROCOM 2000, ANDREJ JURANČIČ S.P.	Gradbeništvo REED d.o.o.	MEGA TEKSTIL, d.o.o.	SPC d.o.o.
BIZJAN & Co., d.o.o.	GRAFO LIT d.o.o. Žalec	MERZELJ GOJZNIKAR JERICA s.p.	STIK d.o.o.
BLUEMARINE d.o.o.	HALAL GUDA DONER KEBAP d.o.o.	MIEL d.o.o.	TEHNOBIRO, d.o.o.
BONTA d.o.o.	HERMI, d.o.o.	MIHALIČ IN PARTNER, d.n.o.	TELMA TRADE d.o.o.
BRANKO KOLENC, S.P.	INSTEEL d.o.o.	MLINOSTROJ d.d., Domžale	TIFT, d.o.o.
DZS GRAFIK, d.o.o.	INTERLOGIS d.o.o.	NATURALICA FOODS d.o.o.	TOP HRVATIN d.o.o.
Edisontrade d.o.o.	JUVI Domžale, d.o.o.	NOSTROMO d.o.o.	TRGOFON d.o.o.
EDIT, d.o.o.	K in K KOV, d.o.o.	PAGRAS, d.o.o.	TSM d.o.o.
EKSTERA d.o.o.	KA OLJE d.o.o.	POLJAKTRANS d.o.o.	UNIDEL d.o.o.
ELEKTROPOJI d.o.o., Ljubljana	KARMEN, d.o.o., Lukovica	POND d.o.o.	VAR d.o.o.
ELEKTROSTIK	KEMIČNA ČISTILNICA, ROMAN KRIVOGRAD S.P.	PORAVNAVA d.o.o.	VID d.o.o.
BOGDAN RUPNIK S.P.	KEMOPLAST d.o.o.	PREDIKAT d.o.o.	ZALOŽBA PRIMUS, d.o.o.
ELMONT d.o.o. Krško	KIM d.o.o.	PRONET Kranj, d.o.o.	ŽELJKO STOILJKOVIČ S.P.
EM.TRONIC d.o.o.	KOMPAS TELEKOMUNIKACIJE d.o.o.	RE-ING d.o.o. Koper	ZLATKO MAVRIN S.P.
EMRAX d.o.o.		REGAL d.o.o.	ZUMIKS TRANS d.o.o.
ENERGEN d.o.o.		REYAN d.o.o. Ljubljana	ZUPANČIČ o.p., d.o.o.

Obleko zaupate krojaču. Zakaj ne bi naložb upravljavcu?

Vaš čas je preveč dragocen, da bi vas skrbelo, kaj se dogaja z vašim premoženjem. Z individualnim upravljanjem ukrojimo naložbeno strategijo po vaših željah in pričakovanjih, nato pa premoženje odzivno in odgovorno prerazporejamo, da dosegamo zastavljene cilje.

Individualno upravljanje – ukrojeno po meri.

www.nlbskladi.si

NLB Skladi

Za vse, kar sledi.

To tržno sporočilo je namenjeno obveščanju strank oz. potencialnih strank o storitvah družbe NLB Skladi, upravljanje premoženja, d.o.o. (v nadaljevanju: NLB Skladi), Tivolska cesta 48, 1000 Ljubljana (info@nlbskladi.si) v zvezi s finančnimi instrumenti. V tem tržnem gradivu uporabljeno poimenovanje Individualno upravljanje premoženja družba NLB Skladi uporablja za storitev gospodarjenja s finančnimi instrumenti skladno z določili ZISDU-3. Družba NLB Skladi opravlja storitve gospodarjenja s finančnimi instrumenti le na pobudo stranke. Naložbe v finančne instrumente so tvegane. Informacije o investicijskih storitvah NLB Skladi, o tveganjih ter stroških in nadomestilih so objavljene v Splošnih pogojih poslovanja s finančnimi instrumenti NLB Skladi, dostopnih na spletni strani www.nlbskladi.si, na sedežu družbe NLB Skladi in na Privatnem bančništvu NLB d.d., kjer je mogoče skleniti poslovno razmerje za opravljanje investicijskih storitev.